BUYING/SELLING In Michigan
Homes, Gas Stations, Liquor Stores, Plazas, Hotels
All Types of Loans
Residential & Commercial
RAJ S. SHERGILL Realtor
Land Mark Realty
41637 Ford Road, Suite A, Canton, MI 48187
Cell 734-751-4455, rajsshergill@yahoo.com

Truck Insurance Specialist
- Preferred Carriers (A++)
- Bobtail Insurance
- Cargo and Primary Liability

TRI COUNTY INSURANCE
734 655 9090

10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ

AMANTEL.COM
$25 'ਚ 2600 ਮਿੰਟ (43.5 ਘੰਟੇ)
ਘਰ ਦੇ ਫੋਨ ਅਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਲਈ ਇਕੋ ਰੇਟ
24/7 Customer Service
ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ
ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋਗੇ ਉਨੇ ਹੀ ਮਿੰਟ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ
1-888-652-6268,732-983-4332/4333

USPS - PP 1

Sixteenth Year of Publication

ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ

Price 50¢

Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 16, Issue 41, October 10, 2015 | 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 | Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਬਾਦਲਾਂ ਦਾ ਸਿੰਘਾਸਨ ਡੋਲਿਆ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਚੁਫੇਰਿਓਂ ਘੇਰਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਖਿਲਾਫ ਉਠੇ ਲੋਕ ਰੋਹ ਕਾਰਨ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਕਸੂਤੀ ਘਿਰ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਰੋਹ, ਡੇਰਾ ਵਿਵਾਦ ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦੇ ਉਭਾਰ ਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੁਫੇਰਿਓਂ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਸਾਰਾ ਗੁੱਸਾ ਬਾਦਲ ਧਿਰ ਖਿਲਾਫ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਤਕਰੀਬਨ ਡੇਢ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਾਕੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਨੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੀ ਨੀਂਦ ਉਡਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਲੋਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਤੇ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਬਿਗਲ ਵਜਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੱਕਾ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੇ ਦੇ ਝੰਬੇ ਕਿਸਾਨ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇ ਰਹੇ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਭ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲ ਮੋੜਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਉੱਤੇ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਮਸੀਹਾ ਕਹਿ ਕੇ ਡੰਗ ਟਪਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਨਰਮੇ 'ਤੇ ਚਿੱਟੇ ਮੱਛਰ ਤੇ ਬਾਸਮਤੀ ਦੀ 1509 ਕਿਸਮ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚਲੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੋਰਾ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਚਿੱਟੇ ਮੱਛਰ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਖੇਤੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਖਰੀਦੀ ਗੈਰ-ਮਿਆਰੀ ਦਵਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਸੂਖਵਾਨਾਂ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਲਈ 11-11 ਰੁਪਏ ਦੇ ਚੈੱਕ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚ ਰੋਹ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਨਵੀਂ ਰਣਨੀਤੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਟੁੱਟਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਨੇ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਮੋਰਚਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ 'ਆਪ' ਦੇ ਉਭਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ਬੰਦੀਆਂ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ, ਤਿੰਨਾਂ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਨਾਰਸ ਤੇ ਅਜਮੇਰ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਲਈ ਤਿੰਨ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚੇ ਉਤੇ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਲਈ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਅਪਣਾਉਂਦਿਆਂ ਹਰ ਹਲਕੇ ਨੂੰ 25-25 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਰੈਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੋਹ ਵਧਿਆ

ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਉਤੇ ਹਮਲਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ): ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੇ ਰੋਹ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਉਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੀ ਇਕ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੱਲੋਂ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸਹਿਮ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਉਤੇ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਜੋ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਸੀ, ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਨੇੜੇ ਆ ਕੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਫਤਹਿ ਬੁਲਾਈ ਤੇ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰ ਕੱਢ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪੱਟ 'ਤੇ ਸੱਟ ਵੱਜੀ ਹੈ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਮਲਾਵਰ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ (25) ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਮੋਹਲਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਵਿਖੇ ਆਰਜ਼ੀ ਪਾਠੀ ਵਜੋਂ 2013 ਤੋਂ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ, ਜੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਏ ਹਨ।

Dhade & Associates, PC
Immigration Lawyers
WE FIGHT FOR YOUR RIGHTS!
ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਕੀਲ
*ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਵੀਜ਼ੇ (ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਆਦਿ)
*ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ *ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ *ਅਡਜਸਟਮੈਂਟ ਆਫ ਸਟੇਟਸ
*ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ *ਰਿਫਿਊਜ਼ੀ ਕੇਸ *ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਭੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
*ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ 6 ਤੋਂ 12 ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
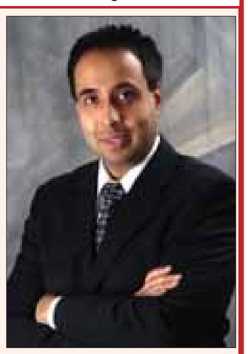
Ph:248-254-3441
Fax:(248) 254-3443 www.eagle.pro, Email: info@eagle.pro
Herman Singh Dhade
Immigration Lawyer
7071 Orchard Lake Rd, Suite 320, W. Bloomfield, MI 48322

Estb. 1975
World Wide Travel
www.fly2world.com
ਸਸਤੇ ਟਿਕਟ ਬਿਹਤਰ ਸੇਵਾ
DETROIT 734 838 9998
TOLL FREE 866 66 INDIA
CHICAGO 312 224 8800
DELTA KLM AIRFRANCE ETIHAD QATAR Continental Airlines Lufthansa AmericanAirlines

ਕੈਨੇਡਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗ

ਸਰੀ: ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ 19 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਾਫੀ ਅਹਿਮ ਰਹੇਗੀ। ਤਕਰੀਬਨ 44 ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸਮਤ ਅਜਮਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਵਿਚ 12 ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਓਨਟਾਰੀਓ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਤੇ ਅਲਬਰਟਾ ਸੂਬੇ ਦੇ 15 ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕਾਫੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ। ਬਲ ਗੋਸਲ, ਨਵਦੀਪ ਬੈਂਸ, ਹਰਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਸੋਨੀਆ ਸਿੱਧੂ, ਪਰਮ ਗਿੱਲ, ਰੂਬੀ ਸਹੋਤਾ ਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਥਿੰਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕਾਫੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਰੈਂਪਟਨ ਤੋਂ ਗੋਰਾ ਸਿੱਖ ਮਾਰਟਿਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਕਾਫੀ ਚੰਗੀ ਹੈ। 2011 ਵਿਚ ਛੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿੱਤੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਦੁੱਗਣੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸੀਟਾਂ ਉਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੰਜ਼ਰਵਿਟੇਵ, ਲਿਬਰਲ ਤੇ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ. ਵਿਚਾਲੇ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ, ਬਰੈਂਪਟਨ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੁਕਾਬਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੈ। ਸਟੀਫਨ ਹਾਰਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਟਿੰਮ ਉੱਪਲ, ਬਲ ਗੋਸਲ ਤੇ ਪਰਮ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ

ਬਰੈਂਪਟਨ: ਕੈਨੇਡਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰੇ 44 ਪੰਜਾਬੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 10 ਔਰਤਾਂ ਹਨ। ਤਿੰਨੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੱਤ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 35 ਸਾਲ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕੌਮੀ ਸਰਵੇ ਏਜੰਸੀਆਂ 10 ਪੰਜਾਬੀ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਦੱਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਵੋਟਿੰਗ 19 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਸਰਵੇ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਔਰਤਾਂ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਨਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਜੋੜਨਗੀਆਂ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ 44 ਇੰਡੋ-ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰੇ ਹਨ।

ਕਤਲੇਆਮ 84 ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਨਾਂਹ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਮਰ ਕੈਦੀ ਬਲਵਾਨ ਖੋਖਰ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਮਾੜੀ ਹਾਲਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਲਈ ਆਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨਗੇ।

ਜਸਟਿਸ ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਆਰ. ਕੇ. ਗੌਬਾ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਲਵਾਨ ਖੋਖਰ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਿਹਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ 15 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਦੱਸੇ ਜਾਣ, ਕਿ ਬਲਵਾਨ ਖੋਖਰ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਡਿਗਣ ਕਾਰਨ ਹੱਥ ਦੀ ਹੱਡੀ ਟੁੱਟ ਗਈ ਹੈ, ਪਿਛੋਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 1984 ਵਿਚ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਪਿਛੋਂ ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਛਾਉਣੀ ਦੇ ਰਾਜ ਨਗਰ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪੰਜ ਜੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸ ਵਿਚ ਖੋਖਰ, ਕੈਪਟਨ ਭਾਗਮਲ ਤੇ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਈ 2013 ਵਿਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ 100 ਸਿੱਖ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ

ਲੰਡਨ: ਸਿੱਖ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਯੂ. ਕੇ. ਵੱਲੋਂ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਸੌ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਿੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਦਿ ਸਿੱਖ 100' ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ, ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਚੌਥਾ, ਸੰਤ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 5ਵਾਂ, ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਕ ਜੱਥਾ ਨੂੰ 6ਵਾਂ, ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ 7ਵਾਂ, ਅਜੇਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੰਗਾ ਨੂੰ 8ਵਾਂ, ਯੂ. ਕੇ. ਵਿਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਜੱਜ ਰਾਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿਊ ਸੀ ਨੂੰ 9ਵਾਂ, ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਦੀ ਸੰਚਾਲਕ ਡਾ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ 10ਵਾਂ ਸਥਾਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਤ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੱਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 13ਵਾਂ, ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ 15ਵਾਂ, ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ 17ਵਾਂ, ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 29ਵਾਂ, ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ 32ਵਾਂ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ. ਕੇ. ਨੂੰ 37ਵਾਂ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਚ ਐਸ ਫੂਲਕਾ ਨੂੰ 39ਵਾਂ, ਯੂ. ਕੇ. ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਵਰਮਾ ਨੂੰ 58ਵਾਂ, ਐਸ. ਪੀ. ਸਿੰਘ ਓਬਰਾਏ ਨੂੰ 61ਵਾਂ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ ਯੂਐਸਏ
Punjabi RADIO USA
Uniting Punjabi's All Over
24 ਘੰਟੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਸੁਣੋ
Listen on :
Radio Sets (CA, WA, NV)
Dial in
832-551-5029 or 605-475-6868
Android & iPhone App
www.PunjabiRadioUSA.com
Ph: 408-272-5200

Sistar Mortgage
Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com

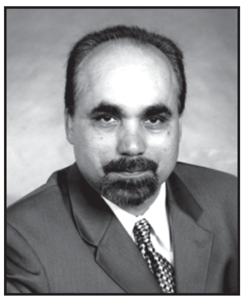

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer
Residential & Commercial Loans
(734) 330-8859 Mobile
(586) 802-7385 Fax
Balbir.Grewal@SistarMortgage.com
**Refinance up to 125% value of the house.*
Loans Available In Most States!
>100% FHA Financing>Residential (Purchase & *Refinance)>Self Employed>Cash Out Refinance>Investment Property Loans>Jumbo Loans>Commercial Property With Business or Business Only

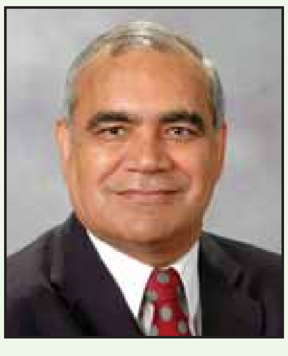

Madan Khatri
BHHS BERKSHIRE HATHAWAY HOMESERVICES
Want to Buy/Sell
Homes, THs, Condos, Apartments, Motels!
Call Madan Khatri
847-530-1550
www.PropertyZoo.com
Top Producer at the office in 2011-2013-2014
*****A Broker who can work with you from Beginning to End, Call Now!!!*****
BHHS American Heritage
25 Turner Ave, Elk Grove Village, IL

Anu Attorney
Professional Law Group, PLLC.
*More than 25 years of experience *Internationally Awarded-Extraordinary ability *Served as Legal Advisor to Govt. of India, Embassy of India, Washington, DC

Anu Peshawaria
Attorney at Law
Licensed to practice Immigration in all 50 states.
More than 20 year experience in US immigration & Indian law
US IMMIGRATION
*Green Cards (Investor, Employment)
*E-2 investor Visa, L1 (Intra Company)
*Family Green Card, Fiancee Visa
*Deportation Defense, VAWA, U Visa
*Asylum, Appeals, Ninth Circuit Court
*H1B, Computer Engineers, Cooks, Teachers, Students, Doctors, Nurses, Physical Therapist
ਪੰਜਾਬੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰੋ
ਹੁਣ ਸਿਆਟਲ ਵਿਚ ਵੀ ਦਫਤਰ ਖੁਲ੍ਹ ਚੁਕਾ ਹੈ
FAMILY LAW *(Only In WA)*
*Divorce *Annulment
*International Custody
INCORPORATIONS *(Only In WA)*
*International Contracts, Mergers
*Attorney Supreme Court of India
Contact numbers:
Seattle, WA
Ph: 206-774-0907
Fremont, California
Ph: 510-353-0102
Cell Phone 510-299-1907
Toll free: 1-866-586-6297
anu@anuattorney.com
www.anuattorney.com
46560 Fremont Blvd., STE#205, Fremont, CA 94538
801 Pine Street, Suite 7H, Seattle, WA 98101
Offices: Seattle, WA *Fremont, CA *UK *Canada *India
Evening Appointments Available

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਵਿਚ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ 10 ਨੂੰ

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ (ਬਿਊਰੋ): ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਲੋਂ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਸਿੱਖ ਡੇਅ ਪਰੇਡ (ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ) ਆਉਂਦੀ 10 ਅਕਤੂਬਰ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਤਕ ਇਥੇ ਡਾਊਨ ਟਾਊਨ ਵਿਚ ਵੈਟਰਨ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਪਲਾਜ਼ਾ (431 ਨਾਰਥ ਮੈਰੀਡੀਅਨ ਸਟਰੀਟ) ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੌਕਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡਾ ਇਕੱਠ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਹਰ ਸਾਲ ਸਜਾਇਆ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗਾ।

ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਸਟੇਟ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਕਈ ਸਟੇਟ ਤੇ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਪਾਲਕੀ ਵਿਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਛੱਤਰ ਛਾਇਆ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਸ਼ਸਤਰ-ਬਸਤਰ ਵਿਚ ਸਜੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਅਰੰਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਪਾਲਕੀ ਦੇ ਪਿਛੇ ਵਖ ਵਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਫਲੋਟ ਚਲਣਗੇ ਅਤੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਡਾਊਨ ਟਾਊਨ ਦੀਆਂ ਵਖ ਵਖ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਨੀਲੀਆਂ ਅਤੇ ਕੇਸਰੀ ਦਸਤਾਰਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਬਿਖੇਰਦਾ ਗੁਜ਼ਰੇਗਾ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸ਼ਾਮੀਂ 5 ਵਜੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਤੇ ਅਹਿਮ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਗੇ।

ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇੰਡੀਆਨਾ ਅਤੇ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਟੇਟਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਣਗੇ। ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਦੇ ਲੰਗਰ ਲਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮਿਡਵੈਸਟ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖ ਆਬਾਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਥੇ ਕੋਈ 50,000 ਸਿੱਖ ਵਸਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 5000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਦੇ ਮੇਅਰ ਨੂੰ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਅਕੀਦਿਆਂ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ 30,000 ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਲਈ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ-ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਪੁਲਿਸ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਮਿਡਵੈਸਟ ਫੂਡ ਬੈਂਕ, ਜੂਲੀਅਨ ਸੈਂਟਰ, ਇੰਡੀ ਆਨਰ ਫਲਾਈਟ (ਅਮੈਰੀਕਨ ਵੈਟਰਨ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਜੰਗੀ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ ਸੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਫਲਾਈਟ), ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਲਈ ਭੋਜਨ ਦਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖੂਨ ਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵੀ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (317-308-1050) ਤੇ ਡਾ. ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਸਿੰਘ ਪਨੂੰ (317-450-1228) ਜਾਂ ਈਮੇਲ Sikhsocietyofindiana@gmail.com ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਤੂਫ਼ਾਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਰਾਕੇਟ ਲਾਂਚ

ਪੇਇਚਿੰਗ: ਚੀਨ ਨੇ ਤੂਫ਼ਾਨ ਬਾਰੇ ਅਗਾਊਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਰਾਕੇਟ ਲਾਂਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਕਟ ਹੈਨਾਨ ਤੋਂ 3 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਲਾਂਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਰਾਕਟ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬੇਹੱਦ ਸਟੀਕ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਹੈ।

ਗੰਨ ਕਲਚਰ ਖਿਲਾਫ ਮੁਹਿੰਮ ਫਿਰ ਭਖੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਓਰੇਗਨ ਸੂਬੇ ਦੇ ਇਕ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਹੋਈ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਗੰਨ ਕਲਚਰ ਉੱਤੇ ਬਹਿਸ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਤਮਾਮ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗੰਨ ਕਲਚਰ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਹੋਈ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਗੰਨ ਕਲਚਰ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣ ਉਤੇ ਫਿਕਰਮੰਦੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਾਜ਼ਾ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਕ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਗੰਨ ਕਲਚਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਓਬਾਮਾ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਕ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਉਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੰਨ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਪਰ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਸਮੇਤ ਸਿਰਫ ਸੱਤ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦਣ ਉਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਲਾਸਕਾ, ਨੇਬਰਾਸਕਾ ਤੇ ਅਲਬਾਮਾ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਹਨ।

'ਡੇਰਾ ਸਾਧ' ਬਾਰੇ ਮੁਆਫੀਨਾਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਅਪੀਲ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਫੀਨਾਮੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਵਾਪਿਸ ਲੈਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਿਰਕਰਦਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇਥੇ ਹੋਈ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਆਮ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਸਿਆਸੀ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਲਿਆ ਗਿਆ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ, ਸਗੋਂ ਸਿੱਖੀ ਅਸੂਲਾਂ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦੇ ਵੀ ਉਲਟ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਸ 'ਅਖੌਤੀ ਸਾਧ' ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 2007 ਵਿਚ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਵਾਂਗ ਰਚਾ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਦਿਆਂ ਜਾਮ-ਏ-ਇੰਸਾਂ ਛਕਾਉਣ ਦਾ ਜੋ ਢੋਂਗ ਰਚਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਕਦੀ ਵੀ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਕੱਤਰਤਾ 'ਚ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਰਵਾਇਤਾਂ ਉਤੇ ਪਰਪੱਕ ਰਹਿਣ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਪਿਉ ਨੇ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਈ ਅੱਗ

ਯਮੁਨਾਨਗਰ: ਪੁਰਾਣਾ ਹਮੀਦਾਂ ਦੀ ਆਨੰਦ ਕਾਲੋਨੀ ਵਾਸੀ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਅੰਦਰ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਬੱਚਿਆਂ ਉਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਚੀਖ ਚਿਹਾੜਾ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਆਂਢੀ ਬਚਾਅ ਲਈ ਆਏ। ਕਾਫੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਚਾ ਲਿਆ, ਜਦਕਿ ਉਹ ਆਪ ਤੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਅੱਗ ਵਿਚ ਝੁਲਸ ਗਏ।

ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਆਨੰਦ ਕਲੋਨੀ ਵਾਸੀ ਸ਼ੌਕਤ ਅਲੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸਾਨੀਆ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਤੋਂ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸ਼ੌਕਤ ਅਲੀ ਨੇ ਸਾਨੀਆ 'ਤੇ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਨੀਆ ਨੇ ਘਰੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿੰਦੀ ਆਪਣੀ ਸੱਸ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਜਾਨ ਬਚਾਈ। ਸਾਨੀਆ ਦੇ ਭੱਜਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਏ ਸ਼ੌਕਤ ਅਲੀ ਨੇ ਘਰ ਦਾ ਦਰਵਾਜਾ ਅੰਦਰੋਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਬੈਡ 'ਤੇ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ।

P.T.T. ਪਲੈਜ਼ੈਂਟ ਟਰੈਵਲ ਐਂਡ ਟੂਰਜ਼
Serving Community For Over 25 Years
Fly to Any Destination with the Best Price
ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰੇਟ 'ਤੇ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ
Contact Us: Pleasant Travel & Tours
6257 N. Clark Street, Chicago, IL 60660
Shashi Paul, Ph: 773-508-1927
Pleasanttravel@hotmail.com www.pleasanttravelchicago.com
Air India · Turkish Airlines · Etihad Airways · Qatar Airways · Emirates

MWOSE & DHALIWAL ATTORNEYS AT LAW
LAW
IMMIGRATION
CRIMINAL DEFENSE
BUSINESS LAW
CIVIL LITIGATION
REAL ESTATE
ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ
ਫੌਜਦਾਰੀ ਵਕਾਲਤ
ਬਿਜਨਸ ਲਾਅ
ਦੀਵਾਨੀ ਵਕਾਲਤ
ਰੀਅਲ ਐਸਟੇਟ

FREE CONSULTATION!
ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਲਾਹ ਅੱਜ ਹੀ ਮੁਫਤ ਲਓ
317-222-1567
ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ
ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਵੀ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ
CONTACT US TO SET UP AN INTERVIEW PUNJABI, HINDI, AND URDU SPOKEN
WWW.MDLEGALTEAM.COM
CONTACTUS@MDLEGALTEAM.COM
LICENSED TO PRACTICE IN INDIANA, MICHIGAN, FLORIDA AND IMMIGRATION LAW IN ALL 50 STATES.
OFFICE LOCATION:
1426 W. 29TH ST., SUITE 201B
INDIANAPOLIS, IN 46208
Fax: 317-288-1842

Personalized Service-Committed To Quality
Purchase and Refinance Your Home Loans.
Pre approval in one day, no cost, no obligation.
Conventional, ARM, Jumbo, FHA, VA, USDA & HARP Loan Programs
ਆਪਣਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਘਰ ਉਪਰ ਲੋਨ ਰੀਫਾਇਨਾਂਸ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

AMRIK P. SINGH
Mortgage Loan Originator
NMLS # 232904
C&R MORTGAGE CORP.
NMLS # 227317
7788 N. Milwaukee Ave.
Niles, IL 60714
Ph: 847-966-6700
Fax: 847-966-6723
EQUAL HOUSING LENDER
Illinois Residential Mortgage Licensee.
Cell 312-608-0006
Email: asingh@candrmortgage.com
Website: www.candrmortgage.com

ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰਣਨੀਤੀਆਂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਰੋਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਇਕ ਮੰਚ 'ਤੇ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਜੇ ਵੀ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੋਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਇਕ ਮੰਚ ਉਤੇ ਆਈਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਿੱਲੀ, ਸਿੱਖ ਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਬਣੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ, ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਸੱਦਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ 12 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਮੁੜ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਤੀ ਤੇ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਵਖਰੇਵੇਂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਤੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮਿਲੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਲੀ ਮੌਕੇ ਸੱਦਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਇਸ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਨ ਕਿ ਦੀਵਾਲੀ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਸੱਦਿਆ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂਕਿ ਕੁਝ ਇਕ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਹਨ ਕਿ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਥਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਬਾਰੇ 12 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਮੰਥਨ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਪੰਜ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ, ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ ਤੇ ਨਵੇਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵਿਧੀ ਵਿਧਾਨ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿੱਖ ਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਅਗਲੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਸੱਦੀ ਸੀ, ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਲੀ ਨੇੜੇ ਸੱਦਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ 12 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਰਵ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਰਵ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਫੈਸਲਾ ਸਭ ਨੂੰ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਹਊਆ ਦਿਖਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਲੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ 12 ਅਕਤੂਬਰ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਸੱਦਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਥਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਲੈਣ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸੱਦਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ ਅੜਿੱਕਾ ਨਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵੀ ਸੱਦਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਖਿਲਾਫ ਰੋਸ ਵਧਿਆ

ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਦੀ ਨੂੰ ਖਤਰਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਵਾਰ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਲਈ ਗਲੇ ਦੀ ਹੱਡੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਫੈਸਲੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਵਾਰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਤ ਸਮਾਜ, ਜੋ ਕਿ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਥਕ ਰੋਹ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੁਣ ਇਕ ਨਵੀਂ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਇਕ ਸਬ ਕਮੇਟੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਜਾਣਨ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੇਵੇਗੀ। ਉਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਅੱਗੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਗੇ। ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਰੋਹ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਤੇ ਸਮਾਂ ਲੰਘਾਉਣ ਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ ਹੈ। ਪਰਦਾਪੋਸ਼ੀ ਤੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਕ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਬਲੀ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਹੀ ਆਖਰੀ ਰਾਹ?

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਬਣੇ ਹੋਏ ਰੋਹ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਸੱਦਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲਾ 12 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਸੱਦੀ ਗਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਤੇ ਨਵੇਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਵਿਧੀ ਵਿਧਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਆਦਿ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਵਿਚ ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬਾਈਕਾਟ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਬਦਲੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਮੁਦਈ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਕਈ ਵਾਰ ਬਦਲੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ, 1984 ਵਿਚ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਠਾ ਸਾਹਿਬ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕਹਿਣਾ ਤੇ ਡੇਰਾ ਬਿਆਸ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇਣ ਆਦਿ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਗਰੋਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵਾਲੀ ਐਲਬਮ ਦੀ ਬੋਲੀ

ਲੰਡਨ: ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਆਖਰੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਲੀ ਫੋਟੋ ਐਲਬਮ 22 ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਵਿਚ ਵਿਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਸ ਨਾਲੋਂ 22 ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵਿਕੀ ਹੈ। 'ਡੇਲੀ ਮੇਲ' ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪੀ ਇਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਚਮੜੇ ਦੀ ਜਿਲਦ ਵਾਲੀ ਇਸ ਐਲਬਮ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 240 ਤਸਵੀਰਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਹਨ।

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਲਬਮ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਤੇ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਏ ਸਰ ਜੌਹਨ ਸਪੈਂਸਰ ਲੋਗਿਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਐਲਬਮ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਇਕ ਮਕਾਨ ਦੀ ਸਫਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਕ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਓਸਬੋਰਨ ਵਿਚਲੇ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਇਹ ਤਸਵੀਰ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 17 ਸਾਲ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀ 1853 ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਪਹਿਲੀ ਚਿੱਤਰਕਲਾ ਵੀ ਇਸ ਐਲਬਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਸਣੇ ਦੋ ਹੋਰ ਐਲਬਮਾਂ ਦੀ ਰੋਚੈਸਟਰ ਵਿਚ ਸੀਐਂਡਟੀ ਨਿਲਾਮੀਘਰ ਵਿਚ ਬੋਲੀ ਲੱਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਲਬਮਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਇਕ ਬਰਤਾਨਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨੇ 19 ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਵਿਚ ਖਰੀਦਿਆ ਪਰ ਸਾਰੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਸਣੇ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ 22,400 ਪੌਂਡ ਰਹੀ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਝਟਕਾ: ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਨਵਾਂ ਅਹੁਦਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਕਟ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਚੀਫ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਉਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਈ ਸਿੱਖ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਖਤ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਚੀਫ ਸਕੱਤਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਸੋਸ਼ਲ ਵੈੱਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਜਸਟਿਸ ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਿੱਤਲ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਮਹਾਵੀਰ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਚੀਫ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਪੰਜ ਨਵੰਬਰ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੂਚੇਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵੀ ਲਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਕਰਮਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਮੌਜੂਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ 70 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ 58 ਸਾਲ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ 1920 ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਵੀਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਘੁਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾਸਾਂਸੀ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੂਚੇਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨਵੀਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਾਰਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਨਾ ਫਸ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕੰਮ ਚਲਾਊ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵੱਡੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਦੇ ਨਫੇ-ਨੁਕਸਾਨ 'ਚ ਉਲਝਿਆ ਅਕਾਲੀ ਦਲ

ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਅਚਾਨਕ ਫੈਸਲਾ ਬਹੁਤੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਵੀ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਸਾਰੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਕਾਰਨ ਉੱਠੇ ਵਾਅ-ਵਰੋਲੇ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹਣ ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਡੀ-ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜ੍ਹਤਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਹਾਊਸ ਤੋਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਠੰਢਾ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰਲੇ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਹੁਣ ਪਾਰਟੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਉਹ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਠੰਢ-ਠਿਓਰਾ ਕਰਨ ਉੱਪਰ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਬਹੁਮਤ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ। ਸਹਿਜਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਹੱਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 2011 ਦਾ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚੁਣਿਆ ਹਾਊਸ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਚਲਾਉਣ ਲਈ 2011 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਜਨਰਲ ਹਾਊਸ ਵੱਲੋਂ ਚੁਣੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਹੁਣ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕੋਲ ਕੁਝ ਵੀ ਹੱਥ ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ। ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੌਰ ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੰਜੋਲੀ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਮੁਆਫੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਹੱਥ ਨਹੀਂ: ਸੁਖਬੀਰ : ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ 'ਤੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਣਸੁਖਾਵਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।

ਇਨੈਲੋ ਨੇ ਛੱਡਿਆ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਸਾਥ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲੋਕ ਦਲ (ਇਨੈਲੋ) ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਤੁਕ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਨੈਲੋ ਨੇਤਾ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੌਟਾਲਾ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਕਾਫੀ ਨੇੜੇ ਹਨ। ਇਨੈਲੋ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਅਭੈ ਚੌਟਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਤਲ ਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣਾ ਗਲਤ ਹੈ।

ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ: ਸਰਨਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਹਮਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਮਰੀਕਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜ੍ਹਤਾ ਲਈ ਸੱਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ. ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਮੁਆਫੀ ਬਾਰੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਰੋਸ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੰਤ ਢੱਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਜਥੇਦਾਰ 'ਤੇ ਧਮਕਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਮਾਛੀਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ: ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਓ ਗ੍ਰੰਥ ਚੇਤਨਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੁਆਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸੰਤ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੱਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਇਕ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ 'ਤੇ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ। ਸੰਤ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਇਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਕ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਫੋਨ 'ਤੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਸਮਾਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਹੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਕਰਨਗੇ।

ਕਲਬੁਰਗੀ ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ: ਛੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮੋੜੇ

ਬੰਗਲੌਰ: ਕੰਨੜ ਵਿਦਵਾਨ ਐਮ.ਐਮ. ਕਲਬੁਰਗੀ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਨਾ ਫੜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਛੇ ਕੰਨੜ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਕੰਨੜ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੁੰਡਾਲਿਕ ਹਲਾਂਬੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵੀਰੰਨਾ ਮਦੀਵਲਾਰ, ਟੀ. ਸਤੀਸ਼ ਜਾਵੜੇ ਗੌੜਾ, ਸੰਗਾਮੇਸ਼ ਮੀਨਾਸਿਨਕਈ, ਹਨੂਮੰਤ ਹਾਲੀਗੇੜੀ, ਸ੍ਰੀਦੇਵੀ ਵੀ. ਅਲੂਰ ਤੇ ਚਿਦਾਨੰਦ ਸਾਲੀ ਨੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮੋੜੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 22 ਨਵੰਬਰ 2011 ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਕਲਬੁਰਗੀ ਨੂੰ ਨਰੁਪਾਤੁੰਗਾ ਪ੍ਰਸ਼ਸਤੀ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਕਲਬੁਰਗੀ ਨੂੰ 30 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਦੋ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਾਤਲਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਹਿੰਦੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਗਰਮ ਖਿਆਲੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੱਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੁਰਸਕਾਰ ਮੋੜਨ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਕਲਬੁਰਗੀ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਫੜੇ ਨਾ ਜਾਣ ਦੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨਾਲ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕੰਨੜ ਲੇਖਕ ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਪਾਟਿਲ (ਚੰਪਾ) ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮੁੜ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਪਰਤੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮੁੜ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸ. ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਅਜੇ ਮਾਕਨ ਤੇ ਪੀ.ਸੀ. ਚਾਕੋ ਨੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਜਾਲੌਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਦੋ ਵਾਰ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲੜੀਆਂ ਸਨ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਉਹ ਗ੍ਰਿਹ ਤੇ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਰਹੇ। 2004 ਤੇ 2006 ਦੌਰਾਨ ਸ. ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਵੀ ਰਹੇ।

ਤੰਦੂਰੀਏ, ਵੇਟਰ ਤੇ ਡਿਸ਼ਵਾਸ਼ਰ ਦੀ ਲੋੜ

ਮੈਡੀਸਨ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤੰਦੂਰੀਏ, ਵੇਟਰ ਤੇ ਡਿਸ਼ਵਾਸ਼ਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ:262-391-7666

41-42

ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਬਿਗਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੱਟੇ ਮੱਛਰ ਨਾਲ ਹੋਈ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ, ਬਾਸਮਤੀ ਦੀ ਵਾਜਬ ਭਾਅ ਉੱਤੇ ਖਰੀਦ ਤੇ ਗੰਨੇ ਦੇ ਬਕਾਏ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ 12 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਧਰਨੇ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ), ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ., ਸੀ. ਪੀ. ਐਮ. (ਪੰਜਾਬ) ਤੇ ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. (ਐਮ. ਐਲ.) ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ) ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਨਵ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅੰਦਰ ਫੈਲ ਰਹੀ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਤੇ ਬੇਚੈਨੀ ਖਿਲਾਫ ਚਾਰੇ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ 15 ਨੁਕਾਤੀ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮਿਸ਼ਨ 16 ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਾਰੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸੂਬਾਈ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕਾਮਰੇਡ ਰਘੂਨਾਥ ਸਿੰਘ, ਵਿਜੇ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਹਰਦੇਵ ਅਰਸ਼ੀ, ਡਾ. ਜੁਗਿੰਦਰ ਦਿਆਲ ਤੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਾਂਬਰ, ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. (ਪੰਜਾਬ) ਵੱਲੋਂ ਮੰਗਤ ਰਾਮ ਪਾਸਲਾ, ਹਰਕੰਵਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਗਰੇਵਾਲ, ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. (ਐਮ. ਐਲ., ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ) ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਖਤੂਪੁਰਾ, ਸੁਖਦਰਸ਼ਨ ਨੱਤ ਤੇ ਬਲਕਰਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਵਿਸ਼ਵ ਧਰਮ ਕਾਨਫਰੰਸ ਮੌਕੇ ਲੰਗਰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ

ਸਾਲਟ ਲੇਕ ਸਿਟੀ, ਯੂਟਾ (ਬਿਊਰੋ): ਵਿਸ਼ਵ ਧਰਮ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਲੋਂ ਇਥੇ 15 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ 19 ਅਕਤੂਬਰ ਤਕ ਇਕ ਵਿਸ਼ਵ ਧਰਮ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵਖ ਵਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਕਰੀਬ 8,000 ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੰਜੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ 11.30 ਤੋਂ 2.30 ਵਜੇ ਤਕ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋ ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਲੰਗਰ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਲੰਗਰ ਕਮੇਟੀ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਮੇਟੀ ਜੋੜਾ ਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਲੰਗਰ ਲਈ ਮਾਇਆ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਭਾਲਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਲੰਗਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਖ ਵਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਲੰਗਰ ਦੀ ਇਸ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪੋ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਸਕਾਂਗੇ। ਲੰਗਰ ਲਈ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਾਇਆ ਟੈਕਸ ਮੁਕਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਡਾ. ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਫੋਨ 802-345-1354 ਜਾਂ ਈਮੇਲ manohar.grewal@gmail.com ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

WEBSITE - DHOLRADIO.CO

DHOL RADIO

ਪਿੰਡ ਤੋ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ

REQUEST SONG
MUSIC 24/7
LISTEN ON PHONE

ਹੁਣ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋ

Application For Android and iPhone - Dhol Radio

LIVE CALLS → USA 951-824-6365

skype - DHOLRADIO.ORG

LISTEN BY CALL → USA 702-489-0211

Sukhpal Gill 10 pm to 12 am (IST)

Puran singh waraich 2:30 pm to 4 pm (IST)

IFTA

- IFTA Fuel & Mileage Reporting (100% Accurate)
- Form 2290 (Heavy Vehicle Use Tax Return)
- Temporary/Permanent Fuel & Trip Permits
- IRP, FMCSA Authority, UCR
- New Business *(Corporation, LLC, Partnership, etc.)*
- Filing Help: Green Card, Citizenship, Sponsorship
- IRS Individual & Business Tax *(IRS Registered Agent)*

IFTA filing starting at $20

Contact: Nanak Tax Expeditors Greenwood (IN)

@ Ph: 317-215-5758

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ! ! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ! !

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ

ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

ਵਧੀਆ ਟਰੇਨਿੰਗ, ਟੈਸਟ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ

Truck Driving School

Lic. # 0027

A-One Truck Driving School

2302 South West Street, Indianapolis, IN 46225

Gurinder Nagra, Ben Singh Bashal, Gurnam Dhaliwal

Ph: 317-653-6666

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143

Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

• FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
• FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

Punjab Times
Established in 2000
16th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

Editor:
Amolak Singh Jammu
Astt. Editors:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Photographer
Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703

Our Columnists
Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Major Kular
Corrspondents
Detroit, MI
Rajinder Syan
734-261-0936
New York
Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Postmaster: Please send address changes to Punjab Times, 20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Ohio, Michigan, Wisconsin, Missisipi, Iowa, Arkansas, Texas, Virginia, Nevada, Washington, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, New York, New Jersey, Connecticut, Oklahoma, Pennsylvania, Missouri, Kentucky

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 100 ਡਾਲਰ
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਾਈਟੈਕ ਨੇ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰ

ਫਰੀਦਕੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਦੇ ਨੈੱਟਵਰਕ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈਟੈਕ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਚਾਰ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਹਨ। ਜੇਲ੍ਹ ਅਮਲਾ ਵੀ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਮਦਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਦੋ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਹੇਠ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਾਰਡਨ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਭੁੱਲਰ ਵੱਲੋਂ ਮਾਡਰਨ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰੇਆਮ ਨਸ਼ਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰਕਮ ਆਨ ਲਾਈਨ ਤਸਕਰਾਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੈਕ ਤੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਕੈਦੀ, ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਆਨਲਾਈਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ

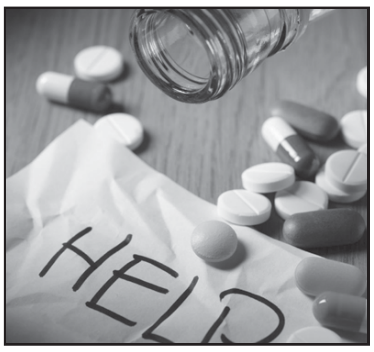

ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਬਦਲੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ 50 ਰਕਮਾਂ ਆਨਲਾਈਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਸਿਆਸੀ ਮੁੱਦਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਹੋਈਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਨੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਸਮੇਤ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਈ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਵਿਚ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਪਿਛੋਂ ਇਹ ਦਾਗ ਧੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਡੇਢ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਾਕਾਫੀ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਦਰਿਆ ਹੋਰ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਵਹਿਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਹਲਫਨਾਮਾ ਵਿਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਹੈਰੋਇਨ ਤਸਕਰੀ ਵਿਚ 50 ਫੀਸਦੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। 2003 ਵਿਚ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 9.80 ਕਿਲੋ ਹੈਰੋਇਨ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਦ ਕਿ 2014 (ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ) 438.067 ਕਿਲੋ ਹੈਰੋਇਨ ਜ਼ਬਤ ਹੋਈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਰਾਇਮ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ (ਐਨ.ਸੀ.ਆਰ.ਬੀ.) ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁਲਕ ਵਿਚ 1533 ਮੁਲਜ਼ਮ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 362 ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹਨ। ਯੂ.ਪੀ. ਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 333 ਤੇ 204 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ।

ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 45% ਕੈਦੀ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਰਾਇਮ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ (ਐਨ.ਸੀ.ਆਰ.ਬੀ.)ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 45 ਫੀਸਦੀ ਕੈਦੀ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਛੇ ਫੀਸਦੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ 8923 ਕੈਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 3972 ਇਕੱਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ 896, ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 884, ਹਰਿਆਣਾ 557 ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ 478 ਕੈਦੀ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤਹਿਤ ਬੰਦ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 26 ਹਜ਼ਾਰ ਕੈਦੀ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 47 ਫੀਸਦੀ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਆਦੀ ਹਨ।

ਦਾਦਰੀ ਕਾਂਡ: ਨਯਨਤਾਰਾ ਸਹਿਗਲ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਇਨਾਮ ਮੋੜਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਉਘੀ ਲੇਖਕ ਤੇ ਪੰਡਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਭਤੀਜੀ ਨਯਨਤਾਰਾ ਸਹਿਗਲ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵਧ ਰਹੀ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ 'ਦਹਿਸ਼ਤ ਦੇ ਰਾਜ' ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰੀ ਚੁੱਪ ਦੇ ਰੋਸ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਇਨਾਮ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਯਨਤਾਰਾ ਨੂੰ ਨਾਵਲ 'ਰਿਚ ਲਾਈਕ ਅਸ' (1985) ਲਈ ਸਾਲ 1986

ਵਿਚ ਇਹ ਇਨਾਮ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਐਮ ਐਮ ਕਾਲਬੁਰਗੀ, ਨਰੇਂਦਰ ਦਾਭੋਲਕਰ ਅਤੇ ਗੋਵਿੰਦ ਪਨਸਾਰੇ ਦੀਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹੈ। ਅੱਜ ਜੋ ਵੀ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂਵਾਦ ਵਿਚਲੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਦਰੀ ਕਾਂਡ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੋਹ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਪਿਛੋਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਰੋਸ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਪਿਛੋਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮਾਜਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਤੋਂ ਵੀ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਧਰ, ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਨੇ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਉਤੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਈਕਾਟ ਦਾ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬਾਈਕਾਟ ਦੇ ਐਲਾਨ ਵਾਲੇ ਪੋਸਟਰ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਰੋਸ ਹੈ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਉਤੇ ਹੋਇਆ ਹਮਲਾ ਵੀ ਇਸੇ ਰੋਹ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਬਾਕੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਮਾਨਸਿਕ ਦਬਾਅ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੇ ਜੇ ਫੈਸਲਾ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਦੇਣ। ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਸੱਦਣ ਲਈ ਵੀ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੋਸਟਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਖਿਲਾਫ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਹਥਠੋਕੇ ਬਣ ਕੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪੰਥ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਘਾਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਗੁਆ ਚੁੱਕੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਛੱਡ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਲਾਏ ਪੋਸਟਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪਾੜ ਦਿੱਤੇ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਪੋਸਟਰ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਗਿਆਨੀ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰ ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਉਤੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਰੋਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਚੁਫੇਰਿਓਂ ਘੇਰਾ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਹੋਰ ਵਧ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਮਗਰੋਂ 600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਇਸ ਕਦਮ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਸਲਾਹਿਆ ਨਹੀਂ। ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਮੁਆਫੀ ਕਾਰਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪੰਥਕ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਆਈ ਜ਼ਰਬ ਨੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਮੁਆਫੀ ਵਿਰੋਧੀ ਹਵਾ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹਣ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਫਰੰਟ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ 'ਆਪ' ਦੇ ਉਭਾਰ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਸਤਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 'ਆਪ' ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹਲਕੇ ਲੰਬੀ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ ਵੀ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਨੂੰ ਰੜਕ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹਕੂਮਤ ਨਾਲ ਆਢਾ ਲਾ ਕੇ ਘਿਰਿਆ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਿਵਾਦਤ ਅਫਸਰ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਚੁਫੇਰਿਓਂ ਘੇਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ 33 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਰੋਹ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਤੋਂ ਸਟੇਅ ਲਿਆ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਖਰੀਦ ਵਿਚ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ ਦੇ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਇੰਕਸ਼ਾਫ਼ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਫਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਦੂਲੀ ਤੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਨਕਲੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ

'ਤੇ ਭਾਰੂ ਪੈ ਗਈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਗਿਫ੍ਰਤਾਰੀ ਵੀ ਕਈ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕਰਨੀ ਵਾਜਬ ਸਮਝੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਘੜੀਸ ਲਿਆ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 33 ਕਰੋੜ ਦੀ ਦਵਾਈ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਮਹੀਨਾ ਭਰ ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਈ ਸਿਆਸੀ ਰਸੂਖਵਾਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਬੋਲਦਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਾਰੀ!

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਬਾਅਦ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਣੇ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚਲੇ ਘਪਲਿਆਂ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸ਼ੱਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਥਿਆੜਾ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ

ਕੰਮਕਾਜੀ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਹੈਲਮਟ ਦੀ ਥਾਂ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ

ਲੰਡਨ: ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਹੁਣ ਕੰਮ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਣ ਉਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਕਈ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਸ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ੰਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਖ ਦਸਤਾਰ ਜਾਂ ਹੈਲਮਟ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਨੂੰ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਪਟੇਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬਦਲਾਅ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡੇਵਿਡ ਕੈਮਰੌਨ ਨੇ ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਪਹਿਲੀ ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਮਰਜੀ ਨਾਲ ਫੈਕਟਰੀਆਂ, ਇਮਾਰਤਸਾਜ਼ੀ, ਵੇਅਰਹਾਊਸ ਜਾਂ ਹੋਰ ਖਤਰਨਾਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਦਸਤਾਰ ਪਹਿਨ ਸਕਣਗੇ। ਨਵੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਲਈ ਮਾਰਚ 2014 ਨੂੰ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਮਤਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 26 ਮਾਰਚ, 2015 ਨੂੰ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੰਮਕਾਰ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਹਿਕਮੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਕਤੂਬਰ, 2015 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡੇਵਿਡ ਕੈਮਰੌਨ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚੈਂਪੀਅਨ ਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਪਟੇਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਯੂ.ਕੇ. ਮੁਹਾਰਤੀ, ਕਾਬਲ ਤੇ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦਾ ਘਰ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਯੂ.ਕੇ. ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਨਿਯਮ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਮਾਣ ਉਦਯੋਗ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ 1989 ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਉਤੇ ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੈਲਮਟ ਪਹਿਨਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਖਾਮੀਆਂ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਅੱਗ ਬੁਝਾਊ ਅਮਲੇ ਤੇ ਫੌਜ ਵਿਚ ਫਰੰਟ ਲਾਇਨ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਬੰਬ ਡਿਸਪੋਜ਼ਲ ਆਦਿ ਸਮੇਤ ਹਾਈ ਰਿਸਕ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਮੌਕੇ ਅਜੇ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈਲਮਟ ਪਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਫੌਜ, ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਅੱਗ ਬੁਝਾਊ ਅਮਲੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਸਤਾਰ ਪਹਿਨਣ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੈ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ 4000 ਸਿੱਖ ਪੁਲਿਸ ਤੇ 230 ਸਿੱਖ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਫੌਜ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿਚ ਨੰਬਰ ਵੰਨ ਬਣਿਆ ਭਾਰਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ ਉਤੇ ਜਾ ਪੁੱਜਾ ਹੈ। 2015 ਦੇ ਅੱਧ ਤੱਕ ਭਾਰਤ, ਚੀਨ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਪਛਾੜਦਿਆਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੰਡਨ ਦੇ ਬਿਜ਼ਨਸ ਅਖ਼ਬਾਰ ਫਾਈਨੇਂਸ਼ੀਅਲ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਸਮੇਤ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਜੂਨ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ 31 ਅਰਬ ਡਾਲਰ, ਜਦਕਿ ਚੀਨ ਵਿਚ 28 ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ 27 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਐਫ.ਡੀ.ਆਈ. ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਚੀਨ ਵਿਚਕਾਰ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਟੱਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਨੇ ਵਰਲਡ ਇਕਨਾਮਿਕ ਫੋਰਮ ਦੇ ਗਲੋਬਲ ਕੰਪੀਟਿਟਵ ਇੰਡੈਕਸ ਵਿਚ 16 ਪਾਏਦਾਨ ਦੀ ਛਾਲ ਲਗਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 140 ਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਫਾਈਨੇਂਸ਼ੀਅਲ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਆਈ ਹੈ ਜਦ ਭਾਰਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ 5,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ 18 ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਭਾਰਤੀ ਆਈ.ਟੀ. ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਕੈਟਾਗਰੀ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਉਤੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀ 2,000 ਡਾਲਰ ਦੀ ਫੀਸ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੀਸ ਨੂੰ ਆਊਟਸੋਰਸਿੰਗ ਫੀਸ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਆਈ.ਟੀ. ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਰਿਪਬਲਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਵਾਲੀ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ੇ ਜਰੀਏ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਆਈ.ਟੀ. ਮਾਹਰਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀ ਫੀਸ ਨੂੰ 'ਪੱਖਪਾਤ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 2010 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ 50 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਐਚ-1ਬੀ 'ਤੇ 2,000 ਡਾਲਰ ਫੀਸ ਲਾਉਣ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਆਈ.ਟੀ. ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਟਾਰਗੈਟ ਕਰਕੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤੀ ਆਈ.ਟੀ. ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਡਾਲਰ ਦੇਣੇ ਪਏ। 9/11 ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਬਾਰੇ ਨੋਟਿਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੂਰ ਪੈਂਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਹਦਾਇਤ 'ਤੇ ਕੌਮੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸਕੱਤਰ, ਸਮੂਹ ਸੂਬਿਆਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਲਾਅ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਲੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਜੌਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਤੱਕ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰਹੀਣ ਦੱਸਦਿਆਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੀ ਹਦਾਇਤ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਹੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਪੰਥ ਲਈ ਲਾਹੇਵੰਦ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਬਾਪੂ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਵੱਲੋਂ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਕੀਤੀ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਸਦਕਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸਮੂਹਿਕ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਮੋਹਰੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਮੂਹਿਕ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੂਬੇ ਓਰੇਗਨ ਦੇ ਰੋਜ਼ਬਰਗ ਦਿਹਾਤੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚਲੇ ਉਂਪਕੁਆ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਇਕ ਬੰਦੂਕਧਾਰੀ ਨੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਕੇ ਤਕਰੀਬਨ ਨੌਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ 20 ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ। ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ 26 ਸਾਲਾਂ ਕ੍ਰਿਸ ਹਾਰਪਰ ਮਰਸਰ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਥਿਆਰ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰ ਨੇ ਸਿਰਫ ਈਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਸ ਨੇ ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਮਾਤਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ। ਹਮਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੂਹਿਕ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਲ 1966 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2012 ਤੱਕ ਇਥੇ ਅਜਿਹੀਆਂ 90 ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਜਦ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ 292 ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਪੰਜ ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਸਮੂਹਿਕ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 31 ਫੀਸਦ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਅਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਿਥੇ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਅਸਲਾ ਹੈ। ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਕੋਲ 27 ਤੋਂ 31 ਕਰੋੜ ਬੰਦੂਕਾਂ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 31.8 ਕਰੋੜ ਹੈ।

Matrimonial

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੀ ਐਮ ਐਡ, ਉਮਰ 37 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'-4" ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ/ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਯੋਗ ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ ਫੋਨ:1-773-443-2720 ਜਾਂ ਈਮੇਲ nikkisekhon@hotmail.com ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 37-40

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਰਾਮਗੜੀਆ ਸਿੱਖ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਰਹਿੰਦੇ ਉਮਰ 24 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'-9", ਲੜਕੇ ਲਈ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਯੋਗ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 707-386-3001 37-40

Jatt Sikh parents seeking tall, professional match for their U.S. citizen, athletic build son, 26 yrs, 6'-3" in first year of residency. Pl. Email: chardikhala5@ymail.com 37-40

ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਚੰਗੇ ਖਾਨਦਾਨ ਤੇ ਨਾਮੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ 24 ਸਾਲ, 6'-1", ਲੜਕੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕਨ ਪੱਕੀ ਵਸਨੀਕ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕਾ ਯੂਰਪ ਦਾ ਪੱਕਾ ਵਸਨੀਕ ਹੈ ਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਆਪਣੇ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਲੜਕੇ ਦੇ 26 ਸਾਲਾ ਵੱਡੇ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਭਰਾ ਨੂੰ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਇੱਛਕ ਹੋਣੇ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 510-695-4836

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨ, 28 ਸਾਲ, 5'-8", ਫੈਡਰਲ ਜੌਬ ਕਰਦੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਸੁੰਦਰ ਸੁਸ਼ੀਲ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬੇਅ ਏਰੀਆ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਨੂੰ ਪਹਿਲ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 408-931-5803 38-41

ਜੱਟ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ, ਐਮ ਕਾਮ, 24 ਸਾਲ, 6'-2", ਵੈਸ਼ਨੂੰ ਲੜਕੇ ਵਾਸਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਜਾਂ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 216-235-5171 ਜਾਂ ਈਮੇਲ: ranjitdhillons@gmail.com 38-41

Punjab Time
Punjabtimes1@gmail.com

UMA TRAVELS
2535 W. Devon Ave., Chicago, IL 60659
For Lowest Fares & Reliable Service
Call For Special Sale Fares
Call: 773-338-5603

Platinum Business Brokers
For Sale in Wisconsin
Three Store Convenience Store
Package-Northeastern, WI
Two Store Convenience Store
Package-New Berlin, WI
For information please contact
Gerald Krull: gkrull@theplatinumgroupwi.com
Terry Glime: tglime@theplatinumgroupwi.com
Ph: 920-593-1925
40-43

INDIAN BAZAAR
334 S. Emerson Ave., GREENWOOD, IN 46143
ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਗਰੌਸਰੀ ਤੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ
■ਖਾਣਾ ਸ਼ੁੱਧ ਵੈਸ਼ਨੋ, ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੋਸੇ, ਚਾਟ, ਥਾਲੀ
■ਕੈਟਰਿੰਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
■ਵੱਡੇ ਆਰਡਰ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਟ
■ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ
ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਗਰੌਸਰੀ ਸਟੋਰ
ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਆਓਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ 'ਚ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਰੇਟ 'ਤੇ ਮਿਲੇਗੀ।
ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਲਈ 10% ਛੋਟ
Ph: 317-534-5151, 916-524-0045

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ 'ਗ੍ਰਹਿ ਯੁੱਧ' ਨੇ ਲਿਆ ਨਵਾਂ ਮੋੜ

ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਲੇਸ਼ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੌਰ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ 250 ਵਾਲੰਟੀਅਰਜ਼ ਦੇ ਧੜੇ ਨੇ 'ਆਪ' ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ 'ਆਮ ਆਦਮੀ ਵਾਲੰਟੀਅਰਜ਼ ਫਰੰਟ' ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਫਰੰਟ ਨੂੰ 'ਆਪ' ਦੇ ਦੋ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਲਸਾ ਨੇ ਹਮਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੂਬੇ ਭਰ ਤੋਂ ਆਏ ਵਾਲੰਟੀਅਰਜ਼ ਨੇ 'ਆਪ' ਉਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਭਟਕ ਜਾਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਸਥਾਨਕ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ 'ਆਪ' ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਵੱਖਰਾ ਫਰੰਟ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ ਪਰ ਜਿਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵੱਖਰਾ ਫਰੰਟ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਆਪ' ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ 'ਆਪ' ਜਿਹੜੀ ਬਦਲਵੀਂ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ, ਉਸ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਭਟਕ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਫਰੰਟ ਵੱਲੋਂ 101 ਮੈਂਬਰੀ ਸਟੇਟ ਕੌਂਸਲ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ 11 ਮੈਂਬਰੀ ਸਟੇਟ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਢਾਂਚਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 11 ਮੈਂਬਰੀ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਰੰਟ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਨਾ ਕਿ 'ਆਪ' ਵਾਂਗ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਆਗੂ ਥੋਪੇ ਜਾਣਗੇ। ਫਰੰਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ 2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਟੱਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸਾਫ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਦੇ ਸਵਰਾਜ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿਹਤ ਖਰਾਬ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ। ਡਾ. ਸਮੇਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਵੀ ਫਰੰਟ ਨੂੰ ਹਮਾਇਤ ਦੇਣ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰੀ ਹੈ। 'ਆਪ' ਵੱਲੋਂ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਆਗੂ ਥੋਪੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਤਾਂ ਖੂਨ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤ ਹੈ ਤੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸੂਝਵਾਨ ਤੇ ਦਲੇਰ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਹੁਣ ਯੂ.ਪੀ. ਜਾਂ ਬਿਹਾਰ ਤੋਂ ਥੋਪੇ ਗਏ ਆਗੂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨੀ ਸਿਖਾਉਣਗੇ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਸਿਆਸਤ ਪੱਖੋਂ ਸੁਚੇਤ ਹਨ ਤੇ ਔਖੇ ਵੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।

ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਵੱਲੋਂ 'ਆਪ' ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਛੋਟੇਪੁਰ ਵੱਲੋਂ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੇ ਏਕੇ ਲਈ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਰਹੇ 'ਵਾਲੰਟੀਅਰ' ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਨਾਲ ਚਿਪਕੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਚਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਹ ਵਾਲੰਟੀਅਰ, ਪਾਰਟੀ ਸੁਪਰੀਮੋ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਤੁਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਦੇਣ। 'ਆਪ' ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਏ ਨੇਤਾ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਆਪ' ਵਿਚ ਏਕੇ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਛੋਟੇਪੁਰ ਮੁੱਖ ਅੜਿੱਕਾ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤਹਿਤ 'ਆਪ' ਵਿਚ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ।

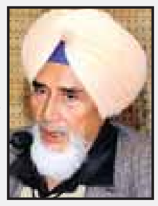

ਡਾ. ਗਾਂਧੀ ਦਾ 'ਆਪ' ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ

ਪਟਿਆਲਾ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੇ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਸ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਮੇਟੀ ਉਪਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਡਾ. ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਾਰਨ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਡਾ. ਗਾਧੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਮੇਟੀ ਉੱਪਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੋਕਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣਗੇ।

ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਭੇਜਿਆ

ਜਲੰਧਰ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੌਮੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਢਾਂਚੇ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੁਣ ਹਾਈਕੋਰਟ ਪੁੱਜਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਬਾਬਾ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਹਸਪਤਾਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਥੇ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਵਿਚੋਂ ਰਿਹਾਈ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਰਵਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੋਗੀ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਰਵਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਾ ਕਰਨ।

ਰਾਜੀਵ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਖਤਾ ਪਲਟਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ ਫੌਜ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: 1987 ਵਿਚ ਫੌਜ ਨੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਖਤਾ ਪਲਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ 80ਵਿਆਂ ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦੀ ਪੱਛਮੀ ਕਮਾਂਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਪੀ.ਐਨ. ਹੂਨ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਤਾਬ 'ਅਨਟੋਲਡ ਟਰੁੱਥ' ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਹੂਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਕਮਾਂਡ ਦੀ ਇਕ ਬਟਾਲੀਅਨ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਨੀਮ ਕਮਾਂਡੋ ਬਟਾਲੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਖਤਾ ਪਲਟਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਚਾਲੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੂਨ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਸਵਾਮੀ ਸੁੰਦਰਜੀ ਤੇ ਤੱਤਕਾਲੀਨ ਉਪ ਮੁਖੀ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਐਸ.ਐਫ. ਰੌਡਰਿਗਜ਼ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਹੂਨ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸੀਨੀਅਰ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਹੂਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗਿਆਨੀ ਜੈਲ ਸਿੰਘ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਲਈ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੇ। ਪੱਛਮੀ ਕਮਾਂਡ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਮਈ-ਜੂਨ 1987 ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੰਮ ਲਈ ਆਏ ਸਨ। ਹੂਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਪੂਰੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਤਤਕਾਲੀਨ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਗੋਪੀ ਅਰੋੜਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਬਟਾਲੀਅਨ ਦੀ ਮੰਗ ਵਾਲਾ ਪੱਤਰ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਹੂਨ ਜਿਹੜੇ ਅਕਤੂਬਰ 1987 ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਏ, ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸੱਤਾ ਫੌਜ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੋਜਨਾ ਉਪਰ ਅਮਲ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ।

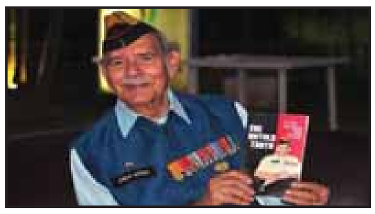

ਦਾਦਰੀ ਕਾਂਡ: ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਨੇ ਸਿਰੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਾਦਰੀ ਕਾਂਡ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਹਲਚਲ ਖੜੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। 29 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਗਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਵਿਚ ਅਖ਼ਲਾਕ ਨਾਮ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਥੇ ਫਿਰਕੂ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਤੇ ਤਣਾਅ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਦੌਰਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਫ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਾੜਾ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੁਜੱਫਰਨਗਰ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਸੰਗੀਤ ਸੋਮ ਤੇ ਬਸਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੁਸਲਿਮ ਆਗੂ ਨਸੀਮੂਦੀਨ ਸਿੱਦੀਕੀ ਵੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸੰਗੀਤ ਸੋਮ ਨੇ ਧੀਰਜ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਓਵੈਸੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗੋਲੀ ਲੱਗੀ, ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

ਬਿਸਹੇੜਾ ਵਿਚ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਦੌਰਿਆਂ ਨਾਲ ਉਥੇ ਤਣਾਅ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣ ਗਿਆ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਤੇ ਕੁਝ ਸੂਬਾਈ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕਾਂਗਰਸ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਦੁਖ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿਚ ਉਹ ਕੁਝ ਸਕੂਨ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਣ। ਉਧਰ ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਰਾਮ ਨਾਇਕ ਨੇ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰੇਨ ਰਿਜੀਜੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਿਆਸੀਕਰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਆਗੂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਤ ਨੇ ਬਾਂਦਾ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਾਦਰੀ ਕਾਂਡ ਕੱਟੜ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਘਟਨਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਾਦਰੀ ਦੇ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਵਿਚੋਂ ਮੁਨਾਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਖ਼ਲਾਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਗਊ ਹੱਤਿਆ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਧਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੀੜ ਨੇ ਅਖ਼ਲਾਕ ਦੇ ਘਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਧੂਹ ਲਿਆ ਤੇ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ ਜਦਕਿ 22 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਲੜਕਾ ਦਾਨਿਸ਼ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਮੌਤ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਰੰਗਤ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ: ਰਾਜਨਾਥ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਾਦਰੀ ਕਾਂਡ ਨੂੰ ਮੰਦਭਾਗਾ ਆਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਰੰਗਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੰਦਭਾਗੀ ਘਟਨਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਰੰਗਤ ਦੇਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦਾ।

ਅਖਲਾਕ ਨੂੰ ਮਜ਼ਹਬ ਕਰ ਕੇ ਮਾਰਿਆ!

ਦਾਦਰੀ: ਮੁਹੰਮਦ ਅਖਲਾਕ ਨੂੰ ਗਊ ਮਾਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਜ਼ਹਬ ਕਰਕੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਇਤੇਹਾਦੁਲ ਮੁਸਲਮੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਸਦੂਦੀਨ ਓਵੈਸੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।ਨੋਇਡਾ ਦੇ ਦਾਦਰੀ ਵਿਚ ਗਊ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦੀ ਅਫਵਾਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਉਵੈਸੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਉਤੇ ਵੀ ਤਿੱਖਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਾਧਿਆ। ਓਵੈਸੀ ਨੇ ਦਾਦਰੀ ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਗਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਣਾ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ: ਕਾਟਜੂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ ਮਾਰਕੰਡੇ ਕਾਟਜੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗਾਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਪਸ਼ੂ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਗਾਂ ਦਾ ਮੀਟ ਖਾਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ? ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਲੋਕ ਗਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਖਲਾਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਡਟੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਾਦਰੀ ਵਿਚ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਖ਼ਲਾਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਵੇਗੀ। ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਸੈਨਾ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਖ਼ਲਾਕ ਦਾ ਬੇਟਾ ਮੁਹੰਮਦ ਸਰਤਾਜ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੈ। ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਅਰੂਪ ਰਾਹਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਇਕ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ।

ਵਿਗੜੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸੈਨਾਵਾਂ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਭਵਿੱਖ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ 'ਮਜ਼ਹਬ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਾਤਾ ਆਪਸ ਮੇਂ ਬੈਰ ਰਖਨਾ', ਪਰ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਾ ਜਿੰਨਾ ਘਾਣ ਹੁਣ ਤੱਕ 'ਮਜ਼ਹਬ' ਅਤੇ 'ਧਰਮ' ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਮਰਾਟ ਅਸ਼ੋਕ ਨੂੰ ਬੜਾ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਪੁਜਾਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਇਸ਼ਟ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਟ ਸਾਹਮਣੇ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਮਰਵਾ ਛੱਡੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਸਤੰਭਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਮੰਨੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਦੇ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਲੋਕ ਏਦਾਂ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਸੱਚੀ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕਹੀ ਜਾਵੇ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਮੌਕੇ ਭੜਕਾ ਲੈਣਾ ਬਹੁਤ ਸੌਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੜਕਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੁਭਾਵਕ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ ਤੇ ਪਤਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਰਾਜਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਹਫਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਭੀੜ ਭੜਕ ਪਈ ਤੇ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਰੀਗਰ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰ ਵਿਚ ਇੱਟਾਂ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਏਨਾ ਕੁੱਟਿਆ ਕਿ ਜਾਨ ਬਚ ਵੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਲੱਗਣਗੇ। ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਬਦਤਮੀਜ਼ੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਟਿਆ ਵੀ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਪੁਆੜੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਉਤੇ ਆਇਆ ਇੱਕ ਵਟਸਐਪ ਮੈਸੇਜ ਬਣਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮੁਸਲਿਮ ਘਰ ਵਿਚ ਗਊ ਮਾਸ ਹੈ। ਈਦ ਦੇ ਦਿਨ ਹਨ, ਮੁਸਲਿਮ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਆਮ ਹੀ ਮੀਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਗਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਬੱਕਰੇ ਦਾ ਸੀ। ਗਊ ਦੇ ਮਾਸ ਦੀ ਗੱਲ ਇੱਕ ਗਿਣੀ-ਮਿੱਥੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਫੈਲਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੰਦਰ 'ਚੋਂ ਬਾਕਾਇਦਾ ਅਨਾਊਂਸਮੈਂਟ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਪੁਜਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਮੀਡੀਏ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਨੌਂ ਵਜੇ ਸੌਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸਪੀਕਰ ਲਾ ਕੇ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਦਬਾਅ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਅਨਾਊਂਸਮੈਂਟ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀ ਭੀੜ ਦੇ ਨਾਲ ਰਲਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਭੀੜ ਭੜਕਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਜਿਸ ਹਿੰਦੂ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਨਾਂ ਲੱਗਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਓਸੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਰਪੰਚ 'ਇੱਕ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਨੌਜਵਾਨ' ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਰਪੰਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਕਾਰੇ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਕਾਰੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹਲਕੇ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਢਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਆਇਆ ਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਓਸੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰ ਕੇ ਕਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਐਵੇਂ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਸ਼ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਦਸਾ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਕਈ ਤੰਦਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਾਕਾਇਦਾ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰਦਾਤ ਲਈ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ 'ਇੱਕ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਨੌਜਵਾਨ' ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ 'ਸਮਾਧਾਨ ਸੈਨਾ' ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕਈ ਪੁੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਗਊ ਮਾਸ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਭੜਕਾ ਕੇ ਇੱਕ ਬੰਦੇ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਦੇਣ ਤੇ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਨੂੰ ਕੁਟਾਪਾ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਜਿਵੇਂ ਏਥੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਜੁਰਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਜਦੋਂ ਗਾਂ ਦੇ ਮਾਸ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਖੂਨ ਖੌਲਦਾ ਹੈ', ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰਦਾਤ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਫੈਲਾਈ ਪਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਾਣੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਕੁੰਡਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਣੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਕਰਨਾਟਕਾ ਤੇ ਗੋਆ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਵੀ ਜੁੜਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਮੀਡੀਏ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਕਰਨਾਟਕਾ ਤੇ ਗੋਆ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਸੀਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਗਦੇ ਮੱਥੇ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਡਾਬੋਲਕਰ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਕਸੂਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਤੰਤਰ-ਮੰਤਰ ਤੇ ਜਾਦੂ-ਟੂਣੇ ਉਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਨੀ ਸ਼ਰਧਾ ਕਾਰਨ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਬਲੀ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਸਾ ਰਾਮ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਿਰੁਧ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਚਾਰ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤੰਤਰ-ਮੰਤਰ ਲਈ ਬਲੀ ਚਾੜ੍ਹ ਦੇਣ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਸ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ। ਦੋ ਕੇਸ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਣਾਏ ਸਨ ਤੇ ਦੋ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਰਾਜ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਬਣਾਏ ਹਨ।

ਨਰਿੰਦਰ ਡਾਬੋਲਕਰ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਇਹੋ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਮਰੇਡ ਗੋਵਿੰਦ ਪੰਸਾਰੇ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਪੈੜ ਗੋਆ ਦੀ ਸਨਾਤਨ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੱਕ ਲੈ ਗਈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਲੋਕ ਫੜੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਵੀ ਸਨਾਤਨ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਗੋਆ ਦੀ ਸਨਾਤਨ ਸੰਸਥਾ ਬਾਰੇ ਲੋਕ ਦੁਹਾਈਆਂ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿਪਨੋਟਾਈਜ਼ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮਾੜੇ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਥੋਂ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਭੇਜਿਆ ਇੱਕ 'ਸ਼ੁਭ ਸੰਦੇਸ਼' ਵੀ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕੋਲ ਪਿਆ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਕਰਨਾਟਕਾ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਮਲੇਸ਼ਅੱਪਾ ਮਾਦੀਵਾਲੱਪਾ ਕਲਬੁਰਗੀ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅੰਨੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਜਾਦੂ-ਟੂਣੇ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀ ਸਰਗਰਮ ਸੀ। ਕਤਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਤੇ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਬਚਾਅ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆ ਗਏ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਹਰ ਵਾਰਦਾਤ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਨਰਿੰਦਰ ਡਾਬੋਲਕਰ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਕਤਲ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਰਾਜ ਵੇਲੇ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਗੋਆ ਦੀ ਸਨਾਤਨ ਸੰਸਥਾ ਤੱਕ ਭਾਜਪਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪੁਚਾਈ ਹੈ। ਕੀ ਭਾਜਪਾ ਰਾਜ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਭਰਮ ਫੈਲਾਉਣ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ? ਉਹ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਨ, ਪਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪਈ ਹੈ।

ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਹੈ ਗੋਆ ਤੋਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਤੇ ਕਰਨਾਟਕਾ ਤੱਕ ਖਿੱਲਰ ਕੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਤੀਕਰ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਣੀ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਬਹਾਨੇ ਦਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਗਊ ਮਾਸ ਪਿਆ ਸੀ। ਮਾਸ ਓਥੇ ਜ਼ਰੂਰ ਪਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਗਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਬੱਕਰੇ ਦਾ ਸੀ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਓਥੇ ਗਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਭੀੜ ਨੂੰ ਇਹ ਹੱਕ ਕੌਣ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ ਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਵੇ? ਇਹ ਗੱਲ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਚਰਚਾ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹਨ, ਸਭ ਨੇ ਕੁਝ ਗਿਣੇ ਹੋਏ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਗਊ ਮਾਸ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਾਬੰਦੀ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਚਰਚਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਹੁਣ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਾਸ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣਾ ਹੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਓਥੇ ਗਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਚੱਲਦੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿੱਥੇ ਗਏ ਪਾਬੰਦੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗਊ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁਧ ਗਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੀੜ ਭੜਕਾ ਕੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਹੜੇ ਮਕਸਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ?

ਮਕਸਦ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਰਾਜ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਸੌ ਤਿਰਤਾਲੀ ਵਿਚੋਂ ਅੱਸੀ ਸੀਟਾਂ ਵਾਲਾ ਵੱਡਾ ਰੁੱਗ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਓਥੋਂ ਦੀਆਂ ਅੱਸੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕੱਤਰ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੁਣ ਪਾਣੀ ਲੱਥਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਡੇਢ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਲਖਨਊ ਦੀ ਨਵਾਬੀ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਆਗੂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਸ ਦਾ ਪੱਲਾ ਛੁੱਟਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਓਸੇ ਧਰਮ ਲਈ ਅੰਧ-ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਨਾਲ ਅਗਲੀ ਚੋਣ ਜੰਗ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

'ਸਮਾਧਾਨ ਸੈਨਾ' ਵਰਗੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੈਨਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ 'ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ' ਹਰ ਕੋਈ ਮੁੰਡਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਇਹ ਖੇਡਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਸੈਨਾ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਮੰਨੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਸਾਊ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਅੱਛੇ ਦਿਨ ਆਨੇ ਵਾਲੇ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਮ ਜਨਤਾ ਲਈ ਸਮਾਜ ਦੇ 'ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ' ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਾ ਕੇ ਕਿੰਦਾਂ ਦੇ 'ਅੱਛੇ ਦਿਨ' ਲਿਆਉਣਗੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਓਹਲਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ।

ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਟੋਰ
ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ
Desi Bazar
Indian Groceries and Sweets
(Intersection of hwy 37 and 146 street)
- ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ
- ਵਧੀਆ ਸਰਵਿਸ, ਫਰੈਸ਼ ਸਨੈਕਸ, ਮਿਠਾਈਆਂ ਅਤੇ ਗਰੌਸਰੀ 'ਤੇ ਵਾਜਬ ਰੇਟ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ
- ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਗਰੌਸਰੀ ਸਟੋਰ
- ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਆਰਡਰ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ

Open 7 days a week 10am to 9pm
10% discount on groceries for religious programs!!
Kitchen is open now!
Ph: 317-214-7401
14350 Mundy Drive, suite #200, Noblesville, IN 46060

SUPER TRAVEL
847-676-9090, 773-465-5566
E-mail: supertravel2003@yahoo.com
Lowest Fares With Excellent Service
AMERICAN AIR, CONTINENTAL AIR
JET AIRWAYS DELTA, AIR INDIA, KLM, LUFTHANSA.

For Emergency Call anytime at 847-673-3825
EARLY BIRD SALE!!!!
India $545
London $250

Flat Rate Funding Group
Are you tired of waiting to get paid on your outstanding freight invoices?
Get your $$$ now!
At Flat Rate Funding Group, we offer the lowest fixed factoring rate in the transportation industry-
1.5%!
Call Goldy Dhillon 734-444-9625
sales@flatratefunding.com

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਫਰੇਟ ਇਨਵਾਇਸਾਂ ਦੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ?
ਅੱਜ ਹੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪੈਸਾ ਲਓ

ਫਲੈਟ ਰੇਟ ਫੰਡਿੰਗ ਗਰੁਪ ਵਲੋਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਦਰਾਂ ਉਤੇ ਪੈਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਅੱਜ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਗੋਲਡੀ ਢਿੱਲੋਂ, ਫੋਨ: 734-444-9625

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 10 ਅਕਤੂਬਰ 2015

ਦਾਦਰੀ ਬਨਾਮ ਡਿਜੀਟਲ ਇੰਡੀਆ

ਆਪਣੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਅਜੇ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ 'ਡਿਜੀਟਲ ਇੰਡੀਆ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰ ਕੇ ਗਏ ਹਨ। 'ਡਿਜੀਟਲ ਇੰਡੀਆ' ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਜਮਾ ਲਾਇਆ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਮੈਡੀਸਨ ਸਕੁਏਅਰ ਗਾਰਡਨ ਵਿਚ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਦੋਹੀਂ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਉਚੀ ਸੀ। ਦੋਹੀਂ ਵਾਰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਸੁਣੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਈ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੰਚਾਂ ਉਤੇ ਆਪਣਾ ਅਜਿਹਾ ਜਲਵਾ ਦਿਖਾਇਆ। ਕਈ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਬੌਡੀ ਲੈਂਗੁਏਜ' ਦੀਆਂ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਟਵਿੱਟਰ ਉਤੇ ਉਹ ਅਕਸਰ ਮੇਲਾ ਲਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਦਾ ਜੋ ਨਕਸ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਅਤੇ ਟਵਿੱਟਾਂ ਵਿਚ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਲੀਡਰ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਉਂਗਲਾਂ ਪਾਈ ਨਿਹਾਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਜਲਵਾਮਈ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਲਿਹਾਜ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਪਰਦੇਸੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇਉਂ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਨਹੀਂ ਕਰੀਦੀ ਹੁੰਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤੀਆਂ।

ਹੁਣ 'ਡਿਜੀਟਲ ਇੰਡੀਆ' ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੋਂ ਐਨ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਦਾਦਰੀ ਵਿਚ ਮਾਰਮਿਕ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਮੰਤਰੀ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਸ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹੁਣ ਗੌਲਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਤੱਥ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬਣੇ ਰਹੇ ਕੁਝ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਤੋੜਨੀ ਹੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਹੁਣ ਪਾਣੀ ਸਿਰ ਤੋਂ ਉਤਾਂਹ ਲੰਘਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਉਤੇ, ਨੌਬਤ ਕਤਲ ਕਰਨ ਤੱਕ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਾਦਰੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਮੁਹੰਮਦ ਅਖਲਾਕ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਗਾਂ-ਮਾਸ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਭਾਰਤ ਹੈ ਜਿਥੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ, ਪਹਿਨਣ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਖੂਨ-ਖਰਾਬਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਸਭ ਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਵਾਂਗ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮੱਧ ਮਈ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਦੋ ਹਫਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਪੁਣੇ ਵਿਚ ਬੜੀ ਮਾਰਮਿਕ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। 24 ਸਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਮੋਹਸਿਨ ਸਾਦਿਕ ਸ਼ੇਖ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਰਾ ਹਿੰਦੂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੁਰਛਾਗਰਦਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਦੀ ਕੋਈ ਤਸਵੀਰ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਪੋਸਟ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਮੋਹਸਿਨ ਸਾਦਿਕ ਸ਼ੇਖ ਉਤੇ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਹੋਈ ਪਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਖਾਤਰ ਮੁਲਕ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲੀ ਹੈ। ਸਭ ਇਹ ਤਵੱਕੋ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਮੋਦੀ ਜ਼ਰੂਰ ਕੁਝ ਕਹਿਣਗੇ। ਇਹ ਆਸ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ 'ਮੋਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ' ਹੋਣ ਦਾ ਖੂਬ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੁਣੇ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀਆਂ-ਜੁਲਦੀਆਂ ਕਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਹਰ ਵਾਰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਟੁੱਟੇਗੀ, ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਹ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇੰਨਾ ਰੌਲਾ ਪੈਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਭ ਠਾਕੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਤਾਰੀ ਹੈ।

ਉਂਜ ਇਹ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਹੁਣ ਮੁਲਕ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਭਤੀਜੀ ਨਯਨਤਾਰਾ ਸਹਿਗਲ ਨੇ ਤੋੜੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਇਨਾਮ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਧ ਰਹੀ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਤੋੜ ਰਹੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਦੀ ਬੁਰਛਾਗਰਦਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ ਲੇਖਕ ਐਮ ਐਮ ਕੁਲਬਰਗੀ ਦੇ ਕਤਲ ਖਿਲਾਫ ਰੋਸ ਤੇ ਰੋਹ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹਿੰਦੀ ਲੇਖਕ ਉਦੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਪਣਾ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਇਨਾਮ ਮੋੜ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਕੁਲਬਰਗੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਖਿਲਾਫ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਛੇ ਕੰਨੜ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕੰਨੜ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਇਨਾਮ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਆਗੂਆਂ ਨਰੇਂਦਰ ਦਾਭੋਲਕਰ, ਗੋਵਿੰਦ ਪਨਸਾਰੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਨਯਨਤਾਰਾ ਸਹਿਗਲ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਿੰਦੁਤਵ ਦੇ ਇਸ ਖਤਰੇ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਦਾਦਰੀ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ, ਹਿੰਦੁਤਵ ਦੀ ਇਹ ਚੜ੍ਹਾਈ ਬੜੀ ਖਤਰਨਾਕ ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਦੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੇ ਨਯਨਤਾਰਾ ਸਹਿਗਲ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਧਾੜਵੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸਦਾ ਡਟਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਧਾੜਵੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਕਿਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੁਲੰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਮੋਦੀ ਦੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

'ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ' ਤੇ 'ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ'!

'ਲੰਬੀ' ਹਲਕੇ ਦੇ ਦੇਖ ਕੇ 'ਕੱਠ ਭਾਰੇ, ਤਾਪ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਹੈ ਚੜ੍ਹਨ ਯਾਰੋ।
ਆਮ ਆਦਮੀ ਐਦਾਂ ਹੀ ਰਿਹਾ ਤਿੱਖਾ, ਘਾਗ ਨੇਤਾ ਵੀ ਮੋਹਰੇ ਨਾ ਖੜ੍ਹਨ ਯਾਰੋ।
ਐਸਾ ਜਾਪਦੈ ਆਪਸ 'ਚ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ, 'ਪਤੀ-ਪਤਨੀ' ਵੀ ਲੱਗਣਗੇ ਲੜਨ ਯਾਰੋ।
ਪਏ ਡੋਲਦੇ 'ਤੱਕੜੀ-ਫੁੱਲ-ਪੰਜੇ', ਇਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੜ੍ਹਨ ਯਾਰੋ।
ਧਨ ਵੰਡਣ ਦੇ 'ਮਤਿਆਂ' ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ, ਸੂਬਾ ਕਰਜੇ ਦੇ ਵਿਚ ਡੁਬੋਣ ਲੱਗੀ।
ਬਦਲੀ ਦੇਖ ਕੇ ਸੋਚ 'ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ' ਦੀ, ਚਿੰਤਾ 'ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ' ਨੂੰ ਹੋਣ ਲੱਗੀ!

ਸਰਕਾਰ, ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਹਟਵਾਣੀਏ ਦਾ ਚਿੱਟਾ ਮੱਛਰ

ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਘਪਲਾ, ਨਰਮੇ ਦਾ ਖ਼ਰਾਬਾ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਫ਼ਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਗੂੰਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋਈ ਤਫ਼ਸੀਲ ਮੁਤਾਬਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਹਿਕਮੇ ਨੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਘਟੀਆ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਚਿੱਟੇ ਮੱਛਰ ਨੇ ਨਰਮੇ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਘਪਲੇ ਦੀ ਕਨਸੋਅ ਮਿਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਹੁਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੁਰੇਸ਼ ਅਰੋੜਾ ਨੂੰ ਘਪਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਖ਼ਬਰਾਂ ਹਨ ਕਿ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਖਾਦਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਉਗਰਾਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਮਹਿਕਮੇ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰ ਕੇ ਨਕਲੀ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਖਾਦਾਂ ਦਾ ਧੰਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਵਾਨੀਗੜ੍ਹ ਦੀ 'ਗਨੇਸ਼ ਫਰਟੀਲਾਈਜ਼ਰਜ਼' (ਖਾਦ ਫੈਕਟਰੀ) ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਮਾਮੰਡੀ, ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਅਤੇ ਮਲੋਟ ਦੇ ਪਰਚੂਨ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਬਠਿੰਡਾ ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮਿਕਦਾਰ ਵਿਚ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਵਾਈਆਂ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਖੇਪ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਹਨੂਮਾਨਗੜ੍ਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮਸੀਤਾਂਵਾਲੀ ਹੈੱਡ ਉਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਫੀਡਰ

ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ
ਫੋਨ: +1(253) 455-8932

(ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਕਨਾਲ) ਵਿਚੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਵਾਈਆਂ ਚਿੱਟੇ ਮੱਛਰ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ 31 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਨਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਪੁਲਿਸ ਦੀ 262 ਪੈਕਟਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਜ਼ਨ ਅਤੇ ਅਸਰ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਖੇਪਾਂ ਇਹ ਘਪਲਾ ਬੇਪਰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਮਾਮੰਡੀ, ਗੋਨਿਆਣਾ, ਬੱਲੂਆਣਾ ਅਤੇ ਅਬੋਹਰ ਦੀਆਂ ਹੱਡਾਰੋੜੀਆਂ ਅਤੇ ਖਤਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਨਰਮੇ ਉਤੇ ਹੋਈਆਂ ਛੇ-ਸੱਤ ਸਪਰੇਆਂ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਾ ਤਕਰੀਬਨ 400 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਧੰਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਉਪ-ਕੁਲਪਤੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਆਪਹੁਦਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਕਦਾਰ ਵਿਚ ਘਟੀਆ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਉਪ-ਕੁਲਪਤੀ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਵਿਦਵਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੀ ਨਰਮੇ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਉਤੇ ਵੀ ਚਿੱਟੇ ਮੱਛਰ ਦਾ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਹਿਕਮੇ ਰਾਹੀਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰੀਦ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਚਿੱਟੇ ਮੱਛਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਨਾ-ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨੀ ਦਾ ਰੋਹ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਉਬਾਲੇ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਕਮਰਾਨ ਧਿਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀ-ਸੰਤਰੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾਲਵੇ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਰੋਹ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਰੇਲ ਪਟੜੀਆਂ ਉਤੇ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਮੰਤਰੀਆਂ-ਸੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕੜੀ ਵਿਚ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨ ਮੇਲੇ ਦੇ ਮੰਚ ਉਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਏਕੇ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਹੈ। ਇਸ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਜੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਧਿਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਰਗਰਮੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਹੁਣ ਦਾਅ 'ਤੇ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਚੁੱਪ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੁਕਮਰਾਨ ਧਿਰ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਆਸੀ ਬੈਠਕਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ 2017 ਦੀ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਹੁਨਰ ਲਈ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਹੁਨਰ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਉਤੇ ਭਾਰੂ ਪਿਆ ਹੈ।

ਨਹਿਰਾਂ, ਹੱਡਾਰੋੜੀਆਂ ਅਤੇ ਖਤਾਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟੀਆਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਖੇਪਾਂ ਅਤੇ ਚਿੱਟੇ ਮੱਛਰ ਦੀ ਮਾਰ ਵਿਚ ਆਏ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਖੇਤ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਨਾਫ਼ਾਖ਼ੋਰਾਂ ਨੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨਾਕਾਮ ਰਹੇ ਹਨ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮੁਨਾਫ਼ਾਖ਼ੋਰੀ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਜਵਾਬਤਲਬੀ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਸੁਰਖ਼ਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਉਪ-ਕੁਲਪਤੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚੋਂ ਝਲਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬੁਲਾਰੇ ਵਜੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ, ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਸੁਆਲ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ।

ਬੇਕਸੂਰ ਨੂੰ ਪਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਮਾਰ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਘਪਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ, ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਵੰਨਗੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਚਿਰਕਾਲੀ ਮਸਲੇ ਨਾਲੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਵਿਚ ਆਏ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਸਾਫ਼ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਘਟੀਆ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਫੌਰੀ ਖ਼ਰਾਬੇ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਨਹਿਰਾਂ, ਹੱਡਾਰੋੜੀਆਂ ਅਤੇ ਖਤਾਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਡੱਬਿਆਂ ਉਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਹੁਣ ਕਿਸਾਨ-ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ (ਚਮੜੀ ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਕੈਂਸਰ ਤੱਕ) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਲੋਕਧਾਰਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਖੇਤੀ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਜੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਕਾਮਿਆਂ ਨੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਸਾਣਾਂ ਤੱਕ ਦਾ ਬੇਵਕਤ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਦਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਹਿਰਾਂ, ਹੱਡਾਰੋੜੀਆਂ ਅਤੇ ਖਤਾਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਔਖਾ ਹੈ? ਰਾਜਸਥਾਨ ਫੀਡਰ ਵਿਚ ਸੁੱਟੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਨੇ ਪਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਖੇਤਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਿਹਾਏ ਜੀਵ ਉਤੇ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਜ਼ੀਰ ਕੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਉਤੇ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖ਼ੁਰਾਕ ਲੜੀ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਤੈਅ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਤਾਂ ਬੇਜ਼ੁਬਾਨ ਪਸ਼ੂ-ਪੰਛੀਆਂ, ਵੇਲ-ਬੂਟਿਆਂ, ਡੱਡੂ-ਮੱਛੀਆਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਤੱਕ ਨੂੰ ਪੈਣੀ ਹੈ।

ਨਹਿਰਾਂ, ਹੱਡਾਰੋੜੀਆਂ ਅਤੇ ਖਤਾਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟੀਆਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਖੇਪਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦੀ ਮਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਪਿਛੇ ਜਿਹੜੀ ਸੋਚ ਹੈ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਇਹ ਜਿਸ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਸੁੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਸੇ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਾਵਟ ਅਤੇ ਧੰਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਰਾਜਸਥਾਨ ਫੀਡਰ 'ਚ ਜ਼ਹਿਰ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਲਈ ਇਹੋ ਜ਼ਹਿਰ ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਛਿੜਕਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਧੰਦੇ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ 'ਚੋਂ ਗੱਫ਼ਾ ਮੰਤਰੀਆਂ-ਸੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਧੰਦੇ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਉਪ-ਕੁਲਪਤੀ ਆਪਣੀ ਵਿਦਵਤਾ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਉਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮਿੱਟੀ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਹਵਾ ਨੂੰ ਪਲੀਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੇ ਵੇਲ-ਬੂਟਿਆਂ ਅਤੇ ਜੀਅ-ਜੰਤ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਰਾਪ ਦੇਣ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਜੇ ਇਸ ਘਪਲੇ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਪਿਛੇ ਸਰਗਰਮ ਸੋਚ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਮੁਨਾਫ਼ਾਖ਼ੋਰ ਦੀ ਸੋਚ ਉਘੜ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ ਉਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਉਣਾ ਅਤੇ ਡੰਗ ਟਪਾਉਣਾ।

ਫੌਰੀ ਮਸਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਡੰਗ ਟਪਾਉਣ ਤੇ ਚਿਰਕਾਲੀਆਂ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਫੈਲ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਆਖ਼ਰ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਆਵਜ਼ੇ, ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਕੋਈ ਇਸ ਨੂੰ ਚਿਰਕਾਲੀ ਪੱਖਾਂ ਅਤੇ ਚੌਗਿਰਦਾ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦਾ? ਸੁਆਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ, ਕੀ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੇ ਇਸ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਬੇਕਦਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਜੀਵਨਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਵਜੋਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ, ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਹੋ ਕੇ ਪਾਣੀ, ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਹਵਾ ਦੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛਣ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ? ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਨੈਤਿਕਤਾ, ਬਿਹਤਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੁਫ਼ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਸੁਆਲ ਕਿਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ?

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਆਲਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਆਲਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਨੂੰ ਕੱਚਾ-ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਆਲਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਨਫ਼ੇ-ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਵਹੀਖਾਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲਣਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਅਖ਼ਤਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਸਮਝਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਬੇਮਾਅਨੇ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ? ਜੇ ਇੰਝ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ, ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਹਵਾ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਸਾਂਭਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਕੀ ਇਹ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਅਮਾਨਤ ਵਿਚ ਖ਼ਿਆਨਤ ਦੀ ਖੋਟ ਰਲਾ ਕੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ?

ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਪਿੜ ਵਿਚ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਦੋਂ ਪਿੰਡਿਆਂ 'ਤੇ ਹੰਢਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਲਕਿਆਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਦੋਂ ਦੇ ਤਪਿਆਂ ਨੂੰ ਨਲਕਿਆਂ ਦੀ ਕਦਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਪਿੜ ਮੱਲੀ ਬੈਠੀ ਖ਼ਲਕਤ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਸਲਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ, ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਾ। ਇਹ ਵਕਤੀ ਰਾਹਤ ਤਾਂ ਹਰ ਹੀਲੇ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੁਨਾਫ਼ਾਖ਼ੋਰੀ ਦੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੁਖ਼ਾਤਬ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਭਾਦੋਂ ਦੀ ਧੁੱਪ ਝੱਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀ ਅਤੇ ਨਲਕਿਆਂ, ਖੂਹਾਂ ਅਤੇ ਨਹਿਰਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ (ਜੇ ਬਚਿਆ ਹੈ) ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਡੰਗ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ, ਸਿਆਸਤ, ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ ਬੇਪਰਦ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦਰਦਮੰਦੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਅੱਗੇ ਹੀ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦਾਦਰੀ ਕਾਂਡ: ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਕਤਲ

ਡਾ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ
ਫੋਨ: +91-98145-90699

ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਾਦਰੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਿਸਹਾੜਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ, ਅਖਲਾਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਚਿੱਤ-ਚੇਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਫ਼ਿਰਕੇ ਦਾ ਹਜੂਮ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਜਾਂਚਣ, ਪੜਤਾਲਣ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਅਖਲਾਕ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਦਾਨਿਸ਼ 'ਤੇ ਟੁੱਟ ਕੇ ਪੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਕੁੱਟਿਆ ਕਿ ਅਖਲਾਕ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਦਾਨਿਸ਼ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਮੰਦਿਰ ਦੇ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਤੋਂ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਖਲਾਕ ਦੇ ਘਰ ਗਾਂ-ਮਾਸ ਰਿੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭੀੜ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਉਥੋਂ ਗਾਂ-ਮਾਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਫਿਰ ਵੀ ਜਿੰਦਾ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਰੇ ਮਾਸ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਭੜਕੇ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿਸ ਧਰਮ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ? ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਿੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਅਤਿ ਘਿਨਾਉਣਾ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਆਪਣੇ 'ਧਰਮ' ਦੇ ਹਿਤ ਲਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਅਣਜਾਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕੀ, ਇਹ ਖ਼ੁਦ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਕੱਚੀ ਅਤੇ ਕੱਟੜਵਾਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚੋਂ ਸੰਕੀਰਨਤਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਹੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਤੇ ਉਚਾ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦਾਦਰੀ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਆਮ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗ਼ਲਤਫ਼ਹਿਮੀ ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਅਫ਼ਵਾਹ ਕਰ ਕੇ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪਹਿਲੂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਧਰਮ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਵਿਭਿੰਨ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਧਰਮਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਵਧਦੇ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦਵਾਨ ਐਸ ਪੀ ਹੰਟਿੰਗਟਨ 'ਸਭਿਅਤਾਵਾਂ ਦੇ ਭੇੜ' ਵਜੋਂ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਧਰਮਾਂ/ਸਭਿਆਤਾਵਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਟਕਰਾਅ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਾਦਰੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਭਿਆਨਕ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।

> ***ਧਰਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੋੜਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਤਕ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੁੜਦੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਲੱਗਵਾਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚੋਂ ਦਾਦਰੀ ਕਾਂਡ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ। ਕੱਟੜਤਾ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਦੂਰੀਆਂ ਅਤੇ ਫ਼ਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਆਪਣੇ 'ਧਰਮ' ਦੇ ਹਿਤ ਲਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਅਣਜਾਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਕੱਚੀ ਅਤੇ ਕੱਟੜਵਾਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚੋਂ ਸੰਕੀਰਨਤਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਹੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਤੇ ਉਚਾ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।***

ਧਰਮ ਦੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਜੋੜਨਾ ਤੇ ਮਿਲਾਉਣਾ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਇਆ ਕਰਨਾ ਧਰਮ ਹੈ। ਦਇਆ ਤੋਂ ਸੱਖਣੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜ਼ਾਲਮ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਧਰਮ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਜੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਹੀ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਥਾ ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ ਲਾਭਕਾਰੀ ਨਹੀਂ। ਧਰਮ ਮਨੁੱਖੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣੀ ਜਾਂ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਵਧੀਕੀ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੱਚਾ ਧਰਮ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਜੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰੋਕਾਂ ਅਤੇ ਬੰਦਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੈ। ਧਰਮ ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਚ ਹੈ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਧਰਮ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕੁਝ ਵੀ ਚੰਗਾ ਜਾਂ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੋਚ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੀ ਚੰਗਾ ਜਾਂ ਮਾੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਣਾ ਸਭ ਲਈ ਚੰਗਾ ਜਾਂ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਖੁਆਉਣਾ ਜਾਂ ਕੁਝ ਖਾਣ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਰੋਕਣਾ ਧਾਰਮਿਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਲਈ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਾਦਰੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਝੂਠੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗ਼ੈਰ-ਮਨੁੱਖੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰਮ ਪਾਲਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਧਰਮ ਦੀ ਰੂਹ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪਿੰਡ ਦਾਦਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਕ ਅਜੋਕੇ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲੋਂ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਕਦਮ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਵਿਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਿਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਸੂਬੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ 'ਮੇਕ ਇਨ ਇੰਡੀਆ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਦੇ ਕੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਕਹਿਰੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਟਕਰਾਉਂਦੇ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਆਪਸੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਟਕਰਾਅ ਹੋਰ ਤਿੱਖੇ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕਪੱਖੀ ਅਤੇ ਇਕਹਿਰੇ ਜੀਵਨ ਮਾਡਲਾਂ ਦਾ ਯੁੱਗ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੱਟੜਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸੰਕੀਰਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੁਣ ਪ੍ਰਸੰਗਕ ਨਹੀਂ ਰਹੀ।

ਕੱਟੜਤਾ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਦੂਰੀਆਂ ਅਤੇ ਫ਼ਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੱਟੜ ਸੋਚ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਜਾਂ ਸਹਿਭਾਗੀ ਸਮਝਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਿਰੋਧੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕੇਵਲ ਆਪਣੀ ਹੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਝੰਡਾ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਕ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਸੰਕੀਰਨਤਾ ਜਨਮ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਦਾਦਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਬਿਸਹਾੜਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਮਾਨਸਿਕ ਵੰਡ ਤਿੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰੀਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁਰਾਣੇ ਤੰਗ ਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਇੱਕਪਾਸੜ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅੰਤਰ-ਧਰਮ ਸੰਵਾਦ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਇੱਕ-ਪੱਖੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਕਰ ਕੇ ਇੱਕ ਧਰਮ ਦੇ ਲੋਕ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਧੀਕੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰੱਬ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਕ ਪਾਸੜ ਸੋਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਹੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਕੱਚਾ ਜਾਂ ਝੂਠਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹ ਬਾਕੀ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ/ਧਰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਨੀਵਾਂ ਸਮਝਣ ਦੀ ਗੁਸਤਾਖ਼ੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੋਂ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੱਝਦਾ ਹੈ।

ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਮਨੁੱਖੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸਵੈਮਾਣ ਲਈ ਹਰ ਸਮੇਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੋਏ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨਾਂ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸੋਚ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਜਜ਼ਬਾਤ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਉਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਮੋਹ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਟਕਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨ, ਖ਼ਾਸ ਕਰ ਕੇ ਛੋਟੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਪਛਾਣਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਣਦਾ ਸਥਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਸਾਂਝ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜੋਕਾ ਚਿੰਤਨ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਜੀਵਨ ਮਾਡਲਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੁਣ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੋੜਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਤਕ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੁੜਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਲੱਗਵਾਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚੋਂ ਦਾਦਰੀ ਕਾਂਡ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂਤਵ ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਪਾਲਾਬੰਦੀ

ਵਿਦਿਆ ਭੂਸ਼ਣ ਰਾਵਤ
ਤਰਜਮਾ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਪਿਛਲੇ ਵੀਹ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨੋਇਡਾ ਸਾਰੀਆਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਲਈ 'ਧਨ ਉਗਰਾਹੀ' ਦਾ ਬਿਹਤਰੀਨ ਅੱਡਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਟੀ ਵੀ ਚੈਨਲਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸਟੂਡੀਓ ਤੇ ਦਫ਼ਤਰ, ਕਈ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਇਥੇ ਹੀ ਹਨ। ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਮਾਲਜ਼, ਸਿਨੇਮੇ, ਬੁੱਧ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਰਕਟ, ਆਗਰਾ ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ ਹਾਈਵੇਅ ਅਤੇ ਕੀ ਕੀ ਨਹੀਂ ਨੋਇਡਾ ਵਿਚ। ਇਸ ਨੂੰ ਯੂ ਪੀ ਦੀ 'ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ' ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਐਨ ਉਵੇਂ, ਜਿਵੇਂ ਗੁੜਗਾਓਂ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਤੇ ਲੰਮੇ-ਚੌੜੇ ਹਾਈਵੇਅ ਦਿਖਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਬਹੁਤ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ; ਪਰ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਉਪਰ ਜ਼ੁਲਮ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਹਿਜ਼ ਪੈਸਾ ਹੱਥ ਲੱਗ ਜਾਣ ਨਾਲ ਜ਼ਿਹਨ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਅੱਜ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਨਾਲੋਂ ਸਮਾਜੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਵੱਧ ਹੈ।

'ਸਵੱਛ ਭਾਰਤ' ਅਤੇ 'ਸ਼ਸ਼ਕਤ ਭਾਰਤ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਮਹਿਜ਼ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਸੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜੁਮਲੇਬਾਜ਼ੀ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੂਰਾ ਯਤਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 'ਭਾਰਤੀ' ਨਜ਼ਰ ਆਈਏ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਹਾਂਸਭਾ ਨੂੰ ਵੀ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਰੈਲੀ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਜੁਮਲੇਬਾਜ਼ੀ ਮਹਿਜ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਚਾਂ ਉਪਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ, ਸਗੋਂ ਕੁੱਲ ਆਲਮ ਵਿਚ ਸਮਾਗਮ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੌਧਿਕਤਾ ਦਾ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਜੁਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਕੇ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਬਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ; ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਦਲਿਤ, ਪਿਛੜੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਬਣ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਬਾਣੀਆਂ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਣ।

ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਸਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਗਾਲ-ਮੰਦੇ 'ਤੇ ਉਤਰੇ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਮਹਾਂਰਥੀਆਂ ਨੇ ਇਕੋ ਵਕਤ ਕਈ ਮੋਰਚੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਅਤੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਚਾਲ, ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਇਸਲਾਮ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਉਪਰ ਦਬਾਓ; ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਟੀ ਵੀ ਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਦਲਿਤਾਂ ਤੇ ਪਿਛੜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਇਸੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਤੀਵਾਦੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ 'ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ' ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੰਘ ਨੇ ਕੁਝ ਦਲਿਤ ਤੇ ਪਿਛੜੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਚੋਗਾ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾਇਆ, ਪਰ ਸੱਤਾ ਉਪਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਗ਼ਲਬਾ ਜਿੰਨਾ ਅੱਜ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚਲਾਕੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਜ਼ਰੀਏ ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਦਿਖਾ ਕੇ ਇਸ ਉਪਰ ਲੋਕ ਰਾਇ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਆਖ਼ਿਰ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ? ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਘ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਬਾਣੀਏ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਕੇ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁਰਛਾਗਰਦੀ ਹਰ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗੀ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੋਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਉਪਰ ਹਮਲੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਹਿੰਦੂਤਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਲਿਤ, ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਆਦਿ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਉਪਰ ਕੋਈ ਬਹਿਸ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸੰਘ ਮੁਖੀ ਨੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਉਪਰ ਹੱਲਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੁਜਾਰੀ ਸਮਾਜੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਘੋਰ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕਿਰਦਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 1990 ਦੇ ਮੰਡਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਰੋਧੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੀ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਜਨਮਦਾਤਾ ਸਨ। ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹਿੰਦੂਵਾਦ ਦਲਿਤਾਂ, ਪਿਛੜਿਆਂ ਅਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਬਾਬਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਘ ਨੇ ਛੂਆਛਾਤ, ਜਾਤਪਾਤ, ਦਲਿਤਾਂ ਉਪਰ ਜ਼ੁਲਮਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਉਪਰ ਦਾਬੇ, ਦਹੇਜ, ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਜੰਗਲ ਉਪਰ ਹੱਥ ਅਤੇ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘ ਨੇ ਕਦੇ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ,

> ***ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਜਾਤਪਾਤੀ ਸਲਤਨਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਾਮ-ਦੰਡ-ਭੇਦ ਵਰਤ ਕੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਕਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਤੇ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਥਿਆਰ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਂ 'ਤੇ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਫੈਲਾਓ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਵੱਢੋ। ਕਿੰਨੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਖੇਡ ਹੈ। ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਲ ਇਸ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਬੇਗਾਨਾਪਣ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।***

ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਉਲਟਾ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਤਕ ਮੋਹਨ ਭਾਗਵਤ ਨੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪਿਛੜਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਭਗਤ ਢਿੱਡੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਨ।

ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਤਾਹੂ ਹਨ, ਪਰ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਬੇਦਖ਼ਲੀ ਅਤੇ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਤੇ ਉਜਾੜੇ ਬਾਰੇ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਹਨ। ਸਫ਼ਾਈ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਐਨਾ ਵੱਡਾ ਨਾਟਕ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਲਾ ਢੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ, ਜ਼ੁਲਮਾਂ, ਛੂਆਛਾਤ ਬਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਬੰਦ ਹੈ। ਕੀ 'ਸਵੱਛ ਅਭਿਆਨ' ਇਸ ਘਿਨਾਉਣੇ ਚਿਹਰੇ ਵਾਲੇ ਵਰਣਵਾਦੀ, ਨਸਲਵਾਦੀ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਦੈਂਤ 'ਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਨਹੀਂ? ਭਗਾਣਾ (ਹਰਿਆਣਾ) ਦੇ ਦਲਿਤਾਂ ਨੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਇਸਲਾਮ ਅਪਣਾ ਲਿਆ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਰਸਤਾ ਵੀ ਬੰਦ ਹੈ। ਧਰਮਬਦਲੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਤਲਾਸ਼ਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਖ਼ਲਾਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੇਗੀ। ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕਾਇਦਾ, ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਵੱਡਾ ਹਊਆ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਾਦਰੀ ਕਾਂਡ ਨਾ ਇੱਕੋ-ਇਕ ਵਾਕਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਆਖ਼ਰੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ 'ਚ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਗਣੇਸ਼ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਪਿਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸੰਘ ਅੱਜ ਫੇਸਬੁੱਕ, ਟਵਿੱਟਰ ਅਤੇ ਵੱਟਸਐਪ ਜ਼ਰੀਏ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਫੈਲਾਅ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਾਦਰੀ ਵਿਚ ਅਖਲਾਕ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਨੂੰ ਹਾਦਸਾ ਦੱਸ ਕੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮਹੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਮੁਜਰਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਾ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਹਮੀਰਪੁਰ (ਕਾਨਪੁਰ ਤੋਂ 160 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਬਿਲਗਾਓਂ ਪਿੰਡ) ਵਿਚ 90 ਸਾਲਾ ਦਲਿਤ ਬਜ਼ੁਰਗ ਚਿਮਾ ਨੂੰ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਜਾਣ 'ਤੇ ਜਿਉਂਦਾ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਤੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਝੰਡਾਬਰਦਾਰ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਹਨ। ਸੈਲਫ਼ੀ ਤੇ ਟਵਿੱਟਰ ਉਪਰ ਛਾਏ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ) ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਵੀ ਬੰਦ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਦੇ ਇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦਾ ਬੇਟਾ ਏਅਰਫੋਰਸ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਝੰਡਾਬਰਦਾਰ ਨਸੀਹਤ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਦਾ 'ਸਿਆਸੀਕਰਨ' ਨਾ ਕਰੋ। ਇਹ ਲੋਕ ਅੰਤਰਜਾਤੀ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਖਾਪ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਾਜੀ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਜਾਤਪਾਤੀ ਸਲਤਨਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਾਮ-ਦੰਡ-ਭੇਦ ਵਰਤ ਕੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਕਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਤੇ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਥਿਆਰ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਂ 'ਤੇ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਫੈਲਾਓ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਵੱਢੋ। ਕਿੰਨੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਖੇਡ ਹੈ। ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਲ ਇਸ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਬੇਗਾਨਾਪਣ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਖਾਣ-ਪੀਣ, ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਪਿਆਰ-ਮੁਹੱਬਤ, ਸਾਡੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਕੂਮਤ ਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਅਖ਼ਲਾਕ ਗਊ ਮਾਸ ਵੀ ਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਹੱਕ ਹੈ?

ਲਿਖਤੁਮ

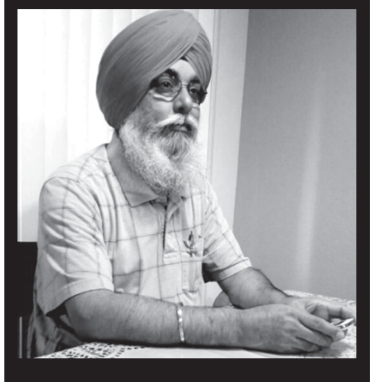

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਫੋਨ: 408-915-1268

ਮਨ-ਮੌਜੀ ਮੀਦੇ ਦੀ ਸਿੱਖੀ

ਸਿਵਾਏ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੇ, ਉਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਂ (ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ) ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਹੋਣਾ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਉਤੇ ਬਲਦੀਦ ਸਮੇਤ ਪੂਰਾ ਨਾਮ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੰਨ ਸੰਤਾਲੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਾਲ ਜੰਮਿਆਂ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੀ, ਉਹਨੂੰ ਖੁਦ ਕਦੇ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਈ ਹੋਣੀ। ਬੱਸ, ਬਚਪਨ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਨਾਂ 'ਮੀਦਾ' ਹੀ ਗੂੰਜਦਾ ਆਇਆ। ਉਹਦੇ ਹਾਣੀ ਜਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ 'ਮੀਦਿਆ' ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਨਿਆਣੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ 'ਮੀਦਾ ਚਾਚਾ' ਜਾਂ 'ਮੀਦਾ ਤਾਇਆ' ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ, ਪਰ ਉਹ ਸਿਆਣੀ-ਬਿਆਣੀ ਉਮਰ ਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਜੰਮੇ ਛੋਕਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਬੋਲਣ 'ਤੇ ਭੋਰਾ ਗੁੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ; ਸਗੋਂ ਨਿਆਣਿਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਰੱਖੇ ਪੁੱਠੇ-ਸਿੱਧੇ ਨਾਂ-ਕੁਨਾਂ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੂਣ-ਸਲੂਣੀਆਂ ਟਿੱਚਰਾਂ-ਮਖੌਲ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ।

ਦਰਮਿਆਨਾ ਕੱਦ-ਕਾਠ, ਰੋਹੀ ਦੀ ਕਿੱਕਰ ਵਰਗਾ ਕਾਲਾ ਰੰਗ, ਇਕ ਅੱਖ ਵਿਚ ਭੈਂਗ, ਪੀਲੇ ਦੰਦ ਐਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਦਾਤਣ ਕਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਨਾ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਅੱਧ ਵੱਢੀ ਜਿਹੀ ਕਰੜ-ਬਰੜੀ ਦਾੜ੍ਹੀ, ਸਿਰ 'ਤੇ ਨੰਗੀ ਜੂੜੀ, ਪਰ ਵਾਲ ਇੱਦਾਂ ਦੇ ਜਿਵੇਂ ਤੇਲ ਜਾਂ ਕੰਘੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਸੀਬ ਹੀ ਨਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ, ਨਿਰੀਆਂ ਜਟੂਰੀਆਂ। ਖੁਸ਼ਕੀ ਦੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਲੱਤਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਬਟਨ ਲੱਗੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਮੀਜ਼, ਪੈਰੀਂ ਦੇਸੀ ਜੁੱਤੀ, ਪਰ ਪੁਲਸੀਆਂ ਵਰਗੀ ਰੋਹਬਦਾਰ ਭਰਵੀਂ ਆਵਾਜ਼। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸਾਰਾ ਉਘੜ-ਦੁਘੜ ਜਿਹਾ ਮਿਲਾ ਕੇ ਅੰਗੂਠਾ ਛਾਪ ਮਨ-ਮੌਜੀ 'ਮੀਦਾ' ਬਣਦਾ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਚ ਵੀ ਹੱਥ ਵਟਾਉਂਦਾ, ਪਰ ਸਵੇਰੇ, ਦੁਪਹਿਰੇ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਗੇੜੇ ਜ਼ਰੂਰ ਮਾਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ।

ਛੂਆ-ਛਾਤ ਦੇ ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਉਚ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬੇ-ਝਿਜਕ ਖਾਂਦਾ ਪੀਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ; ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਦਿਧਰਮੀ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਘਰੇ ਮਹਿਫਿਲ ਲਾਈ ਬੈਠਾ ਸਿਗਰਟਾਂ ਫੂਕਦਾ, ਭੱਠੀ ਵਾਂਗ ਧੂੰਏਂ ਦੇ ਫਰਾਟੇ ਛੱਡਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਦੋਗਲਾਪਣ ਕਹਿ ਲਓ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਆਪਹੁਦਰਾ ਸੁਭਾਅ ਸਮਝੋ ਕਿ ਜਾਤ ਅਭਿਮਾਨ ਵਿਚ ਸੜੇ ਕਿਸੇ ਉਚ ਜਾਤੀਏ ਵੱਲੋਂ ਆਦਿਧਰਮੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਘਰੇ ਖਾ-ਪੀ ਲੈਣ ਦਾ ਮਿਹਣਾ ਮਾਰਨ ਉਤੇ ਤਾਂ ਉਹ ਅਗਲੇ ਨੂੰ ਕੁੱਦ ਕੇ ਪੈ ਜਾਂਦਾ।

"ਕੀ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਡ, ਚੰਮ, ਲਹੂ ਸਾਡੇ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ? ਇਹ ਤਾਂ ਪੰਡਤਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਮੁਨੀਆਂ ਦੀ ਬੇੜੀ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਤਾਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਜਿਹੜਾ ਰੱਬ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਬੈਠੈ, ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੈਨੀਂ?"

ਪਰ ਘੜੀ ਕੁ ਮਗਰੋਂ ਉਕਤ 'ਗਿਆਨ ਸੂਤਰ' ਭੁਲਾ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਯਾਰ ਬੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਤ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਲੈ ਕੇ ਰੰਗ-ਬੇਰੰਗੀਆਂ ਘਤਿਤਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਅੰਗਿਓਂ ਹੁੱਕੇ-ਸਿਗਰਟਾਂ ਦਾ ਧੂੰਆਂ ਛੱਡਦਿਆਂ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਵੀ ਮੀਦੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਬਰਾਦਰੀ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਾਸੋ-ਹੀਣੇ ਟੋਟਕੇ ਸੁਣਾ ਕੇ ਹਿਸਾਬ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ। ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਬਰਾਦਰੀ ਬਾਰੇ ਮੰਦਾ ਚੰਗਾ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਸਾਰੀ ਗੱਪ-ਗੋਸ਼ਟੀ ਸੁਣਦਿਆਂ ਸਹਿੰਦਿਆਂ ਮੀਦਾ ਵੀ ਖਸਿਆਨੀ ਹਾਸੀ ਹੱਸਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਤੇ ਉਹਦੇ ਸੰਗੀ-ਸਾਥੀ ਵੀ ਠਹਾਕੇ ਮਾਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਜਾਤੀ ਸੂਚਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਠੇਸ ਸ਼ਾਇਦ ਲੱਗਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ ਉਦੋਂ!

ਦੂਰ ਦੂਰ ਜਾ ਕੇ ਛਿੰਝਾਂ ਦੇਖਣੀਆਂ, ਮੇਲੇ-ਮਸਾਵੇ ਗਾਹੁਣੇ, ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਮਤਲਬ ਰੱਖਣਾ, ਪਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਨਾ ਜਾਣ ਵਰਗੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਮੀਦੇ ਨੂੰ ਧਰਮ ਕਰਮ ਜਾਂ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਤਿਹ-ਮੋਹ ਹੋਵੇਗਾ? ਉਤੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ-ਸੂਰਤ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਅਲਬੇਲੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਤਾਂ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦੇ 'ਊੜੇ ਐੜੇ' ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਪਰ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੁਝ ਵਾਕਿਆ ਐਸੇ ਨੇ, ਜੋ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਮੇਰੇ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖੇ ਹਨ।

ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਕੰਮ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ-ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸੰਭਾਲ ਚੁੱਕੇ ਸਾਂ। ਸਾਥੋਂ ਕੁਝ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਮੋਹਰੀ ਹੋ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਕ ਸਾਲ ਕੱਤਕ ਮਹੀਨੇ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਪੁਰਬ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਅਰੰਭੀ। ਉਸ ਮੌਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਸਾਡੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸੱਤਰ-ਪਚੱਤਰ ਸਾਲ ਦਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਗਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਣ ਕਰ ਕੇ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ 'ਸੁਆਮੀ ਜੀ' ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਡੰਗੋਰੀ ਆਸਰੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਤੁਰਦਾ ਇਹ ਬਾਬਾ ਔਖੇ-ਸੌਖੇ ਸੰਗਰਾਂਦ ਵਗੈਰਾ ਮਨਾ ਦਿੰਦਾ।

ਅਸੀਂ ਗੁਰਪੁਰਬ ਲਈ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਉਗਰਾਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਕਾਪੀ ਪੈਨਸਿਲ ਲੈ ਕੇ ਸਾਡਾ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਜਥਾ ਮੀਦੇ ਹੁਣਾ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਦੇਖ ਮੀਦੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਜਦ ਆਪਣਾ ਬਟੂਆ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਮੰਜੇ ਉਤੇ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦਾ ਮੀਦਾ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ, "ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਇਕ ਆਨਾ ਵੀ ਦਿਓ।" ਸਾਡਾ ਮੁਖੀਆ ਮੂਹਰੇ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, "ਕਿਉਂ ਜੀ?" ਮੀਦਾ ਬੋਲਿਆ, "ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਭਾਈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਚੱਜ ਦਾ ਰੱਖੋ।" ਅਸੀਂ ਇਕ ਜ਼ੁਬਾਨ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਸੁਆਮੀ ਬਾਬਾ ਕਰਦਾ ਈ ਐ ਸੇਵਾ।"

"ਕਿਆ ਕਿਹਾ?" ਮੀਦਾ ਸਾਨੂੰ ਟੁੱਟ ਕੇ ਪੈ ਗਿਆ, "ਹੂੰਅ! ਸੁਆਹ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਐ ਸੁਆਮੀ? ਉਠ ਉਹਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਨੀਂ, ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਨਾਸ ਮਾਰਿਆ ਪਿਆ ਉਹਨੇ?"

ਮੀਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਡੀਆਂ ਹੱਸਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖੀਆਂ ਥੱਕ ਗਈਆਂ ਤੇ ਉਹਦੇ ਘਰ ਦੇ ਵੀ ਸਾਰੇ ਹੱਸ-ਹੱਸ ਲੋਟ-ਪੋਟ ਹੋ ਗਏ।

ਅਮਨ-ਅਮਾਨ ਨਾਲ ਵੱਸਦੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਭ ਅਮੀਰ-ਗਰੀਬ ਇਕੋ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਨ। ਗਮੀਆਂ-ਖੁਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਜਾਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ 'ਬਾਬਾ' ਪੂਜਣਯੋਗ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਲਾਂਭਲੇ ਪਿੰਡ ਆ ਕੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਸਿਆ ਇਕ ਬੰਦਾ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੇ ਕਹੇ-ਕਹਾਏ ਜਲੰਧਰ ਕੋਲ ਦੇ ਇਕ ਡੇਰੇ ਤੋਂ 'ਨਾਮ ਦਾਨ' ਲੈ ਆਇਆ। ਕਰਨੀ ਰੱਬ ਦੀ ਐਸੀ ਹੋਈ ਕਿ ਦੋ ਕੁ ਹਫਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਉਹ ਵਿਚਾਰਾ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਮੀਦੇ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਡੌਂਡੀ ਪਿੱਟ ਦਿੱਤੀ। ਹੱਟੀ ਭੱਠੀ, ਖੁੰਢਾਂ 'ਤੇ ਉਚੀ ਉਚੀ ਕਹਿੰਦਾ ਫਿਰੇ, "ਦੇਖਿਆ ਫੇਰ? ਸਾਡਾ ਪਿੰਡ ਤਾਂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਈ ਸਿੱਖ ਐ! ਆਹ ਫਲਾਣਾ ਸੁੰਹ ਆਇਆ ਸੀ 'ਨਾਮ' ਲੈ ਕੇ, ਮਹੀਨਾ ਪੂਰਾ ਨੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ 'ਸਾਡੇ ਬਾਬੇ' ਨੇ!"

ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ 'ਅਨੋਖਾ ਸਿੱਖ' ਮੀਦਾ ਕਈ ਦਿਨ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਸੁਣ ਸੁਣ ਕੇ ਲੋਕ ਮਸੀਂ ਹਾਸਾ ਰੋਕਦੇ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਾ ਹੱਥ ਲੱਗਣ ਤੱਕ ਉਹ ਇਸੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਘਰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਢੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ, ਕਿਸੇ ਸੰਤ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬੰਦੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕਿੱਡੀ ਸਾਰੀ ਸਮਾਧ ਉਸਾਰ ਲਈ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਹੱਟੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸੌਦਾ ਪੱਤਾ ਲੈਣ ਆ ਗਿਆ। ਉਹਦੀ ਮਾੜੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਮੀਦਾ ਵੀ ਉਸੇ ਹੱਟੀ ਤੋਂ ਸਿਗਰਟਾਂ ਦੀ ਡੱਬੀ ਲੈਣ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਮੀਦਾ ਬਿਫ਼ਰ ਪਿਆ, "ਗੱਲ ਸੁਣ ਖਾਲਸਿਆ! ਜਿਹੜੇ ਤੇਰੇ ਪਿਓਆਂ ਨੇ ਆਹ ਤੇਰੇ ਗਾਤਰਾ ਪਾਇਆ ਸੀਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀਗਾ ਕਿ ਮੜ੍ਹੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪੂਜੀਂ?" ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਉਤਰ ਵੱਲ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਹੱਥ ਕਰ ਕੇ ਮੀਦਾ ਉਸ 'ਖਾਲਸੇ' ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਬੋਲਿਆ, "ਔਹ ਦੇਖ, ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੂਰਖ ਬੁੜ੍ਹਿਆਂ ਨੇ ਕਿਤੇ ਚਾਰ ਇੱਟਾਂ ਲਾ ਕੇ 'ਗੁੱਗਾ' ਬਣਾਇਆ ਹੋਣਾ ਐਂ, ਪਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਉਥੇ ਪੰਜਵੀਂ ਇੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤੀ (ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੁੱਗੇ ਨੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਵੀ 'ਤਰੱਕੀ' ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ)। ਤੁਸੀਂ ਬਾਣੇ ਪਾ ਕੇ ਵੀ ਪੁੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰੀ ਜਾਨੇ ਐਂ।"

ਮੀਦੇ ਦੀਆਂ ਖਰੀਆਂ ਖਰੀਆਂ ਸੁਣਦਿਆਂ ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਪਿੱਛਾ ਛੁਡਾਉਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਸਰਪੰਚ ਭਰਾ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਭਰੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਯਾਦ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ। ਹੋਇਆ ਇੰਜ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੇ 'ਸਰਪੰਚੀ ਕਾਲ' ਮੌਕੇ ਦੋ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਦਲੇ ਲੜਾਈ ਹੋ ਗਈ। ਇਕ ਜਣਾ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਲਕੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜਾ ਆਪਣੀ। ਝਗੜਾ ਸਰਕਾਰੇ-ਦਰਬਾਰੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਅਫਸਰ ਮੌਕਾ ਦੇਖਣ ਪਿੰਡ ਆਇਆ। ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਇਕੱਠ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਫਸਰ ਨੇ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ ਜੀ, ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਅੱਜ ਤੱਕ ਮਾਲਕ ਕੌਣ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਥਾਂ ਦੇ ਹੱਕੀ ਮਾਲਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾਈ ਅਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਟੱਬਰ ਸਰਪੰਚ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਸੀ।

ਸੋ, ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਜਦ ਗੋਲ-ਮੋਲ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹਮਾਇਤੀ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਿਆ, ਤਾਂ ਭਰੀ ਸਭਾ ਵਿਚ ਲੱਕ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਮੀਦਾ ਉਠ ਖੜ੍ਹਿਆ, "ਗੱਲ ਸੁਣ ਭਰਾਵਾ, ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਨਗਰ ਖੇੜੇ ਦੀ ਖਲਕਤ ਨੇ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਸਰਪੰਚ ਬਣਾਇਆ ਐ ਕਿ ਤੂੰ ਝੂਠਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤੇਂ?" ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰਜਵੇਂ ਬੋਲਾਂ ਸਦਕਾ ਸਭਾ ਵਿਚ ਸੁੰਨ ਪੱਸਰ ਗਈ। ਅਫਸਰ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਜੀਅ-ਜੰਤ 'ਦੂਲਾ ਸੂਰਮਾ' ਬਣੇ ਮੀਦੇ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗੇ। ਪੂਰੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਝੂਲਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਹੱਥ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਬੇਬਾਕ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, "ਇਹੀ ਗੱਲ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਚੱਲ ਕੇ ਕਹਿ ਸਕਦਾਂ?"

ਦੋ ਨੇਕ ਧੀਆਂ ਦਾ ਬਾਪ ਇਹ ਮਸਤ-ਮੌਲਾ ਤੇ ਮਨ-ਮੌਜੀ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ, ਪਰ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਮੀਦਾ ਇਕ ਸਵੇਰ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਅੜ ਖੁਰਚਣ ਲਈ ਗਿਆ। ਢਾਈ-ਤਿੰਨ ਕੁ ਵਜੇ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਘਰੇ ਆ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤਾਪ ਚੜ੍ਹਿਆ ਲਗਦੈ। ਘਰ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਚਲੇ ਗਏ। ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣ ਪੰਖੇਰੂ ਉਡ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

#

ਵਿਅੰਗ

ਹੈਲੋ ਮੈਂ ਪਲਟਾ ਸਿਹੁੰ ਬੋਲਦਾਂ

ਰਵੇਲ ਸਿੰਘ ਇਟਲੀ

ਹੈਲੋ ਮੈਂ ਪਲਟਾ ਸਿਹੁੰ ਬੋਲਦਾਂ, ਪਛਾਣਿਆਂ ਯਾਰ ਘਚੋਲਾ ਰਾਮਾ।

ਲੈ ਭਾ ਪਛਾਣ ਲਿਆ, ਪਛਾਣਾਂ ਨਾ, ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੈ? ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾ ਪਛਾਣਾਂ, ਟੱਲ ਵਾਂਗ ਖੜਕਦੀ, ਕਦੇ ਢੋਲ ਵਾਂਗ ਗੱਜਦੀ, ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਭੁੱਲ ਸਕਦੀ ਵਾ।

ਹੱਛਾ ਚੱਲ, ਸੁਣਾ ਕੀ ਹਾਲ ਚਾਲ ਵਾ ਤੇਰਾ ਯਾਰ, ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਕੀਤਿਆਂ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਅੱਜ ਥੋੜ੍ਹੀ ਵਿਹਲ ਮਸਾਂ ਮਸਾਂ ਮਿਲੀ, ਸੋਚਿਆ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਵੀ ਅੱਜ ਗੱਲ-ਬਾਤਾਂ ਕਰੀਏ, ਹੋਰ ਸੁਣਾ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਤਾਜ਼ੀ! ਵੈਸੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਅੱਜ ਕੱਲ ਖਬਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਦ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਸਾਡਾ ਪੁਰਾਣਾ ਬੇਲੀ ਮਿਲਾਵਟੀ ਰਾਮ ਮਿਲਿਆ, ਉਸ ਦੀ ਵੀ ਅੱਜ ਕਲ ਚਾਂਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ। ਮਠਿਆਈਆਂ ਹੋਣ, ਦੁਆਈਆਂ ਹੋਣ, ਭਾਵੇਂ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਸਤਾਂ ਹੋਣ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਚਲਦਾ ਹੈ।

ਸੰਨ 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਪਾਟੀ ਜਿਹੀ ਫਤੂਹੀ ਤੇ ਧੋਤੀ ਵਿਚ ਲਾਸ਼ ਵਾਂਗੂੰ ਲਪੇਟਿਆ ਹੀ ਲਗਦਾ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਕੱਲ ਤਾਂ ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ ਖੇਡਦੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਵੀ ਸਮਾਂ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦੈ। ਸਰਕਾਰੇ ਦਰਬਾਰੇ, ਖਾਸ ਕਰ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਚਮਚੇ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਚੰਦੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭਿਖਿਆ ਲਈ ਠੂਠੇ ਫੜੀ ਫਿਰਦੇ ਨੇ।

ਲੈ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਲੰਗੋਟੀਏ ਯਾਰ ਧੱਕਾ ਰਾਮ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੁਣ ਲੈ। ਉਹ ਵੀ ਅੱਜ ਕੱਲ ਕੋਈ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵਾਂ ਚੰਦ ਚੜ੍ਹਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਯਾਰ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ, ਸੇਵਾ ਪਾਣੀ ਦੱਸ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਹੱਦ ਹੋ ਗਈ ਯਾਰ ਸੇਵਾ ਪਾਣੀ ਕੋਈ ਪੁੱਛ ਪੁੱਛ ਕੇ ਕਰੀਦੀ ਐ? ਜੇ ਕਹਿ ਹੀ ਬੈਠਾ ਹੈਂ ਤਾਂ ਗੱਲ ਵੀ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾ।

ਕਹਿਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਝੱਟ ਪੱਟ ਚਾਰ ਬੰਦੇ ਇੱਧਰੋਂ-ਉੱਧਰੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਕੇ 'ਠੇਕੇ ਬੰਦ ਕਰੋ, ਠੇਕੇ ਬੰਦ ਕਰੋ। ਅਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪੀਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੋ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾਉਂਦੇ ਜਾ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲਿਆ। ਠੇਕੇ ਵਾਲਾ ਭੀੜ ਵੇਖ ਕੇ ਠੇਕਾ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਮਾਰਾ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਭੀੜ ਨੇ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ। ਲੋੜਵੰਦ ਬੋਤਲਾਂ ਲੈ ਗਏ, ਧੱਕਾ ਰਾਮ ਨੇ ਵੀ ਡੱਬ ਵਿਚ ਦੋ ਤਿੰਨ ਬੋਤਲਾਂ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਫਸਾ ਕੇ ਘਰ ਆ ਬੂਹਾ ਖੜਕਾਇਆ। ਬੱਸ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ। ਘਰ ਵਾਲੀ ਬਥੇਰੀ ਕਲਪਦੀ ਰਹੀ, ਬੱਸ ਕਰੋ, ਨਾ ਡੱਫੋ, ਕਿਤੇ ਸੁੱਤੇ ਹੀ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਇਓ। ਪਰ ਮੇਰਾ ਯਾਰ ਬੋਲਿਆ, ਹੁਣ ਬੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਆ ਗਈਆਂ ਤੈਨੂੰ? ਆਪੇ ਤਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋ ਹੋ ਕੇ ਠੇਕੇ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣ ਤੁਰ ਪੈਂਦੀਆਂ ਓ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਖਾਂਦੇ ਪੀਂਦੇ ਮਰ ਗਏ ਤਾਂ ਮਰ ਜਾਈਏ ਤੈਨੂੰ ਕੀ? ਪਰ ਅਜੇ ਤੇਰੀ ਚਲਦੇ ਘਰਾਟ ਵਿਚ ਗੀਟੀ ਅੜਾਉਣ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਆਦਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ? ਉਹ ਵਿਚਾਰੀ ਖਪ ਖਿਝ ਕੇ ਹਟ ਗਈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਮੌਜਾਂ ਲੁੱਟੀਆਂ।

ਰਾਤ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਲੰਘ ਗਈ। ਵਾਪਸੀ ਵੇਲੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਯਾਰ ਮਿਲਦਾ-ਗਿਲਦਾ ਰਿਹਾ ਕਰ। ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸਮਾਂ ਵਾਹਵਾ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, ਯਾਰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਪੁਰਾਣਾ ਬੇਲੀ ਰਗੜਾ ਰਾਮ ਕਿੱਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਏ ਹੁਣ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਥੇਰਾ ਲੱਭਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਭਲਾਮਾਣਸ ਹੁਣ ਕਿਹੜੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ?

ਰਗੜਾ ਰਾਮ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਘਚੋਲਾ ਰਾਮ ਹੀਂ ਹੀਂ ਕਰਦਾ ਬੋਲਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਕਮਾਲ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਯਾਰ। ਕਿਤੋਂ ਕੁਝ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ ਮਣਕੇ ਲੱਭ ਕੇ ਦੋ ਚਾਰ ਮਾਲਾ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾ ਬਾਬਿਆਂ ਵਾਲਾ ਚੋਲਾ ਪਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਲਾਗੇ ਇੱਕ ਉਜਾੜ ਜਿਹੀ ਥਾਂ ਢਾਬ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਜਾ ਡੇਰੇ ਲਾਏ ਨੇ। ਭੰਗ ਦੇ ਰਗੜੇ ਲਾਉਣੇ, ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਰਹਿਣਾ, ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਵਿਹਲੜ ਮੁੰਡੀਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੱਬਰਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੇ ਜੀਅ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਦੀ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਡਾਲਰ, ਯੂਰੋ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਭੇਜ ਛੱਡਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਭੁੱਲੀਆਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਕੇ ਕਈ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਦੇ ਮਾਰੇ, ਪੱਕੇ ਹੀ ਘਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਰ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਹਦੇ ਡੇਰੇ ਰੌਣਕਾਂ ਲਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਵੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਭੁਲ ਭੁਲੇਖੇ ਉਸ ਦੇ ਡੇਰੇ ਕੋਲ ਜਾ ਪਹੁੰਚਾ ਅਤੇ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦੀ ਇੱਕ ਮਾਈ ਨੂੰ ਉਸ ਥਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਬੈਠਾ, ਮਾਤਾ ਇਹ ਕਿਸ ਮਹਾਤਮਾ ਦਾ ਡੇਰਾ ਹੈ? ਮਾਈ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਉਸ ਡੇਰੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਬੋਲੀ, ਵੇ ਪੁੱਤ ਕੁਝ ਨਾ ਪੁੱਛ ਇਸ ਮਹਾਤਮਾ ਬਾਰੇ, ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਵਾ ਬਾਬਾ ਢਾਬਾਂ ਵਾਲਾ। ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਮੂੰਹੋਂ ਕੱਢੇ ਬਿਰਥੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਇਸ ਦੀ। ਮੇਰੀ ਨੂੰਹ ਦੀ ਕੁੱਖ ਪੂਰੇ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹਰੀ ਹੋਈ ਇਸੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ।

ਪੁੱਤ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਦੱਸਾਂ, ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਪੁੱਤ ਵਾ ਜੋ ਧੱਕੇ ਧੋੜੇ ਖਾਂਦਾ ਪਰਦੇਸ ਗਿਆ, ਇਸੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਹੁਣ ਪੱਕਾ ਹੋ ਕੇ ਮਸਾਂ ਮਸਾਂ ਕਾਗਤ ਪੱਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਘਰ ਆਉਣ ਜੋਗਾ ਹੋਇਆ ਇਸੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ। ਮਹੀਨਾ ਕੁ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਨਾਲੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕਰ ਗਿਆ, ਭੋਰਾ ਤਾਂ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਇੱਕ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਕਮਰਾ ਵੀ ਨਾਲ ਬਣਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਮਾਈ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ, ਕੀ ਨਾਂ ਮਾਈ ਬਾਬੇ ਦਾ। ਮਾਈ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਜੋਰ ਲਾ ਕੇ ਬੋਲੀ, ਵੇ ਵੀਰਾ ਨਾਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸਾਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਢਾਬਾਂ ਵਾਲਾ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਤੂੰ ਜਾ ਕੇ ਕੇਰਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਤਾਂ ਕਰ ਕੇ ਵੇਖ, ਕਿਵੇਂ ਲਾਲੀ ਭਖਦੀ ਏ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ, ਬੜੀ ਕਮਾਈ ਵਾਲਾ ਵਾ ਇਹ ਮਹਾਤਮਾ। ਸਰਕਾਰੇ-ਦਰਬਾਰੇ ਵੀ ਵਾਹਵਾ ਚਲਦੀ ਆ ਇਹਦੀ। ਨਾਲੇ ਦਵਾ ਦਾਰੂ ਵੀ ਕਰਦਾ ਆ ਤੇ ਨਾਲੇ ਕਾਲਾ ਇਲਮ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਆ, ਤੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇਂਗਾ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਆਪ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਣੈ। ਪੁੱਤ ਵੇਖਣ-ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਬੜਾ ਫਰਕ ਹੁੰਦਾ ਵਾ।

ਮਾਈ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਵੀ ਡੇਰੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚਾ। ਪਰ ਮੈਂ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਉਸ ਮਹਾਤਮਾ ਵੱਲ ਵੇਖਦਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਤੇ ਸੋਚੀਂ ਜਾਵਾਂ ਕਿ ਰੱਬ ਨਾ ਭੁਲਾਏ ਯਾਰ, ਇਹ ਸ਼ਕਲ ਕੁਝ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਜਿਹੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਤੇ ਝੱਟ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਿਹਾ, ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਘੇਸ ਵੱਟ ਕੇ ਕੋਲ ਹੀ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਗਤਾ ਇਹ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸੇਵਕ ਆਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੋ, ਝੱਟ ਪਟ ਕੂੰਡੇ ਡੰਡੇ ਖੜਕਣ ਲੱਗ ਪਏ ਪਰ ਬਾਬਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਾਂ ਸਵਾ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਬੰਧਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਹੋਰ ਜਲ-ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਬੋਲਿਆ, ਨਹੀਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਖ ਬਹੁਤ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਸਾਦਾ ਛਕਾ ਦਿਓ, ਬਾਕੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵੇਖੀ ਜਾਏਗੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਸੱਚ ਜਾਣੀਂ ਭਾ ਮੇਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਠਾਠ ਬਾਠ ਵੇਖ ਕੇ ਟਟਹਿਣੇ ਹੀ ਭੌਂ ਗਏ। ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਪਾਸ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੇਲੇ ਦਾ ਸਾਈਕਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਸ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਉਸ ਪਾਸ ਵਧੀਆ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲੇ ਮਜਾਲ ਏ ਕਿਤੇ ਵੀ ਧੂੜ-ਮਿੱਟੀ ਲੱਗਣ ਦੇਣ। ਅੱਵਲ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਗੱਡੀਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਲਈ ਫਿਰਦੇ ਹਨ।

ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਾਂਗਾ ਤੇ ਨਾਲੇ ਦੱਸਾਂਗਾ ਕਿ ਕਿੰਦਾਂ ਅਜੋਕੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਪਲਟੇ ਮਾਰੀਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਫੋਨ 'ਤੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਫੋਨ ਟੇਪ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਤੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਕਿਹੜੇ ਮਾੜੇ-ਮੋਟੇ ਲੀਡਰ ਆਂ। ਚੰਗਾ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਲਾਇਕ ਕੋਈ ਛੋਟੀ-ਵੱਡੀ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੱਸੀਂ। ਫਿਰ ਵੇਖੀਂ ਕੰਮ ਤੇਰੇ ਯਾਰ ਪਲਟਾ ਸਿਹੁੰ ਦੇ, ਨਾਲੇ ਮੇਰਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰ ਲੈ, ਕਦੇ ਲੋੜ ਪੈ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਫਿਰ ਮਿਲਾਂਗੇ, ਗੁੱਡ ਨੈਟ।

ਸਿਆਨ ਵੀਡੀਓ ਤੇ ਪਿੰਡ ਪ੍ਰੌਡਕਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਡਿਟਰਾਇਟ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਬਿਊਰੋ): ਨਾਮੀ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਐਸ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਨਾਲ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਸਿਆਨ ਵੀਡੀਓ ਦੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿਆਨ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਪ੍ਰੌਡਕਸ਼ਨ ਦੇ ਦਵਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ ਵਲੋਂ ਇਕ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਸਮਾਰੋਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

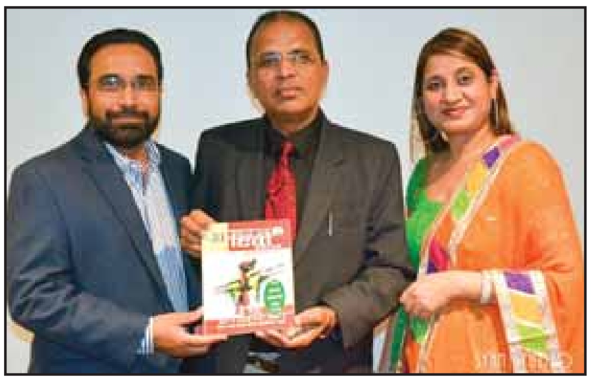

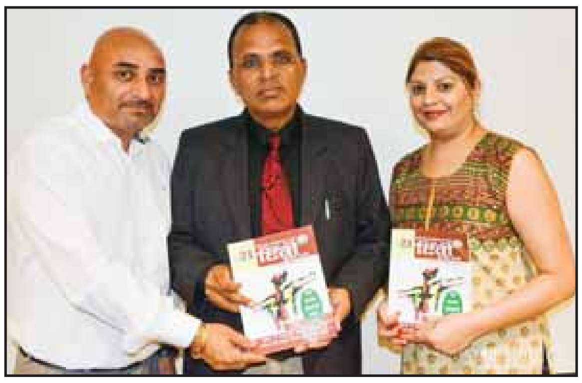

ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿਆਨ ਨੂੰ '21 ਮੈਗਜ਼ੀਨ' ਦੀ ਕਾਪੀ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਐਸ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ।

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਆਪਣੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਸਮੇਤ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ। ਦੋ ਦਰਜ਼ਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਾਜ਼ਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਐਸ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਦੀ ਲਿਖਣ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਤੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਖੂਬ ਸਲਾਹਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ '21 ਮੈਗਜ਼ੀਨ' ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਵੀ ਕੀਤਾ।

ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦਿਆਂ ਦਵਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰੇ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨਾਲ ਤਾਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹੀ ਸਾਂ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਿੱਘੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ '21 ਮੈਗਜ਼ੀਨ' ਦੀ ਇਕ ਵੰਡ ਰਸਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਇਥੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਬਰਾਡਕਾਸਟਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਗੁਰਮੀਤ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰੇ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਰੰਗ ਹੈ। ਕਰਨ ਗਿੱਲ ਨੇ ਵੀ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਭੌਰਾ ਇਕ ਨਿੱਘੇ ਮਿੱਤਰ ਵੀ ਹਨ। ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਕੁਲਵੀਰ ਗਿੱਲ, ਸੁਖਦੇਵ ਸੇਖੋਂ, ਰਾਜ ਨਿੱਝਰ ਅਤੇ ਕਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ '21 ਮੈਗਜ਼ੀਨ' ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਸ਼ੁੱਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ।

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੰਖੇਪ ਤਕਰੀਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਹਿਗੱਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ '21 ਮੈਗਜ਼ੀਨ' ਲਈ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣਗੇ।

ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਸਿਆਨ ਵੀਡੀਓ ਦੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਸੁਖ ਸਿਆਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵਰਲਡਵਾਈਡ ਟਰੈਵਲ, ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਨਵਦੀਪ ਗਿੱਲ, ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਤੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਗਰੇਵਾਲ, ਰਾਜ ਜਾਮਾਰਾਏ, ਕੇ ਪੀ ਸੈਡਨਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨਿੱਝਰ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਕਈ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਸ੍ਰੀ ਭੌਰਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰੱਜ ਕੇ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਜ਼ਰੀਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਡਿਟਰਾਇਟ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਰਸਾਲੇ 'ਇਕੀ' ਕਈ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਪਿੰਡ ਪ੍ਰੌਡਕਸ਼ਨ ਦੇ ਦਵਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਆਉਣ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਹਰ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ।

ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿਟ ਵਿਰੁਧ ਸੁਣਵਾਈ 16 ਨੂੰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਵੱਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਗੂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ 1984 ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਸਬੰਧੀ ਕਲੀਨ ਚਿਟ ਦੇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 16 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਚੀਫ਼ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਐਸ ਪੀ ਐਸ ਲਾਲੇਰ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ 16 ਅਕਤੂਬਰ ਦੀ ਤਰੀਕ ਮਿਥੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਤਲੇਆਮ ਪੀੜਤਾਂ ਦਾ ਵਕੀਲ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਕਾਮਨਾ ਵੋਹਰਾ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੀੜਤਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਐਚ ਐਸ ਫੂਲਕਾ ਰੱਖਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਮਸਰੂਫ਼ ਹਨ।

Sikh Sangat of Muskegon, MI

2018 Shettler Road, Muskegon, MI 49444

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥

ਆਪ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਮਸਕੀਗਨ ਅਤੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਵਸਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਮਸਕੀਗਨ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲੈਣ ਲਈ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਰੈਨੋਵੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਲਦ ਹੀ ਇਹ ਗੁਰੂ ਅਰਪਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਸਰਦਾ-ਪੁੱਜਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹਾਸਲ ਕਰੋ ਜੀ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਫੋਨ 616-283-3423, 231-343-7857, 231-670-9794

facebook/Guru Nanak Niwas Sikh Gurudwara Muskegon

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਓਹਾਇਓ ਅਤੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੱਲ੍ਹਾਂ ਇੰਡੀਆਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ

ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਓਹਾਇਓ (ਬਿਊਰੋ): ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹਾਈ ਪਾਵਰ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਇੰਡੀਆਨਾ ਅਤੇ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਵਿਖੇ ਹੋਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਲ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੱਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇੰਡੀਆਨਾ ਇਕਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਹੋਰਨਾਂ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੱਲ੍ਹਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਓਹਾਇਓ ਇਕਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਵੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂਕਿ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ. ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ ਅਤੇ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ, ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੀ, ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਆਦਿ ਕਈ ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੁਝ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰਨੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਸੁਪਰੀਮ ਪਾਵਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨਾਲ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸ. ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਲਦ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਹੀ ਨੀਤੀਆਂ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀਆਂ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਰੋਧੀ ਲੋਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਭੰਡੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਓਹਾਇਓ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਵੀ ਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੱਲ੍ਹਾਂ (ਐਨ ਖੱਬੇ) ਅਤੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (ਵਿਚਕਾਰ) ਨਾਲ

ਤੰਦੂਰੀਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਟਾਫ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤੰਦੂਰੀਏ, ਵੇਟਰ, ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਰਿਹਾਇਸ਼ ਫਰੀ, ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 317-313-9651

Dhillon Truck Stop
Dhillon Road Service
Interstate 40, exit 356, San Jon, NM

ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ ਰੋਡ ਸਰਵਿਸ
New & Used Tires
Oil Change
ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸਕੇਲ ਉਤੇ ਵੀ ਸਰਵਿਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ
Ph:575-576-4111, 575-815-8536

Syan Video Production, Inc.

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ, ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਲ-ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ

ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ, ਇਲੀਨਾਏ, ਓਹਾਇਓ, ਆਇਓਆ

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera shooting/Digital Still Photography
(with flush mount album)
Live Video Display With Large Screens
DJ Service with Laser Lights

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

Call Toll Free:
1-800-RAJ-SYAN
(with 17 years Experienced)
Call:734-261-0936
734-890-1767
e-mail: raj@syanvideo.com
visit at: www.syanvideo.com

ਖੂਬ ਭਰਵਾਂ ਰਿਹਾ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਮੇਲਾ

ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਓਹਾਇਓ (ਬਿਊਰੋ): ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਡੁੱਲ੍ਹਾ ਜੀ ਈ ਪਾਰਕ, ਅਕਾਸ਼ 'ਤੇ ਕੁਝ ਬੱਦਲਵਾਈ, ਤਿਆਰੀਆਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈ ਰਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਲੋਕ ਕਾਰਾਂ ਪਾਰਕ ਕਰਕੇ ਮੈਦਾਨ ਵਲ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਲੇਬੀਆਂ ਲਈ ਕੜ੍ਹਾਈਆਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਚਾਹ ਦੇ ਪਤੀਲੇ ਉਬਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਕੌੜੇ ਤਲੇ ਜਾ ਰਹੇ

ਸਨ। ਇਧਰ ਜਲੇਬੀਆਂ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗੀਆਂ ਤੇ ਓਧਰ ਮੇਲਾ ਭਰ ਗਿਆ। ਇਹ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸੀ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਦੇ 5ਵੇਂ ਖੇਡ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲੇ ਦਾ।

ਅਰਦਾਸ ਉਪਰੰਤ ਕਬੱਡੀ ਤੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੇ ਮੈਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ-ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਲੱਗਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਬੱਦਲਵਾਈ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਹੀ ਸੀ, ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਮੀਂਹ ਵੀ ਆ ਗਿਆ ਪਰ ਮੈਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਬੰਨੇ ਲੱਗ ਗਏ।

ਕਬੱਡੀ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿਧ ਤਿੰਨ ਟੀਮਾਂ-ਅਮਰੀਕਾ, ਇੰਡੀਆ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿਤਰੀਆਂ। ਮੈਚ ਕਾਫੀ ਫਸਵੇਂ ਰਹੇ। ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਵੇਲੇ ਜਿੰਨਾ ਜੋਰ ਰੇਡਰਾਂ ਤੇ ਸਟਾਪਰਾਂ ਦਾ ਪੁਆਇੰਟ ਲੈਣ ਲਈ ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਲੱਗੀ ਜਾਂਦਾ। ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਆਏ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਚੰਗੇ ਰੇਡਾਂ ਅਤੇ ਸਟਾਪਾਂ ਉਤੇ ਡਾਲਰ ਵੀ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵਰ੍ਹਾਏ। ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਜੇਤੂ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਟੀਮ ਰਹੀ ਅਤੇ 11,000 ਡਾਲਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਇਨਾਮ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣੀ। ਦੂਜੇ ਥਾਂ ਰਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ 10,000 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਮਿਲਿਆ ਜਦੋਂਕਿ ਤੀਜੇ ਥਾਂ ਰਹੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ 7,000 ਡਾਲਰ ਦੇ ਤੀਜੇ ਇਨਾਮ ਨਾਲ ਸਬਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਫਾਈਵ ਰਿਵਰ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ (ਇੰਡੀਆਨਾ) ਵਲੋਂ ਕਬੱਡੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਮੋਟਰ ਸਵਰਗੀ ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂਕਿ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ ਹੈਰੀ ਘੁਮਾਣ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਨੇ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ।

ਟੋਰਾਂਟੋ ਤੋਂ ਖੇਡ ਲੇਖਕ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਏ ਸੁਖਚੈਨ ਬਰਾੜ ਅਤੇ ਸਰੀ ਕੈਨੈਡਾ ਤੋਂ ਇਕਬਾਲ ਗਾਲਿਬ ਨੇ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਕੁਮੈਂਟਰੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਖੇਡ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਦੂਣਾ-ਚੌਣਾ ਕਰੀ ਰਖਿਆ ਜਦੋਂਕਿ ਸਟੇਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੁਮਾਰ ਪਵਨਦੀਪ ਅਤੇ ਆਗਿਆਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਠ ਨੇ ਨਿਭਾਈ।

ਕਬੱਡੀ ਅੰਡਰ-21 ਦਾ 1500 ਡਾਲਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ 500 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ।

ਵਾਲੀਬਾਲ ਮੈਚ ਇੰਡੋ-ਕੈਨ (ਕੈਨੇਡਾ) ਅਤੇ ਵਿੰਡਸਰ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇੰਡੋ-ਕੈਨ ਟੀਮ ਜੇਤੂ ਰਹੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 3100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਮਿਲਿਆ। ਦੂਜੇ ਥਾਂ ਰਹੀ ਵਿੰਡਸਰ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ 2100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਮਿਲਿਆ।

ਸਾਕਰ ਦੇ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ 1100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਡੇਅਟਨ ਟੀਮ ਨੂੰ ਅਤੇ ਦੂਜਾ 700 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਇੰਡੀਆਨਾ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ।

ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਦੇ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ 500 ਡਾਲਰ ਤੇ ਦੂਜਾ 300 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਲੋਕਲ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਉਂਜ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਖੇਡ ਲਈ ਕਾਫੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਵੀ ਹੋਈਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਕਦ ਇਨਾਮ ਦਿਤੇ ਗਏ। ਪਹਿਲੇ ਥਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ 50 ਡਾਲਰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਥਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ 25 ਡਾਲਰ ਦਾ ਨਕਦ ਇਨਾਮ ਹੌਸਲਾ ਅਫਜ਼ਾਈ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਵਿਚ ਚਾਰ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਦਾ ਦਸਤਪੰਜਾ ਪਿਆ। ਪਹਿਲਵਾਨ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਥਾਂ ਰਹੇ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਲਗੇ ਸਟਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵੰਗਾਂ ਚੂੜੀਆਂ, ਲਹਿੰਗਿਆਂ, ਗੁਟਕਿਆਂ, ਪੋਥੀਆਂ ਤੇ ਕੰਘੇ ਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੁਲਫੀਆਂ, ਟਾਫੀਆਂ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪੋਸਟਰਾਂ ਤਕ ਸਭ ਕੁਝ ਸੀ। ਸੂਟਾਂ ਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਸਟਾਲ ਬੀਬੀਆਂ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮਾਨ ਭਰਾਵਾਂ-ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਅਤੇ ਗੁਰਸੇਵਕ ਮਾਨ ਦੀ ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਂਘ ਦਾ ਅਖਾੜਾ ਲੱਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਧੁੱਪ ਫਿਰ ਨਿਕਲ ਆਈ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਂਘ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਖੂਬ ਬੱਝਾ।

ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਭੂਰੇ ਕਮੀਜ਼ ਪਜਾਮੇ ਤੇ ਨਾਭੀ ਵਾਸਕਟ ਵਿਚ ਸਜਿਆ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਸਟੇਜ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਇਕਹਿਰਾ ਜੁੱਸਾ ਅਥਲੀਟਾਂ ਵਰਗਾ, ਪੋਟਾ ਮਾਸ ਵੀ ਵਾਧੂ ਨਹੀਂ। ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਬੰਦਨਾ ਕੀਤੀ-ਤੇਰੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਦਾਤਿਆ ਸੁਖੀ ਵਸੇ ਸਰਬੱਤ। ਬੂਟਾ ਮੇਰੀ ਆਸ ਦਾ ਕਰ ਦੇ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ...। ਕਈ ਜੱਗ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਚਲਾ ਤੁਰ ਗਏ, ਪਤਾ ਨੀ ਰੱਬ ਕਿਹੜਿਆਂ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜ਼ੀ...।

ਵਿਚ ਵਿਚ ਉਹ ਹਾਸੇ ਖੇਡੇ ਦੀਆਂ, ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪਾਰਸ ਦੀਆਂ ਤੇ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਵੀ ਗਾਉਂਦਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਗੁਰਸੇਵਕ ਮਾਨ ਵੀ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਆ ਰਲਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਅਜੇ ਬੱਚੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਜ਼ ਭਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਗਾਇਆ-ਮਾਂਵਾਂ ਮਾਂਵਾਂ ਮਾਂਵਾਂ, ਮਾਂ ਜੰਨਤ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ...। ਕਿਥੇ ਗਈਆਂ ਮਾਂ ਸਾਡੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀਆਂ ਲੋਰੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੀਤਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਵੁਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਤਾਂ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਹੀ ਲੱਗ ਗਈ-ਜੱਗ ਜੰਕਸ਼ਨ ਰੇਲਾਂ ਦਾ...ਆ ਸੋਹਣਿਆਂ ਵੇ ਜੱਗ ਜਿਓਂਦਿਆਂ ਦੇ ਮੇਲੇ...ਮਾਨਾਂ ਮਰ ਜਾਣਾ ਪਿੱਛੇ ਯਾਦਾਂ ਰਹਿ ਜਾਣੀਆਂ...। ਅਖਾੜਾ ਰਾਤੀਂ ਸਾਢੇ ਨੌਂ ਵਜੇ ਤਕ ਚਲਿਆ ਤੇ ਸਰੋਤੇ ਅਨੰਦੋ-ਅਨੰਦ ਹੋਏ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤੇ।

ਸਥਾਨਕ ਗਾਇਕ ਨਿੰਮਾ ਡੱਲੇਵਾਲਾ ਨੇ ਵੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ।

ਮੇਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੱਲ੍ਹਾਂ ਸਨ ਜੋ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ। ਹੋਰ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ, ਜਿੰਮੀ ਬਰਾੜ, ਮੱਖਣ ਬੰਦੇਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਿਥਪਾਲ ਘੋਤੜਾ; ਮਿਲਵਾਕੀ ਤੋਂ ਲਖਬੀਰ ਢੀਂਡਸਾ, ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ, ਬੱਬੂ ਖੱਟੜਾ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ; ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਲੰਗ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਠ, ਰਿੰਪੀ ਖੱਟੜਾ ਅਤੇ ਕੋਲੰਬਸ, ਓਹਾਇਓ ਤੋਂ ਪਲਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਇਸ ਮੇਲੇ ਦੀ ਰੌਣਕ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਮੇਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੋਏ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਮੇਲਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਭਰਵਾਂ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦਾ ਰੰਗ ਵੀ ਬਹੁਤ ਬੱਝਾ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਮੇਲੇ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਗੋਬਾਗ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦਰਸ਼ਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਡੁੱਲ੍ਹ ਡੁੱਲ੍ਹ ਪੈਂਦੀ।

ਮੇਲੇ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ੁਭ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਮੇਲਾ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ/ਸਰੋਤਿਆਂ ਅਤੇ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(ਹੋਰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ ਦੇਖੋ)

Sher-E-Punjab Sports & Cultural Society

5ਵਾਂ ਖੇਡ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਾ

ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ

ਤਸਵੀਰਾਂ: ਖਹਿਰਾ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ), ਫੋਨ: 734-394-9998 ਜਾਂ 734-925-0177

Sponsors: Harvinder Walia, Amrik Tiwana, Amarjit Takhar, Amarjit Aggarwal, Harinder Kang, Baldev Salha, HT Hackney Co., Mc Connells, Goyal Enterprise, Jaswant Jassi, Surjeet Mavi, Surinder Cheema, Charanjit Brar, Jasdev Gill, Vaneet Gupta, Jass (Ambar India, Baba India, Guru India), Bobby Sidhu, Bahadur Kaler, Pritampaul Singh, Rajesh Rawal, Parminder Takhar, Pappal Ghotra, Gurminder Sandhu, Balbir Bath, Sushil Aggarwal, Kumar Pawandeep, Satwant Deol, Rupinder Bath (Bath Petroeum), Sohan S Bilku, Jimmy Brar, Makhan Badesha, Prem Singh, Gurmail Singh, Taran Bhangu, Lakhvir Bassi (Bassi LLC), Harjit Bhullar, Jitu Patel, Devinder Mundi, Palwinder Dhillon, Bittu Brar, Gurcharan Kang, Jagtar Fantu, Gurpreet Gill, Happy Matot, Moreb Wholesales, Avtar Springfield, Sonu Cheema (JS Petroleum Inc.), Narinderpal Tatla (Bunty), Parmjit Garacha, Onkar Singh, Jatinder Singh (Happy), Pushpinder Bhatti, Happy Heer, Paul Khalil, Billu Padher, Dashan Darar, Happy & Rubi Dayton, Janta Transpotion, Harvinder Kang (Binda), Inderjit Singh KY, Mandeep Badesha, Sunrise Oil (Amandeep S Badesha), Habib Shah, Gurpreet Bath (Joly), Bobby (New Krishna), Sunshine Transportation (Tirath Sandher), Punjab Ventures Inc., Raja India, Kanak India (Gurpreet Atwal), Bombay Brazier Restaurant, Jasbir Singh Ahluwalia, Dr. Baljinder Singh, Tony Singh KY (Innovative Energies Inc.), Vicks Trans Inc. (Vicky), Ranjit Atwal (RA Trucking), Dalbir Gill, Kirpal S Gill (Gill Brothers), Sohan Singh, Dr. Ravinder Mann, Brij Mohan, Avtar Singh (BP), Gurmeet Bhatti, Gill Mart, Parbhpreet Tiwana, Khan Signs, Narinder Thind, Amarjit Singh, Gurpreet Cheema, Sat Parkash Chahal, Kuljit Tuli; Restaurants: Amber India (Jas), Baba India, Kanak India, Raja India, New Krishna, Brij Mohan, Krishna Carry Out, Royal Taj, Tandoor India, Indian Bistro, Bombay Star, Curries, Deep India, Bombay Blazer, Taj Mahal, Aangan Sweets. Swad India Restaurant, Indian Spice Train; Grocers: Bombay Grocers, Patel Brothers, Niva Grocers; Dharminder Bedi (Bedi & Associates, LLC), Sue Fancy Cuts.

Cincinnati, Dayton, Lima, Columbus (OH)

ਸਿਟੀ ਮੇਲੇ 'ਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੇ ਬਿਖੇਰੇ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਰੰਗ

ਸਪਰਿੰਗਫੀਡਲ, ਓਹਾਇਓ (ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ): ਇਥੇ ਸਿਟੀ ਹਾਲ ਪਲਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਹੋਏ 18ਵੇਂ ਸਿਟੀ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੇ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਰੰਗ ਬਿਖੇਰੇ, ਉਥੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਢੋਲ ਉਤੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੇ ਭੰਗੜਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਡੂੰਘੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵੀ ਦਿਖਾਈ।

ਮੇਲੇ ਦਾ ਰਸਮੀ ਉਦਘਾਟਨ ਮੇਅਰ ਵੈਰਨ ਕੋਪਲੈਡ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ, ਚੀਨੀ, ਜਪਾਨੀ, ਆਇਰਿਸ਼ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਬਿਖੇਰੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਅਫਰੀਕੀ-ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਰਵਾਇਤੀ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਖੂਬ ਰੌਣਕਾਂ ਲਾਈਆਂ। ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਨਾਚ ਗਿੱਧਾ ਤੇ ਭੰਗੜਾ ਪਾ ਕੇ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਖੂਬ ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਨੇ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ। ਢੋਲ ਦੀ ਤਾਲ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਮਰੀਕੀ ਤਾਂ ਨੱਚੇ ਵੀ।

ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਲਾਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ, ਢੋਲ, ਚਿਮਟਾ, ਬੀਨ, ਸੁਰਾਹੀ, ਚਰਖਾ, ਮਧਾਣੀ, ਪੀੜ੍ਹੀ, ਆਟਾ ਪੀਹਣ ਵਾਲੀ ਚੱਕੀ, ਪੱਖੀਆਂ ਆਦਿ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦਸਤਾਰ, ਕੇਸਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਾਈ ਗਈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੀ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਿੱਖ ਕੋਲਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 'ਦਾ ਸਿੱਖਸ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਰੀਬ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਪੈਂਫਲੈਟ ਵੀ ਵੰਡੇ ਗਏ। ਸਿੱਖ ਰਿਸਰਚ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਵਲੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਿਤਾਬਚਾ 'ਸਿੱਖੀ: ਦਾ ਫੇਥ ਐਂਡ ਫਾਲੋਅਰਜ਼' ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਟਾਲ 'ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਲੰਟੀਅਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੁਪਤਨੀ, ਸ. ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ, ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਤੇ ਸੁਪਤਨੀ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖ ਦਸਤਾਰਾਂ ਸਜਾ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਦਸਤਾਰਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸਨ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜੌਹਨ ਡੀਟ੍ਰਿਕ, ਮੇਅਰ ਵੈਰਨ ਕੋਪਲੈਂਡ, ਮੇਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕ੍ਰਿਸ ਮੂਰ ਤੇ ਨੈਨਸੀ ਨੇ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਟਾਲ 'ਤੇ ਹਾਜਰੀ ਭਰੀ। ਨੇੜਲੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਡੇਅਟਨ, ਕੋਲੰਬਸ, ਗਰੀਨਵਿਲ, ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮੇਲੇ ਦੀ ਰੌਣਕ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਹੋਰਨਾਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮੇਲੇ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆ।

ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਜੀਤ ਇੰਡੀਆ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਖਾਣੇ ਦਾ ਸਟਾਲ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸਰਦਾਰਨੀ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ 15 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਸਟਾਲ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ
www.011india.com
$25
2500 Minutes
ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ
ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪੈਸੇ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
ਸਾਡੀ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋ।
✓ ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼
✓ ਘਰੋਂ ਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਦੋ ਫੋਨ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ
✓ ਬਗੈਰ ਪਿੰਨ ਤੋਂ ਵਰਤੋ
✓ ਸਪੀਡ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ ਸੈਟ ਕਰੋ
Limited Time Offer. Restrictions & Additional Fees Apply.
800-914-1013 408-428-2300

ਸੀਰੀਆਈ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਨੇ ਉਲਝਾਏ ਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕ

ਅੰਕਾਰਾ: ਸੀਰੀਆ ਤੇ ਇਰਾਕ ਦੇ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਫਸੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨੇ ਯੂਰਪੀ ਸੰਘ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਰਮਨੀ, ਫਰਾਂਸ, ਗਰੀਸ ਤੇ ਇਟਲੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਅਣਕਿਆਸੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਘਿਰ ਗਏ ਹਨ। ਅਰਬ ਜਗਤ, ਅਫਰੀਕਾ ਤੇ ਪੂਰਬੀ ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੰਘੇ ਮਹੀਨੇ ਹੀ 1,07,000 ਲੋਕ ਯੂਰਪੀ ਸੰਘ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਏ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਜ਼ੁਰਗ, ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਪੈਂਦੇ ਮੀਂਹ ਵਿਚ ਪੈਦਲ ਸਫਰ ਕਰਕੇ ਗਰੀਸ ਦੇ ਮਕਦੂਨੀਆ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਜੋ ਰੇਲ ਜਾਂ ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਰਾਹੀ ਸਰਬੀਆ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਾਨ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਜਰਮਨੀ, ਫਰਾਂਸ, ਬਰਤਾਨੀਆ, ਸਵੀਡਨ ਤੇ ਹਾਲੈਂਡ ਵਿਚ ਵੱਸਣ ਦਾ ਹੈ। ਯੂਕਰੇਨ, ਇਰਾਕ, ਸੀਰੀਆ, ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੇ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਲੋਕ ਘਰੇਗੀ ਖਾਨਾਜੰਗੀ, ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸਤਾਏ ਯੂਰਪ ਨੂੰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਇਟਲੀ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਯੂਰਪ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ ਸ਼ਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਵਧੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਤਕਰੀਬਨ 10 ਲੱਖ ਲੋਕ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਗੇ। ਜਰਮਨੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਸਾਲ 2015-16 ਲਈ ਤਿੰਨ ਅਰਬ ਯੂਰੋ ਦਾ ਬਜਟ ਖਰਚਣਾ ਪਵੇਗਾ। 1990 ਵਿਚ ਹੋਏ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਰਲੇਵੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਸੰਕਟ ਜਰਮਨੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੇ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਸੀਰੀਆਈ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਝੱਲਣ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਯੂਰਪੀ ਸੰਘ ਦੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਸਬੰਧੀ ਟਾਲਾ ਵੱਟ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਹੰਗਰੀ, ਸਲੋਵਾਕੀਆ, ਚੈਕ ਗਣਰਾਜ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਹੰਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਅਰਬ ਤੋਂ ਆ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇਸਾਈ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹੰਗਰੀ ਨੇ ਸਰਬੀਆ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਫੁੱਟ ਉੱਚੀ ਕੰਡੇਦਾਰ ਵਾੜ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੇ ਹੰਗਰੀ ਦੇ ਵਤੀਰੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ, ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਇੱਟਾਂ-ਰੋੜੇ ਸੁੱਟੇ ਗਏ।

ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ 60 ਮਿਲੀਅਨ ਲੋਕ ਬੇਘਰ ਹੋਏ

ਅੰਕਾਰਾ: ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਉਤੇ 60 ਮਿਲੀਅਨ ਲੋਕ ਸਿਆਸੀ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ, ਅਤਿਵਾਦ, ਸੋਕਾ, ਗਰੀਬੀ ਤੇ ਮਾੜੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਘਰੋਂ ਬੇਘਰ ਹੋਏ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਘਰੇਗੀ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਦੇ ਸਤਾਏ, ਘਰੋਂ ਬੇਘਰ ਹੋਏ ਸੀਰੀਆਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 40 ਲੱਖ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੋ ਲੱਖ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਸ਼ਰਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਤੁਰਕੀ ਵਿਚ 18 ਲੱਖ, ਲਿਬਨਾਨ ਵਿਚ 12 ਲੱਖ, ਜਾਰਡਨ ਵਿਚ ਸੱਤ ਲੱਖ, ਇਰਾਕ ਵਿਚ 2.5 ਲੱਖ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਤੰਬੂਆਂ ਵਿਚ ਦਿਨ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਰੋਸ਼ੀਆ ਤੇ ਹੰਗਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਖਿੱਚੋਤਾਣ

ਅੰਕਾਰਾ: ਕਰੋਸ਼ੀਆ ਤੇ ਹੰਗਰੀ ਵਿਚ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਕਰੋਸ਼ੀਆ ਨੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਹੰਗਰੀ ਵੱਲ ਭੇਜਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੰਗਰੀ ਨੇ ਜਿਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਬੀਆ ਨਾਲ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਕੰਡੇਦਾਰ ਵਾੜ ਲਾਈ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੁਣ ਕਰੋਸ਼ੀਆ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਦੀ ਵੀ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੰਗਰੀ ਨੇ ਕਰੋਸ਼ੀਆ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਸਰਬੀਆ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦਾ ਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕਾਂ ਖਿਲਾਫ ਰੋਹ

ਅੰਕਾਰਾ: ਜਰਮਨੀ, ਅਸਟਰੀਆ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਬੀਆ, ਕਰੋਸ਼ੀਆ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਝੜਪਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਲੋਕ ਤੇਜ਼ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਭੁੱਖੇ-ਪਿਆਸੇ, ਰੋਂਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਜਰਮਨੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਗੇ। ਪਰ ਬੇਹਾਲ ਹੋਏ ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਗਰੇਬ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਰੋਕਣ ਕਾਰਨ ਤਕਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹਦਿਲੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ: ਯੂਰਪੀ ਸੰਘ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਕੱਲਾ ਜਰਮਨੀ ਹੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਕੱਲੇ ਮਿਊਨਿਖ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਪਹੁੰਚੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਲੋਕ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਜੁਟੇ ਹਨ। ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦਾ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖਿਡੌਣੇ, ਕੱਪੜੇ ਆਦਿ ਵੰਡੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਚਾਂਸਲਰ ਐਂਜਲਾ ਮਾਰਕਲ ਨੇ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰਦਿਆਂ ਹੰਗਰੀ ਵਿਚ ਰੁਕੇ ਸੀਰੀਆਈ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।। ਮਾਰਕਲ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਵਾਗਤ ਹੋਇਆ।

ਚੰਗੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ 13 ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਐਵਾਰਡ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਚੰਗੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ 13 ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਐਵਾਰਡ 2015 ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਸਤੀਆਂ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਤ ਮਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਸਿੱਖ ਐਵਾਰਡ 2010 ਵਿਚ ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਾਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ 'ਦ ਸਿੱਖ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ' ਮੀਡੀਆ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੀ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਵਾਰਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਖੇਡਾਂ, ਮੀਡੀਆ ਜਗਤ, ਸੇਵਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਵਰਗੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡਮੁੱਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2010 ਵਿਚ ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਸਿਰਫ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹੁਣ ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 10 ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਇਹ ਐਵਾਰਡ 13 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਹ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨਮਾਨਤ

'ਵਰਲਡ ਕੈਂਸਰ ਕੇਅਰ' ਦੇ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਸਿੱਖਸ ਇੰਨ ਚੈਰੇਟੀ' ਐਵਾਰਡ; ਡਾ. ਪਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਸਰੀਚਾ ਨੂੰ 'ਸਿੱਖਸ ਇੰਨ ਸੇਵਾ' ਐਵਾਰਡ; ਮਾਈਕਰੋਸਾਫ਼ਟ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕਰਨ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ 'ਸਿੱਖਸ ਇੰਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨ'; ਬਰਜਰ ਪੇਂਟ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢੀਂਗਰਾ ਨੂੰ 'ਸਿੱਖਸ ਇੰਨ ਬਿਜ਼ਨਸ'; ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਨੂੰ ਉਮਰ ਭਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਲਈ ਐਵਾਰਡ; ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੂੰ 'ਸਿੱਖਸ ਇੰਨ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ' ਐਵਾਰਡ; ਡਾ. ਰਘਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੂੰ 'ਸਿੱਖਸ ਇੰਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ'; ਬੱਲ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ ਨੂੰ 'ਸਿੱਖਸ ਇੰਨ ਮੀਡੀਆ, ਸੁਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੂੰ 'ਸਿੱਖਸ ਇੰਨ ਸਪੋਰਟਸ'; ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹਾਯਰ ਨੂੰ 'ਸਿੱਖਸ ਇੰਨ ਪੀਪਲ' ਚੁਆਇਸ ਐਵਾਰਡ; ਵਪਾਰ ਜਗਤ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਕੌਰ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਜਦਕਿ ਉੱਦਮੀ ਵਰਗ ਵਿਚ ਅਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਦੁਬਈ ਦੇ ਸ਼ੇਖ ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ ਰਾਸ਼ਿਦ ਨੂੰ 'ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੈਕੋਗਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਐਵਾਰਡ'।

Prestige Insurance Agency
5820 N Canton Center Rd, Suite#115, Canton, MI 48187
We do Property and Casualty Insurance, Both Commercial and personal lines.
ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦੀ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਅਤੇ ਪਰਸਨਲ
ਬਿਹਤਰੀਨ ਸੇਵਾ ਲਈ ਮੌਕਾ ਦਿਓ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਫੋਨ: 734-560-2886

Khehra Productions
ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ, ਇਲੀਨਾਏ, ਓਹਾਇਓ, ਆਇਓਆ, ਕੈਨਸਸ ਅਤੇ ਕਨਟੱਕੀ ਵਿਚ
ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ
Professional HD Video & Digital Photo Production
Multiple Camera Shooting/Digital Still Photography
(With Flush Mount Album)
Call For Enquiry
Sonu Khehra 734-394-9998
Bob Khehra 734-925-0177
E-mail: sonu@khehraproductions.com
www.khehraproductions.com

Singh Tax & Accounting Services LLC.
Individual & Business Taxes, Accounting, Payroll & Financial Consulting Services.
ਆਈ ਆਰ ਐਸ ਨਾਲ ਟੈਕਸ ਸਬੰਧੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸਾਂ, ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਲਈ ਪਾਵਰ ਆਫ ਅਟਾਰਨੀ, ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਕਾਂਟਰੈਕਟ, ਐਸਟੇਟ ਪਲੈਨਿੰਗ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟਾਂ, ਨਵੇਂ ਬਿਜਨਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ, ਸਪਾਂਸਰਸ਼ਿਪ ਪੱਤਰਾਂ, ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਤੇ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਅਰਜੀਆਂ ਭਰਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਚ ਟਰਾਂਸਲੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
Ph:248-982-2036
Fax:616-855-5575
Mohan Singh M.COM, MBA (Finance), ACA Master in Taxation. IRS Enrolled agent, Notary Public
Office Locations
38969 Cheshire Dr., Northville, MI 48167
38565 Joy Rd., Westland, MI 48185
Email : jhand_mohan@yahoo.com; or info@SinghTaxServices.com
For More Detail check our web site at :www.SinghTaxServices.com

Preet BOUTIQUE
ਹੁਣ ਗਰੀਨਵੁੱਡ 'ਚ ਹੀ ਨਵੀਂ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਥਾਂ
916 E. Main Street, #204, Greenwood, IN 46143
Vally Vista Plaza (Near Desi Bazar)
ਆਪਣੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਓ
Designer Lehangas, Suits, Sarees, Kids Wear
ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਲਹਿੰਗੇ, ਸੂਟ ਤੇ ਸਾੜੀਆਂ
ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ
ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਲਈ ਕਲੀਰੇ, ਗਾਨੇ, ਸੁਰਮੇਦਾਨੀ, ਕਿਰਪਾਨ, ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਜਾਗੋ ਮਟਕੀ, ਪਰਾਂਦੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਹੈ
Gidha Bhangra Dresess On Rent
ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਾਈਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰੁਮਾਲਾ ਸਾਹਿਬ, ਚੰਦੋਆ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ
Call: 317-603-4018
E-mail: preetboutique1973@gmail.com or spkaurus@yahoo.co.in
Facebook page (Preet Boutique USA & Canada)

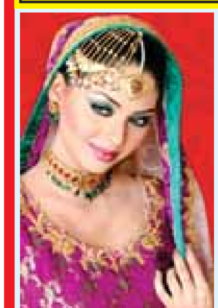

ਹਦੀਕਾ ਦੀ ਹੇਕ

'ਬੂਹੇ ਬਾਰੀਆਂ' ਨਾਲ ਲੰਘੀਆਂ ਹੱਦਾਂ-ਸਰਹੱਦਾਂ

ਕਲਾ ਪਰਿਕਰਮਾ

ਹਦੀਕਾ ਕਿਆਨੀ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸੰਜੀਦਾ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿੰਨੀ ਸਫਲਤਾ ਉਸ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਨੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗਾਇਕ/ਗਾਇਕਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕੀ। ਇਸੇ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਚੌਥੇ ਵੱਡੇ ਸਿਵਲੀਅਨ ਖਿਤਾਬ 'ਤਮਗਾ-ਏ-ਇਮਤਿਆਜ਼' ਨਾਲ ਨਵਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਖਿਤਾਬ ਉਸ ਨੂੰ 2006 ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਗੀਤ 'ਬੂਹੇ ਬਾਰੀਆਂ' ਵਾਂਗ ਉਹ

ਆਮਨਾ ਅਮੀਨ, ਲਾਹੌਰ

ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਆਸਮਾਨ ਉਤੇ ਛਾ ਗਈ।

ਹਦੀਕਾ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਬਾਗ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ, ਹਦੀਕਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦੀ ਲੱਜ ਪਾਲੀ ਹੈ। ਉਹ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਬਾਗ਼ ਦੀ ਮਹਿਕ ਚੁਫੇਰੇ ਵੰਡ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹਨੇ 2005 ਵਿਚ 'ਈਦੀ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ' ਤੋਂ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਗੋਦ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਉਸ ਨੇ ਨਾਦ-ਏ-ਅਲੀ ਰੱਖਿਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ 2005 ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਭਿਅੰਕਰ ਭੂਚਾਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਅੰਦਰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਪਲ ਰਹੀ ਮਮਤਾ ਨੇ ਉਛਾਲਾ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਨਾਦ-ਏ-ਅਲੀ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲੈ ਲਿਆ। ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵੱਸਦੇ ਅਫਗਾਨ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸਈਦ ਫਰੀਦ ਸਰਵਰੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ, ਪਰ ਇਹ ਵਿਆਹ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਚੱਲ ਨਾ ਸਕਿਆ।

ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਬਾਰੇ ਹਦੀਕਾ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਅੰਮੜੀ ਖਾਵਰ, ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਦੇ

ਕੁੜੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੀ। ਅੰਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਇਰਫਾਨ ਕਿਆਨੀ ਤੇ ਸਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੌਮੀ ਆਰਟਸ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਕਦੀ ਪਿਛਾਂਹ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਝਾਕਾ ਉਸ ਦਾ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਉਹ ਕਈ ਬਾਲ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਗਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਨਰਗਿਸ ਨਾਹੀਦ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਬੜੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਲਈ ਰਾਹ ਦਸੇਰਾ ਹੋ ਨਿਬੜੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਲਾਹੌਰ, ਉਸਤਾਦ ਫੈਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਅਤੇ ਵਾਜਿਦ ਅਲੀ ਖਾਨ ਤੋਂ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਆਇਆ ਸਾਲ 1990 ਅਤੇ ਹਦੀਕਾ ਨੇ ਪੀ ਟੀ ਵੀ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਆਂਗਨ ਆਂਗਨ ਤਾਰੇ' ਹੋਸਟ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੋਈ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਚੱਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੈਂਕੜੇ ਗੀਤ ਗਾਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਹੋਈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਆਦ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਇਨਾਮਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲੱਗ ਗਈ। ਇਹ 1995 ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਸਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੰਗੀਤ ਐਲਬਮ 'ਰਾਜ਼' ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਰੋਸ਼ਨੀ' (1998), 'ਰੰਗ' (2002), 'ਰਫ ਕੱਟ' (2007), 'ਆਸਮਾਨ' (2009) ਐਲਬਮਾਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈਆਂ।

ਕੱਵਾਲੀ ਵਾਲਾ 'ਵਜਦ'

ਹਦੀਕਾ ਕਿਆਨੀ ਹੁਣ ਸੂਫੀ ਐਲਬਮ 'ਵਜਦ' ਵੱਲ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਅਤੇ ਯੂਟਿਊਬ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਐਲਬਮਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਲੋਕ ਤਾਂ ਸਾਈਟਾਂ ਤੋਂ ਗੀਤ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਐਲਬਮਾਂ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕਦੀ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਉਂਜ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਐਲਬਮਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਜਿੰਨਾ ਹੀ ਦੁਲਾਰਦੀ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਤੱਕ ਉਹ ਕਿਸੇ ਮਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਦਾ ਫਿਕਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੋ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 17 ਅਕਤੂਬਰ 2015 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-190

ਦੇਖੋ ਕਿੱਦਾਂ ਮਸਤ ਪਏ ਨੇ, ਬਾਲ ਵਰੇਸੇ ਦੋਵੇਂ।
ਤੂੰ ਵੀ ਰੱਬਾ ਦੰਗ ਰਹਿ ਜਾਵੇਂ, ਕੋਲ ਕਿਤੇ ਜੇ ਹੋਵੇਂ।
ਵਫਾਦਾਰ ਹੋਊ ਪੂਰਾ ਦੇਖੀਂ, ਨਾਲ ਪਿਆ ਜੋ ਸੁੱਤਾ।
ਦੂਜਾ ਦੇਣਗੇ ਇਸ ਬਚੜੇ ਨੂੰ, ਉਂ ਆਖ ਕੇ ਕੁੱਤਾ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-188

ਗੁੱਲੀ ਡੰਡਾ ਵਿਸਰ ਗਿਆ
ਜਦ ਧੂਹ ਕ੍ਰਿਕਟ ਨੇ ਪਾਈ।
ਵਿਕਟਾਂ ਬੱਲੇ ਲੈ ਨ੍ਹੀਂ ਸਕਦੇ
ਇੱਟਾਂ ਦੀ ਚਿਣਤੀ ਲਾਈ।
ਥਾਪੀ ਲੈ ਕੇ ਖੜ੍ਹ'ਗੇ ਮੂਹਰੇ
ਜਾਂਦੇ ਚੌਕੇ ਛਿੱਕੇ ਲਾਈ।
ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਮਨ ਪ੍ਰਚਾਈਏ
ਕਰਨੀ ਨਾ ਅਸਾਂ ਕੋਈ ਕਮਾਈ।

-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੇਰ

ਅਮਨ ਕਹਿੰਦਾ ਗੋਲਡੀ ਨੂੰ
ਆ ਜਾ ਖੇਡੀਏ ਯਾਰਾ ਗੁੱਲੀ-ਡੰਡਾ।
ਵਿਪਨ ਕਹਿੰਦਾ, ਇਹ ਖੇਡ ਪੁਰਾਣੀ
ਯਾਰੋ ਐਵੇਂ ਲਓ ਨਾ ਪੰਗਾ।
ਆਓ ਸਾਰੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖੇਡੀਏ
ਨਾਲੇ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਬਣਾਈਏ।
ਚੌਕੇ-ਛੱਕੇ ਲਾ ਕੇ ਆਪਾਂ
ਨਾਲੇ ਭੰਗੜੇ-ਲੁੱਡੀਆਂ ਪਾਈਏ।
ਮੈਚ ਫਿਕਸਿੰਗ ਦਾ ਦੌਰ ਹੈ ਚੱਲਦਾ
ਆਪਾਂ ਵੀ ਕੁਝ ਨੋਟ ਕਮਾਈਏ।
ਆਓ ਸਾਰੇ 'ਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ
ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਇਕ ਟੀਮ ਬਣਾਈਏ।

-ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਐਸ਼ ਜਾਜਾ
ਫੋਨ: 408-859-6555

ਕ੍ਰਿਕਟ ਨੇ ਐਸੀ ਧੂਮ ਮਚਾਈ
ਤਾਪ ਹੈ ਸਭ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਿਆ।
ਜੋੜ ਕੇ ਇੱਟਾਂ ਵਿਕਟ ਬਣਾਏ
ਚੁੱਕ ਥਾਪੜੀ ਬੱਲਾ ਫੜ੍ਹਿਆ।
ਸੋਨੂੰ, ਦੀਪੂ, ਰੂਬਲ 'ਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ
ਗਲੀ ਦੀ ਹੀ ਪਿੱਚ ਬਣਾਈ।
ਸੰਨੀ ਭੱਜ ਭੱਜ ਪਾਵੇ ਬਾਲਾਂ
ਜੈਰੀ, ਮੋਨੂੰ ਤੋਂ ਫੀਲਡਿੰਗ ਕਰਾਈ।
ਚੌਕੇ-ਛੱਕੇ ਲਾ ਲਾ ਦੀਪੂ ਨੇ
ਸਭ ਦੀ ਬਸ ਕਰਾਈ।
ਕਾਸ਼! ਨਾ ਭੁੱਲੀਏ ਛਿੰਦਾ ਦੰਗਲ
'ਕੱਲਾ ਕ੍ਰਿਕਟ ਪਿਛੇ ਹੀ ਲੱਗ ਕੇ।
ਡੰਡ ਬੈਠਕਾਂ, ਖਿੱਦੋ ਖੂੰਡੀ ਵੀ
ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੀ ਚੱਲ ਰਲ ਕੇ।

-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੂਰੀ
ਫੋਨ: 408-912-3438

ਯਾਰਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਪੈਸੇ 'ਕੱਠੇ ਕਰਕੇ
ਲੈ ਆਂਦੀ ਗੇਂਦ ਤੇ ਨਾਲੇ ਬੱਲਾ।
ਅੱਠ ਦਸ ਜਣੇ ਇਹ ਖੇਡ ਖੇਡਣ
ਕੋਈ ਖੇਡ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ 'ਕੱਲਾ।
ਬਰੋਟੇ ਹੇਠਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ
ਗਲੀ ਮੁਹੱਲੇ ਦੇ ਸਭ ਬੱਚੇ।
ਖੇਡਣ ਭਾਵੇਂ ਖੇਡ ਇਹ ਨਕਲੀ
ਪਰ ਦਿਲੋਂ ਇਹ ਨੇ ਸੱਚੇ।
ਇਸ ਖੇਡ ਦਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ
ਜਦ ਟੀ ਵੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਚੱਲੇ।
ਬੰਦਾ ਟੀ ਵੀ ਨਾਲ ਨੂੜ ਹੋ ਜਾਂਦਾ
ਬਸ ਫਿਰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਬੱਲ ਬੱਲੇ।
ਇਸ ਖੇਡ ਨੇ ਹਰ ਇਕ ਦੀ
ਦੇਖੋ ਕਿੰਜ ਸੁਰਤ ਭੁਲਾਈ।
ਖੜ੍ਹ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ
ਕਿੰਨੇ ਰਨ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਆਊਟ ਭਾਈ?

-ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ
ਫੋਨ: 718-690-8403

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-187

ਆ ਜਾ ਦੋਵੇਂ ਰਲ ਮਿਲ ਕੱਟੀਏ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਹ ਪੰਧ ਲੰਮੇਰਾ।
ਕਹਿੰਦੇ ਦੁਨੀਆਂ ਮਤਲਬ ਦੀ ਹੈ
ਇਥੇ ਕੋਈ ਨਾ ਸਕਾ ਤੇਰਾ-ਮੇਰਾ।
ਭਾਰ ਵੀ ਚੁੱਕੀਏ ਫਿਫਟੀ ਫਿਫਟੀ
ਜਿਵੇਂ ਵੰਡਾਏ ਗਮ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖੇੜੇ।
ਨਿੱਤ ਮੰਗੀਏ ਖੈਰਾਂ ਕਰ ਸ਼ੁਕਰ ਰੱਬ ਦਾ
ਉਮਰਾਂ ਦੇ ਚਰਖੇ ਦੇ ਹਰ ਗੇੜੇ।

-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ

ਸਰਦੂਲ ਦਾ ਭਰਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ 'ਵੱਡਾ ਵੀਰ'

ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਚੇਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਰਹੇਗਾ

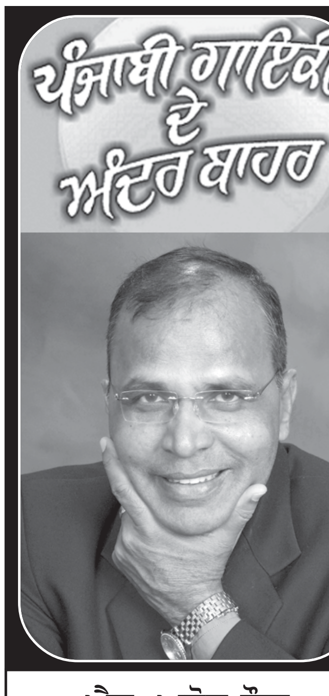

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ
ਫੋਨ: 510-415-3315

ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਇੱਦਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਨੇ ਕਿ ਲੱਕ ਵੱਜ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਢੋਲ ਹਿੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਜਦ ਕਾਵਾਂਰੌਲੀ ਵਿਚ ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀ, ਫਿਰ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਹਉਕਾ ਲੈ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਵਪਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਨੇ ਸੁਰੀਲੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਵਾਪਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਓਸੇ 'ਚੋਂ ਅੱਜ ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਤੱਕ ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਤੇ ਭਰਪੂਰ ਅਲੀ ਦਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀਰ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਸੀ। ਪਰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਸੁਰੀਲੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਤੇਹ ਮੋਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਗਮਦੂਰ ਸਿੰਘ ਅਮਨ ਦਾ ਅਰਥ 'ਵੀਰ' ਹੀ ਹੈ।

ਖੰਨੇ ਤੋਂ ਲਲਹੇੜੀ ਰੋਡ 'ਤੇ 14 ਕਿਲੋਮੀਟਰ 'ਤੇ ਵਸਿਆ ਪਿੰਡ ਖੇੜੀ ਨੌਧ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਗਰ ਮਸਤਾਨਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੰਡੇ, ਬਾਬੇ ਮਰਦਾਨੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ਦਾ ਮੀਰ ਆਲਮ ਘਰਾਣਾ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦਾ ਨਾਂ ਗਮਦੂਰ ਸਿੰਘ ਅਮਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਲੀ ਅਤੇ ਡੇਢ ਦਹਾਕਾ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਸਿਖਰ ਰਿਹਾ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ। ਜਦੋਂ ਸਿਰਫ ਜਲੰਧਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਸੁਰੀਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਰਸ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਲੋਕੀਂ ਕੰਮ ਧੰਦਾ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, 'ਆਜੋ ਭੱਜ ਕੇ, ਆ ਗਏ ਤਿੰਨ ਭਰਾ ਜਾਂ ਆ ਗਏ ਦੋ ਭਰਾ'। ਵੇਰਵਾ ਇੱਥੇ ਮੈਂ ਦੇ ਦੇਨਾਂ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਤਿੰਨ ਤੇ ਦੋ ਵਾਲੀ ਪਛਾਣ ਕੀ ਸੀ? ਜਦੋਂ ਤਿੰਨ ਭਰਾ ਛੋਟੇ ਪਰਦੇ ਤੇ ਦਿਸਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇਹ ਖੇੜੀ ਨੌਧ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਗਰ ਮਸਤਾਨੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਗਮਦੂਰ, ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਸਰਦੂਲ ਤੇ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਕੀ ਵਡਾਲੀ ਦੇ ਪੂਰਨ ਚੰਦ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ। ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਸੰਗੀਤਕ ਜਥਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਕੋਇਲ ਵਾਂਗ ਰੱਜ ਕੇ ਕਾਲੇ ਸਨ ਤੇ ਦੂਜੇ ਦੋਏ ਰੰਗ ਦੇ ਸੁਨੱਖੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਮਦੂਰ ਤੇ ਸਰਦੂਲ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਤੇ ਭਰਪੂਰ ਨੂੰ ਛਟੀ ਨਾਲ ਤਬਲਾ ਵਜਾਉਂਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਨੇ, 'ਆਹ ਸਿਖਰ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ' ਪਰ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਵਪਾਰੀਕਰਨ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਮੇਟ ਗਿਆ।

ਮੈਂ ਉਸ ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਆ ਵੇ ਮਾਹੀ ਤੈਨੂੰ ਸੱਦ ਪਈ ਮਾਰਾਂ, ਵੇ ਤੂੰ ਮੁਲਖ ਵਸਾ ਲਿਆ ਕਿਹੜਾ' ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਝੱਟ ਦੇਣੀ ਕਹਿਣਗੇ 'ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਇਹ ਦਿਨ ਹੁਣ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਰਤਣਗੇ' ਤੇ ਪਰਤਣਗੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਹੁਣ ਸਦਾ ਲਈ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਗਾਉਂਦਾ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ? ਆਹ ਵੇਖੋ ਜੋ ਮੈਂ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾਂ ਤੇ ਮਨ ਤੁਹਾਡੇ ਵੀ ਲੱਗੇਗਾ,

ਕੀ ਵਿਛੋੜਿਆਂ ਦਾ ਦੁੱਖ
ਲੱਗੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ
ਰੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਏ ਧੂੰਏਂ ਦਾ ਲਾ ਕੇ ਪੱਜ ਨੀਂ।
ਤੂੰ ਬੋਲ ਕੇ ਵਿਗਾੜ ਲੈਂਨੀ ਏ
ਤੈਨੂੰ ਮਾਹੀ ਰੱਖਣੇ ਦਾ ਚੱਜ ਨ੍ਹੀਂ।

ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਅਤੇ ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਦੀ ਨਿੱਕੇ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਇਕ ਪੁਰਾਣੀ ਯਾਦ

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਪਤੈ ਕਿ ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਕੌਣ ਸੀ। 'ਟੁੱਟ ਜਾਏਂ ਰੇਲ ਗੱਡੀਏ ਸਾਡੇ ਸੱਜਣ ਕਿੱਥੇ ਛੱਡ ਆਈ' ਗੀਤ ਭਾਵੇਂ ਸਰਦੂਲ ਦੇ ਨਾਮ ਇੰਤਕਾਲ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦਾ ਬੜੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਗਮਦੂਰ ਰਿਹੈ।

ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਗਾਇਆ ਮਾਹੀਆ,
ਸੱਪ ਬਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਸਾਹ ਦੇਵੇ
ਜੇ ਤੈਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਵਾਂ
ਸਾਨੂੰ ਕਬਰ ਨਾ ਰਾਹ ਦੇਵੇ।
ਅਸਾਂ ਮਾਹੀਆ ਗਾਇਆ ਏ
ਮਾਹੀਆ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ
ਅਸਾਂ ਦਰਦਾ ਸੁਣਾਇਆ ਏ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਹੀਆ ਇਸ ਤ੍ਰਿਵੈਣੀ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇੰਨਾ ਵਧੀਆ ਗਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੁਗਲਬੰਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਇਕ ਸਿਖਰ ਸੀ।

ਮੈਂ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਓਨਾ ਹੀ ਮੋਹ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਆਪਣੇ ਸਕੇ ਤਿੰਨ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ। ਪਰ ਵਕਤ ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਹ ਚੂੰਡੀ ਵੱਢ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜ਼ਖਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਖਿੱਲਰ ਪੱਤਰ ਗਏ ਹਾਂ। ਕੁਝ ਯਾਦਾਂ ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਦੀਆਂ ਥੋੜੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪਤਾ ਵੀ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਗਾਇਕੀ 'ਚ ਫੱਕਰਾਂ 'ਤੇ ਫਕੀਰਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਖੇੜੀ ਨੌਧ ਸਿੰਘ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾਂ, ਉਦੋਂ ਸਰਦੂਲ ਨੂੰ ਘੱਟ ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਜਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਗੀਤਕ ਜਥੇ ਨੂੰ ਲੋਕੀਂ ਵੱਧ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਉਹਦੇ ਭੋਲੇਪਨ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵੇਖੋ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ 'ਅਜੀਤ' ਲਈ 'ਸੁਰ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ' ਕਾਲਮ ਲਿਖਦਾ ਸਾਂ, ਉਹਨੂੰ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ ਪਰ ਉਹ ਹੱਸ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ 'ਉਹ ਤਾਂ ਸੰਗਾਊ ਹੈ ਮੈਂ ਹੀ ਉਹਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿਆਂਗਾ।' ਮੈਂ ਵੀ ਹੱਸ ਕੇ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਕਰ ਲਿਆ, 'ਵਿਆਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਗਏ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਿਆਹੁਣ ਆਈ ਸੀ?'

'ਭੌਰਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਫੜ ਲਵੋਗੇ, ਇਕ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਰੰਗ ਈ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ, ਨਾਂ ਹੀ ਉਹਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨੇ ਥੋੜੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਪਿੱਠ ਕਰਕੇ ਬਹਿ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਸਮਝ ਲਓ ਮੈਂ ਥੋੜੇ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਕਰਕੇ ਬਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।' ਚਲੋ ਇਸ ਸਿੱਧ ਪੱਧਰੇ ਗਾਇਕ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਈ ਤੇ 'ਅਜੀਤ' ਵਿਚ ਛਪ ਵੀ ਗਈ ਪਰ ਉਹਦੇ ਭੋਲੇਪਨ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵੀ ਮੈਂ ਥੋੜੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਾਂਗਾ।

ਇਕ ਵਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਲੈਂਬਰੇਟਾ ਸਕੂਟਰ 340 ਰੁਪਏ ਦਾ ਖਰੀਦਿਆ। ਗਮਦੂਰ ਨੇ ਮਾੜਾ ਮੋਟਾ ਚਲਾਉਣਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਲਿਆ ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਧੋ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਚਾਅ ਵੱਧ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਨਾ ਘਰ ਸਰਦੂਲ, ਨਾ ਘਰ ਭਰਪੂਰ, ਉਹਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਲੈਂਬਰੇਟੇ ਤੇ ਖੰਨੇ ਗੇੜਾ ਮਾਰ ਕੇ ਆਉਂਨੇ ਆ। ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਪਿਆ, ਅੱਧ ਵਿਚਾਲੇ ਆ ਕੇ ਸਕੂਟਰ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਲਕਾ ਸਰੀਰ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਟੇਡਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਆਪ ਡਿਗ ਪਿਆ ਕਰੇ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗਮਦੂਰ ਸਕੂਟਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਕੂਟਰ ਗਮਦੂਰ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਖੜਾ। ਭਰਪੂਰ ਨੇ ਇਕ ਸਕੂਟਰ ਮਕੈਨਿਕ ਨੂੰ ਪਿੰਡੋਂ ਲਿਆ ਤੇ ਜਦੋਂ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਸਕੂਟਰ ਗਰਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬੰਦ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਕੈਨਿਕ ਨੇ ਗਮਦੂਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਇਹਦਾ ਗੇਅਰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਸੀ? ਗਮਦੂਰ ਅੱਗਿਓਂ ਹੱਸ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਜਿਹੜਾ ਮੈਂ ਉਪਰ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਸੀ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਈ ਲੈ ਆਇਆਂ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹਦੇ ਗੇਅਰ ਵੀ ਬਦਲੀਦੇ ਹਨ।'

ਇਸੇ ਸਕੂਟਰ ਨੇ ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਰ ਜੱਗੋ ਤੇਰਵੀਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਖੰਨੇ ਤੋਂ ਉਹ ਖੇੜੀ ਨੌਧ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚੌਥੇ ਕਿਲੋਮੀਟਰ 'ਤੇ ਟਾਇਰ ਪੈਂਚਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਦਸ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਖਿੱਚ ਕੇ ਹੀ ਸਕੂਟਰ ਪਿੰਡ ਲੈ ਗਿਆ। ਭਰਪੂਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਕੀ ਹੋਇਆ? ਉਹ ਬਣਾ ਸੁਆਰ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਟਾਇਰ ਪੈਂਚਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।'

ਭਰਪੂਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੂੰ ਸਟੱਪਣੀ ਬਦਲ ਲੈਣੀ ਸੀ।'

'ਸਟੱਪਣੀ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।'

ਭਰਪੂਰ ਨੇ ਹੱਥ ਲਾ ਕੇ ਦੱਸਿਆ, 'ਆ ਪਿੱਛੇ ਕੀ ਆ?'

ਤੇ ਭੋਲੇਪਨ ਦੀ ਸਿਖਰ ਦੇਖੋ ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਹੱਸ ਪਿਆ, ਕਹਿੰਦਾ, 'ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਮਝਦਾ ਰਿਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਢੋਹ ਲਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਹੈ।'

ਸਾਲ 1990 ਵਿਚ ਵਿਆਨਾ (ਆਸਟਰੀਆ) 'ਚ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੇ ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਦਾ 25 ਦਸੰਬਰ ਕ੍ਰਿਸਮਸ 'ਤੇ ਸ਼ੋਅ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਵੀਜ਼ੇ ਲਈ ਮੈਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਲੈ ਗਿਆ। ਗਮਦੂਰ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨਾ ਲੱਭੇ। ਉਹਨੇ ਦਾਜ ਵਾਲੀ ਪੇਟੀ ਫਰੋਲੀ, ਲੀੜੇ ਬਾਹਰ ਖਿਲਾਰ'ਤੇ, ਟਰੰਕ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਝਾੜ ਲਏ ਤੇ ਹੱਦ ਉਦੋਂ ਕਰ'ਤੀ ਜਦੋਂ ਦਾਣਿਆਂ ਵਾਲੇ ਦੋ ਘੜੇ ਅਤੇ ਚਾਟੀਆਂ ਵੀ ਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਵੀਰ ਇਹ ਕੀ?' ਉਹ ਦੁਖੀ ਹੋਇਆ ਅੱਗਿਓਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਪਾਸੋਪਰਟ ਸਰਕਾਰੀ ਚੀਜ਼ ਐ, ਕਿਤੇ ਬੁੜੀਆਂ ਨੇ ਦਾਣਿਆਂ 'ਚ ਲੁਕੋ ਕੇ ਨਾ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ।'

ਖੈਰ, ਜਦੋਂ ਵਿਆਨਾ ਗਏ ਤਾਂ ਸ਼ੋਅ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂਘਰ ਮੈਂ ਭਰਪੂਰ ਤੇ ਗਮਦੂਰ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਆਸਟਰੀਆ ਦੀ ਕਰੰਸੀ ਸ਼ਿਲਿੰਗ ਸੀ। ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਉਪਰ ਸ਼ਿਲਿੰਗ ਬਣੇ ਯਾਨਿ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਈਆ। ਉਦੋਂ ਸਰਦੂਲ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਹੀ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਪੈਸਿਆਂ 'ਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਚਾਰ ਸੌ ਸ਼ਿਲਿੰਗ ਦੀ ਦੀਵਾਰ 'ਤੇ ਟੰਗਣ ਵਾਲੀ ਘੜੀ ਲਿਆ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਹੌਲੀ ਦੇਣੀ ਕੰਨ ਵਿਚ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ 'ਇੱਦਾਂ ਦੇ ਦੋ ਕੁ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਵਾ ਦਿਓ।'

1991 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਢਾਡੀ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੌਂਕੀ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਇਕ ਐਲਬਮ ਇੰਦਰਲੋਕ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾਈ ਤਾਂ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ, ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਪੰਛੀ ਤੇ ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਨੇ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਦੋ ਦੋ ਗੀਤ ਗਾਏ। ਹੰਸ ਦਾ 'ਫੜ੍ਹਾਂ ਫੋਕੀਆਂ', ਪੰਛੀ ਦਾ 'ਮਿਰਜ਼ਾ', ਸਰਦੂਲ ਦਾ 'ਸੱਜਣਾਂ ਦੂਰ ਦਿਆ', ਗਮਦੂਰ ਦਾ 'ਦੋ ਤਾਰਾ ਵੱਜਦਾ ਵੇ' ਸਿਖਰ ਦੀਆਂ ਤੇ ਸੁਰੀਲੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਗਮ ਸੀ। ਪਰ ਦੁੱਖ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੱਖ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਸੀਂ ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਹੁਤੀ ਕਰਕੇ ਕੈਸਿਟਾਂ, ਡਿਸਕਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਭਾਲ ਨਹੀਂ ਸਕੇ। ਸਰਦੂਲ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਅਕਸਰ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਸਰਦੂਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇੱਦਾਂ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਕਿਉਂ, ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਬਣੇ ਜਾਂ ਸਰਦੂਲ ਨੇ ਬਣਾਏ ਨਹੀਂ? ਇਹੀ ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਸਰਦੂਲ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਟੇਜ ਸ਼ੋਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਜੋਗਾ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਮੁਕੱਦਰ ਲਿਖਣ ਵਾਲੀ ਸਿਆਹੀ ਤੇ ਕਲਮ ਤਾਂ ਇਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਵਿਧਾਤਾ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਵੱਖਰੀ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਦਾਹਰਣ ਵੇਖੋ ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਬੁੱਕ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹੈ ਪਰ ਭਰਾ ਸਾਜ਼ੀਆਂ ਵਾਂਗ ਪੇਮੈਂਟ ਲੈ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਕ ਘਟਨਾ ਚੇਤੇ ਵਿਚੋਂ ਮੇਰੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖਿਸਕਦੀ। ਬੰਗੇ ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ ਰੋਡ 'ਤੇ ਜੀ ਐਨ ਰਿਜ਼ੌਰਟਜ਼ ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਸਰਦੂਲ ਦਾ ਇਕ ਵਿਆਹ ਦੀ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੋਇਆ। ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਗਮਦੂਰ ਸਾਜੀਆਂ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬਹਿ ਕੇ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਾਹੋਂ ਖਿੱਚ ਕੇ ਕਿਹਾ, 'ਵੀਰ ਸਰਦੂਲ ਨਾਲ ਬੈਠ ਤੂੰ ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਐਂ।' ਉਹਨੇ ਹਉਕਾ ਲਿਆ, ਅੱਖਾਂ ਭਰੀਆਂ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਨਹੀਂ ਉਸ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਨੂਰੀ ਨੇ ਨਾਲ ਬੈਠਣਾ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਕਿਸਮਤ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਖੀਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।' ਤੇ ਉਹ ਮੂੰਹ ਘੁਮਾ ਕੇ ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਨਾ ਬੋਲਿਆ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਸਟਰੀਆ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਘਰ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਸਾਂ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਪੇਂਡੂ ਲਹਿਜ਼ਾ ਵੀ ਬਾਕਮਾਲ ਸੀ, ਉਹਨੇ ਸਿਰਹਾਣੇ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਟੋਰ ਬਣਾਇਆ ਕਹਿ ਲਓ ਜਾਂ ਅਲਮਾਰੀ। ਸਿਰਹਾਣੇ ਦੇ ਥੱਲੇ ਹੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਪੱਤੇ ਹੁੰਦੇ, ਕਾਲੀਆਂ ਮਿਰਚਾਂ ਦਾ ਪਾਊਡਰ ਹੁੰਦਾ, ਅਜਵਾਇਣ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਮਿਸ਼ਰੀ ਤੇ ਲਾਚੀਆਂ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤੇ ਪੱਗ ਵੀ ਸਿਰਹਾਣੇ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖੀ ਹੁੰਦੀ, ਉਥੇ ਹੀ ਪਜਾਮਾ, ਉਥੇ ਹੀ ਕਛਹਿਰਾ, ਉਥੇ ਹੀ ਬੁਰਸ਼, ਉਥੇ ਹੀ ਪੱਗ ਸਲਾਈ ਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕਾਪੀ ਹੁੰਦੀ ਜੋ ਉਹਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੜਾ ਰੋਕਣਾ ਕਿ ਵੀਰ ਸਿਰਹਾਣੇ ਨੂੰ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰ ਨਾ ਬਣਾ ਪਰ ਉਹਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਕਹਿ ਦੇਣਾ, ਇਹ ਗਮਦੂਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਦਾ ਕਾਰਖਾਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਦੂਲ ਤੇ ਨੂਰੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਸੀ। ਗਮਦੂਰ ਇਹ ਵਿਆਹ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਹਦਾ ਰੰਗ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 25 ਉਤੇ)

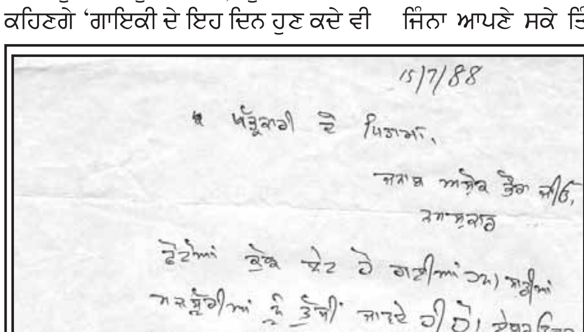
15/7/88

'ਸੁਰ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ' ਲੇਖ ਲੜੀ 'ਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਮਦੂਰ ਦੀ ਐਸ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੱਥ ਲਿਖਤ

ਗੱਲ ਬਣੀ ਕਿ ਨਹੀਂ

-ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਬੇਈਮਾਨੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ

ਹਰ ਪਾਸੇ ਹੀ ਸ਼ੋਰ ਬੜਾ ਹੈ, ਬੰਦਾ ਕਿਉਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬੜਾ ਹੈ?
ਬੀਬਾ ਹਰ ਕੋਈ ਲੱਗਦਾ ਏ, ਪਰ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਬੜਾ ਹੈ।
ਉਪਰੋਂ ਜਾਪੇ ਸੁਖੀ ਬੜਾ ਏ, ਅੰਦਰੋਂ ਪਰ ਇਹ ਦੁਖੀ ਬੜਾ ਹੈ।
ਕੀ ਕਰੀਏ ਇਸ ਬੰਦੇ ਦਾ ਫਿਰ, ਅਸਲੀ ਗੋਰਖ ਧੰਦੇ ਦਾ ਫਿਰ।
ਇਹਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ੁਬਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭੌਰਾ ਦੀਨ ਇਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਮਾਂ ਆਖੇ ਇਹ ਮੇਰਾ ਉਜੱਡ ਹੈ, ਪਿਓ ਕਹਿੰਦਾ ਕੁੱਤੇ ਦਾ ਹੱਡ ਹੈ।
ਰੋਜ਼ ਪੁਆੜੇ ਪਾਈ ਜਾਵੇ, ਉਂਗਲਾਂ ਉਤੇ ਨਚਾਈ ਜਾਵੇ।
ਜਿੱਥੇ ਵੇਖੇ ਲਾਈ ਜਾਵੇ, ਪਾ ਕੇ ਤੇਲ ਮਚਾਈ ਜਾਵੇ।
ਲੀੜੇ ਹੀ ਉਂਜ ਚਿੱਟੇ ਨੇ ਬੱਸ, ਤਨ 'ਤੇ ਥਾਂ ਥਾਂ ਛਿੱਟੇ ਨੇ ਬੱਸ।
ਸਾਧ ਕਹਾਵੇ ਚੋਰ ਉਚੱਕਾ, ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕਰਦੈ ਧੱਕਾ।
ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, 'ਕੱਲਾ ਤੀਰ ਕਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਜਿਹਦੇ ਵੱਜੇ ਧਾਹੀਂ ਰੋਵੇ, ਕੋਠੇ ਚੜ੍ਹ ਚੜ੍ਹ ਤਾਂ ਹੀ ਰੋਵੇ।
ਧੋਤੀ, ਟੋਪੀ, ਨੀਲੀ, ਚਿੱਟੀ, ਜਿਹਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਜਾਵੇ ਫਿੱਟੀ।
ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਮਹੰਤ ਕਹਾਇਆ, ਉਥੋਂ ਉਠ ਕੇ ਸੰਤ ਕਹਾਇਆ।
ਲੱਗਦਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਢੱਗਾ ਬੂਰਾ? ਨਾ ਪੈਂਟ ਨਾ ਝੱਗਾ ਪੂਰਾ।
ਬੰਦਾ ਕਿਹਨੂੰ ਕਹੀਏ 'ਭੌਰੇ'? ਕਹੀਏ ਕੌਣ ਮਨੁੱਖ?
ਇਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਝੋਰਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਦੁੱਖ।

ਆਜੁ ਨਾਮੇ ਬੀਠਲੁ ਦੇਖਿਆ ਮੂਰਖ ਕੋ ਸਮਝਾਊ ਰੇ

ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਕੈਨੇਡਾ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਗਮਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ 'ਚ ਆ ਚੁੱਕੀ ਧਾਰਮਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸਾਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਭਲੀਭਾਂਤ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਥਰਵ ਵੇਦ ਅਤੇ ਪੌਰਾਣਕ ਕਥਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿਚ ਜਾਦੂ ਟੂਣੇ, ਵਹਿਮ-ਭਰਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਰਮ-ਕਾਂਡ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਗੁਰੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਆਮ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਗਿਰਾਵਟ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ, ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਉਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਭਰਮ-ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਕਿਰਤ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਸਵੈਮਾਣ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਜਿਉਂ ਸਕੇ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਅਰਥਾਤ ਮਨੁੱਖੀ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਭਾਲਣ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਉਹ ਬਾਣੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਸਿਧਾਂਤਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਰੱਬ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵੱਸਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਮੰਦਰ ਦੀ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਰਮ-ਕਾਂਡ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਰੱਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਭਾਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਮ ਨੂੰ 'ਕੂੜ-ਕਿਰਿਆ' ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਵਿਚ ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਦੀ ਰਚਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਹਿਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਭੈਰੋਂ, ਸੀਤਲਾ ਆਦਿ ਦੀ ਪੂਜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਹਿਮਾਂ ਵੱਲ ਹੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਸ਼ਟ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਬਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤੱਥ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਭੈਰੋਂ (ਇੱਕ ਜਤੀ ਜੋ ਕਾਲੇ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਜਾਂ ਪੂਜਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਭੂਤ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਸੀਤਲਾ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੀਤਲਾ ਵਾਂਗ ਹੀ ਖੋਤੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਸੀਤਲਾ ਨੂੰ ਖੋਤੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ) ਤੇ ਖੋਤੇ ਵਾਂਗ ਖੇਹ ਉਡਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਪੰਡਿਤ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਮ ਦੇ ਵੱਟੇ ਵਿਚ ਦੇ ਦੇਣਗੇ।

ਪੌਰਾਣਕ ਕਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸਵਾਰੀ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਿਵ ਨੂੰ ਨੰਦੀ ਬੈਲ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰੇਗਾ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਇਹੋ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਵਾਰੀ ਲਈ ਬੈਲ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਡੌਰੂ ਵਜਾਵੇ। ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਮਹਾਂ ਮਾਈ (ਪਾਰਬਤੀ) ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਦਮੀ ਔਰਤ ਬਣ ਕੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਭਵਾਨੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੂੰ ਸਭ ਦਾ ਮੁੱਢ ਅਖਵਾਉਂਦੀ ਹੈਂ ਪਰ ਆਪਣੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਤੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਥੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈਂ। ਇਸ ਲਈ ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਪੰਡਿਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਓਟ ਆਸਰਾ ਲਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਡਿਤ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕ ਗੀਤਾ ਵੀ ਇਹੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ,

ਭੈਰਉ ਭੂਤ ਸੀਤਲਾ ਧਾਵੈ॥
ਖਰ ਬਾਹਨੁ ਉਹੁ ਛਾਰੁ ਉਡਾਵੈ॥੧॥
ਹਉ ਤਉ ਏਕੁ ਰਮਈਆ ਲੈ ਹਉ॥
ਆਨ ਦੇਵ ਬਦਲਾਵਨਿ ਦੈ ਹਉ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸਿਵ ਸਿਵ ਕਰਤੇ ਜੋ ਨਰੁ ਧਿਆਵੈ॥
ਬਰਦ ਚਢੇ ਡਉਰੂ ਢਮਕਾਵੈ॥੨॥
ਮਹਾ ਮਾਈ ਕੀ ਪੂਜਾ ਕਰੈ॥
ਨਰ ਸੈ ਨਾਰਿ ਹੋਇ ਅਉਤਰੈ॥੩॥
ਤੂ ਕਹੀਅਤਿ ਹੀ ਆਦਿ ਭਵਾਨੀ॥
ਮੁਕਤਿ ਕੀ ਬਰੀਆ ਕਹਾ ਛਪਾਨੀ॥੪॥
ਗੁਰਮਤਿ ਰਾਮ ਨਾਮ ਗਹੁ ਮੀਤਾ॥
ਪ੍ਰਣਵੈ ਨਾਮਾ ਇਉ ਕਹੈ ਗੀਤਾ॥੫॥੨॥੬॥
(ਪੰਨਾ ੮੭੪)

ਅਗਲੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਵੀ ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਵਹਿਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਤਾਂ ਬਣ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਵਾਰ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਸਲਨ ਪੰਡਿਤ ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਵਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਸਮਝ ਕੇ ਪੂਜਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੱਝਦਾ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਿਸੇ ਮੂਰਤੀ ਜਾਂ ਮੰਦਰਿ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵੱਸਦਾ, ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਕਰ ਲਏ ਹਨ, ਕੋਈ ਉਸ ਮੂਰਖ ਪੰਡਿਤ ਨੂੰ ਸਮਝਾਵੇ ਅਤੇ ਪੁੱਛੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ?

ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਫੋਕੇ ਕਰਮ-ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਡਿਤ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਆਪਣੇ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਭਗਤ ਜੀ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਡਿਤ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾਇਤ੍ਰੀ (ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਮੰਤ੍ਰ ਜਿਸ ਦਾ ਪੰਡਿਤ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਗਊ ਦੀ ਜੂਨ ਪੈ ਗਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਲੋਧੇ ਜੱਟ ਦਾ ਖੇਤ ਖਾ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਲੋਧੇ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਲੱਤ ਤੇ ਡੰਡਾ ਮਾਰਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਲੰਗੜਾ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ।

ਅਗਲੀ ਉਦਾਹਰਣ ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪੰਡਿਤ ਪੂਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰੋਧੀ ਵੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਆਪਣੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਦਾ ਸ਼ਿਵ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪੰਡਿਤ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਭੰਡਾਰੀ ਦੇ ਘਰ ਸ਼ਿਵ ਲਈ ਭੋਜਨ ਪੱਕਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵ ਚਿੱਟੇ ਬਲਦ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਗਿਆ ਪਰ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ (ਸ਼ਾਇਦ ਭੋਜਨ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਇਆ) ਸਰਾਪ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਡਿਤ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਸਮਝ ਕੇ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਰਾਵਣ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਵਣ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੀਤਾ ਨੂੰ ਉਠਾ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ।

ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਰਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੈ (ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਗਿਆਨ ਵੱਸ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਬਾਰੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਘੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਦਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਤੁਰਕ ਦੀ ਇੱਕ ਅੱਖ ਹੀ ਖਰਾਬ ਹੋਈ ਹੈ (ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਵਿਚ ਤਾਂ ਪੂਰਨ ਸ਼ਰਧਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਸਿਰਫ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਹੈ)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਗਿਆਨੀ ਸਿਆਣਾ ਹੈ ਜੋ ਰੱਬ ਦੀ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੰਦਰ ਜਾਂ ਮਸਜਿਦ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਰ ਥਾਂ ਵਿਆਪਕ ਹੈ,

ਆਜੁ ਨਾਮੇ ਬੀਠਲੁ ਦੇਖਿਆ
ਮੂਰਖ ਕੋ ਸਮਝਾਊ ਰੇ॥ਰਹਾਉ॥
ਪਾਂਡੇ ਤੁਮਰੀ ਗਾਇਤ੍ਰੀ
ਲੋਧੇ ਕਾ ਖੇਤੁ ਖਾਤੀ ਥੀ॥
ਲੈ ਕਰਿ ਠੇਗਾ ਟਗਰੀ ਤੋਰੀ
ਲਾਂਗਤ ਲਾਂਗਤ ਜਾਤੀ ਥੀ॥੧॥
ਪਾਂਡੇ ਤੁਮਰਾ ਮਹਾਦੇਉ
ਧਉਲੇ ਬਲਦ ਚੜਿਆ
ਆਵਤ ਦੇਖਿਆ ਥਾ॥
ਮੋਦੀ ਕੇ ਘਰ ਖਾਣਾ ਪਾਕਾ
ਵਾ ਕਾ ਲੜਕਾ ਮਾਰਿਆ ਥਾ॥੨॥
ਪਾਂਡੇ ਤੁਮਰਾ ਰਾਮਚੰਦੁ
ਸੋ ਭੀ ਆਵਤੁ ਦੇਖਿਆ ਥਾ॥
ਰਾਵਨ ਸੇਤੀ ਸਰਬਰ ਹੋਈ
ਘਰ ਕੀ ਜੋਇ ਗਵਾਈ ਥੀ॥੩॥
ਹਿੰਦੂ ਅੰਨ੍ਹਾ ਤੁਰਕੂ ਕਾਣਾ॥
ਦੁਹਾਂ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਸਿਆਣਾ॥
ਹਿੰਦੂ ਪੂਜੈ ਦੇਹੁਰਾ ਮੁਸਲਮਾਣੁ ਮਸੀਤਿ॥
ਨਾਮੇ ਸੋਈ ਸੇਵਿਆ
ਜਹ ਦੇਹੁਰਾ ਨ ਮਸੀਤਿ॥੪॥੩॥੭॥
(ਪੰਨਾ ੮੭੪)

ਸਦੀਆਂ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅੱਜ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਉਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅੱਜ ਇਹ 'ਕੂੜ ਕਿਰਿਆ' ਅਗਿਆਨ-ਵੱਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਬਲਕਿ ਇਸ ਦਾ ਖਾਸਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹੈ। ਅੱਜ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਵੱਲੋਂ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਅਤੇ ਵੇਦਾਂ-ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨੀਵੀਆਂ ਕਹੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਮਹਿਰੂਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਚਲੇ ਜਾਉ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੀ.ਟੀ. ਰੋਡ, ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ, ਗਲੀਆਂ ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਵਿਚ ਆਮ ਹੀ ਆਵਾਰਾ ਗਊਆਂ ਅਤੇ ਸਾਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਫਿਰਦੇ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਵਾਰਾ ਗਊਆਂ ਅਤੇ ਸਾਨ੍ਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਦਾ ਖੌ ਬਣੇ ਸੜਕਾਂ, ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਵਾਰਾ ਗਾਇਤ੍ਰੀਆਂ ਅਤੇ ਗਾਇਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ ਬਲਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਭੂਤਰੇ ਹੋਏ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਵਾਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਆਪਣੀ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਮਰਾਲੇ ਗਈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਸਮਰਾਲੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਭੂਤਰੇ ਸਾਨ੍ਹ ਨੇ ਇੱਕ ਬੰਦੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਤਾਂ ਬਚ ਗਈ ਪਰ ਉਹ ਏਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਲਾਜ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਮੰਜੇ ਨਾਲ ਮੰਜਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹਾਦਸੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪਿੰਡਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਸਾਨ-ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇਮੌਸਮੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਕਾਰਨ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਕਰਜਾਈ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਦਕਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਵਾਰਾ ਗਊਆਂ ਕਾਰਨ ਆਪਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਸਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਸਤੇ ਪਟਿਆਲੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ ਇੱਕ ਥਾਂ ਸੜਕ 'ਤੇ ਬੜਾ ਅਜੀਬ ਨੋਟਿਸ ਦੇਖਿਆ। ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, "ਇਥੇ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ। ਇਸ ਸੜਕ 'ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਨੀਲ ਗਊਆਂ ਅਚਾਨਕ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।" ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਖ਼ਬਰ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਨੀਲ ਗਊਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਫਸਲ ਉਜਾੜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਔਖੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਨੀਲ ਗਊਆਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਝੁੰਡਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੀਜੀਆਂ ਫਸਲਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਵਿਚਾਰਾ ਹੱਥ ਮਲਦਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਕਾਰ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਕੰਮੋਕੇ ਤੋਂ ਬਾਬੇ ਬਕਾਲੇ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ। ਸਾਹਮਣਿਓਂ ਦੋ ਕੁ ਮੀਲ ਲੰਬਾ ਅਤੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਬੀਜੇ ਝੋਨੇ ਵਿਚ ਅੱਧਾ-ਅੱਧਾ ਏਕੜ ਤੱਕ ਗਾਹ ਪਾਉਂਦਾ ਵੱਗ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਅਤੇ ਆਸ ਪਾਸ ਤੋਂ ਡਾਂਗ-ਧਾਰੀ ਹੱਟੇ ਕੱਟੇ ਸ਼ਕਲ ਤੋਂ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਬੰਦੇ ਲਈ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਗੱਡੀ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰ ਲਏ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਇਹੀ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਡੈਂਟ ਪਏ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੌਕੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੇ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਉਜੜ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਬਿਠਾਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਵੱਗ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਪਸ਼ੂ ਆਪਣੇ ਸਿੰਗ ਹਿਲਾਉਂਦੇ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਗੁਜ਼ਰਦੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਖੌਫ ਉਭਰ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਕੁੜੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਾਪ ਲਈ ਡਰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵੱਗ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੋਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਜ਼ਰਨ ਲਈ ਪੂਰੇ ਦੋ ਘੰਟੇ ਲੱਗ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਫਸ ਚੁੱਕੇ ਸੀ ਪਰ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੁਤਾਲੇ ਤੋਂ ਰਸਤਾ ਬਦਲ ਲਿਆ ਸੀ। ਵੱਗ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਕਤਾਰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ। ਵੱਗ ਲੰਘ ਜਾਣ ਤੇ ਮੈਂ ਸ਼ੁਕਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਭਤੀਜਾ ਬੋਲਿਆ, "ਭੂਆ ਜੀ! ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਵੱਗ ਨੇ ਕਰਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵੱਗ ਦੇ ਮਗਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੇ ਤੱਕ ਜਾਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ!" ਉਸ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਵੱਗ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾਮ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਟਰੈਫਿਕ ਵੱਲ ਸੀ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਜਿਹਾ ਮੁਲਕ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਜਾਨ ਨਾਲੋਂ ਗਊ ਵਰਗਾ ਪਸ਼ੂ ਵੱਧ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਇਨਸਾਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਅਤੇ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦੇ ਭੂਤਰੇ ਹੋਏ ਕਾਰਕੁੰਨ ਅਵਾਰਾ ਗਊਆਂ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਵੇਚੀਆਂ ਗਊਆਂ ਦੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਟਰੱਕ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਸਾੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਟਰੱਕ-ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਟਾਪਾ ਚਾੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਮ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗਾਹੇ-ਵਗਾਹੇ ਵਾਪਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨ ਮੁਲਕ ਦਾ ਅੰਨ-ਦਾਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਭੁੱਖ-ਮਰੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਪਰ ਅੱਜ ਉਹ ਅੰਨ-ਦਾਤਾ ਆਪ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਰਣ-ਆਸ਼ਰਮ ਵੰਡ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਰਤ ਅਤੇ ਕਿਰਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਨ। ਵੈਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ੂਦਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵੰਡ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਿਰਤ ਅਤੇ ਕਿਰਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਅਤੇ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਉਭਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

To Advertise with Punjab Times
Call: 847-359-0746

ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਕਵਨੁ ਹਮਾਰਾ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫
ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਕਵਨੁ ਹਮਾਰਾ॥
ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰਾ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥
ਅੰਤਰ ਕੀ ਬਿਧਿ ਤੁਮ ਹੀ ਜਾਨੀ
ਤੁਮ ਹੀ ਸਜਨ ਸੁਹੇਲੇ॥
ਸਰਬ ਸੁਖਾ ਮੈ ਤੁਝ ਤੇ ਪਾਏ
ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਅਗਹ ਅਤੋਲੇ॥੧॥
ਬਰਨਿ ਨ ਸਾਕਉ ਤੁਮਰੇ ਰੰਗਾ
ਗੁਣ ਨਿਧਾਨ ਸੁਖਦਾਤੇ॥
ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਪ੍ਰਭ ਅਬਿਨਾਸੀ
ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਤੇ॥੨॥
ਭ੍ਰਮੁ ਭਉ ਕਾਟਿ ਕੀਏ ਨਿਹਕੇਵਲ
ਜਬ ਤੇ ਹਉਮੈ ਮਾਰੀ॥
ਜਨਮ ਮਰਣ ਕੋ ਚੂਕੋ ਸਹਸਾ
ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਦਰਸਾਰੀ॥੩॥
ਚਰਣ ਪਖਾਰਿ ਕਰਉ ਗੁਰ ਸੇਵਾ
ਬਾਰਿ ਜਾਉ ਲਖ ਬਰੀਆ॥
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਇਹੁ ਭਉਜਲੁ ਤਰਿਆ
ਜਨ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਿਅ ਸੰਗਿ ਮਿਰੀਆ॥੪॥

ਪੰਜਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਉਸ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਨੂੰ ਕਲਜੁਗੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਰਦਾਸ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨੀ ਹੈ; ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਕਵਨੁ ਹਮਾਰਾ, ਹੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਰਚਨਹਾਰ ਮਾਲਕ ਤੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਤੈਥੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਡਾ ਹੋਰ ਕੌਣ ਸਹਾਰਾ ਹੈ; ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰਾ, ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਤੂੰ ਹੀ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦ-ਜਾਨ ਦਾ ਆਸਰਾ ਹੈਂ, ਸਹਾਰਾ ਹੈਂ।

ਅੰਤਰ ਕੀ ਬਿਧਿ ਤੁਮ ਹੀ ਜਾਨੀ
ਤੁਮ ਹੀ ਸਜਨ ਸੁਹੇਲੇ॥
ਸਰਬ ਸੁਖਾ ਮੈ ਤੁਝ ਤੇ ਪਾਏ
ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਅਗਹ ਅਤੋਲੇ॥੧॥

ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ- ਹੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀਉ, ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤਾਂ ਤੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ; ਤੁਮ ਹੀ ਸਜਨ ਸੁਹੇਲੇ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਤੂੰ ਹੀ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਸੱਜਣ ਹੈਂ ਤੇ ਤੂੰ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੁੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈਂ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਅਥਾਹ ਤੇ ਸਦਾ ਹੀ ਅਡੋਲ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਠਾਕੁਰ ਜੀਉ; ਸਰਬ ਸੁਖਾ ਮੈ ਤੁਝ ਤੇ ਪਾਏ, ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਸੁੱਖ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ; ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਅਗਹ ਅਤੋਲ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਜੀਉ! ਤੇਰੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜੁੜ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਬਰਨਿ ਨ ਸਾਕਉ ਤੁਮਰੇ ਰੰਗਾ
ਗੁਣ ਨਿਧਾਨ ਸੁਖਦਾਤੇ॥
ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਪ੍ਰਭ ਅਬਿਨਾਸੀ
ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਤੇ॥੨॥

ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਭਲਾ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਰਹਿਮਤ ਨੂੰ ਵਰਨਣ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ; ਗੁਣ ਨਿਧਾਨ ਸੁਖਦਾਤੇ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ! ਆਪ ਤਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਹੋ ਤੇ ਇਸ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਸੁੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੋ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦਾਤੇ ਹੋ; ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਪ੍ਰਭ ਅਬਿਨਾਸੀ, ਅਗਮ ਭਾਵ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਰੇ ਅਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਭੂ, ਅਗੋਚਰ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਰੇ ਪ੍ਰਭੂ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਅਬਿਨਾਸੀ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ; ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਤੇ, ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਹੀ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਭ੍ਰਮੁ ਭਉ ਕਾਟਿ ਕੀਏ ਨਿਹਕੇਵਲ
ਜਬ ਤੇ ਹਉਮੈ ਮਾਰੀ॥
ਜਨਮ ਮਰਣ ਕੋ ਚੂਕੋ ਸਹਸਾ
ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਦਰਸਾਰੀ॥੩॥

ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ- ਭ੍ਰਮੁ ਭਉ ਕਾਟਿ ਕੀਏ ਨਿਹਕੇਵਲ, ਜਿਹੜੇ ਵਡਭਾਗੇ ਜੀਵ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਟਕਣਾ ਤੇ ਸਾਰੇ ਡਰ-ਭੈਅ ਦੂਰ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਉਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਪਵਿੱਤਰ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਦਰਸਾਰੀ, ਭਾਈ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਸਦਕਾ ਜਨਮ-ਮਰਨ ਦਾ ਸਹਸਾ ਵੀ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਚਰਣ ਪਖਾਰਿ ਕਰਉ ਗੁਰ ਸੇਵਾ
ਬਾਰਿ ਜਾਉ ਲਖ ਬਰੀਆ॥
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਇਹੁ ਭਉਜਲੁ ਤਰਿਆ
ਜਨ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਿਅ ਸੰਗਿ ਮਿਰੀਆ॥੪॥

ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਗੁਰਦੇਵ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ- ਚਰਣ ਪਖਾਰਿ ਕਰਉ ਗੁਰ ਸੇਵਾ, ਹੇ ਭਾਈ! ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ ਧੋਂਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ; ਬਾਰਿ ਜਾਉ ਲਖ ਬਰੀਆ, ਹੇ ਭਾਈ! ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਾਰੀ ਵਾਰੇ ਤੇ ਬਲਿਹਾਰੇ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ; ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਇਹੁ ਭਉਜਲੁ ਤਰਿਆ, ਹੇ ਭਾਈ! ਇਹ ਨਾਨਕ ਆਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਲੰਘ ਸਕੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨਾਲ ਵੀ ਮਿਲ ਸਕੀਦਾ ਹੈ।

-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ
ਫੋਨ: 916-687-3536

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 'ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਹਕੀਕਤ

ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 'ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ' ਕਰਾਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮੁੱਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਸਿੱਖ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਭਾਵੁਕ ਵੀ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਛੇੜ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮੁੱਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਮ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਤੱਥ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਨਾਰਾ ਹੀ ਕਰੀ ਰਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਸ. ਹਜਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਾ-ਦਲੀਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਸਲ ਤੱਥ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਅਤੇ 'ਰੈਫਰੈਂਡਮ 2020' ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਖ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕ ਪੜ੍ਹ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਈਏ ਜਾਂ ਨਾ, ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਦੋਹਰਾ ਦਈਏ ਕਿ ਸਾਡਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਲੇਖ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਛਾਪਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਆਏ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਣਦੀ ਥਾਂ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।-ਸੰਪਾਦਕ

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਕਰੀਰਾਂ ਕਰਾਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਸ ਕਥਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਹੈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 'ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਥਨ। ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਬੇਦਰੇਗ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹਰ ਵੰਨਗੀ ਦੇ ਅਕਾਲੀ, ਖਾੜਕੂ ਆਗੂ, ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਕਥਾਕਾਰ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੇਧ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕ, ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀ 'ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ' ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਆਦਿ ਸਭ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਕਥਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਮ ਸੱਚ ਵਜੋਂ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬੜਾ ਹੀ ਕਾਰਗਰ ਸਾਬਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਲਹਿਰਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਹੋਏ, ਸਿਆਸਤ ਚਮਕਾਉਣ ਅਤੇ

ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ
ਮਿਸੀਸਾਗਾ, ਕੈਨੇਡਾ
ਫੋਨ: 905-795-3428

ਚਲਦੀ ਰਖਣ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿਚ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਕਾਲਰ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦਾ ਥੀਸਿਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਠੁਮਣੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 'ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਥਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਵਿਚੋਂ ਜਿੰਨਾਂ ਚਿਰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸੁਆਰਥ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਉਨਾ ਚਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਛਡਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਵੈਸੇ ਜੇਕਰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਰਸ ਨਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ 'ਵਾਰਿਸਸ਼ਾਹ ਨਾ ਇਸ ਤੇ ਰਸ ਮਿੱਠਾ, ਇਹ ਕਾਠੇ ਕਮਾਦ ਦੀ ਗੱਠ ਹੈ ਨੀ' ਆਖ ਇਸ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਦਾ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਸੀ ਪਰ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਕਥਨ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਦੋਹਰਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਤਾਂ ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਾਫੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ 10 ਅਕਤੂਬਰ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਬਾਰੇ ਕਈ ਕੁੱਝ ਪੜ੍ਹਨ-ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਸ ਕਥਨ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਵਲਭ ਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਬੁਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਬੁੱਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਬੁਧੀਜੀਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਮੇਂ ਦਾ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਹ ਵੀ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਇਹ ਅਖਾਉਤੀ ਸਰਕੂਲਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ। ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਜਾਨਣ ਲਈ ਜਦ ਕੁਝ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਖੰਘਾਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਆਓ ਵੇਖੀਏ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਹੈ?

9 ਅਤੇ 10 ਅਕਤੂਬਰ 2012 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਛਪਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ 'ਸਪੋਕਸਮੈਨ' ਅਤੇ 'ਪਹਿਰੇਦਾਰ' ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 'ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ' ਕਰਾਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਥਨ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਵਿਚ ਸਫਾ ਸੱਤ ਉਪਰ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, "ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਨੇ 10 ਅਕਤੂਬਰ 1947 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਇਕ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕੌਮ ਹਨ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਇਨਸਾਫ ਪਸੰਦ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਾਸਤੇ ਖਤਰਾ ਹਨ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ (ਸਿੱਖਾਂ) ਖਿਲਾਫ ਖਾਸ ਕਦਮ ਉਠਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।" ਇਸ ਤੋਂ ਅਗੇ ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ (ਸ਼ੰਕਰ, ਜਲੰਧਰ) ਸੀ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਰਕੂਲਰ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰਾਲਾ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਗਵਰਨਰ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।"

ਇਸੇ ਸਰਕੂਲਰ ਬਾਰੇ 10 ਅਕਤੂਬਰ 2012 ਨੂੰ ਛਪੇ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਪਹਿਰੇਦਾਰ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਪਾਦਕੀ 'ਚ ਲਿਖਿਆ, "10 ਅਕਤੂਬਰ 1947 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਗਸ਼ਤੀ ਗੁਪਤ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੀਤੀ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, "ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਜਮਾਂਦਰੂ ਫ਼ਸਾਦੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਲੋਕ ਹਨ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਧਨ ਅਪਨਾਉਣ।"

ਹੁਣ ਠੀਕ ਕਿਸ ਨੂੰ ਮੰਨੀਏ? ਡਾ. ਦਿਲਗੀਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸਰਕੂਲਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਵਰਨਰ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਪਰ 'ਪਹਿਰੇਦਾਰ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਅਖਾਉਤੀ ਸਰਕੂਲਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਬੁਧੀਜੀਵੀ ਅਜੇ ਇਹ ਰਾਏ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕੂਲਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਆਖਿਰ ਕਿਸ ਦੇ ਸਿਰ ਭੰਨਿਆ ਜਾਏ? ਹੋਰ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਬਾਰਾਂ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਇਸ ਸਰਕੂਲਰ ਬਾਰੇ ਡਾ. ਦਿਲਗੀਰ ਆਪਣੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ (ਦਾ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਬੁੱਕ, ਪੰਨਾ 681 ਸਮੇਤ) ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਲਿਖਦੇ ਰਹੇ ਕਿ 10 ਅਕਤੂਬਰ 1947 ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 'ਲਾਅਲੈਸ ਪੀਪਲ' ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਧਾਰਨਾ ਵਾਂਗ ਲਫਜ਼ 'ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ' ਵਰਤਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। 'ਲਾਅ ਲੈਸ ਪੀਪਲ' ਹੋਣ ਅਤੇ 'ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ' ਹੋਣ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਫਰਕ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਸ. ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਇੰਡੀਆ ਕਮਿੱਟਸ ਸੂਅਸਾਈਡ' ਦੇ ਪੰਨਾ 11 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ, "ਵਿਦਾਊਟ ਰੈਫਰੈਂਸ ਟੂ ਦਾ ਲਾਅ ਆਫ ਦਾ ਲੈਂਡ ਦਾ ਸਿੱਖਸ ਇਨ ਜਨਰਲ ਐਂਡ ਮਾਈਗਰੈਂਟ ਸਿੱਖਸ ਇਨ ਪਰਟੀਕੁਲਰ, ਮੱਸਟ ਬੀ ਟਰੀਟਡ ਐਜ਼ ਏ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਟਰਾਈਬ।" ਇਸੇ ਰੀਤ ਨੂੰ ਅਗ੍ਹਾਂ ਤੋਰਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ ਵਾਲੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੂਚ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਸਮੇ ਦਾ ਸੱਚ' ਦੇ ਸਫਾ 13 ਉਪਰ ਲਿਖਿਆ, "ਵਲਭ ਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਉਤੇ ਗਵਰਨਰ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਨੇ 10 ਅਕਤੂਬਰ 1947 ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਮਾਂਦਰੂ ਫਸਾਦੀ ਤੇ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਹਨ ਅਤੇ ਅਮਨ ਪਸੰਦ ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਖਤਰੇ ਭਰੀ ਵੰਗਾਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬਲ ਰੁਚੀਆਂ ਹਨ, ਇਸਤਰੀ ਹਰਨ ਅਤੇ ਲੁੱਟਮਾਰ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।"

ਵਲਭ ਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੇ ਬੁੱਤ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦੇ ਉਪਰ ਲਿਖਦਿਆਂ ਸ. ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਆਈ ਏ ਐਸ ਨੇ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 'ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ' ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਥਨ ਨੂੰ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ 16 ਫਰਵਰੀ, 2014 ਦੇ 'ਪਹਿਰੇਦਾਰ' ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪੀ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਇਉਂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, "ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਨੂੰ ਇਕ ਗਸ਼ਤੀ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।"

ਇਹ ਸਨ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਵੱਲੋਂ 'ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ' ਕਰਾਰ ਦਿਤੇ ਵਾਲੇ ਕਥਨ ਦੇ ਵਖ ਵਖ ਰੂਪ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਅਖਾਉਤੀ ਸਰਕੂਲਰ ਦਾ ਜਿੰਮਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਪਟੇਲ, ਗਵਰਨਰ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਕੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਿਖਤ 'ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ' ਹੈ। ਆਓ, ਵੇਖੀਏ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਅਸਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ।

ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਿਸ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਡਾ. ਦਿਲਗੀਰ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 'ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ' ਕਰਾਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਥਨ ਨੂੰ ਅਸਮਾਨੀ ਚਾੜ੍ਹ ਛੱਡਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ' ਲਫਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਆਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਚਾੜ੍ਹੇ ਗਏ ਇਸ ਕਥਨ ਦਾ ਮੁਢ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 1972 ਵਿਚ ਛਪੀ ਕਿਤਾਬ 'ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ'(ਸਫਾ 107-108) ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਫਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬੱਝਿਆ ਸੀ, "10 ਅਕਤੂਬਰ 1947 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਸਬੰਧੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਪੱਤਰ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਮਾਂਦਰੂ ਫਸਾਦੀ ਲੋਕ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਸੂਬੇ ਦੇ ਅਮਨ ਪਸੰਦ ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਖਤਰੇ ਭਰੀ ਵੰਗਾਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਧਨ ਅਪਣਾਉਣ।...ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲਾ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਹ ਪ੍ਰਬਲ ਰੁਚੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਝੁਕਾ ਔਰਤ ਅਤੇ ਲੁਟ-ਮਾਰ ਵਲ ਹੈ।" ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਅਗੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਉਤਰ ਲਿਖਿਆ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਕੋਈ ਉਤਰ ਨਾ ਦਿਤਾ।" ਅੱਗੇ ਉਹ ਬੜੀ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "10 ਅਕਤੂਬਰ 1947 ਦੇ ਨੀਤੀ ਪੱਤਰ ਸਬੰਧੀ ਛੇਤੀ ਅਫਵਾਹ ਉਡ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਪੱਤਰ ਗ੍ਰਿਹ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ (ਸ. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ) ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸੀ, ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਇਲਮ ਨਹੀਂ। ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਕਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸਿੱਖ ਗ੍ਰਿਹ ਸਕੱਤਰ (ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ) ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਗ੍ਰਿਹ ਸਕੱਤਰ ਲਾ ਦਿਤਾ ਗਇਆ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਲਿਖਤ ਤੋਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਫ਼ਸਰ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸੀ। ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਐਨੀ ਹੀ ਭੋਲੀ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਸਿੱਖ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਗੁਪਤ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾਇਆ? ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਉਸ ਅਹਿਮ ਅਹੁਦੇ ਉਪਰ ਬਿਠਾਈ ਰਖਿਆ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਗੁਪਤ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਥਾਂ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਅਫਸਰ ਵੀ ਲਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗੇ, ਜੇ ਇਸ ਪੱਤਰ ਦਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਲਮ ਨਹੀਂ, ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਲਮ ਨਹੀਂ, ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਅਖਾਉਤੀ ਸਰਕੂਲਰ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਜਿਸ ਸਰਕੂਲਰ ਨੂੰ ਡਾ. ਦਿਲਗੀਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਸਿਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਛੇਤੀ ਇਹ ਅਫਵਾਹ ਉਡ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਨੀਤੀ ਪੱਤਰ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ

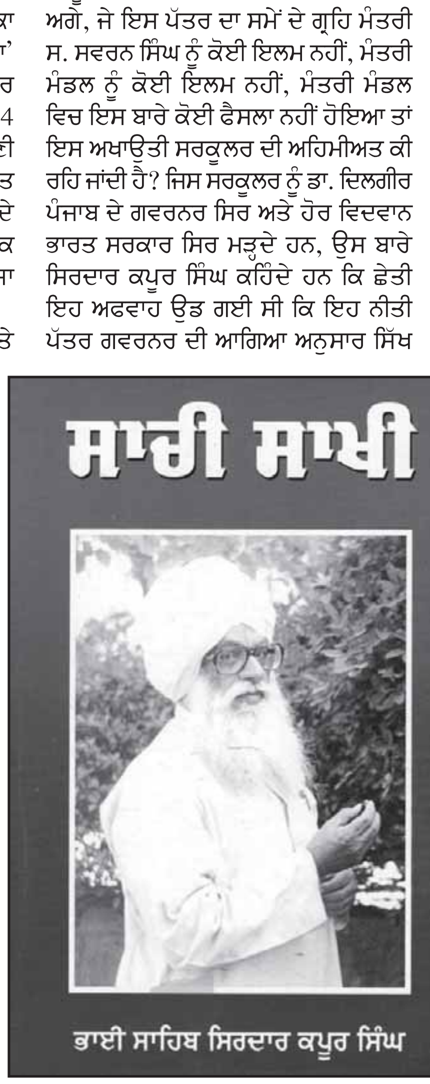

ਗ੍ਰਿਹ ਸਕੱਤਰ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਅਫਵਾਹ ਉਡਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੌਣ ਸੀ? ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਅਫਵਾਹ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਅਹਿਮ ਪੱਤਰ ਦੀ ਨਕਲ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖੀ। ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਔਖਾ ਕੰਮ ਸੀ ਇਹ, ਜਿਸ ਸਿੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਇਹ ਗੁਪਤ ਹੁਕਮ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਹੀ ਪੁਛਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਡੀ ਸੀ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਰੋਜ਼ ਸੈਂਕੜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਥੇ ਇਸ ਨੀਤੀ ਪੱਤਰ ਦੀ ਨਕਲ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸਿਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਸਰਕੂਲਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਚੁਪਕੇ ਜਿਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ ਬੜਾ ਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਨੀਤੀ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿਤਾ ਪਰ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰੜਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਸਮੇਤ ਸਾਰਾ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਹੀ ਇਸ ਤੋਂ ਮੁੱਕਰ ਗਿਆ। ਗੌਰਤਲਬ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਕ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਪੁਲੀਸ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਈ ਸਿੱਖ ਅਫਸਰ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ। ਜੇ ਇਹ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਫਸਰਾਂ ਕੋਲ ਵੀ ਗਿਆ ਹੋਏਗਾ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਪੱਤਰ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਿਆ? ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਮਦਰਦ ਸਨ? ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਬਿਲ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ 6 ਸਤੰਬਰ 1966 ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਦਿਤਾ ਭਾਸ਼ਣ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਤੋੜੇ ਗਏ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਰਕੂਲਰ ਦਾ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜਿਸ ਸਰਕੂਲਰ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਅਣਜਾਣ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚੋਂ ਲੱਭਦੀ ਨਾ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਦੀ ਨਕਲ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਖੁਦ ਵੀ ਸਾਂਭ ਕੇ ਨਾ ਰਖ ਸਕੇ ਹੋਣ, ਉਸ ਦੀ ਵੁੱਕਤ ਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

ਅਸਲ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ 1871 ਵਿਚ 'ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਐਕਟ' ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ 'ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ' ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ 'ਮਹਾਤਮ' ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਕਈ ਗੋਤ, ਜਿਵੇਂ-ਖੋਖਰ, ਰਾਏ, ਚੌਹਾਨ, ਮੱਲ੍ਹੀ, ਭੱਟੀ, ਜੰਡੀ ਆਦਿ 'ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ' ਗਰੁਪਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਜੋ ਲੋਕ ਸਿੱਖ ਬਣ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਏ ਸਿੱਖਾਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰਾਏ ਜੱਟਾਂ ਤੋਂ ਵਖਰੇ ਹਨ। ਇਹ ਐਕਟ 1952 ਤਕ ਲਾਗੂ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਾਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕੋਰਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਅਫ਼ਸਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਖੁਦ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਕਰੜਾਈ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 'ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ' ਕਰਾਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮੁਹਾਵਰਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਵਰਤ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪ ਵੀ ਇਸ ਲਫਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ' ਦੇ 1972 ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਲਫਜ਼ ਕੇਵਲ 'ਜਮਾਂਦਰੂ ਫਸਾਦੀ' ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛਪੇ ਐਡੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਵਿਗਾੜ ਕੇ 'ਜਮਾਂਦਰੂ ਫਸਾਦੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ' ਬਣਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਕ ਇਲਾਹੀ ਸੱਚ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 'ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ' ਗਰਦਾਨਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਨਾ ਸਿੱਖ ਮਨਾਂ ਉਪਰ ਡੂੰਘੀ ਉਕਰੀ ਗਈ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਿਸਟਮ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਖੱਪਾ ਅਤੇ ਰੋਹ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਜ੍ਹਾ ਵੀ ਬਣੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬੜੇ ਭਿਆਨਕ ਨਿਕਲੇ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਵਾਕਿਆ ਈ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਚੇ ਅਹੁਦੇ ਤਾਂ ਕੀ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰੇ ਅੰਦਰ ਮਾਮੂਲੀ ਨੌਕਰੀ ਵੀ ਨਾ ਮਿਲਦੀ। ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਾ ਬਣ ਸਕਦੇ।

ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਬਿਨਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ 8 ਅਕਤੂਬਰ 2003 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਸਹਿਜਧਾਰੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਵੋਟ ਦਾ ਹੱਕ ਖੋਹ ਲਿਆ। ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਤਕਰੀਬਨ 70 ਲੱਖ ਸਹਿਜਧਾਰੀਆਂ ਦਾ 44 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇਕੋ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਲੰਮੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨੀ ਪਈ ਜੋ ਕਿ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਸਾਫ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 25 ਉਤੇ)

ਹੀਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ-1

ਰੰਗੀਨ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਭੀੜ

'ਹੀਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ' ਵਿਚ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਉਸ ਦੌਰ ਦਾ ਵਰਕਾ ਫਰੋਲਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਤੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਜ਼ੋਰ ਫੜੀ ਬੈਠੀਆਂ ਸਨ। ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਤੇ ਹੁਨਰ ਦੇ ਦਮ 'ਤੇ, ਉਸ ਨੇ ਇਕਹਿਰੀ ਪਰਤ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਝਾਤੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ 'ਰੰਗੀਨ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਭੀੜ' ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨਾਲ ਜਿਹੜੀ ਕਥਾ ਉਸਾਰੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਭੇਤ 'ਵਿਚਲੀ ਗੱਲ' ਨਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਉਹ ਪਰਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਤਹਿਆਂ ਹੇਠ ਦੱਬੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ 'ਵਿਚਲੀ ਗੱਲ' ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਛਾਪੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਹੋਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਨੇ ਇਸ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਵੀ ਮਾਨਵੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਜਜ਼ਬੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਜੁਗਲਬੰਦੀ ਦਾ ਤਰਾਨਾ ਛੇੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

"ਭਾ ਜੀ! ਕਦੀ ਸਰਬਜੀਤ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਗਰਮਾ ਗਰਮੀ ਵੀ ਹੋਈ ਸੀ।" ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਚੇਤੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ। ਕੁਝ ਵੀ ਯਾਦ ਨਾ ਆਇਆ। ਸਰਬਜੀਤ ਦੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਉਚੇ ਪੀੜ੍ਹ ਵਾਲੇ ਹੱਸਦੇ ਦੰਦ ਹੀ ਮੇਰੇ ਚੇਤੇ ਵਿਚ ਲਿਸ਼ਕੇ। ਉਹ ਵਾਲੀਬਾਲ ਖੇਡਦਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿਦ ਕੇ ਗੋਲਾ ਸੁੱਟਦਾ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁੱਛਾਂ ਦੇ ਵੱਟ ਤਿੱਖੇ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਫਿਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਹੋਠ ਮੰਦ ਮੰਦ ਮੁਸਕਰਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੋਈ 'ਗਰਮਾ ਗਰਮੀ' ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਰਹੀ।

"ਜ਼ਰਾ ਸੋਚੋ! ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਮਾੜੀ ਮੋਟੀ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਹੋਈ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ।" ਉਹ ਬੁਝਾਰਤ ਬੁੱਝਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ: 416-918-5212

ਮੈਂ ਨਾਂਹ ਵਿਚ ਸਿਰ ਫੇਰਿਆ।

ਸਰਬਜੀਤ ਦਾ ਛੇ ਫੁੱਟ ਭਰਵਾਂ ਜੁੱਸਾ ਉਸ ਦੇ 'ਦੁੱਘ ਦੁੱਘ' ਕਰਦੇ ਰਾਇਲ-ਇਨ-ਫੀਲਡ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਸਜਿਆ ਬੈਠਾ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ। ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਧੁੱਪ ਵਾਲੀਆਂ 'ਰੇਬੈਨ' ਦੀਆਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ਐਨਕਾਂ। ਉਹ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਧੂੜਾਂ ਉਡਾਉਂਦਾ ਦਾਖ਼ਲ ਹੁੰਦਾ। ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਖਲੋਂਦਿਆਂ ਹੀ ਨੌਵੀਂ-ਦਸਵੀਂ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਚਹੇਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਸਾਂਭ ਲੈਂਦੇ ਅਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਪੂੰਝਦੇ ਉਸ ਦਾ 'ਅੰਗ ਅੰਗ' ਲਿਸ਼ਕਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ।

ਉਹ ਆਪ ਪੱਬਾਂ ਭਾਰ ਮੜਕ ਨਾਲ ਤੁਰਦਾ, ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ 'ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਆਕਾਲ' ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ, ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਾਥੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨਾਲ ਹੱਸ ਹੱਸ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦਾ। ਲਗਭਗ ਤੀਜੇ ਪੀਰੀਅਡ ਵੇਲੇ, ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਸਰਦੇ-ਪੁੱਜਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ, ਮੁੰਡੇ ਗਰਮਾ-ਗਰਮ ਖਾਣਾ ਲਿਆਉਂਦੇ। ਮੇਰਾ ਇਹ ਪੀਰੀਅਡ ਵਿਹਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵੀ। ਉਹ ਥਾਲ 'ਤੇ ਪਿਆ ਕਰੋਸ਼ੀਏ ਨਾਲ ਬੁਣਿਆ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਚਿੱਟਾ ਰੁਮਾਲ ਉਤਾਰਦਾ ਅਤੇ ਸਟਾਫ-ਰੂਮ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਾਥੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦਿੰਦਾ।

"ਭਾ ਜੀ! ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਦੋ ਬੁਰਕੀਆਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਖਾਣੀਆਂ ਹੀ ਪੈਣੀਆਂ ਨੇ।" ਸਰਬਜੀਤ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਆਖਦਾ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਇਨਕਾਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋ ਪੀਰੀਅਡਾਂ ਬਾਅਦ, ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾਣੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ, "ਜਾਹ ਉਏ! ਭੱਜ ਕੇ ਜਾਹ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਹੁੰ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਲਿਆ। ਜਿਹੜੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਉਹਨੂੰ ਆਖ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪਛੜ ਚੱਲੀ।" ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰ ਕੇ ਆਖਦਾ, "ਭਾ ਜੀ! ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਹੀਰਾ ਬੰਦਾ ਹੈ।"

ਦਰਸ਼ਨ ਮੇਰਾ ਬੀ.ਐੱਡ. ਦਾ ਜਮਾਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਂਜ ਸਰਬਜੀਤ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਚੰਗੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਇੱਬਣ ਤੋਂ ਬੱਸ ਬੈਠਦਾ ਤੇ ਝਬਾਲ ਆ ਕੇ ਉਤਰ ਜਾਂਦਾ। ਇਥੇ ਸਰਬਜੀਤ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਨੌਸ਼ਹਿਰੇ ਢਾਲੇ ਤੋਂ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ। ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਸਕੂਲ ਆਉਂਦੇ। ਰੋਟੀ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਉਡੀਕਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ। ਕਲਾਸ ਛੱਡ ਕੇ ਦੌੜਿਆ ਆਉਂਦਾ। ਉਹਦੀ 'ਸੁੰਘਣ ਸ਼ਕਤੀ' ਬੜੀ ਤੇਜ਼ ਸੀ। ਹੱਥ ਧੋਂਦਿਆਂ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ, "ਅੱਜ ਤਾਂ ਗੋਭੀ ਤੜਕੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।" "ਅੱਜ ਮਕੱਈ ਦੀ ਰੋਟੀ ਤੇ ਸਾਗ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਬੂ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।" "ਅੱਜ ਤਾਂ ਬਈ ਦੂਰੋਂ ਈ ਲੱਗਦਾ ਐ ਕਿ ਕਰੇਲੇ ਬਣੇ ਨੇ।" "ਸਗੋਂ ਭਿੰਡੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਨੇ ਅੱਜ?" ਸਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਇਸ 'ਸੁੰਘਣ ਸ਼ਕਤੀ' 'ਤੇ ਹੱਸਦੇ।

"ਸੁੰਘਣ ਸ਼ਕਤੀ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਵੀਰ ਦੀ ਏਨੀ ਤੇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੀਲ 'ਤੇ ਸੋਹਣੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਹਵਾ ਵਿਚ ਸੁੰਘ ਕੇ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਸਾਬਣ ਜਾਂ ਸ਼ੈਂਪੂ ਨਾਲ ਨਹਾਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਕਰੀਮ ਲਾਈ ਹੈ!" ਸਰਬਜੀਤ ਆਖਦਾ।

ਦੂਜੇ ਅਧਿਆਪਕ ਹੱਸਦੇ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮੁੱਛਾਂ ਵਿਚ ਮਿੰਨ੍ਹਾ ਮਿੰਨ੍ਹਾ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਬੁਰਕੀ ਤੋੜ ਕੇ ਸਬਜ਼ੀ ਨੂੰ ਲਾਉਣ ਲੱਗਦਾ।

"ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਚੱਕ-ਸਿਕੰਦਰ ਗਏ ਸਾਂ; ਸਵੇਰੇ, ਸਕੂਲ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਿਸੇ ਕੰਮ। ਭਾ ਜੀ 'ਕੇ.ਪੀ. ਸਿੰਘ' ਦੇ ਘਰ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘੇ ਸਾਂ।" ਸਰਬਜੀਤ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

ਮੇਰੇ ਗਰਾਈਂ ਤੇ ਬੀ.ਐੱਡ. ਦੇ ਹੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜਮਾਤੀ ਅਧਿਆਪਕ 'ਕੇ.ਪੀ. ਸਿੰਘ' ਦੀ ਬਹਿਕ 'ਪੱਧਰੀ' ਰਾਹੀਂ ਹੋ ਕੇ 'ਚੱਕ-ਸਿਕੰਦਰ' ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਜ ਉਧਰ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੱਲ੍ਹ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਅੱਜ ਆਪਣੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਉਚੇਚਾ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰ ਕੇ ਆਇਆ ਸਾਂ ਕਿ ਵੇਖੀਂ ਉਹਲੇ ਵਿਚ ਰਹੀਂ। ਫਤਾ ਭਾਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਭਰਾ ਤਾਂ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਕੰਧਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਵੇਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।"

"ਉਹ ਤਾਂ ਫਿਰ ਭਰਾ ਤੇਰੇ ਨੇ ਵੇਖ ਲਿਆ। ਸਾਡੀ ਭਾਬੀ ਨੇ ਅੱਜ ਕੇਸੀਂ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ?" ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਿੰਨ੍ਹਾ ਮਿੰਨ੍ਹਾ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਘਰ ਸੜਕ ਦੇ ਉਤੇ ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਤੇ ਕੇਸੀਂ ਨਹਾਤੀ 'ਭਾਬੀ' ਦੇ ਦੂਰੋਂ ਦੀਦਾਰ ਕਰ ਲਏ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਪਕ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪਏ।

"ਬੜਾ ਪਾਪੀ ਐ ਇਹ!" ਕੇ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਵੀ ਹੱਸਣ ਲੱਗਾ।

"ਪਾਪੀ ਨਹੀਂ ਜੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਹੀਰਾ ਬੰਦਾ ਹੈ।" ਸਰਬਜੀਤ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ।

ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਸਰਬਜੀਤ ਵਾਲੀਬਾਲ ਮੰਗਾ ਲੈਂਦਾ। ਮੁੰਡੇ ਤੇ ਮਾਸਟਰ ਵਾਲੀਬਾਲ ਖੇਡਦੇ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਦੁੱਧ-ਸੋਢੇ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਲੱਗਦੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਟੀਮਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਮੈਂ ਸਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਚੰਗਾ ਖੇਡਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਅਕਸਰ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਜਿੱਤ ਨਾ ਸਕਦਾ। ਉਤੋਂ ਉਤੋਂ ਹਾਰ ਮੰਨ ਤਾਂ ਲੈਂਦਾ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਅੰਦਰ ਹਾਰ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੁੰਦਾ।

"ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਭਾ ਜੀ, ਕੱਲ੍ਹ ਸਹੀ।"

ਕਦੀ ਕਦੀ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿਦ ਕੇ ਗੋਲਾ ਸੁੱਟਣ ਲੱਗਦਾ। ਉਮਰੋਂ ਵੀ ਛੋਟਾ ਸੀ ਤੇ ਸਰੀਰੋਂ ਵੀ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਤਕੜਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਗੋਲਾ ਉਸ ਦਾ ਸਦਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਇੰਚ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਡਿੱਗਦਾ। ਉਹਨੂੰ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਮੁੰਡਿਆਂ ਤੇ ਮਾਸਟਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਜੇਤੂ ਨਾਇਕ ਵਜੋਂ ਹੀ ਦਿਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ 5-6 ਇੰਚ ਦੀ ਵਿੱਥ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਗੋਲਾ ਸੁੱਟੀ ਜਾਂਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਵੰਗਾਰਦਾ। ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਦਮੋਂ ਕੱਢ ਲਵੇਗਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਵਿੱਥ ਨਿਕਲਣ ਨਾ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦਮੋਂ ਨਿਕਲਦਾ।

"ਭਾ ਜੀ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਸ ਸੁੱਕੇ ਜਿਹੇ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਇਹ ਕੌਤਕ ਕਰ ਕਿਵੇਂ ਲੈਂਦੇ ਓ।" ਉਹ ਹੱਸਣ ਲੱਗਦਾ, "ਤੁਹਾਡਾ ਬੇਲੀ ਕਾਹਨ ਸਹੁੰ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗਾ ਈ ਏ। ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲੱਗਦਾ ਈ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਬਾਲ ਮਾਰਦੈ ਤਾਂ ਧਰਤੀ 'ਚ ਟੋਆ ਪਾਉਣ ਤੱਕ ਜਾਂਦੈ।"

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਈ ਹਾਰ ਨੂੰ ਉਹ ਹੱਸ ਕੇ ਗਵਾ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ 'ਵੇਖਦੇ ਆਂ' ਦੀ ਵੰਗਾਰ ਦੇ ਕੇ ਜ਼ਾਹਿਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਪਰ ਅੰਦਰੇ ਅੰਦਰ ਸਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਹਾਰਨਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦਾ।

ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਮੁੱਕਦਿਆਂ ਹੀ ਦੂਜੇ ਅਧਿਆਪਕ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰਦੇ, ਪਰ ਉਹ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਦਾ, "ਬਜ਼ਾਰੋਂ ਨਿੰਬੂ ਤੇ ਬਰਫ਼ ਲਿਆਓ ਉਏ। ਸ਼ਿਕੰਜਵੀ ਬਣਾਈਏ।"

ਵਿਹਲੇ ਪੀਰੀਅਡ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸ਼ਿਕੰਜਵੀ ਪੀਂਦੇ। ਇੱਕ ਗਲਾਸ ਮੁਖ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜਦਾ।

"ਥੋੜ੍ਹਾ ਕੁ ਠੰਢਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਉਹਨੂੰ ਵੀ।"

ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਕੇ ਜਲੰਧਰ ਲਾਇਲਪੁਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਆਇਆਂ ਡੇਢ ਦਹਾਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਸਾਡੀ ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵਿਆਹ-ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਜਲੰਧਰ ਆਇਆ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲੇ ਸਾਂ।... ਘਰ ਬੈਠੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਅਚਨਚੇਤ ਸਰਬਜੀਤ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੇਰੀ 'ਗਰਮਾ ਗਰਮੀ' ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਲਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਬੜਾ ਸੋਚਣ 'ਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਯਾਦ ਨਾ ਆਈ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਯਾਦ ਆਇਆ ਉਸ ਦਾ ਹੱਸਦਾ ਹੋਇਆ ਸਾਂਵਲਾ ਚਿਹਰਾ। ਕੀਮਤੀ ਕੱਪੜੇ। ਗੁੱਟ 'ਤੇ ਬੱਧੀ ਮਹਿੰਗੀ ਘੜੀ। ਪੈਰੀਂ ਤਿੱਲੇਦਾਰ ਕਸੂਰੀ ਖੁੱਸਾ।

ਲਾਇਲਪੁਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ, ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਗੇਟ।

ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਘੱਟ-ਵੱਧ ਹੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪੀ.ਟੀ. ਮਾਸਟਰ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਅਕਸਰ ਆਖਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਹੈ; ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ।

ਕਦੀ ਗਰਮਾ-ਗਰਮ ਪਕੌੜਿਆਂ ਅਤੇ ਪੂਦਨੇ ਦੀ ਚਟਣੀ ਦਾ ਸਵਾਦ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਕਦੀ ਖ਼ਰਬੂਜ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫਾੜੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਕਦੇ ਹਰੀਆਂ ਤਰਾਂ ਤੇ ਨਿੰਬੂ ਨਿਚੋੜ ਕੇ ਕਾਲਾ ਲੂਣ ਲੱਗਦਾ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਖ਼ਰਚਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਸਰਬਜੀਤ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਉਂਜ ਮਿਲ-ਜੁਲ ਕੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸਰਬਜੀਤ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ 'ਤੇ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਆਖਦਾ, "ਭਾ ਜੀ! ਸੁਣਿਐਂ ਫਿਲਮ ਨਵੀਂ ਆਈ ਹੈ। ਆਪਾਂ ਸ਼ਨਿੱਚਰਵਾਰ ਵੇਖਣ ਜਾਣਾ ਹੈ ਸਾਰਿਆਂ, ਅੰਬਰਸਰ।"

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਰੂਰਾ ਮਿਲਦਾ, ਅਸੀਂ ਫਿਲਮ ਵੇਖਣ ਜਾਂਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਬਜੀਤ ਦਾ 'ਦਰਬਾਰ' ਸਜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਹ ਹਰ ਸਮੇਂ ਰੌਣਕ ਲਾਈ ਰੱਖਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਰੌਣਕੀ ਬੰਦੇ ਦੀਆਂ ਰੰਗੀਨ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਵਿਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ 'ਗਰਮਾ-ਗਰਮੀ ਵਾਲੀ ਯਾਦ' ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ।

"ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੋਈ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ।"

ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਸੇ 'ਨਿੱਕੀ-ਮੋਟੀ' ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ! ਉਹ ਗੱਲ ਦੱਸਣ ਦਾ ਮਨ ਵੀ ਬਣਾਈ ਬੈਠਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਨੂੰ ਟੋਹਣਾ ਤੇ 'ਉਸ ਘਟਨਾ' ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ!

ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਯਾਦ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੱਸਾਂ! ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਂ ਸਾਡੀ 'ਜਿੱਤਣ-ਹਾਰਨ' ਦੀ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਜ਼ਿਦ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੀ ਦੇ ਸਕਿਆ।

ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਰਬਜੀਤ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਇੱਕੋ ਹੀ ਸੀ। ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਧਿਆਪਕ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਬਜੀਤ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦਾ ਬੜਾ ਚਹੇਤਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਵਾਂਗ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦਾ ਸੀ।

1979 ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਸੁਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿਚੋਂ ਲੰਮੀ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਕੇ 'ਧਰਦਿਓ-ਬੁੱਟਰ' ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਲੈਕਚਰਾਰ ਜਾ ਲੱਗਾ। ਉਥੇ ਦਿਲ ਨਾ ਲੱਗਣ ਕਰ ਕੇ ਦੋ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਸੋਹਲਾਂ ਵਾਲੇ ਹਰਬੰਸ ਪੀ.ਟੀ. ਦੀ ਬਦਲੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਸਰਬਜੀਤ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂਆਂ ਵਾਂਗ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਅੱਜ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂਆਂ ਵਰਗੇ ਜੇ।" ਉਸ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਨੇ ਮੇਰਾ ਮਨ ਮੋਹ ਲਿਆ ਸੀ।

ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਮੀਲ ਦੀ ਵਿੱਥ 'ਤੇ ਐਨ ਹਿੰਦ-ਪਾਕਿ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਨੌਸ਼ਹਿਰੇ-ਢਾਲੇ ਦਾ ਹੈ। ਕਾਲੇ ਸਮਿਆਂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਕਈ ਸਾਲ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੇ, ਪਰ ਪਿੰਡ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਸਾਡੀ ਸਾਂਝ ਸਦਾ ਹੀ ਬਣੀ ਰਹੀ।

ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1963 ਵਿਚ ਜੇ.ਬੀ.ਟੀ. ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਸਾਂ। ਉਹ ਖਾਲੜੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਰਹਾਲੀ ਦੀ ਵਾਲੀਬਾਲ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਬਤੌਰ ਸਮੈਸ਼ਰ ਖੇਡੇ ਸਾਂ। ਜੇ.ਬੀ.ਟੀ. ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਸਾਡੀ ਐਡਹਾਕ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵੀ ਇੱਕੋ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਸਾਡੀ ਸਾਂਝ ਹੋਰ ਗੂੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਪੱਕੇ ਟੀਚਰ ਬਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਮਿਲਣ-ਗਿਲਣ ਬਣਿਆਂ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ। ਅਸਾਂ ਦੋਵਾਂ ਅੱਗੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਕੇ ਬੀ.ਏ., ਐਮ.ਏ. ਅਤੇ ਬੀ.ਐਡ. ਵਗੈਰਾ ਕਰ ਲਈਆਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕ ਜਾ ਲੱਗੇ।

ਮੈਂ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਪਿੰਡ ਰਿਹਾ, ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਗਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਖੇਡਣਾ ਤੇ ਖਿਡਾਉਣਾ ਮੇਰਾ ਨਿੱਤ-ਨੇਮ ਸੀ। ਇੰਜ ਮੈਂ ਲਗਾਤਾਰ ਢਾਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਉਤੇ ਰੋਜ਼ ਵਾਲੀਬਾਲ ਖੇਡਦਾ-ਖਿਡਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਮੇਰੇ ਨਵੇਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਮੈਚ ਖੇਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੀ। ਅਸੀਂ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਅਤੇ ਕਲੱਬਾਂ ਨਾਲ ਮੈਚ ਖੇਡਦੇ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਵਾਲਾ ਹੀ ਰੋਲ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਵੀ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੀ ਬੜੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਟੀਮ ਸੀ। ਅਸਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੇ ਕਈ ਖਿਡਾਰੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ, ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਮੈਚ ਖੇਡਦੇ, ਜਿੱਤਦੇ-ਹਾਰਦੇ। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੁੱਖ ਖਿਡਾਰੀ ਹੁੰਦੇ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤੀ ਤੰਦ ਸਦਾ ਜੁੜੀ ਰਹੀ। ਸਰਬਜੀਤ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਖਿਡਾਰੀ ਸੀ।

ਮੈਨੂੰ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਕੇ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਲਾਇਲਪੁਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਆਇਆਂ ਲਗ-ਭਗ ਡੇਢ ਦਹਾਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਸਾਡੀ ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵਿਆਹ-ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਜਲੰਧਰ ਆਇਆ। ਅਸੀਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲੇ ਸਾਂ। ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਉਤੇ ਉਤਾਰ ਦਿਆਂ।

ਕਾਰ 'ਚ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦੇ ਰੁਮਾਂਚਕ ਧੁੰਦਲਕੇ ਵਿਚ ਗਵਾਚਣਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ!

"ਕਾਹਨ ਸਿੰਹਾਂ! ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਘਰ ਚੱਲ। ਬੈਠ ਕੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਕਰਾਂਗੇ। ਗਰਮਾ ਗਰਮ ਭਾਫਾਂ ਛੱਡਦੀ ਚਾਹ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਪਿਆਲਾ ਪੀਆਂਗੇ। ਉਥੋਂ ਹੀ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਬੱਸ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਛੱਡ ਆਊਂ। ਦਿਨ ਤਾਂ ਅਜੇ ਬੜਾ ਪਿਐ ਤੇ ਤੂੰ ਕਿਹੜਾ ਵਲੈਤ ਜਾਣੈਂ। ਆਹ ਪਿਐ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।" ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿਆਰ ਸੀ।

ਘਰ ਬੈਠੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਅਚਨਚੇਤ ਸਰਬਜੀਤ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੇਰੀ 'ਗਰਮਾ ਗਰਮੀ' ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਲਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਬੜਾ ਸੋਚਣ 'ਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਯਾਦ ਨਾ ਆਈ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਯਾਦ ਆਇਆ ਉਸ ਦਾ ਹੱਸਦਾ ਹੋਇਆ ਸਾਂਵਲਾ ਚਿਹਰਾ। ਕੀਮਤੀ ਕੱਪੜੇ। ਗੁੱਟ 'ਤੇ ਬੱਧੀ ਮਹਿੰਗੀ ਘੜੀ। ਪੈਰੀਂ ਤਿੱਲੇਦਾਰ ਕਸੂਰੀ ਖੁੱਸਾ।

ਸਰਬਜੀਤ ਦੇ ਖੁੱਸੇ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਬੰਦਾ ਪਰਸੋਂ 'ਫੇਰਾ ਲਾਉਣ' ਲਾਹੌਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਚਾਰ ਖੁੱਸੇ ਮੰਗਵਾਏ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਮੰਗਵਾਉਣੈ ਤਾਂ ਦੱਸੋ। ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਫਿਰ ਲਾਹੌਰ ਜਾਣੈਂ। ਆਖਦਾ ਸੀ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਬੜੀ ਵਧੀਆ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਫੇਰੇ ਵੇਖੀ ਨਹੀਂ ਗਈ। ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਫਿਲਮ ਵੇਖਣ ਲਾਹੌਰ ਜਾਣਾ ਸੂ।" ਉਹ ਖਿੜਖਿੜਾ ਕੇ ਹੱਸਿਆ।

ਲਾਹੌਰ ਜਾਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇੰਜ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਪਿੰਡੋਂ ਉਠ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ!

ਉਸ ਦੀ ਤੜਕ-ਭੜਕ ਤੇ 'ਸ਼ਾਨੋ-ਸ਼ੌਕਤ' ਪਿੱਛੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਚੰਗੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਐਨ ਹਿੰਦ-ਪਾਕਿ ਸਰਹੱਦ ਉਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਇਸੇ ਸਰਹੱਦ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਦੀਆਂ ‘ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੇ ਬਰਕਤਾਂ’ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਅਜੇ ਸਰਹੱਦ ’ਤੇ ਵਾੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗੀ। ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਟਾਂ ਨਾਲ ਵੱਟਾਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਸਨ। ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਬਚਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਲੋਕ ਉਰਾਰ-ਪਾਰ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਤੇ ਸੌਦੇ ਵੀ।

ਸਰਬਜੀਤ ਹੁਰੀਂ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਪੈਸੇ ਵੱਲੋਂ ਚੰਗੀ ਮੋਟੀ ਸਾਮੀ ਸਨ। ਨੌਕਰੀ ਤਾਂ ਸਰਬਜੀਤ ਸ਼ੁਗਲ ਵਜੋਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਮਿਲਦੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਸੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਖ਼ਰਚ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਉਤੇ ਉਸ ਦੀ ‘ਸਰਦਾਰੀ’ ਦੀ ਪੈਂਠ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਮਿਲਾਪੜੇ ਅਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ਦਿਲ ਸੁਭਾ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ‘ਸਰਦਾਰੀ’ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਚੁਭਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਹਉਮੈ ਵਿਚ ਉਡਿਆ ਫਿਰਦਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੱਬਰ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ‘ਸਾਂਝਾਂ’ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਲੁਕਵੇਂ ਅਭਿਮਾਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਇਹ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ‘ਬਲੂ ਸਟਾਰ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ’ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹ ਮੱਚੀ ਹੋਈ ਸੀ।

“ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ’ਤੇ ਮਿਹਰ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ।” ਸਰਬਜੀਤ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨੇੜ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਹੀ ਹੈੱਡਮਾਸਟਰ ਉਹਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਹਿੰਦਾ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਸਕੂਲ ਆਵੇ, ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਜਾਵੇ।

ਇਕ ਦਿਨ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪੁਲਸੀਏ ‘ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਹ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਉਛਲ ਪਿਆ, “ਆਹ ਰੇੜ੍ਹ ‘ਤਾ ਈ।”

‘ਖ਼ੁਸ਼ੀ’ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ, “ਪਰਸੋਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਏ ਸਾਂ। ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਸਵਾਦ ਆ ਗਿਆ। ਏਸੇ ਪੁਲਸੀਏ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਆਈ, ਸਾਡੇ ਵਿੰਹਦਿਆਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਜੋੜ ਤਰਲੇ ਲਵੇ; ਆਖੇ, ‘ਮੇਰੇ ਘਰਵਾਲੇ ਦੀ ਜਾਨ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਕਰ ਦਿਓ। ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ। ਸਾਡਾ ਨਿੱਕਾ ਨਿੱਕਾ ਜੀਆ ਜੰਤ ਕੀ ਕਰੂ!’ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਛੇ-ਸੱਤ ਸਾਲ ਦਾ ਨਿਆਣਾ ਅੱਗੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਕੰਬਦਾ ਹੋਇਆ ਸੰਤਾਂ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਆਖੇ, ‘ਮੇਰੇ ਡੈਡੀ ਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰਿਓ।’ ਸੰਤ ਕਹਿੰਦੇ, ‘ਬੀਬੀ, ਤੇਰੇ ਘਰਵਾਲੇ ਨੇ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀ ਤਾਂ ਏਡੇ ਏਡੇ ਨਿਆਣੇਂ ਸਨ। ਨਾਲੇ ਬੀਬੀ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ! ਕਰਨ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਤਾਂ ਸੰਗਤ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਗੁਰੂ ਮਹਾਂਰਾਜ!”

ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣਾ ਚੰਗਾ ਨਾ ਲੱਗਾ।

“ਇਸ ਵਿਚ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਹੈ? ਬੰਦੇ ਦੀ ਜਾਨ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਤ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਤਾਂ ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੈਨੂੰ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਖਲੋਤੇ ਉਸ ਛੋਟੇ ਮੁੰਡੇ ‘ਤੇ ਤਰਸ ਨਾ ਆਇਆ?” ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਿਆ।

“ਤਰਸ ਤਾਂ ਆਇਆ ਸੀ ਭਾ ਜੀ! ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਨਾਨੀ ਚਲੀ ਗਈ ਤਾਂ ਸੰਤਾਂ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਬੰਦੇ ਉਸ ’ਤੇ ਹੱਸਣ ਲੱਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਸੇ ਵਿਚ ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਲ ਹੀ ਗਿਆ ਸੀ!”

“ਰਤਾ ਸੋਚ ਕੇ ਵੇਖ! ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਥਾਂ ਜੇ ਕਿਤੇ ਤੂੰ ਹੁੰਦੋਂ!”

ਉਸ ਨੇ ਉਚੀ ਸਾਰੀ ਆਖਿਆ, “ਓ ਛੱਡੋ ਭਾ ਜੀ! ਐਵੇਂ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਚੇਤਾ ਨਾ ਕਰਾਓ।”

ਉਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਛਤਾਵੇ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

“ਰਮੇਸ਼ ਜੀ ਐਧਰ ਆਓ! ਤਾਸ਼ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਵੇ।” ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਚਹੇਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਲੰਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਿੱਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਅੰਦਰ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਖਲੋਤੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਦਰਦ ਜਾਗ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦਰਦ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, “ਤੇਰੇ ਸੰਤਾਂ ਕੋਲ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਮਗਲਰ ਅਤੇ ਦਸ ਨੰਬਰੀਏ ਜਾ ਕੇ ਮੱਥੇ ਟੇਕਣ ਲੱਗੇ ਨੇ। ਇਹੋ ਜਿਹਿਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਚੰਨ ਚਾੜ੍ਹੇਗੀ, ਇਹ ਵੀ ਕਦੀ ਸੋਚਿਐ?”

ਉਸ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ, “ਇਹੋ ਲੋਕ ਹੀ ਤਾਂ ‘ਮਾਰ-ਖੋਰੀ ਕੌਮ’ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਅੜੇ-ਥੁੜੇ ਕੰਮ ਆਉਣ ਵਾਲੇ। ਕੁਝ ਖੜਕਾ-ਦੜਕਾ ਕਰਨ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ।”

ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਹੱਸਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਿਆ- “ਮੈਂ ਜਾਣਦਾਂ; ਅਸਲ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਲਾ ਕੇ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖੀ ਏ! ਸਭ ਸਮਝਦਾਂ ਮੈਂ। ਭਾ ਜੀ! ਜਾਨ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਲਾ ਕੇ ਜੇ ਅਸਾਂ ਆਰ-ਪਾਰ ਜਾ ਕੇ ਚਾਰ ਪੈਸੇ ਕਮਾਏ ਨੇ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੀ ਖੋਹ ਲਿਐ? ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੱਟ ਵੱਢੀ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾਈ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜੇਬ ਕੱਟੀ। ਜੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ, ਆਪਣੀ ਜੀ-ਜਵਾਨੀ ’ਤੇ ਕੀਤਾ। ਨਾ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਕੁਝ ਵਿਗਾੜਿਐ, ਨਾ ਮੁਲਕ ਦਾ। ਨਾਲੇ ਇਸ ਵਿਚ ਮੁਲਕ ਦਾ ਜਾਂਦਾ ਵੀ ਕੀ ਹੈ! ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਭਲਾ ਕਾਹਦੀ ਤਕਲੀਫ਼! ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਹਰਲ ਹਰਲ ਕਰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਵੇਖੋ, ਜਿਹੜੇ ਪੁਲਸੀਏ ਕਦੀ ਸਾਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਹੋ ਹੁਣ ਸਾਡੀਆਂ ਬਰੂਹਾਂ ’ਤੇ ਖਲੋਤੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਜੀ ਜੀ ਕਰਦੇ।”

ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਬੱਸ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਮਾਰੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ‘ਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। “ਸੰਤ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਹੁਣ ਧੋਤੀ ਟੋਪੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜਮਨਾ ਪਾਰ ਜਾਊ, ਜਾਂ ਦੂਸਰੇ ਪਾਰ।”

ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਨਾਜ਼ਕ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ, “ਰਮੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ‘ਪਰਲੇ ਪਾਰ’ ਕਰ ਦੇਵੇਂਗਾ?”

ਰਮੇਸ਼ ਉਸ ਦਾ ਬੜਾ ਸਨੇਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਮੋਟੇ ਕੰਮ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਿਠ-ਬੋਲੜਾ ਜਿਊੜਾ, ਜਿਹੜਾ ਲੱਗਦੀ ਵਾਹੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੁਖਾਉਂਦਾ।

ਸਰਬਜੀਤ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਰੁਕਿਆ। ਫਿਰ ਸੋਚ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, “ਲਓ ਰਮੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਕੁਝ ਆਖੂ! ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੀ ਹਿੰਮਤ ਐ! ਸਾਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਹੀ ਕੋਈ ਉਸ ਦਾ ਵਾਲ ਵਿੰਗਾ ਕਰ ਸਕੂ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਮਰ ਕੇ ਵੀ ਰਮੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਵਿਚ ਘੁੱਟਿਆ ਹੋਊ! ਉਹ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਹੀਰਾ ਹੈ।”

“ਜਿਹੜੇ ਮਰੇ ਨੇ, ਉਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੀਰੇ ਸਨ!”

ਉਹ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਰਬਜੀਤ ਮੈਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁੱਛ ਦੇ ਉਤਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਜ਼ਿਹਨ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ, ਤਾਂ ਰਮੇਸ਼ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਅੰਤਰ-ਦੇਸ਼ੀ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ਾ ਕੰਬਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ।

ਸਰਬਜੀਤ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ। ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਸਕੂਲੋਂ ਅਜਿਹੀ ਘਸਾਈ ਮਾਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੀਲੇ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ੇ ਵਿਚਲੀ ਇਬਾਰਤ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਰਮੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਈ, ਤੇ ਉਹ ਹੈਰਾਨੀ ਤੇ ਜਗਿਆਸਾ ਵੱਸ ਸਟਾਫ ਰੂਮ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚਿੱਠੀ ਉਤੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀ ਮੋਹਰ ਸੀ।

‘ਸਾਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਤਿਹ ਬੁਲਾ ਕੇ’ ਉਸ ਨੇ ਰਮੇਸ਼ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾਈ ਸੀ ਕਿ ਧਨਵੰਤ ਕੋਲੋਂ ਜਿਹੜੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਸਰਬਜੀਤ ਨੇ ਲੈਣੇ ਨੇ, ਉਹ ਧਨਵੰਤ ਆਪੇ ਹੀ ਠੀਕ ਸਮਝ ਕੇ ਕਿਸੇ ਪੁੰਨ-ਖ਼ਾਤੇ ਖ਼ਰਚ ਕਰ ਦੇਵੇ! ਕੁਝ ਹੋਰਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਪੈਸੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਗ਼ਰੀਬ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਹਿਤ ਖ਼ਰਚ ਕਰ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਸਕੂਲ ਦਾ ਨਿੱਕਾ-ਮੋਟਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਮੁਕਾਉਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵੇਰਵੇ ਦਰਜ ਸਨ। ਅੰਤ ’ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ‘ਚਿੱਠੀ’ ਮਿਲਣ ਤੱਕ ਉਹ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ‘ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਭੁੱਲ-ਚੁੱਕ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ!’

ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਲੁਕਿਆ ਰਹੱਸ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਜਾਗਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਉਥੇ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹ ਮਨਹੂਸ ਖ਼ਬਰ ਆਣ ਸੁਣਾਈ ਕਿ ਸਰਬਜੀਤ ਸਰਹੰਦ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਕੇ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਘਰ ਦੇ ਅੱਜ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਲੱਭਣ ਗਏ ਸਨ। ਰਮੇਸ਼ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ਾ ਸ਼ਾਇਦ ਸਿਮਟ ਕੇ ਉਹ ਬਾਹਵਾਂ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਰਨ ਸਮੇਂ ਸਰਬਜੀਤ ਨੇ ਰਮੇਸ਼ ਨੂੰ ਘੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ!

> ***ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪੁਲਸੀਏ ‘ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਹ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਉਛਲ ਪਿਆ, “ਆਹ ਰੇੜ੍ਹ ‘ਤਾ ਈ।” ‘ਖ਼ੁਸ਼ੀ’ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ, “ਪਰਸੋਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਏ ਸਾਂ। ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਸਵਾਦ ਆ ਗਿਆ। ਏਸੇ ਪੁਲਸੀਏ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਆਈ, ਸਾਡੇ ਵਿੰਹਦਿਆਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਜੋੜ ਤਰਲੇ ਲਵੇ; ਆਖੇ, ‘ਮੇਰੇ ਘਰਵਾਲੇ ਦੀ ਜਾਨ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਕਰ ਦਿਓ। ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ। ਸਾਡਾ ਨਿੱਕਾ ਨਿੱਕਾ ਜੀਆ ਜੰਤ ਕੀ ਕਰੂ!’ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਛੇ-ਸੱਤ ਸਾਲ ਦਾ ਨਿਆਣਾ ਅੱਗੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਕੰਬਦਾ ਹੋਇਆ ਸੰਤਾਂ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਆਖੇ, ‘ਮੇਰੇ ਡੈਡੀ ਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰਿਓ।’ ਸੰਤ ਕਹਿੰਦੇ, ‘ਬੀਬੀ, ਤੇਰੇ ਘਰਵਾਲੇ ਨੇ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀ ਤਾਂ ਏਡੇ ਏਡੇ ਨਿਆਣੇਂ ਸਨ। ਨਾਲੇ ਬੀਬੀ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ! ਕਰਨ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਤਾਂ ਸੰਗਤ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਗੁਰੂ ਮਹਾਂਰਾਜ!”***
>
> ***ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣਾ ਚੰਗਾ ਨਾ ਲੱਗਾ।***
>
> ***“ਇਸ ਵਿਚ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਹੈ? ਬੰਦੇ ਦੀ ਜਾਨ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਤ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਤਾਂ ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੈਨੂੰ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਖਲੋਤੇ ਉਸ ਛੋਟੇ ਮੁੰਡੇ ‘ਤੇ ਤਰਸ ਨਾ ਆਇਆ?” ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਿਆ।***

ਮਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਸਰਬਜੀਤ ਨੇ ‘ਜਮਨਾ ਪਾਰ’ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਬਾਹਰੀ ਪਛਾਣ ਵਾਲੇ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਜਾਣ ਕੇ ‘ਵਸੀਅਤ ਨੁਮਾ’ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਸੀ!

ਬੜੀ ਦੁਖਦਾਈ ਝਾਕੀ ਮੇਰੇ ਮਨ-ਮਸਤਕ ‘ਤੇ ਛਾ ਗਈ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਰਹੰਦ ਨਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਲਿਆਂਦੀ ਉਸ ਦੀ ਫੁੱਲੀ ਹੋਈ ਲਾਸ਼ ਪਈ ਸੀ। ਉਹ ਘਰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਖ਼ਫ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋ ਆਏ ਕਿਸੇ ਮਹਿਮਾਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਡੇਰੇ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਹਉਮੈ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਰੂਹ ‘ਰੁੱਖੇ ਬੋਲਾਂ’ ਦਾ ਭਾਰ ਚੁਕਣੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ! ਉਂਜ ਇਹੋ ਵਡੇਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ‘ਬੁਲੰਦੀਆਂ’ ‘ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਟੱਬਰ ਉਸ ਵਡੇਰੇ ਦੇ ਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਜਾਣਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸੇ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥੀਂ ਖਿਡਾਇਆ, ਮੋਢਿਆਂ ‘ਤੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਹੂਟੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ; ਗ਼ਲਤੀ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਿਚਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਜਟਕੀਆਂ ਤੇ ਰੁੱਖੀਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਲਾਡ ਨਾਲ ਗਲ ਲਾ ਕੇ, ਗੱਲ੍ਹ ਥਪ-ਥਪਾ ਕੇ, ਖ਼ਰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਜੇਬਾਂ ਵੀ ਭਰੀਆਂ ਸਨ।

ਪਰ ਸਰਬਜੀਤ ਹੁਣ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿ ਗਿਆ! ਵਿਆਹਿਆ-ਵਰ੍ਹਿਆ; ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਇਨਸਾਨ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਪਰ ਵਡੇਰੇ ਲਈ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਅਜੇ ਬੱਚਾ ਹੀ ਸੀ। ਠੀਕ; ਉਸ ਦੀ ਸੋਚਣੀ ਤੇ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਹੁਣ ਫ਼ਰਕ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਿਆ ਤੇ ਉਹ ਸਰਬਜੀਤ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਆਏ ਕਿਸੇ ਜੀਅ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਬਚਪਨ ਦਾ ‘ਸੱਬਾ’ ਸਮਝ ਕੇ ਗਾਲ੍ਹ ਦੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਸਰਬਜੀਤ ਉਹਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਦੇਣ ਹੀ ਏਨੀ ਸੀ! ਜਵਾਨ ਹੋਏ ਸਰਬਜੀਤ ਹੁਰਾਂ ’ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਛੱਪਾ ਹੀ ਏਨਾ ਸੀ! ਉਂਜ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਸਰਬਜੀਤ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਕੋਈ ਗੁਸਤਾਖ਼ੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬਿਖ਼ਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦਾ ਵੀ ਤਾਂ ਅਗਲਿਆਂ ਮਖ਼ੌਲ ਉਡਾਉਂਦਿਆ ਹੱਸ ਕੇ ਆਖਣਾ ਸੀ, “ਵਾਹ ਬਈ! ਤੂੰ ਤਾਂ ਐਂ ਕਰਦੈਂ ਜਿਵੇਂ ਅੱਗੇ ਕਦੀ ਤੂੰ ਉਸ ਦੀ ਗਾਲ੍ਹ ਖਾਧੀ ਨਾ ਹੋਵੇ! ਇਹ ‘ਘਿਓ ਦੀਆਂ ਨਾਲਾਂ’ ਖਾ ਖਾ ਕੇ ਹੀ ਉਹ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਸਨ! ਅੱਜ ਏਡੀ ਕਿਹੜੀ ਅਲੋਕਾਰ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ!’

ਗੱਲ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਵੀ ਉਹ ਵਡੇਰਾ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਸਰਬਜੀਤ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਪਿਤਰੀ ਮਾਣ ਵਿਚ ਗਾਲ੍ਹ-ਮੰਦਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰਦੇ, ਹੱਸ ਕੇ ਟਾਲ ਦਿੰਦੇ, ਪਰ ਸਰਬਜੀਤ ਉਸ ਦਿਨ ਹੱਸ ਕੇ ਟਾਲ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਉਹ ਰਿੱਝਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ‘ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲਾ ਕੇ ਘਰੋਂ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਨਵ-ਵਿਆਹੀ ਪਤਨੀ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਹ ਲੁਧਿਆਣੇ ਕਿਸੇ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਠਹਿਰੇ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਸਰਹੰਦ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਜਾ ਛਾਲ ਮਾਰੀ। ਉਸ ਦੇ ਡੁੱਬ ਜਾਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਉਸ ਦੀ ਨਵ-ਵਿਆਹੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਆਣ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਿਨ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖ਼ੁਦਕਸ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਮਰਨ ਨਾਲੋਂ ਜਿਉਣ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਮੋੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਰਹੰਦ ਨਹਿਰ ਉਤੇ ਬਣੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ‘ਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ‘ਮਨਾਉਣ’ ਦੀ ਆਖ਼ਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਲੱਖ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਬਜੀਤ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ ਛੁਡਾ ਕੇ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਤੀਸਰੇ ਦਿਨ ਹਰੇ ਜਾਲ਼ੇ ਨਾਲ ਲਿੱਬੜੀ ਉਸ ਦੀ ਗਲ਼ ਚੁੱਕੀ ਲਾਸ਼ ਲੱਭੀ ਸੀ। ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮੱਚ ਗਈ ਸੀ।

ਮੈਂ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਕਮਲਾ ਭੰਗ ਦੇ ਭਾੜੇ ਜਾਨ ਗਵਾ ਬੈਠਾ। ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਸੌ ਉਨੀ ਇੱਕੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।”

ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਕਹਿਰੀ ਮੌਤ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਫ਼ਸੋਸ ਸੀ।

(ਇਸ ਲੰਮੇ ਲੇਖ ਦੀ ਦੂਜੀ ਤੇ ਆਖਰੀ ਕਿਸ਼ਤ ‘ਵਿਚਲੀ ਗੱਲ’ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿੱਚ)

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ‘ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ’ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਹਕੀਕਤ

(ਸਫਾ 23 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ 10 ਅਕਤੂਬਰ 1947 ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੀ ਅਸਰ ਹੋਏ? ਕੀ ਅਗਲੇ ਦਿਨ 11 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਫੜੋ-ਫੜੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ? ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕੱਢ ਦਿਤਾ ਗਿਆ? ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ? ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਐਸਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਐਸਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਜਰਨੈਲ, ਏਅਰ ਮਾਰਸ਼ਲ (ਸ. ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ. ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ), ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਆਦਿ ਨਾ ਬਣ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜੇਕਰ ਰੁਚੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੇਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਹ ਪ੍ਰਬਲ ਰੁਚੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਝੁਕਾ ਔਰਤ ਅਤੇ ਲੁਟ ਮਾਰ ਵਲ ਹੈ”, ਫਿਰ ਤਾਂ ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ, “ਜ਼ਬਤ ਕਰਾਂਗੇ ਮਾਲ ਫਿਰੰਗੀਆਂ ਦੇ, ਲੁਟ ਲਵਾਂਗੇ ਦੌਲਤਾਂ ਬੋਰੀਆਂ ਨੀ। ਫੇਰ ਵੜਾਂਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਤਰ ਖਾਨੇ, ਬੰਨ੍ਹੀਂ ਲਿਆਵਾਂਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੋਰੀਆਂ ਨੀ।”, ਲਿਖ ਕੇ 1947 ਤੋਂ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ, ਵਾਰਿਸਸ਼ਾਹ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ 80 ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ 1767 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ‘ਹੀਰ’ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮਿਸਲਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਜੋ ਲਿਖਿਆ, ਉਹ ਵੀ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਲਿਖਦਾ ਹੈ,

ਜਦ ਦੇਸ ‘ਤੇ ਜੱਟ ਤਿਆਰ ਹੋਏ,
ਘਰੋ ਘਰੀ ਜਾ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਹੋਈ।
ਚੋਰ ਚੌਧਰੀ ਯਾਰ ਨੇ ਪਾਕਿ ਦਾਮਨ,
ਭੂਤ ਮੰਡਲੀ ਇੱਕ ਥੀਂ ਚਾਰ ਹੋਈ।

ਇੰਜ ਦੀਆਂ ਰੁਚੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਲੋਕ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਗਰਦਾਨੇ ਜਾਂਦੇ।

ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕਥਨ ਵਜ਼ਨਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੁਦ ਵੀ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਕਿਸੇ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ। ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣਾ ਉਲੂ ਸਿੱਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਾਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਨਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਰ ਰਖੀ ਹੈ। ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਵੀ, ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਘੋਖ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਬੜੇ ਭਿਆਨਕ ਨਿਕਲੇ ਹਨ। ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਐਸੀਆਂ ਗਲਤ ਕਥਨੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਉਡਦਿਆਂ ਮਗਰ ਲਗਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਪਿਰਤ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਗਮਦੂਰ ਅਮਨ ਚੇਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਰਹੇਗਾ

(ਸਫਾ 21 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਵੇਖੋ। ਕਹਿਣਾ ਹੌਲੀ ਪਰ ਕਹਿਣਾ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ‘ਚ, ਦੁਖੀ ਹੋਣ ਦਾ ਢੰਗ ਵੀ ਅਜੀਬ ਦਰਸਾਉਣਾ, ਇਵੇਂ ਕਹਿ ਕੇ ‘ਭੌਰੇ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਵਿਆਹ ਨੂਰੀ ਨਾਲ ਭਾਵੇਂ ਕਰਾਵੇ ਪਰ ਅਸੀਂ ਮੀਰ ਆਲਮ ਹਾਂ ਬਾਬੇ ਮਰਦਾਨੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ‘ਚੋਂ ਤੇ ਨੂਰੀ ਮੀਰ ਆਲਮਾਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨਹੀਂ।’

ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮਰਾਸੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵੱਡੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇੱਦਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਗਮਦੂਰ ਤੇ ਭਰਪੂਰ ਨੇ ਪਿੰਡ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਤੇ ਸਰਦੂਲ ਨੇ ਖੰਨੇ ਕੋਠੀ ਪਾ ਲਈ, ਕੋਠੀ ਵੀ ਮਹਿਲਾਂ ਵਰਗੀ। ਗਮਦੂਰ ਦੀ ਅਚਨਚੇਤ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਦਿਲ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਨਾਲ। ਦਿਲ ਫੇਲ੍ਹ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ? ਇਹ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਦਿਲ ਵਿਚ ਹੀ ਲੈ ਗਿਆ ਪਰ ਸਰਦੂਲ ਨੇ ਉਹਦਾ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ਜਿੰਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਕੀਤਾ ਯਕੀਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ ਪਰ ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਤੇ ਗਮਦੂਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੋਗ ‘ਤੇ ਇੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਉਣਾ ਹੈ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ‘ਕੱਠ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਹੋਣੀ ਨੂੰ ਠੂਠਾ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ‘ਚ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤੈ ਕਿ ਇਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਗੱਡੀਆਂ ਲਈ ਪਾਰਕਿੰਗ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਹੂਟਰ ਬਹੁਤ ਵੱਜੇ ਸਨ, ਦੋ ਕਨਾਲ ਵਿਚ ਟੈਂਟ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਸ਼ਾਹੀ ਮਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਜਿੰਨਾ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ ਪਰ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਖਰਾਬ ਤਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਦਣ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਜ ਕੇ ਮੀਂਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਵਰ੍ਹਿਆ ਬਲਕਿ ਨੇਰ੍ਹੀ ਨੇ ਤੰਬੂ ਵੀ ਉਖਾੜ ਸੁੱਟੇ ਸਨ ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰੱਬ ਧੱਕਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਕ ਗਾਇਕ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਹੰਝੂ ਕੇਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਜਾਣਦਾਂ ਕਿ ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਅਤੇ ਅਮਰ ਨੂਰੀ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਤੇ ਨਾਮੀ ਗਰਾਮੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਵਿਚਰਨ ਵਾਲੇ ਗਮਦੂਰ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਹਉਕਿਆਂ ‘ਚ ਲੰਘੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੇ ਗਮਾਂ ਨੂੰ ਮਸਖਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਲੁਕੋ ਕੇ ਬਾਹਰਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਨਾਲ ਤੇਹ ਮੋਹ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਗਮ ਇਹ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਕ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ।

ਛਟੀ ਨਾਲ ਤਬਲਾ ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਭਰਪੂਰ ਵੀ ਬਾਈਪਾਸ ਸਰਜਰੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਦਿਨ ਲੰਘਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਹਾਲੇ ਵੀ ਕਦੇ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਹੱਸ ਕੇ ਕਹੇਗਾ ‘ਤਿੰਨ ਭਰਾ ਅਸੀਂ ਰੰਗ ਦੇ ਕਾਲੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਡਰਦੇ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਂ ਕਿ ਕਿਤੇ ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ ਨਾ ਪੈ ਜਾਏ ਪਰ ਹੋਣੀ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਨੇ ਸਾਡਾ ਇਕ ਭਰਾ ਗੈਸ ਵਾਂਗ ਮੁੱਢੋਂ ਹੀ ਬੁਝਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।’

ਮੁਕੱਦਰਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕੁਨੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਸਮਝ ਨਾ ਆਈ ਹੋਵੇ! ਕਿਉਂਕਿ ਗਮਦੂਰ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਬਾਵਾ ਸਿਕੰਦਰ ਪਿੱਪਲ ਦੀ ਥਾਂ ਪਿੱਪਲ ਵਾਂਗ ਉਗਿਆ ਹੈ ਯਾਨਿ ਬਹੁਤ ਸੁਰੀਲਾ ਗਾਇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਗਮਦੂਰ ਦੀ ਇਕ ਧੀ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਕਾਲਜ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

‘ਕਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਹਾਨ ’ਤੇ ਕਿਉਂ ਪੈਦਾ, ਰੱਬਾ ਸਾਨੂੰ ਨ੍ਹੀਂ ਸੋਹਣੇ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ’ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਭਰਾ ਰੱਬ ਨੂੰ ਉਲਾਂਭਾ ਤਾਂ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ‘ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਦੇ ਹਰਫ ਵੀ ਕਾਲੇ’ ਕਹਿ ਕੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਸਿਫਤ ਵਿਚ ‘ਪਹਾੜ ਕੋਹੇਤੂਰ ਦਾ ਸੁਰਮਾ ਵੀ ਕਾਲਾ ਲੋਕੀਂ ਅੱਖੀਆਂ ਵਿਚ ਘਸੇਂਦੇ’ ਨਾਲ ਸੁਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬੂੱਚੀਆਂ ਪਵਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਸ਼! ਗਮਦੂਰ ਹਾਲੇ ਵੀਹ ਕੁ ਸਾਲ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਖਲਾਕ ਨਾਲ ਹੋਰ ਢਿੱਡ ਭਰੀ ਰੱਖਦੀ।

ਲਾਣੇਦਾਰ

ਕਹਾਣੀ

'ਲਾਣੇਦਾਰ' ਕਹਾਣੀ ਸੰਕਟਾਂ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਿਰੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੀ ਟੁੱਟ ਰਹੀ ਕਿਸਾਨੀ 'ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਵਿਅੰਗ ਕੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਬੰਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਤੱਦੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਦੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੋ ਜ਼ਖਮ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਉਤੇ ਜਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਕਦੀ-ਕਦਾਈਂ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਔਰਤ ਪਿਛੋਕੜ ਜਿਹੇ ਵਿਚ ਹੀ ਵਿਚਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਔਰਤ ਦੀ ਦਿਲ-ਗੁਰਦੇ ਨਾਲ ਜਿਉਣ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਦੀਆਂ ਲਿਸ਼ਕੋਰਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਮਰ
ਫੋਨ: 765-987-5197

ਕੈਲਾ ਚਾਲੀਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਸੀ ਤੇ ਉਹਦੀ ਅੱਧਿਓਂ ਬਹੁਤੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਚਿੱਟੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹ-ਸੁਬ੍ਹ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਹਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਛੜਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਉਹ ਦੋ ਭਰਾ ਸਨ। ਅਸਲ ਨਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸਨ ਪਰ 'ਮਾਇਆ ਤੇਰੇ ਤੀਨ ਨਾਮ-ਪਰਸੂ, ਪਰਸਾ, ਪਰਸ ਰਾਮ' ਦੀ ਅਖੌਤ ਵਾਂਗ ਉਹ ਵੀ ਕੈਲਾ ਜੈਲਾ ਹੀ ਹੋ ਨਿੱਬੜੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਮਾਂ ਵਿਹੂਣੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਵੇਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਹੂਣੇ ਜਾਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਲੇ ਜੱਟ ਦੀ ਜੂਨ ਵੀ ਬੁਰੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਹ ਦੀ ਉਮਰ ਟਪ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਪਿਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ.ਬਚਿੰਤ ਸਿਹੁੰ ਨਿੱਕੀ ਉਮਰੇ ਹੀ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਢਾਈ ਕਿੱਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁੜੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕੀਹਨੇ ਦੇਣਾ ਹੋਇਆ ਭਲਾ? ਕੈਲੇ ਦੀ ਉਮਰ ਚਾਲੀਆਂ ਦੇ ਕਰੀਬ ਅਤੇ ਨਿੱਕੇ ਜੈਲੇ ਦੀ ਤੀਹਾਂ-ਬੱਤੀਆਂ ਨੂੰ ਟੱਪ ਗਈ।

"ਨਿੱਕਿਆ! ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਡੱਕੇ ਤੋੜ'ਤੇ ਕਦੋਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਆਲੇ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਰੱਬ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਆ, ਬਈ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸਾਕ ਜੁੜ ਜਾਵੇ ਭਰਾਵਾ! ਔਤਾਂ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਸਾਲੇ ਦੇ ਸ਼ਰੀਕ ਰੱਸੀਆਂ ਧਰ ਧਰ ਕੇ ਮਿਣਦੇ ਆ।" ਕੈਲਾ ਡਰ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਾ।

"ਕੋਈ ਨਾ ਬਾਈ, ਰੱਬ ਭਲੀ ਕਰੂ। ਆਪਾਂ ਕਿਹੜਾ ਰੱਬ ਦੇ ਮਾਂਹ ਮਾਰੇ ਆ।" ਜੈਲਾ ਧਰਵਾਸ ਦਿੰਦਾ, ਵੈਸੇ ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਡਰ ਲੱਗਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਬਿਸ਼ਨ ਕੁਰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਬਾਲਦੀ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

"ਮਿੱਤਰਾ ਔਖਾ ਵਾ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਬੁੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਵੀ ਲੰਘੇ ਡੰਗ ਈ ਦੀਂਹਦਾ। ਵਿਚਾਰੀ ਧੰਨ ਆ ਜਿਹੜੀ ਫੇਰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਲੰਗਰ ਥੱਪੀ ਜਾਂਦੀ ਆ। ਜੇ ਬੇਬੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਗਈ, ਫੇਰ ਤਾਂ ਹੱਥ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਾੜ ਹੋਣੇ।" ਕੈਲਾ ਤਲਖ ਹਕੀਕਤਾਂ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕਦਾ।

"ਕੋਈ ਨਾ ਬਾਈ, ਜੇ ਸਾਲਾ ਜਮਾਂ ਈ ਸੂਤ ਨਾ ਬੈਠਿਆ ਤਾਂ ਕੋਈ ਪੂਰਬਣੀ-ਪਾਰਬਣੀ ਹੀ ਲੈ ਆਮਾਂਗੇ। ਮੈਨੂੰ ਕਾਕਾ ਟਰੱਕ ਡਰੈਵਰ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਮੋਟੇ ਪਿਆਰੇ ਕਾ, ਨੇਪਾਲ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਤੀਵੀਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਆ।" ਜੈਲੇ ਨੇ ਨਵੀਂ ਬੁਝਾਰਤ ਪਾ ਦਿੱਤੀ।

"ਉਹ ਤਾਂ ਠੀਕ ਆ ਛੋਟਿਆ ਪਰ ਫੇਰ ਅੱਗੇ ਨਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ ਨ੍ਹੀਂ ਹੋਣਾ ਰਿਸ਼ਤਾ। ਨੇਪਾਲਣ ਦੇ ਨਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਜੱਟ ਸਾਕ ਦੇਦੂ। ਆਪਣੇ ਤਾਂ ਸਾਲੇ ਦਾਦੇ ਦੇ ਨਾਨਕਿਆਂ ਤੱਕ ਤਾਂ ਗੋਤ ਪੁੱਛਦੇ ਆ।"

"ਐਦੂੰ ਤਾਂ ਯਾਰ ਕਿਸੇ ਕੰਮੀ-ਕਮੀਣ ਦੇ ਘਰੇ ਹੀ ਰੱਬ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ, ਸਾਲਾ ਰੂੜੀ 'ਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਕ ਹੋ ਜਾਂਦੈ। ਜੱਟ ਜਾਤ ਦੇ ਤਾਂ ਨਕੌੜੇ ਹੀ ਨ੍ਹੀਂ ਮਾਨ। ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਨ੍ਹੀਂ ਕਿੱਲਿਆਂ ਨਾਲ ਕੁੜੀ ਤੋਰਦੇ ਆ ਫੇਰੇ ਦੇਣੇ।" ਜੈਲੇ ਨੇ ਹਉਕਾ ਭਰਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਗੱਡੀ ਧੂਹ-ਘੜੀਸ ਵਿਚ ਰੁੜ੍ਹ ਹੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਘਰ ਨਾਰ ਬਿਨਾਂ ਜੂਨ ਕਟੀ ਕਰਨਾ ਪਹਾੜ ਬਣਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਰੱਬ ਬਾਰਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ ਰੂੜੀ ਦੀ ਵੀ ਸੁਣ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਆਖਰ ਇਕ ਦਿਨ ਦੋਹਾਂ ਛੜੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪਪੀਹੇ ਵਾਲੀ ਕੂਕ ਰੱਬ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਕਈ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮਿੰਨਤਾ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਕਹਾਣੀ ਰਾਸ ਆ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਕੇ ਤਾਏ ਦੀ ਇਕ ਨੂੰਹ ਮਾਝੇ ਤੋਂ ਸੀ। ਬੁੱਢੀ ਮਾਂ ਬਿਸ਼ਨੀ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਢਿੱਡ ਫਰੋਲਣ ਲੱਗੀ, "ਨੀ ਮਾਝੇ ਆਲੀਏ, ਕਿਤੇ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਵਾ ਦੇ ਆਵਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ।"

"ਮਾਂ ਜੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੂੰ ਕਦੇ ਗੱਲ ਈ ਨ੍ਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਸਾਕਾਂ ਦਾ ਘਾਟਾ ਜੇ।" ਮਝੈਲਣ ਨੇ ਝਾਂਜਰਾਂ ਛਣਕਾਉਂਦਿਆਂ ਬੁੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਦਿੱਤਾ।

"ਜਿਉਂਦੀ ਰਹਿ ਧੀਏ, ਤੇਰਾ ਸਾਈਂ ਜੀਵੇ, ਭਾਈ ਜੀਵੇ, ਦੁੱਧੀਂ-ਪੁੱਤੀਂ ਫਲੇਂ।" ਮਾਈ ਨੇ ਅਸੀਸਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਕ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਕਈ ਥਾਂਵੀਂ ਚੱਲੀ ਸੀ, ਪਰ ਘੱਟ ਜ਼ਮੀਨ ਕਰਕੇ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗੀ, ਪਰ ਮਾਝੇ ਦੀ ਜੱਟੀ ਕੁੰਡੀਆਂ ਮੇਲਣ ਵਿਚ ਮਾਹਰ ਸੀ।

"ਦੇਖੋ ਮਾਂ ਜੀ, ਜੇ ਕਹੋਂ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਕ ਹੋਜੂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਝੂਠ ਨ੍ਹੀਂ ਮਾਰਦੀ, ਗੱਲ ਔਖੀ ਐ। ਭਾਅ ਜੀ ਕਰਨੈਲ ਸਿਹੁੰ ਦੀ ਤਾਂ ਉਮਰ ਵੀ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਟੱਪੀ ਖਲੋਤੀ ਐ। ਹਾਂ ਨਿੱਕੇ ਜੈਲੇ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਾ ਦਿੰਦੀ ਆਂ, ਆਵਦੀ ਮਾਸੀ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦਾ। ਕੁੜੀ ਸੋਹਣੀ, ਸੁਨੱਖੀ ਤੇ ਸਚਿਆਰੀ ਆ। ਆਹ ਤਿਆਡੇ ਮਲਵਈ ਹੀ ਹੈਗੇ ਆ, ਮੋਗੇ ਕੋਲ ਪਿੰਡ ਆ ਘੱਲ ਕਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ।" ਮਝੈਲਣ ਨੇ ਸਿਰੇ ਦੀ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ।

"ਧੀਏ ਮੈਂ ਤੇਰਾ 'ਹਸਾਨ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਨ੍ਹੀਂ ਭੁੱਲਦੀ। ਜਿਹੜੇ ਨੂੰ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਵਾ ਦੇ। ਕੁਲ ਦਾ ਦੀਵਾ ਜਗਦਾ ਰਹਿ ਜਵੇ। ਆਪੇ ਦੋਨੋਂ ਭਰਾ ਔਖੇ-ਸੌਖੇ ਨਿਭਾ ਕਰੀ ਜਾਣਗੇ।" ਬੁੜ੍ਹੀ ਸਚਮੁੱਚ ਮੋਮ ਦੀ ਬਣੀ ਪਈ ਸੀ।

"ਆਹੋ ਮਾਂ ਜੀ, ਡੰਗ ਈ ਟਪਾਉਣਾ ਹੋਇਆ ਕਿ। ਕੁੜੀ ਸਿਆਣੀ ਆ ਉਂਜ। ਘਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖੂ, ਤੂੰ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ ਪਰ ਵੇਖੀਂ ਨਾ, ਵਿਚਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਆਹੀ ਸੀ, ਘਰ ਵਾਲਾ ਛੇ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਲ ਬੱਚਾ ਕੋਈ ਨ੍ਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਹੁਣ ਪੇਕਿਆਂ ਦੇ ਬੈਠੀ ਆ ਵਿਚਾਰੀ।" ਮਝੈਲਣ ਨੇ ਅਸਲ ਕਾਰਨ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ।

"ਚੱਲ ਕੋਈ ਨਾ ਬਹੂ ਇਹ ਤਾਂ ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਸੌਦੇ! ਤੂੰ ਰੋਟੀ ਪੱਕਦੀ ਕਰ ਮੇਰੇ ਸਾਧ ਪੁੱਤਾਂ ਦੀ। ਹੁਣ ਮੈਥੋਂ ਬੁੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਨ੍ਹੀਂ ਹੋਰ ਹੱਥ ਫੂਕ ਹੁੰਦੇ।" ਮਝੈਲਣ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਹੀ ਜਗਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੋਗੇ ਨੂੰ ਬੱਸ ਚੜ੍ਹ ਗਈ। ਬੱਸ ਮਹੀਨੇ ਕੁ ਦੇ ਵਕਫ਼ੇ ਮਗਰੋਂ ਚੁੰਨੀ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਵਿਆਹ ਭਾਵੇਂ ਸਾਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਵਿਚੋਲਣ ਨੂੰ ਉਂਗਲ ਪੀਲੀ ਕਰ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਵੀਰ ਦੀਆਂ ਘੋੜੀਆਂ ਗਾਈਆਂ, ਮਾਂ ਨੇ ਨਵੀਂ ਵਿਆਹੀ ਜੋੜੀ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਵਾਰ ਕੇ ਪੀਤਾ। ਬੀਹੀ-ਵਿਹੜੇ ਦੀਆਂ ਜਨਾਨੀਆਂ ਨੇ ਨੱਚ ਨੱਚ ਧਰਤੀ ਪੱਟ ਸੁੱਟੀ। ਵਿਆਹ ਭਾਵੇਂ ਨਿੱਕੇ ਜੈਲੇ ਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਕੈਲੇ ਤੋਂ ਚਾਅ ਸਾਂਭਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਕਤਰੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਮੋਟੀ ਮੋਟੀ ਕਲਫ ਲਗਾ ਮੁੱਛਾਂ ਦੇ ਖਤ ਕੱਢ ਕੇ, ਟੌਰੇ ਵਾਲੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹ ਮੁੜ ਚੋਬਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਛੜਿਆ ਦਾ ਭਾਂ ਭਾਂ ਕਰਦਾ ਵਿਹੜਾ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਫੁੱਲ ਵਰਗੀ ਤੀਵੀਂ ਆਉਣ ਕਰ ਕੇ ਮਹਿਕਾਂ ਛੱਡਣ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ।

ਨਵੀਂ ਵਿਆਂਹੁਦੜ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਠਾਈਆਂ-ਤੀਹਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਕੱਦ ਦੀ ਭਾਵੇਂ ਮੱਧਰੀ ਸੀ, ਪਰ ਗੋਰਾ ਰੰਗ, ਪਤਲਾ ਲੱਕ ਫਬਵੀਂ ਮੁਟਿਆਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਤੁਰਦੀ ਦੀ ਝਾਂਜਰ ਛਣਕਦੀ ਤਾਂ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਤੀਆਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਉਹ ਹੱਸਦੀ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰਾ ਘਰ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਹੱਸਦਾ ਹੋਵੇ।

ਵਿਆਹ ਜੈਲੇ ਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਕੈਲਾ ਵੀ ਪੂਰਾ ਨਿੱਖਰ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਦਾੜ੍ਹੀ ਰੰਗ ਕੇ ਖਤ ਕੱਢ ਕੇ ਰੱਖਦਾ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਕੰਮ ਕਰਦਾ। "ਬਾਈ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਕੱਢ ਲੈਣ ਦਿਆ ਕਰ ਦੋ ਰਾਹਲਾਂ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਊਈਂ ਪਤੰਦਰਾ ਦੱਬੀ ਫਿਰਦੈਂ ਕੰਮ ਨੂੰ।" ਜੈਲਾ ਹਲ ਵਾਹੁੰਦੇ ਕੈਲੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ।

"ਉਏ ਨਿੱਕਿਆ, ਆਹੀ ਥੋੜੀ ਉਮਰ ਆ ਚਾਰ ਦਿਨ ਇਕੱਠੇ ਬਹਿਣ ਦੀ। ਮੁੜ ਕੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹਲਾ ਕੁੱਤਿਆ, ਹਲਾ ਕੁੱਤਿਆ ਈ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿਣੀ ਆ। ਤੂੰ ਮੌਜ ਕਰ। ਨਾਲੇ ਜੇ ਹੁਣ ਤਾਅ ਨਾ ਦਿਖਾਇਆ ਤਾਂ ਬਿਗਾਨੀ ਧੀ ਕਹੂ ਬਈ ਜੱਟ ਦੇ ਪੁੱਤ ਵਿਚ ਕਣ ਹੈ ਨ੍ਹੀਂ।" ਕੈਲਾ ਹੱਸ ਛੱਡਦਾ। ਜਿਵੇਂ-ਕਿਵੇਂ ਕਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਨਾ ਲੱਗਿਆ, ਕਦੋਂ ਸਾਲ ਟੱਪ ਗਿਆ। ਭਾਦੋਂ ਦੇ ਅਖੀਰ ਛੜਿਆਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਮੂਹਰੇ ਸ਼ਰੀਂਹ ਦੇ ਸਿਹਰੇ ਲਟਕ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

"ਧੰਨ ਆ ਮਾਲਕਾ ਧੰਨ ਆ। ਵਾ'ਗਰੂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕੁੱਲ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰੀਂ। ਮਾਲਕਾ ਜਿਮੇਂ ਸਾਡੀ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਸੁਣੀ ਆ, ਉਮੇਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣੀਂ।" ਕੈਲੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਬੁਢੜੀ ਮਾਈ ਖੀਵੀ ਹੋਈ ਪਈ ਸੀ। ਜੇਠੇ ਜੁਆਕ ਦੀ ਜੇਠੀ ਕਿਲਕਾਰੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਨੂੰ ਬਾਗੋ-ਬਾਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਲੋਹੜੀ ਦੀ ਰਾਤ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੱਥ ਵਿਚ ਮਘਦੀ ਧੂਣੀ 'ਤੇ ਗਿੱਧੇ ਦਾ ਪਿੜ ਬੱਝ ਗਿਆ। ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਨਾਂਹ ਨਾਂਹ ਕਰਦੀ ਚਰਨਜੀਤ ਨੂੰ ਪਿੜ ਵਿਚ ਖਿੱਚ ਲਿਆ। ਲਾਲ ਸੂਹੇ ਸੂਟ ਵਿਚ ਗੁਲਾਬੀ ਭਾਅ ਮਾਰਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੋਲੀ ਪਾ ਕੇ ਗੇੜਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਛਿੱਟ ਛਿੱਟ ਲਾ ਕੇ ਖੇੜੇ ਵਿਚ ਆਏ ਗੱਭਰੂਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸੀ ਲਾਹਣ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਰੇਤਲੇ ਟਿੱਬਿਆਂ ਵਿਚ ਆਏ ਵਾਵਰੋਲੇ ਵਾਂਗ ਚੜ੍ਹ ਗਈ। ਕੈਲਾ-ਜੈਲਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿੱਤਰ ਜੁੰਡਲੀ, ਸਿਆਣੀਆਂ ਬੁੜ੍ਹੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਗਿੱਧੇ ਵਿਚ ਬਣਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ-ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਰਲਵੇਂ ਗਿੱਧੇ ਨੂੰ ਮਾੜੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ।

"ਨੱਚ ਲੈ ਕਲਿਹਰੀਆ ਮੋਰਾ ਵਿਚ ਭਰਜਾਈਆਂ ਦੇ।" ਕਿਸੇ ਮੁਟਿਆਰ ਨੇ ਰੜਕਵੀਂ ਬੋਲੀ ਪਾਈ ਤਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਟੋਲੀ ਨੇ ਬਦੋਬਦੀ ਛੜੇ ਕੈਲੇ ਨੂੰ ਪਿੜ ਵਿਚ ਧੱਕਾ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਾਰੂ ਸੀ।

"ਚੱਲ ਭਰਜਾਈ ਹੁਣ ਮਾਣ ਰੱਖ ਲੈ ਵਿਚਾਰੇ ਛੜੇ ਦਾ।" ਆਖ ਕਿਸੇ ਚਲਾਕੋ ਨਨਾਣ ਨੇ ਚਰਨਜੀਤ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿੜ ਵਿਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਏਧਰ ਕੈਲੇ ਦੇ ਸੰਘੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਿਆ ਦੂਧੀਆ ਰੰਗ ਦਾ ਕਰਾਮਾਤੀ ਪਾਣੀ ਆਪਣੀ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵੇਦਨਾ ਸੀਨੇ ਤੋਂ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਪਿੜ 'ਚ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਲੜ ਛੱਡਵੀਂ ਸ਼ਮਲੇ ਵਾਲੀ ਪੱਗ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਕੰਨ ਕੋਲ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਮਲਵਈ ਹੇਕ ਚੁੱਕੀ,

"ਹੈ ਨੀ ਭਰਜਾਈਏ ਸੂਹਣ ਸਲਾਈਏ
ਸੁਣ ਸੀਨੇ ਦਾ ਸਾੜਾ।
ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਲਿਆਦੇ ਖੇਡਣਾ
ਮਾਰ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਧਾੜਾ।
ਨੀ ਆਹ ਫੜ ਪੇਕਿਆਂ ਦਾ
ਆਉਣ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾੜਾ।
ਨੀ ਆ ਫੜ...।"

ਗਿੱਧਾ ਪੂਰਾ ਭਖ ਗਿਆ। ਬੋਲੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਪਟੋਲਾ ਬਣ ਕੇ ਨੱਚਦੀ ਚਰਨਜੀਤ ਦੇ ਸਿਰੋਂ ਕੈਲਾ ਨੋਟ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡਦਾ ਰਿਹਾ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਗਿੱਧੇ ਦਾ ਪਿੜ ਖਿੰਡ ਗਿਆ। ਬੇਬੇ ਨੇ ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ ਨਿਆਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਝੋਲੀਆਂ ਗੁੜ, ਰਿਓੜੀਆਂ ਤੇ ਮੂੰਗਫਲੀ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

"ਬੇਬੇ ਤੁਸੀਂ ਘਰ ਨੂੰ ਚੱਲੋ, ਮੈਂ ਆਉਨਾ।" ਕਹਿ ਕੇ ਕੈਲਾ ਧੂਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਵਿਸਾਖਾ ਸਿਹੁੰ ਤਖਾਣ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵੜ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਚੋਬਰਾਂ ਨੇ ਮੂੰਹ ਕੌੜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੌਦਾ-ਪੱਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਜੈਲਾ, ਜਨਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਘਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਗਿਆ ਸੀ।

"ਉਏ ਆ ਬਾਈ ਕਰਨੈਲ ਸਿਆਂ, ਅੱਜ ਤਾਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਆ, ਧੂੜਾਂ ਪੱਟ'ਤੀਆਂ ਨੱਚ ਨੱਚ ਕੇ ਨਿੱਕੀ ਭਰਜਾਈ ਨਾਲ।" ਗਿੱਲਾਂ ਦੇ ਲੰਗੜੇ ਬਿੰਦਰੀ ਨੇ ਅੰਦਰ ਵੜਦਿਆਂ ਹੀ ਟਕੋਰ ਕੀਤੀ। ਬਿੰਦਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਢਾਣੀ ਵਿਚ ਖਚਰੀ ਜਿਹੀ ਮੁਸਕਾਨ ਫੈਲ ਗਈ। 'ਅੱਜ ਤਾਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਆ' ਬਿੰਦਰੀ ਦਾ ਤਕੀਆ ਕਲਾਮ ਸੀ। ਲੰਗੜਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਚੰਗੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਤੋਂ ਸਾਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੁੜਿਆ। ਵਿਗੜੈਲ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਦੋਂ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਤੇ ਘਰੇ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਬਾਹਲੀ ਪੁੱਛ-ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

"ਤੇਰੇ ਕਿਉਂ ਚਲੂਣੇ ਲੜਦੇ ਆ ਲੰਗੜਦੀਨਾ? ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਘਰੇ ਪੁੱਛੇ ਨਾ ਬਾਹਰ। ਰੈਅਕੋਟ ਆਲੀ ਤੈਨੂੰ ਚੌਂਕੇ ਨ੍ਹੀਂ ਚੜ੍ਹਨ ਦਿੰਦੀ, ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਵਿਹੜੇ ਆਲੀ ਮੇਲੋ ਤੋਂ ਖੌਸੜੇ ਖਾਧੇ ਸੀ।" ਕੈਲੇ ਨੇ ਮੋੜਵਾਂ ਵਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਿਚ ਹਾਸਾ ਪੱਸਰ ਗਿਆ।

"ਉਏ ਸਾਡੀ ਕਿਸਮਤ ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿਆਂ ਤੇਰੇ ਅਰਗੀ ਕਾਹਨੂੰ ਐਂ। ਅੱਜ ਤਾਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਆ ਸਾਡੇ ਆਲੀ ਰੈਅਕੋਟਣੀ ਕਾਹਨੂੰ ਬੂਥ ਧਰਾਉਂਦੀ ਆ, ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਭਰਾਵਾ ਅੱਕ ਚੱਬੀਦਾ। ਤੂੰ ਤਾਂ ਬਾਈ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਦਬੱਲੀ ਫਿਰਦੈਂ। ਆਹ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਆ ਗੌਣ ਆਲੇ ਨ੍ਹੀਂ ਆਖਦੇ, ਅਖੇ ਦਿਓਰਾ ਵੇ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਕੁੜੀਆਂ, ਤੇਰੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਤਾਂ ਜੇਠ 'ਤੇ ਮੜ੍ਹਗਾ।" ਲੰਗੜਦੀਨ ਫੇਰ ਤੋੜਾ ਝਾੜ ਗਿਆ।

"ਓਹ ਸਹੁਰੀ ਦਿਆ ਮੇਰੇ ਤਾਂ ਜਵਾਕਾਂ ਅਰਗੀ ਆ ਵਿਚਾਰੀ। ਅੱਜ ਤਾਂ ਊਈਂ ਖਾਧੀ-ਪੀਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ੁਗਲ ਮੇਲਾ ਕਰ ਲਿਆ।" ਕੈਲੇ ਨੇ ਹੱਥ ਵਿਚਲਾ ਹਾੜਾ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਘਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ।

"ਬਾਈ ਸਿਆਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਆ ਐਮੇਂ ਵਾਧੂ ਮੁਖਤ ਵਿਚ ਈ ਨਾ ਮੁੱਛਾਂ ਮਰੋੜਦਾ ਫਿਰੀਂ, ਤੇਰਾ ਵੀ ਹੱਕ ਬਣਦੈ। ਤੂੰ ਅੱਧ ਦਾ ਮਾਲਕ ਐਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਈ ਸਾਂਭਣੀ ਐਂ ਮੁੜ ਕੇ ਤੇਰੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦੀ ਵੀ। ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਆ ਬਈ ਸਾਲ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਜੇਠ ਦਾ ਵੀ ਆਉਂਦੈ। ਸਾਰੇ ਚੌਣੇ ਨੂੰ ਪੱਠੇ ਪਾਵੇਂ ਤੂੰ, ਤੇ ਕੋਤਲ ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਇਕ-ਅੱਧਾ ਝੂਟਾ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਨਹੀਂ? ਹੈਂ?" ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਪਿਛਿਓਂ ਬਿੰਦਰੀ ਲੰਗੜੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਕੰਨ ਵਲੇਟ ਕੇ ਅਗਾਂਹ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਉਹਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਦੀਵਾ-ਬੱਤੀ ਵਧਾ ਕੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਬਿਸਤਰਿਆਂ 'ਚ ਵੜ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਘੂਕ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ।

"ਸਾਲੇ, ਮੇਰੇ ਸਾਲੇ ਇਉਂ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਆ ਜਿਮੇਂ ਕਬਰਾਂ ਵਿਚ ਮੁਰਦੇ ਪਏ ਹੁੰਦੇ ਆ। ਮੇਰੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਆ।" ਮੱਠੀ ਜਿਹੀ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਸਿੱਧਾ ਰਸੋਈ ਵੱਲ ਹੋ ਤੁਰਿਆ। ਬੇਬੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਹੀ ਸੌਂਦੀ ਸੀ, ਛੋਟਾ ਜਰਨੈਲ ਆਪਣੇ ਟੱਬਰ ਸਮੇਤ ਪੱਕੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ, ਤੇ ਬੈਠਕ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਲੰਘਦੇ ਸਾਰ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਲੇ ਦਲਾਨ ਕੋਲ ਉਹਦੀ ਸਬਾਤ ਸੀ। ਰਸੋਈ ਵਿਚੋਂ ਬੇਬੇ ਦੇ ਘੁਰਾੜੇ ਖੌਰੂ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ।

"ਬੁੜ੍ਹੀ ਤਾਂ ਰੇਲ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਆ ਮਿੱਤਰਾ ਘੁਰਾੜਿਆਂ ਆਲੀ।" ਮੱਧਮ ਜਿਹੇ ਜਗਦੇ ਸਰੋਂ ਦੇ ਦੀਵੇ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਬੇ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਮੂੰਹ, ਆਲੇ ਵਾਂਗ ਜਾਪਿਆ।

"ਕਿਸੇ ਮੇਰੇ ਸਾਲੇ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਫਿਕਰ ਹੈਨ੍ਹੀਂ! ਏਧਰ ਬੁੜ੍ਹੀ ਲਟਾਪੀਂਘ ਹੋਈ ਪਈ ਐ, ਤੇ ਉਹ ਮੇਰਾ ਸਾਲਾ ਜਨਾਨੀ ਦੀਆਂ ਟੰਗਾਂ ਵਿਚ ਟੰਗਾਂ ਅੜਾਈ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਹੋਣੈ। ਤੇ ਤੂੰ ਰੋ ਕੈਲਿਆ ਆਪਣੇ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ। ਸੱਚ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਆ ਅਗਲੇ, 'ਸੁੱਕਾ ਕੰਨੀ ਦੇ ਕਿਆਰੇ ਵਾਂਗੂੰ ਜੇਠ ਰਹਿ ਗਿਆ'।" ਉਹ ਖਾਣ ਵਾਸਤੇ ਟੁੱਕ ਭਾਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਛਾਬੇ ਵਿਚੋਂ ਠੰਢੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਸਾਗ ਦੀ ਕੜਛੀ ਧਰ ਕੇ ਉਹ ਰਸੋਈ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਦੇਹਲੀ 'ਚ ਪਏ ਜੂਠੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਵਿਚ ਪੈਰ ਵੱਜਣ ਕਰ ਕੇ ਔਖੜ ਗਿਆ।

"ਕ ਕੌਣ ਐ ਭਾ ਈ?" ਭਾਂਡਿਆਂ ਦਾ ਖੜਾਕਾ ਸੁਣ ਕੇ ਬੇਬੇ ਅੱਭੜਵਾਹੇ ਬੋਲੀ।

"ਮੈਂ ਆਂ ਕੈਲਾ ਤੂੰ ਸੌਂ ਜਾਹ ਬੇਬੇ।" ਉਹ ਭਰਿਆ-ਪੀਤਾ ਬੋਲਿਆ।

"ਕੀ ਕਰਦੈਂ ਪੁੱਤ ਆਹ ਵੇਲੇ? ਤੂੰ ਸੁੱਤਾ ਨ੍ਹੀਂ?" ਸੁੱਤ-ਉਨੀਂਦਰੀ ਬੁੜ੍ਹੀ ਨੇ ਫੇਰ ਹੋਕਰਾ ਮਾਰਿਆ।

"ਰੋਣਾ ਆਪਣੇ ਜਣਦਿਆਂ ਨੂੰ।" ਉਸ ਨੇ ਪਿਛਲਾ ਅੱਧਾ ਫਿਕਰਾ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਹੀ ਬੋਲਿਆ ਤੇ ਦਬਾਦਬ ਦੇਹਲੀਓਂ ਪਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਤੇਜ਼ ਕਦਮੀਂ ਆਪਣੀ ਸਬਾਤ ਵੱਲ ਵਧਿਆ। ਜਦ ਨਿੱਕੇ ਜਰਨੈਲ ਦੀ ਪੱਕੀ ਬੈਠਕ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਿਆ ਤਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਮਿੱਠੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਸਿਸਕੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਕਦਮ ਥਾਏਂ ਗੱਡ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਮੰਤਰ-ਮੁਗਧ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਟਿਕੀ ਰਾਤ ਵਿਚ ਅੰਦਰੋਂ ਆ ਰਹੀ ਜਨਾਨਾ ਆਵਾਜ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਰਾਲੌਕਿਕ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਨਾਦੀ ਧੁਨਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਪੀ। ਉਹ ਜੱਕੋ-ਤੱਕੀ ਵਿਚ ਤਾਕੀ ਮੂਹਰੇ ਜਾ ਖਲੋਤਾ। ਬਿੰਦਰੀ ਲੰਗੜੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਘੁੰਮਣਘੇਰੀ ਜਿਹੀ ਕੱਢ ਗਈ, 'ਸਾਰੇ ਚੌਣੇ ਨੂੰ ਪੱਠੇ ਪਾਵੇਂ ਤੂੰ। ਕੋਤਲ ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਇਕ-ਅੱਧਾ ਝੂਟਾ ਤੇਰਾ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਨਹੀਂ? ਹੈਂ?'

ਉਹ ਦੱਬਵੇਂ ਪੈਰੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਤੇ ਅੱਧ-ਪਚੱਧੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਖਿੜਕੀ ਵਿਚੋਂ ਟੇਢੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਝਾਕਿਆ। ਮਘ ਰਹੀ ਲਾਲਟੈਣ ਦੀ ਮੱਧਮ ਜਿਹੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿੱਕੀ ਭਰਜਾਈ ਦਾ ਕਾਸ਼ਨੀ ਪਿੰਡਾ ਦਿਸ ਗਿਆ। ਉਹ ਬਾਰੀ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਕਰੀ ਆਪਣੇ ਪਲੰਘ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਖਿਲਰੇ ਵਾਲਾ ਦਾ ਜੂੜਾ ਵਲੇਟ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੈਲੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਵਜੂਦ ਸੁੱਕੇ ਪੱਤੇ ਵਾਂਗ ਕੰਬ ਉਠਿਆ। ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖੂਨ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਨਸਾਂ ਨੂੰ ਪਾੜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਵਗ ਜਾਵੇਗਾ। ਲੰਬੇ ਵਾਲ ਵਲੇਟ ਕੇ ਜਦ ਉਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਮੂੰਹ ਭੰਵਾਇਆ ਤਾਂ ਮੋਰੀ ਵਿਚ ਖਲੋਤੇ ਛੜੇ ਕੈਲੇ ਨੂੰ ਦੰਦਲ ਪੈਣ ਵਾਲੀ ਹੋ ਗਈ।

"ਮਰ'ਗੇ ਉਏ ਭੈਣ ਦੇਣੇ ਦਿਆ ਰੱਬਾ। ਇਹਨੂੰ ਘੜਨ ਵਾਲਾ ਆਟਾ ਤਾਂ ਚਾਨਣੀ ਰਾਤ ਵਿਚ ਮੋਤੀ ਪਾ ਕੇ ਗੁੰਨ੍ਹਿਆਂ ਹੋਣੈਂ। ਕਿੰਨਾ ਮੂਰਖ ਨਿਕਲਿਆ ਮੈਂ, ਜਿਹਨੇ ਆਪਣੀ ਥਾਂਵੇਂ ਨਿੱਕੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਕਰੌਣ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਕਿਸਮਤਾਂ ਦੇ ਸੌਦੇ ਆ ਮਿੱਤਰਾ। ਚਿੱਟੇ ਚੌਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁੰਨ ਕੀਤੇ, ਰੱਬ ਨੇ ਬਣਾਈਆਂ ਜੋੜੀਆਂ। ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਰੱਬ ਘੜਨੀ ਹੀ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਲਗਦੈ।" ਉਸ ਨੇ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਸੋਚਿਆ। ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਨਗਨ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕੈਲਾ ਦੂਸਰੇ ਮੌਕੇ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਰੁੱਤੇ ਮੱਕੀ ਵਿਚੋਂ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਕੱਖ ਕੱਢਦੀ ਦੇਬੋ ਮਜ਼੍ਹਬਣ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਮੱਕੀ ਦੀਆਂ ਛੱਲੀਆਂ ਅਤੇ ਵੀਹ ਰੁਪਿਆਂ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਮਨਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੀ ਖੇਡ ਖਤਮ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਕਈ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਘਿਣ ਜਿਹੀ ਆਉਂਦੀ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਦਿਹਾੜੀ ਵਿਚ ਕਈ ਕਈ ਵਾਰ ਟਿਊਬਵੈਲ ਥੱਲੇ ਨਹਾ ਕੇ ਭਿੱਟ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਜ ਚਹੁੰ ਨਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾ ਕੇ ਢਿੱਲੀ ਪਈ ਦੇਬੋ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸੰਗਮਰਮਰ ਤਰਾਸ਼ ਕੇ ਘੜੀ ਚਰਨਜੀਤ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਨਾ ਲੱਗਾ, ਕਦ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਮੱਕੀ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਤੇ ਸਾਗ ਚੂਰਮਾ ਬਣ ਕੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜਾ ਡਿੱਗੇ।

"ਚੰਗਾ ਹੁਣ ਲਾਲਟੈਣ ਬੁਝਾ ਦੇ। ਸਵੇਰੇ ਵੱਡੇ ਤੜਕਿਉਂ ਹਲ ਵੀ ਜੋੜਨੈ।" ਜੈਲੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਿਆ। ਉਹ ਰਜਾਈ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। "ਚੰਗਾ।" ਆਖਦੀ ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਬੂਟੀਆਂ ਵਾਲੀ ਕੁੜਤੀ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਟੇਡੀ ਹੋ ਕੇ ਲਾਲਟੈਣ ਦੀ ਲੋਅ ਉਤੇ ਫੂਕ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਘੁੱਪ ਹਨ੍ਹੇਰਾ ਵਰਤ ਗਿਆ। ਮੋਰੀ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕੈਲਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਘੋਰ ਸਮਾਧੀ ਵਿਚੋਂ ਜਾਗਿਆ।

"ਜਾਹ ਦੀਵਿਆ ਘਰ ਆਪਣੇ, ਤੇਰੀ ਖੜ੍ਹੀ ਉਡੀਕੇ ਮਾਂ। ਕੰਧੀਂ ਚਾਨਣ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇਰਾ ਜੱਗ 'ਤੇ ਰਹਿਜੇ ਨਾਂ।", ਕੈਲਾ ਟੁੱਟਿਆ ਨਸ਼ਾ ਤੇ ਲੜਖੜਾਉਂਦਾ ਸਰੀਰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕੱਚੀ ਸਬਾਤ ਦੀ ਅਲਾਣੀ ਮੰਜੀ 'ਤੇ ਜਾ ਡਿੱਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਦ ਵੀ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਅੰਦਰਲਾ ਕਦ ਮੋਮ ਬਣ ਕੇ ਵਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਵੇਰੇ ਉਠਿਆ ਕੈਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਕੈਲਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਰੰਗ-ਢੰਗ, ਚਾਲ, ਅੱਖ, ਸਭ ਕੁਝ ਬਦਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

"ਬਾਈ ਮੈਂ ਚੱਲਦਾਂ ਹਲ ਜੋੜਨ, ਤੂੰ ਆ ਜਈਂ ਰੋਟੀ ਲੁਹਾ ਕੇ। ਨਿੱਕੀ ਰੇਹੜੀ ਨੂੰ ਵਹਿੜਕਾ ਜੋੜ ਕੇ ਪੱਠੇ ਵੱਢ ਲਿਆਵੀਂ।" ਬਲਦਾਂ ਗਲ ਪੰਜਾਲੀ ਪਾ ਕੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਜੈਲੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਕੇ ਕਿਹਾ।

"ਮੈਥੋਂ ਨ੍ਹੀਂ ਆ ਹੋਣਾ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਪ ਜਿਹਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਲੱਗਦੈ। ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਲੈ ਆਮੀਂ ਪੱਠੇ।" ਕੈਲੇ ਨੇ ਰਜਾਈ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਠੋਕਵਾਂ ਜਵਾਬ ਕੱਢ ਮਾਰਿਆ।

"ਚੰਗਾ ਫੇਰ ਕੇਵਲ ਡਾਕਟਰ ਬੁੱਟਰ ਆਲੇ ਕੋਲੋਂ ਜਾ ਕੇ ਟੀਕਾ-ਟੱਲਾ ਲਵਾ ਲਿਆਮੀਂ। ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਵਧ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਉਤੋਂ ਹਲੇ ਅੱਧੀ ਕਣਕ ਬੀਜਣ ਆਲੀ ਪਈ ਐ।" ਜੈਲਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪੱਕਿਆਂ ਕਰ ਕੇ ਖੇਤ ਵੱਲ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਕੈਲਾ ਸਾਰੀ ਦਿਹਾੜੀ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਪਿਆ ਪਾਸੇ ਮਾਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਜਾਗਦੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੂਹਰੇ ਰਾਤ ਵਾਲਾ ਸੀਨ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ। ਢਲੀ ਦੁਪਹਿਰੇ ਉਹ ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ।

"ਬੇਬੇ ਚਾਹ ਦੀ ਘੁੱਟ ਫੜਾਈਂ। ਪੀ ਕੇ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲੋਂ ਦਵਾ ਲੈ ਆਵਾਂ।" ਉਹ ਕੰਧੋਲੀ ਦੇ ਮੁੱਢ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲੈ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਖੱਦਰ ਦੇ ਗਲਾਸ ਵਿਚ ਗੁੜ ਦੀ ਮਹਿਕ ਛੱਡਦੀ ਚਾਹ ਪਾ ਕੇ ਬੁੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ।

"ਜੇ ਆਪ ਫੜਾ ਜਾਮੇਂ ਫੇਰ ਕਿਹੜਾ ਕੁਸ ਘਟਦੈ।" ਕੈਲੇ ਨੇ ਤੱਤੀ ਤੱਤੀ ਚਾਹ ਨੂੰ ਸੁੜਾਕਾ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਸੋਚਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਡੂੰਘੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਭਰ ਕੇ ਸਾਗ ਘੋਟਦੀ ਚਰਨਜੀਤ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਿਆ। ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਦਾ ਸੇਕ ਵੱਜਣ ਕਰ ਕੇ ਨੀਮ ਗੁਲਾਬੀ ਗੱਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਹੂ ਸਿੰਮਣ ਨੂੰ ਆਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਕੈਲੇ ਨੇ ਚਾਹ ਦਾ ਘੁੱਟ ਭਰਦਿਆਂ ਹਉਕਾ ਭਰਿਆ। ਤੱਤੀ ਚਾਹ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਬੇਬੇ ਤੋਂ ਅੱਖ ਬਚਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਚਾਹ ਵਾਲਾ ਖਾਲੀ ਗਲਾਸ ਕੰਧੋਲੀ 'ਤੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਖੁਸ਼ਕ ਜਿਹਾ ਖੰਘੂਰਾ ਮਾਰਿਆ। ਖੰਘੂਰਾ ਸੁਣ ਕੇ ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਅ ਉਪਰ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਖੱਬੀ ਅੱਖ ਮੀਚ ਦਿੱਤੀ।

"ਹਾਅ ਤੇਰਾ ਕੱਖ ਨਾ ਰੁਵੇ ਕੁਤੀੜੇ, ਤੇਰੇ ਸੀਰਮੇ ਪੀਜੂੰ ਤੇਰੇ।" ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਚੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਵਗਾ'ਤਾ ਭੂਕਣਾ ਕੰਧੋਲੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਜੂਠੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਮਾਰਦੇ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਜੜਦਿਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੂਟ ਵੱਟ ਦਿਤੀ। ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਉਹਨੇ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ, ਪਰ ਸੁਣਾਈਆਂ ਕੈਲੇ ਨੂੰ ਸਨ। ਕੈਲਾ ਖੇਸ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਮਾਰ ਕੇ ਸਾਈਕਲ ਉਤੇ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬਣੇ ਚੌਂਕੜੇ ਉਤੇ ਤਾਸ਼-ਕੁੱਟਾਂ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਟੋਲਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਹ ਡਾਕਟਰ ਤੋਂ ਦਵਾਈ ਲੈ ਕੇ ਤਾਸ਼-ਕੁੱਟਾਂ ਦੀ ਟੋਲੀ ਕੋਲ ਬਹਿ ਗਿਆ।

"ਆ ਜਾ ਬਾਈ ਕੈਲਿਆ, ਤੂੰ ਵੀ ਕੁੱਟ ਲੈ ਚਾਰ ਪੱਤੇ।" ਤਾਸ਼ ਵਾਲੀ ਟੋਲੀ ਦੇ ਲੰਬੜਦਾਰ ਸੁਲੱਖਣ ਨੇ ਸੁਲ੍ਹਾ ਮਾਰੀ।

"ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿ ਬਈ ਭਰਾਵਾ, ਚਿੱਤ ਕੁਸ਼ 'ਤਾਬ ਨ੍ਹੀਂ। ਮੈਂ ਅੱਜ ਦੇਖ ਈ ਲਾਊਂਗਾ।" ਉਹਨੇ ਸਿਰ ਮਾਰਿਆ।

"ਇਹ ਕਾਹਨੂੰ ਖੇਡਦੈ ਗੱਤੇ ਦੀਆਂ ਬੇਗੀਆਂ ਨਾਲ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਰੱਬ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਝਾਂਜਰਾਂ ਆਲੀ ਬੇਗਮ ਘਰੇ ਉਡਜੂੰ ਉਡਜੂੰ ਕਰਦੀ ਫਿਰਦੀ ਆ।" ਸਰਵਣ ਮੱਟੀ ਦੇ ਦੀਪੇ ਨੇ ਹੁੱਝ ਮਾਰੀ।

"ਉਹ ਭਰਾਵਾ, ਆਪਣੀ ਕਾਹਦੀ ਬੇਗਮ ਹੋਈ ਭਲਾ। ਬੇਗਮ ਆਪਣੇ ਬਾਦਸ਼ੇ ਦੀ। ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਭਰਾਵਾ ਦੋ ਮੰਨੀਆਂ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਆਂ।" ਕੈਲੇ ਨੇ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਹਵਾ ਵਿਚ ਝਾੜੇ।

"ਤੇ ਬਾਈ ਸਿਆਂ, ਫੇਰ ਫੈਦਾ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਐਮੇ ਮੁਖਤ ਵਿਚ ਈ ਚਿੱਤੜ-ਘਸਾਈ ਕਰੀ ਜਾਨੈਂ! ਨਾਲੇ ਮੰਨੀਆਂ ਤਾਂ ਬੇਬੇ ਵੀ ਲਾਹ ਦਿੰਦੀ ਸੀ।" ਟੋਲੇ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਸੁਲੱਖਣ ਦੀ ਮਸ਼ਕਰੀ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਮੁੰਡੇ ਖਿੜ-ਖਿੜਾ ਕੇ ਹੱਸ ਪਏ। "ਨਾਲੇ ਬੁੜ੍ਹੀ ਨੇ ਨ੍ਹੀਂ ਸਮਝਾਇਆ ਉਹਨੂੰ। ਆਹ ਲੰਬੜਦਾਰਾਂ ਦੇ ਦੇਖ ਲੈ...ਧੰਨ ਹੀ ਆ ਬਈ ਗੁਰਮੇਲ ਕੁਰ...ਕਿਹਰੇ ਹੋਰੀਂ ਪੰਜ ਭਰਾ ਸੀ, ਪੂਰਾ ਤਪਾਕ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ...ਮਜਾਲ ਐ...ਬਈ ਢੇਰੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵੀ ਸਿਆੜ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਹੁਣ ਦੋਹਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪੱਤੀ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਆਉਂਦੀ ਆ।" ਸੁਲੱਖਣ ਨੇ ਕੰਨ ਖੁਰਕਿਆ। ਉਹ ਕੈਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਜਾਣਨ ਲਈ ਉਤਾਵਲਾ ਸੀ।

"ਬਾਈ ਸਿਆਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਿਆਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਘਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖਦੀਆਂ ਤੇ ਕਮਲੀਆਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਖਾ ਕੇ ਮੱਤ ਕੌਣ ਦੇਵੇ ਭਲਾ?" ਸਰਵਣ ਮੱਦੀ ਦੇ ਦੀਪੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਕੈਲੇ ਨੇ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਭਰਿਆ।

"ਇਹ ਤਾਂ ਊਈਂ ਡੂੰਨ ਵੱਟਾ ਬਣਿਆ ਬੈਠੈ ਚਾਚਾ ਸਿਆਂ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਲੱਗਦੈ, ਬਈ ਇਹਦੇ ਈ ਸਤ ਮੁੱਕੇ ਪਏ ਆ। ਜਨਾਨੀ ਦੀ ਕੀ ਮਜਾਲ ਆ?" ਪੱਤੇ ਕੁੱਟ ਰਹੇ ਇਕ ਹੋਰ ਚੋਬਰ ਨੇ ਠੋਰ ਮਾਰੀ। ਤਾਸ਼ ਕੁੱਟੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਕੈਲੇ ਨੂੰ ਨਿਹੋਰੇ ਵੱਜਦੇ ਰਹੇ। ਉਹ ਉਤੋਂ ਉਤੋਂ ਘੁੱਗੂ ਬਣਿਆ ਬੈਠਾ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਣੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਅੰਤਰ-ਅਗਨ ਉਸ ਨੂੰ ਤੜਫਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਦਿਨ ਛਿਪਦੇ ਤੱਕ ਤਾਸ਼ ਵਾਲੀ ਟੋਲੀ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ।

"ਕਿਥੋਂ ਆਇਐਂ ਬਾਈ? ਡਾਕਟਰ ਕੋਲੋਂ? ਸਿਹਤ ਕਿਵੇਂ ਆ ਤੇਰੀ? ਲੱਥਾ ਕੁਸ ਤਾਪ ਕਿ ਨਹੀਂ?" ਜੈਲੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਵੜਦੇ ਸਾਰ ਕਈ ਸਵਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

"ਹਾਂ, ਠੀਕ ਆਂ।" ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੱਚੀ ਸਬਾਤ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। "ਬੇਬੇ, ਮੇਰੀ ਰੋਟੀ ਅੰਦਰੇ ਭੇਜ ਦੇ।" ਉਸ ਨੇ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੋਕਰਾ ਮਾਰਿਆ। ਬੇਬੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਪਾ ਕੇ ਅੰਦਰੇ ਹੀ ਫੜਾ ਆਈ। ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮੋਟਾ ਪੈਗ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਸੌਂ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿਚ ਚਰਨਜੀਤ ਦਾ ਗੁਲਾਬੀ ਚਿਹਰਾ ਘੁੰਮਣਘੇਰੀਆਂ ਕੱਢਦਾ ਰਿਹਾ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਚਰਨਜੀਤ ਤਿੱਖੜ ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਦੀ ਮੱਚ ਕੇ ਕੋਲੇ ਹੋਈ ਪਈ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਗੱਲ ਜਰਨੈਲ ਕੋਲ ਨਾ ਕਰੇ ਪਰ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ, 'ਮਨਾ! ਅੱਜ ਤਾਂ ਨਿੱਕੀ ਗੱਲ ਐ ਜੇ ਕਿਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਵੈਲੀ ਨੇ ਬਾਂਹ ਫੜ'ਲੀ, ਤਾਂ ਕੀ ਬਣੂੰ? ਮੁੜ ਕੇ ਮਾੜੀ ਵੀ ਤੈਂ ਹੀ ਵੱਜਣਾ...ਤੇ ਇਹਨੇ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਬਕੀ।' ਉਹ ਸਾਰੀ ਦਿਹਾੜੀ ਜੋੜ-ਤੋੜ ਲਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਅੰਦਰੋ-ਅੰਦਰੀ ਕੈਲੇ ਦੀ ਹਰਕਤ ਉਤੇ ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਪਿਆ ਸੀ।

"ਕੀ ਗੱਲ ਆ? ਅੱਜ ਮੂੰਹ ਵੱਟਿਆ ਜਿਹਾ ਪਿਐ? ਮੈਂ ਆਥਣ ਦਾ ਤੇਰੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਵਿਹਨਾਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਆਲੀ ਰੌਣਕ ਹੈਨੀ...ਤਬੀਅਤ ਠੀਕ ਆ ਤੇਰੀ?" ਜੈਲੇ ਨੇ ਪਲੰਗ 'ਤੇ ਲੇਟਦਿਆਂ ਚਰਨਜੀਤ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਆਈ ਗਊ ਦੀ ਤਬੀਤ ਕਿਥੇ ਠੀਕ ਰਹਿੰਦੀ ਆ...ਜਦ ਥਾਂ ਥਾਂ 'ਤੇ ਭੁੱਖੀਆਂ ਗਿਰਝਾਂ ਫਿਰਦੀਆਂ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਚਿੜੀ ਬਚਾਰੀ ਕੀ ਕਰੇ?" ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਪਾਸਾ ਪਰਤਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਰੰਗ ਫੱਕ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ।

"ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਜਿਹੀਆਂ ਕਿਉਂ ਪਾਈ ਜਾਨੀ ਐਂ, ਸਿੱਧੀ ਹੋ ਕੇ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ? ਜੈਲਾ ਖਿਝ ਗਿਆ।

"ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਤੋਂ ਪੁੱਛੀਂ। ਅੱਜ ਚੌਂਕੇ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਉਹਨੇ ..." ਚਰਨਜੀਤ ਕੋਲੋਂ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। ਉਸ ਦੇ ਅੱਥਰੂ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਵਹਿ ਤੁਰੇ।

"ਰੋਈ ਕਾਹਤੋਂ ਜਾਨੀ ਐਂ, ਹੋਇਆ ਕੀ?" ਜੈਲਾ ਅਵਾਕ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ।

"ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅੱਖ ਮਾਰੀ ਐ ਅੱਜ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਿਉਆਂ ਵਰਗਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੀ ਆਂ ਉਹਦਾ...ਰੱਬ ਗਵਾਹ ਐ, ਜੇ ਕਦੇ ਅਲਫੋਂ-ਬੇ ਕਹੀ ਹੋਵੇ।" ਚਰਨਜੀਤ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਹੁਬਕੀਂ ਰੋ ਪਈ।

"ਕੋਈ ਨਾ, ਤੂੰ ਜੇਰਾ ਰੱਖ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਸਮਝਾ ਦੂੰਗਾ ਆਪੇ। ਨਾਲੇ ਬੇਬੇ ਦਾ ਵਿਸਾਹ ਨਾ ਖਾਇਆ ਕਰ। ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਘੱਟ ਜਾਣ ਦਿਆ ਕਰ ਉਹਨੂੰ।" ਜੈਲਾ ਚਿੰਤਾ ਵਾਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲਿਆ।

ਬਾਈ 'ਤੇ ਮੈਂ ਰੱਬ ਜਿੰਨਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾਂ...ਬਾਈ ਕਿਮੇਂ ਕਰਦੂ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ? ਤੇ ਚਰਨੋਂ ਨੇ ਝੂਠ ਕਿਉਂ ਬੋਲਣਾ ਹੋਇਆ? ਜ਼ਰੂਰ ਕਿਸੇ ਮੇਰੇ ਸਾਲੇ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨਿਕਲੀ ਆ। ਭੈਣ ਦੇਣੇ ਲੋਕ ਘਰ ਵੱਸਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਕਾਹਨੂੰ ਜਰਦੇ ਆ। ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸਲਵੱਟੇ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ।

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਕੈਲੇ ਨਾਲ ਤਲਖ ਭਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਚਾਰੇ ਖੁਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਪੈ ਗਿਆ, "ਅੱਧ ਦਾ ਮਾਲਕ ਆਂ ਮੈਂ, ਆਏਂ ਨ੍ਹੀਂ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਥੋਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲੱਗਾ। ਤੂੰ ਤੇ ਤੇਰੀ ਰੰਨ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ, ਜੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਨ੍ਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਸਾਲੇ ਅਲਜਾਮਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਏ 'ਗਾਂਹਾਂ ਹੈਗੀ ਆ ਨਾ ਉਹੋ ਪਦਮਣੀ, ਸਾਲੀ ਬਾਂਗਰੋ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਦੀ।"

"ਬਾਈ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਅ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਤੂੰ ਛੱਤਣੀਂ ਚੜ੍ਹੀ ਜਾਨੈਂ।" ਜੈਲਾ ਨਰਮ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਲੋਕ ਤਮਾਸ਼ਾ ਦੇਖਣ।

"ਥੋਡੀ ਹਿੱਕ 'ਤੇ ਬਰੋਟਾ ਲਾਊਂ, ਥੋਡੀ ਹਿੱਕ 'ਤੇ ਮੇਰਿਓ ਸਾਲਿਓ। ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਰੰਨ ਦੇ ਥੱਲੇ ਲੱਗਿਆ ਪਿਆ ਹੋਵੇ, ਬੰਦੈ ਉਹ। ਗੁੰਡੀਏ ਰੰਨੇ, ਤੂੰ ਭਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਪਾਟਕ ਪਾਉਨੀ ਐਂ। ਮੈਂ ਚੱਲਿਆਂ ਵੱਡੀ ਗਾਲਬ ਆਲੇ ਛੋਟੇ ਕੋਲੇ। ਪੰਜ ਸੌ ਜਨਾਨੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਐ...ਨਾਲੇ ਮੇਰੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦੀ ਵਿਚ ਹਲ ਨਾ ਵਾੜੀਂ ਆਪਣਾ ਅੱਜ ਤੋਂ ਮੁੜ ਕੇ।" ਕੈਲਾ ਖਫੇ-ਖੂਨ ਹੋਇਆ ਸਾਈਕਲ ਚੁੱਕ ਕੇ ਵੱਡੀ ਗਾਲਬ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਵੱਡੀ ਗਾਲਬ ਦਾ ਛੋਟਾ ਬਦਮਾਸ਼ ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁੱਲ ਜਨਾਨੀਆਂ ਲਿਆ ਕੇ ਵੇਚਦਾ ਸੀ। ਕੈਲੇ ਦੇ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਜੈਲਾ ਮੱਥਾ ਫੜ ਕੇ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਘਰ ਦੀ ਬਣੀ ਬਣਾਈ ਇੱਜ਼ਤ ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਮੀਟੀ ਮੁੱਠ ਪਟੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੰਧਾਂ-ਕੌਲਿਆਂ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਸਾਰੀ ਲੜਾਈ ਤੇ ਗਾਲ੍ਹ-ਦੁੱਪੜ ਸੁਣ ਲਈ ਸੀ।

"ਬੇਬੇ ਤੂੰ ਹੀ ਸਮਝਾ ਕੁਝ ਉਹਨੂੰ। ਕਿਉਂ ਆਪਣੀ ਮਿੱਟੀ ਪੱਟਦਾ ਫਿਰਦੈ, ਤੇ ਨਾਲੇ ਸਾਡੀ ਇੱਜ਼ਤ ਵੀ ਖੇਹ 'ਚ ਰੋਲਦੈ।" ਜੈਲੇ ਨੇ ਬੇਬੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਚੁੱਕਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।

"ਉਹਨੂੰ ਕੀ ਸਮਝਾਮਾਂ ਪੁੱਤਾ। ਆਪਣੀ ਤੀਮੀਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਸ਼ ਅਕਲ ਦੇਹ। ਆਏਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਥਾਣੀਂ ਕੱਢਣ ਲੱਗ ਜਾਈਏ, ਤਾਂ ਕਜੀਆ-ਕਲੇਸ਼ ਤਾਂ ਹੋਣਾ ਈ ਹੋਇਆ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨੂੰਹਾਂ-ਧੀਆਂ ਵੀ ਹੈਗੀਆਂ। ਇਹ ਪਤਾ ਨ੍ਹੀਂ ਕੀ ਜੱਗੋਂ ਲਹਿੰਦੀ ਆ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਸਲੇ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਉਹ ਘਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖਦੀਆਂ। ਆਏਂ ਭਾਈਆਂ ਵਿਚ ਪਾਟਕ ਨ੍ਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਫਿਰਦੀਆਂ।" ਬੁੜ੍ਹੀ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕੈਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵੋਟ ਵੀ ਭੁਗਤਾ ਗਈ। ਚਰਨਜੀਤ ਜਿਹੜੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਚੁੱਪ ਬੈਠੀ ਚੌਂਕੇ ਵਿਚ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜ ਰਹੀ ਸੀ, ਤੱਤੇ ਦੁੱਧ ਵਾਂਗ ਉਬਾਲਾ ਖਾ ਗਈ।

"ਬੇਬੇ ਜੀ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਐਹੋ ਜਿਹੇ ਖੇਖਣਾਂ ਨਾਲ ਘਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖਦੀਆਂ, ਉਹ ਅਸਲੇ ਦੀਆਂ ਨ੍ਹੀਂ, ਮੁਸ਼ਟੰਡੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਤੇ ਮੈਥੋਂ ਮੁਸ਼ਟੰਡਪੁਣਾ ਨ੍ਹੀਂ ਕਰ ਹੋਣਾ। ਕੱਪੜਾ-ਲੀੜਾ ਧੋਤਾ-ਧੁਆਇਆ ਮਿਲੂ। ਰੋਟੀ-ਪਾਣੀ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਦਮਾਂਗੇ ਤੇ ਜੇ ਐਦੂੰ ਅਗਾਂਹ ਵਧਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਜਾਣਦੀ ਆ ਜੁੱਤੀ। ਨਾਲੇ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨੇ ਲੱਦ'ਗੇ ਮਾਂ ਜੀ, ਜਦ ਇਕ ਵਿਆਹਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਵਿਚੋਂ, ਤੇ ਜਨਾਨੀ ਨੂੰ ਸਾਲਾਂਬੱਧੀ ਇਹ ਪਤਾ ਨ੍ਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦਾ, ਬਈ ਅਸਲੀ ਖਸਮ ਹੈ ਕਿਹੜਾ? ਮੈਥੋਂ ਨ੍ਹੀਂ ਡੁਬਿੱਤਾ ਖੂਹ ਗੇੜ ਹੋਣਾ।" ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਤੱਤੀਆਂ ਤੱਤੀਆਂ ਸੁਣਾ ਕੇ ਬੁੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਬਰਫ਼ ਵਿਚ ਲਾ ਦਿੱਤਾ।

"ਨੀ ਜਾਹ ਜਾਹ, ਬਹੁਤੀਏ ਪੜ੍ਹਾਕਣੇ। ਤੇਰੇ ਅਰਗੀਆਂ ਈ ਸਿਰ ਪੜ੍ਹਵਾਉਂਦੀਆਂ ਭਰਾਮਾਂ ਦੇ। ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਅਕਲਾਂ ਦਿੰਦੀ ਆ। ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਭੁਤਨੀ, ਸਿਵਿਆਂ ਵਿਚ ਅੱਧ।" ਬੁੜ੍ਹੀ ਆਪਣੀ ਸੋਟੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬੁੜ ਬੁੜ ਕਰਦੀ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਟੁਰ ਗਈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੈਲਾ ਵਾਹੋ-ਦਾਹੀ ਸਾਈਕਲ ਭਜਾ ਕੇ ਛੋਟੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਦੇ ਘਰ ਵੱਡੀ ਗਾਲਬ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।

"ਆ ਬਾਈ ਕੈਲਾ ਸਿੰਹਾਂ, ਕਿਮੇਂ ਆਉਣੇ ਹੋਏ? ਅੱਜ ਤਾਂ ਬਈ ਕੀੜੀ ਦੇ ਘਰੇ ਭਗਮਾਨ ਆ ਗਿਆ।" ਛੋਟੇ ਨੇ ਰਸਮੀ ਦੁਆ-ਸਲਾਮ ਬਾਅਦ ਘਰ ਦੀ ਕੱਢੀ ਦਾ ਢੱਕਣ ਕੈਲੇ ਮੂਹਰੇ ਪੁੱਟ ਲਿਆ।

"ਉਏ ਨਿਆਣਿਓਂ! ਕੇਰਾਂ ਪਲੇਟ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਲਿਆਓ ਚਾਰ ਕੁ ਸੈਂਖੀਆਂ, ਤਾਇਆ ਆਇਐ ਥੋਡਾ।" ਛੋਟੇ ਨੇ ਪੈਗ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਹੜੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰ ਕੇ ਹੋਕਰਾ ਮਾਰਿਆ। ਉਹਦਾ ਨਿੱਕਾ ਮੁੰਡਾ ਤਰੀ ਵਾਲੇ ਤਿੱਤਰ ਦੀ ਪਲੇਟ ਲੱਕੜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਮੇਜ਼ ਉਤੇ ਧਰ ਗਿਆ।

"ਬਾਈ ਆਹ ਖੇਚਲ ਤਾਂ ਕਾਹਨੂੰ ਕਰਨੀ ਸੀ।" ਕੈਲੇ ਨੇ ਉਤੋਂ ਉਤੋਂ ਰਸਮੀ ਨਾਂਹ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

"ਹੈਂ! ਖੇਚਲ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਦੀ। ਅੱਜ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹੇ ਸੀ, ਆਹ ਤਿੱਤਰ ਡੁੰਗ ਲਿਆਂਦੇ ਚਾਰ ਕੁ। ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਤੂੰ ਆ ਗਿਆ। ਬਾਈ ਸਿਆਂ! ਕੌਣ ਕਿਸੇ ਦਾ ਖਾਂਦੈ, ਦਾਣਾ-ਪਾਣੀ ਖਿਚ ਲਿਆਉਂਦੈ।" ਛੋਟੇ ਨੇ ਮੋਟਾ ਹਾੜਾ ਅੱਗੇ ਕਰਦਿਆਂ ਹੱਥ ਉਤਾਂਹ ਵੱਲ ਕੀਤੇ।

"ਯਾਰ, ਸਾਲੀ ਕਾਲਜਾ ਫੂਕਦੀ ਜਾਂਦੀ ਐ।" ਕੈਲੇ ਨੇ ਪੈਗ ਮਾਰਦਿਆਂ ਧੁੜ-ਧੜੀ ਲਈ।

"ਪਹਿਲੇ ਤੋੜ ਦੀ ਆ ਬਾਈ ਸਿੰਆਂ, ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਬੰਦਾ ਚੁੱਕਦੀ ਆ। ਹਾਂ, ਤੂੰ ਦੱਸ ਕੀ ਹੁਕਮ ਐ?" ਛੋਟੇ ਨੇ ਹਾੜਾ ਮਾਰ ਕੇ ਚਿੜੇ ਦੀ ਪੂੰਛ ਵਾਂਗ ਤਰਾਸ਼ੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਪੂੰਝਿਆ।

"ਬ ਆ ਈ ਯਾਰ! ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਪਤੈ, ਬਈ ਆਪਾਂ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਨਿੱਕੇ ਜੈਲੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰ'ਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, ਬਈ ਚਲੋ ਨਿਭਾ ਹੋਈ ਜਾਊਗਾ, ਪਰ ਬਾਈ, ਮੇਰੇ ਸਾਲੇ, ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਟੀਰਾ ਈ ਵਿੰਹਦੇ ਆ ਦੋਵੇਂ ਜੀਅ। ਆਪਾਂ ਵੀ ਸੋਚ ਲਿਐ ਫੇਰ ਹਿੱਕ 'ਤੇ ਬਰੋਟਾ ਲਾਉਣੈ ਮੇਰੇ ਪਤਿਉਹਰਿਆਂ ਦੀ। ਜਦ ਬੰਦੇ ਦੀ ਘਰੇ ਕੋਈ ਇੱਜ਼ਤ ਈ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਫੇਰ ਫੈਦਾ ਕੀ ਹੋਇਆ ਭਲਾ?" ਕੈਲੇ ਨੇ ਅੰਦਰਲੀ ਭੜਾਸ ਛੋਟੇ ਮੂਹਰੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ।

"ਬਾਈ ਸਿਆਂ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ। ਆਪਾਂ ਤੇਰੀ ਪੈੜ ਵਿਚੋਂ ਪੈਰ ਬਾਹਰ ਨ੍ਹੀਂ ਕੱਢਦੇ। ਜਨਾਨੀਆਂ ਬਾਈ ਸਿਆਂ ਆਪਾਂ ਲੈਣਾਂ ਲਾ ਦਿਆਂਗੇ ਲੈਣਾਂ। ਆਹ ਦੇਖ ਲਾ, ਬਾਬੇ ਕਾ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਮੈਂ ਹੀ ਤੀਮੀਆਂ ਆਲਾ ਕੀਤਾ। ਨਾਲੇ ਬਾਈ ਜੀ, ਬੰਗਾਲ ਦੀਆਂ ਰੰਨਾਂ ਵੀ ਗਾਡਰ ਐ ਗਾਡਰ। ਜਦੋਂ ਘਰ ਆ ਕੇ ਲੰਮੇ ਲੰਮੇ ਵਾਲਾਂ ਆਲੀ ਨੇ 'ਸ਼ਰੋਦਾਰ ਜੀ, ਸ਼ਰੋਦਾਰ ਜੀ' ਕਿਹਾ ਨਾ, ਦਵਾਲੀ ਬਣ ਜੂ ਫੇਰ ਚੱਤੋ ਪਹਿਰ। ਬੱਸ, ਤੂੰ ਮਾਇਆ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਲੈ। ਆਪਾਂ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਈ ਲੁਦੇਹਾਣੇ ਤੋਂ ਰੇਲ ਚੜ੍ਹ ਜਾਨੇ ਆਂ ਕਲਕੱਤੇ ਨੂੰ।" ਛੋਟੇ ਨੇ ਸਿਰੇ ਦੀ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ।

"ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਮਾਇਆ ਲੱਗ ਜੂ ਭਲਾ?" ਕੈਲੇ ਨੇ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ।

"ਮਾਇਆ ਗਹਾਂ ਰੋਕੜੀਆਂ ਲੱਗਣੀਆਂ? ਤੂੰ ਪੰਜ ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲੈ। ਹਜ਼ਾਰ ਕੁ ਔਣ-ਜਾਣ ਦਾ ਖਰਚਾ, ਤੇ ਤਿੰਨ ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਜਨਾਨੀ।"

"ਠੀਕ ਆ ਬਾਈ ਸਿਆਂ, ਮੈਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਐ। ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਆੜ੍ਹਤੀਏ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਰਕਮ ਤੈਨੂੰ ਲਿਆ ਦਿੰਨਾਂ ਵਾਂ।" ਕੈਲੇ ਨੇ ਹਾਮੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ।

"ਠੀਕ ਆ ਬਾਈ ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਆ ਜਾਮੀਂ, ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ।"

"ਚੰਗਾ ਭਰਾਵਾ ਰੱਬ ਰਾਖਾ।" ਆਖਦਿਆਂ ਛੋਟੇ ਨੇ ਹੱਥ ਮਿਲਾਇਆ। ਕੈਲਾ ਲੱਤਾਂ ਘੜੀਸਦਾ ਘਰੇ ਆ ਕੇ ਸਬਾਤ ਵਿਚ ਮੰਜੀ 'ਤੇ ਜਾ ਡਿੱਗਾ। ਰੋਟੀ ਉਹਦੀ ਸਬਾਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਈ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਉਹ ਮੂੰਹ-ਨ੍ਹੇਰੇ ਉਠਿਆ, ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ 'ਕੱਠੀ ਕਰਨ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਹੋ ਤੁਰਿਆ।

"ਸੁਣ ਬਈ ਨਿੱਕਿਆ, ਆਪਣੀ ਨ੍ਹੀਂ ਹੁਣ ਨਿਭਣੀ। ਆਪਾਂ ਹੁਣ ਭਾਂਡਾ-ਟੀਂਡਾ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਚਾਰ ਸਿਆੜ ਆਉਂਦੇ ਆ ਹਿੱਸੇ ਦੇ, ਉਹ ਅੱਡ-ਬਿੱਡ ਕਰਨੇ ਆਂ।" ਉਸ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਦੇਖਿਆਂ ਜੈਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਤੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਉਹ ਸਾਰੀ ਦਿਹਾੜੀ ਮੋਹਤਬਰ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਖਾਓ-ਪੀਓ ਵੇਲੇ ਘਰ ਆਇਆ ਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤ ਇਕੱਠੀ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਘਰ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਨਾ ਬਲਿਆ। ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੁਝ ਪਕਾਇਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਖਾਧਾ। ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਸੁਸਰੀ ਵਾਂਗ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਚਰਨਜੀਤ ਤੇ ਜਰਨੈਲ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨੀਂਦ ਗਾਇਬ ਸੀ।

"ਡੱਬੜੇ ਨੇ ਉਹੀ ਕੁਸ਼ ਕਰ'ਤਾ ਜੀਹਦਾ ਡਰ ਸੀ। ਚੰਗਾ ਭਲਾ ਸੀ। ਔਂਤਰ ਜਣਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨ੍ਹੀਂ ਕੀ ਮਿਲਦੈ ਦਰਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੱਟੀਆਂ ਪੜ੍ਹਾ ਕੇ।" ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਡਿਗਦਿਆਂ ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਹਉਕਾ ਭਰਿਆ।

"ਦੇਖ ਚਰਨਜੀਤ, ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਵੱਸ ਈ ਆ, ਹਲੇ ਵੀ ਕੁਸ਼ ਨੀ ਬਿਗੜਿਆ। ਜੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦੀ ਵੰਡਾ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ, ਫੇਰ ਕੀਹਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਾਸੀ ਕਹਾਂਗੇ। ਜ਼ਮੀਨ ਬਿਨਾਂ ਕਾਹਦਾ ਜੱਟ ਦਾ ਪੁੱਤ?" ਜਰਨੈਲ ਨੇ ਦਿਲ 'ਤੇ ਪੱਥਰ ਧਰ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਮੂੰਹੋਂ ਕੱਢੇ।

"ਚੱਲ ਕੋਈ ਨਾ ਹੁਣ ਸੌਂ ਜੋ, ਸਵੇਰੇ ਦੇਖੂੰਗੀ ਮੈਂ ਜੇ ਮੰਨ ਗਿਆ ਤਾਂ, ਪਰ ਮੈਥੋਂ ਅੱਕ ਨ੍ਹੀਂ ਚੱਬਿਆ ਜਾਣਾ।" ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਮਨ ਦੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ। ਦੋਵਾਂ ਜਣਿਆਂ ਨੇ ਰਾਤ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਲੰਘਾਈ। ਸਵੇਰ ਹੋਈ, ਕੁੱਕੜ ਨੇ ਬਾਂਗ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਉਠ ਕੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਅੱਗ ਬਾਲੀ। ਗੁੜ ਦੀ ਮਹਿਕ ਛੱਡਦੀ ਚਾਹ ਨੇ ਸਾਰੇ ਘਰ ਨੂੰ ਮਹਿਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਵਿਚੋਂ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਧੁਨ ਛੇੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਰਨੈਲ ਅਜੇ ਬਿਸਤਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਪਿਆ ਸੀ।

"ਵਾਗਰੂ ਸੁੱਖ ਰੱਖੀਂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ।" ਆਖਦਿਆਂ ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਪਿੱਤਲ ਦੀ ਗੜਵੀ ਵਿਚ ਚਾਹ ਪਾ ਲਈ। ਸਟੀਲ ਦੀ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਪਲੇਟ ਵਿਚ ਖੋਏ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪਿੰਨੀਆਂ ਰੱਖ ਕੇ ਉਹ ਕੈਲੇ ਦੀ ਕੱਚੀ ਸਬਾਤ ਵੱਲ ਹੋ ਤੁਰੀ। ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੀ ਦਾ ਦਿਲ ਫੜਾਕ ਫੜਾਕ ਵੱਜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਛੜੇ ਜੇਠ ਦੀ ਸਬਾਤ ਵੱਲ ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੀ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਪਾਣੀ ਜਾ ਕੇ ਆਈ ਬੁੜ੍ਹੀ ਨੇ ਵੀ ਦੇਖ ਲਿਆ, ਪਰ ਜਾਣ ਕੇ ਸਭ ਕੁਝ ਅਣਦੇਖਿਆ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮੰਜੀ 'ਤੇ ਪੈ ਗਈ।

ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਪਹਾੜ ਜਿੱਡਾ ਜੇਰਾ ਕਰ ਕੇ ਕੈਲੇ ਦੀ ਬੈਠਕ ਦਾ ਕੁੰਡਾ ਖੜਕਾਇਆ।

"ਬੇਬੇ ਬਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਈ ਆ ਲੰਘ ਆ।" ਆਖਦਿਆਂ ਕੈਲਾ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਉਠ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਤੇ ਆਪਣੇ ਖਿਲਰੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜੂੜੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ।

"ਭਾਈ ਜੀ ਮੈਂ ਆਂ।" ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਚਰਨਜੀਤ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਪੈਂਦ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਜਾਣ ਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਹੁ-ਫੁਟਾਲੇ ਦੀ ਮੱਠੀ ਜਿਹੀ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀ ਲੋਅ ਵਿਚ ਕੈਲੇ ਨੇ ਚਰਨਜੀਤ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਦੇਖਿਆ, ਉਹ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਬੁੱਤ ਵਾਂਗ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹਕੀਕਤ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੁਪਨਾ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਹੋਈ।

"ਲੈ ਫੜ ਚਾਹ ਪੀ।" ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਚੁੱਪ ਤੋੜਦਿਆਂ ਗੜਵੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਚ ਦੇ ਗਲਾਸ ਵਿਚ ਚਾਹ ਪਾ ਕੇ ਕੈਲੇ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਕੰਬਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਕੈਲੇ ਨੇ ਗਲਾਸ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਲਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਚ ਦਾ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਗਲਾਸ ਵੀ ਮਣਾਂ-ਮੂੰਹੀਂ ਲੱਗਿਆ।

"ਦੇਖ ਭਾਈ ਜੀ ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਦੀ ਵਿਆਹੀ ਆਂ, ਕਦੇ ਤੇਰਾ ਮੂੰਹ ਫਿਟਕਾਰਿਐ? ਤੈਨੂੰ ਕੱਪੜੇ-ਲੱਤੇ ਖੁਣੋਂ, ਰੋਟੀ-ਪਾਣੀ ਖੁਣੋਂ ਕੋਈ ਸ਼ਕੈਤ ਆਈ ਆ ਕਿਤੇ?" ਚਰਨਜੀਤ ਬੋਲੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਕੈਲਾ ਸੁੰਨ ਹੋਇਆ ਬੈਠਾ ਸੀ।

ਚਰਨਜੀਤ ਦਾ ਇਕ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਨੂੰ ਤੀਰ ਵਾਂਗ ਵੱਜਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

"ਦੇਖ ਤੇਰਾ ਇਕੋ ਇਕ ਭਤੀਜਾ, ਤੂੰ ਚਾਹੁੰਦੈ ਬਈ ਉਹ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦਾ ਮੁਥਾਜ ਹੋ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਹਾੜੀਆਂ ਕਰਦਾ ਫਿਰੇ। ਮੈਨੂੰ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਤੇਰੇ ਭਾਈ ਦੇ ਲੜ ਲਾਇਐ, ਰੱਬ ਕਰੇ ਐਡੀ ਮਰਜ਼ਾਂ, ਜੇ ਕਿਤੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਤੂੰ...ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਿਉਆਂ ਵਾਲਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤੈ। ਨਾਲੇ ਤੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਸਾਡਾ ਹੈ ਵੀ ਕੌਣ ਜਹਾਨ 'ਤੇ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਾਰ ਲੂੰਗੀ ਬਗਾਨੀ ਧੀ ਔਖੀ-ਸੌਖੀ, ਪਰ ਤੇਰਾ ਭਾਈ ਤਾਂ ਕੁਸ਼ ਖਾ ਕੇ ਮਰ ਜੂ। ਨਾਲੇ ਤੂੰ ਤਾਂ ਘਰ ਦਾ 'ਲਾਣੇਦਾਰ' ਐਂ, ਲਾਣੇਦਾਰ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ। ਜੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਔਖਾ ਐਂ, ਤਾਂ ਫੇਰ ਤੇਰੀ ਮਰਜ਼ੀ।" ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਚਰਨਜੀਤ ਦੀ ਭੁੱਬ ਨਿਕਲ ਗਈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਲਈ ਚਾਦਰ ਲਾਹ ਕੇ ਮੰਜੇ ਦੀ ਪੈਂਦ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ।

ਕੈਲੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚਲੀ ਚਾਹ ਦੀ ਘੁੱਟ ਥਾਂਏਂ ਅੜ ਗਈ।

"ਹੱਤ ਕਮਲੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਮੇਰੀ ਹੀ ਮੱਤ ਮਾਰੀ ਗਈ ਸੀ। ਤੂੰ ਚਾਦਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸਿਰ ਤੇ ਲੈ। ਲੋਕ ਤਾਂ ਫੇਰੇ ਦੇਣੇ ਆ ਪੱਕੇ। ਮੈਂ ਕਹਿਣ ਚੱਲਿਆਂ ਸਾਰੇ ਪੰਚੈਤੀਆਂ ਨੂੰ, ਬਈ ਸਾਡੇ ਘਰ ਵੰਡੀ ਪਾਉਣ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਆਵੇ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਘਰ ਦਾ ਲਾਣੇਦਾਰ ਆਂ।" ਕੈਲੇ ਨੇ ਹੱਥ ਵਿਚਲੀ ਚਾਹ ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਸਤੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸਾਫ਼ਾ ਲਪੇਟਦਾ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੈਲਾ ਛੜਾ, ਕੈਲਾ ਲਾਣੇਦਾਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਚੂੜਾਮਣੀ ਫਲ:ਅਨਾਨਾਸ

ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖਾ

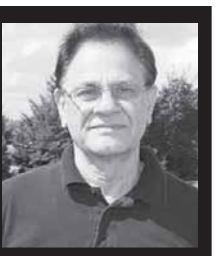

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-259-9353

ਅਨਾਨਾਸ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਫਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਣਾ-ਖਣਾ ਖਰੀਦ ਕੇ ਖਾਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕਦੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਨਾ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਅਨਾਨਾਸ ਕਿਥੇ ਵਿਕਦਾ ਹੈ! ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਫਲਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਇਹ ਤ੍ਰਿਸ਼ੰਕੂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਅਨਾਨਾਸ ਦਾ ਰੱਜ ਕੇ ਸੇਵਣ ਦੋ ਵਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਸਿੰਗਾਪੁਰ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਥਾਈਲੈਂਡ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੇਜ਼ਬਾਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਫਲ ਖੂਬ ਛਕਾਇਆ ਸੀ। ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਰੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਦ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਭੇਟਾ ਵਜੋਂ ਫਲਾਂ ਦਾ ਭਰਿਆ ਲਿਫਾਫਾ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਇਕ ਵਾਰੀ ਅਸੀਂ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਤਰ ਪੂਰਬੀ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨ ਗਏ ਤਾਂ ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਜਾਣ ਲਈ ਜਲਪਾਇਗੁੜੀ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਰੁਕਣਾ ਪਿਆ। ਉਥੇ ਰੇੜ੍ਹੀਆਂ 'ਤੇ ਖੂਬ ਰਸੀਲਾ ਅਨਾਨਾਸ ਵਿਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਥੋੜਾ ਖਰੀਦ ਕੇ ਖਾਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਮੂੰਹੋਂ ਹੀ ਨਾ ਲੱਥੇ। ਅਸੀਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹੋਰ ਹੋਰ ਖਰੀਦ ਕੇ ਖਾਈ ਗਏ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਗੱਡੀ ਚੱਲਣ ਦਾ ਵਿਸਲ ਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਅਨਾਨਾਸ ਖੂਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਗੱਡੀ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਥਾਣੀਂ ਅਨਾਨਾਸ ਲੱਦੇ ਬੂਟੇ ਦੇਖ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਰਜਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਅਨਾਨਾਸ ਦੀ ਝਾੜੀ ਚਾਰ ਪੰਜ ਫੁੱਟ ਉਚੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਤਣਾ ਗਠੀਲਾ ਅਤੇ ਪੱਤੇ ਮੋਮੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੋ ਸੌ ਤੱਕ ਫੁੱਲ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਫੁੱਲ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਇਕ ਫਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨਾਨਾਸ ਇਕ ਸੰਯੁਕਤ ਫਲ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਤੇ ਬਾਹਰਲੀ ਬਣਤਰ ਵਿਚ ਜੋੜ ਤੇ ਖੰਬੜੇ ਜਿਹੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪੱਕੇ ਰਸੀਲੇ ਅਨਾਨਾਸ ਦੇ ਗੁੱਦੇ ਦਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਖਟਮਿਠਾ ਸੁਆਦ ਖਾਧਿਆਂ ਹੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸੁਗੰਧੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਿੱਠੀ ਤੇ ਸੁਖਾਵੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਗੁੱਦਾ ਕਾਹਦਾ, ਲੱਕੜ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਨਾਨਾਸ ਕਦੇ ਵੀ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸੁਨਹਿਰੀ ਰੰਗ ਦਾ ਖਰੀਦਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਹਿਮ ਹੈ ਕਿ ਅਨਾਨਾਸ ਖਾਣ ਨਾਲ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਗਰਭ ਡਿਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਮਾਨਤਾ ਇਸ ਦੇ ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਗੁਣ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਤਿੱਖੇ ਜ਼ਾਇਕੇ ਕਾਰਨ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੁਲ੍ਹ ਤੇ ਜੀਭ ਸੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

Arabic	أناناس	Indonesian	nanas
Armenian	[illegible]	Irish	anann
Azerbaijani	ananas	Italian	ananas
Basque	anana	Latvian	ananass
Belarusian	ананас	Lithuanian	ananasas
Bulgarian	ананас	Macedonian	ананас
Croatian	ananas	Malay	nanas
Czech	ananas	Maltese	ananas
Danish	ananas	Norwegian	ananas
Dutch	ananas	Polish	ananas
English	pineapple	Portuguese	ananás
Esperanto	ananaso	Romanian	ananas
Estonian	ananass	Russian	ананас
Finnish	ananas	Serbian	ананас
French	ananas	Slovak	ananás
Georgian	ანანასი	Slovenian	ananas
German	Ananas	Swahili	mananasi
Greek	ανανάς	Swedish	ananas
Haitian	anana	Turkish	ananas
Hungarian	ananász	Ukrainian	ананас
Icelandic	ananas	Yiddish	[illegible]

ਅਨਾਨਾਸ ਊਸ਼ਣਕਟੀਬੰਧੀ ਫਲ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿੱਲ੍ਹੇ ਤੇ ਭਰਪੂਰ ਮੀਹਾਂ ਵਾਲੇ ਦੱਖਣੀ ਅਤੇ ਉਤਰ ਪੂਰਬੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੂੰਗਫਲੀ, ਆਲੂ, ਮੱਕਈ ਆਦਿ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨਾਨਾਸ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਜੱਦੀ ਬੂਟਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਅਤੇ ਪੈਰਾਗੁਵੇ ਵਿਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ। ਕੋਲੰਬਸ 1493 ਵਿਚ ਕੈਰੀਬੀਅਨ ਦੇ ਗਵਾਦਲੂਪ ਦੀਪ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਥੇ ਇਹ ਫਲ ਦੇਖਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ Pina De Indes ਕਿਹਾ। ਯੂਰਪੀਆਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਇਸ ਫਲ ਦਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਸਪੇਨ ਅਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸੌਦਾਗਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਫਲ ਦੀ ਭਿਣਕ ਪੈ ਗਈ। ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਸਪੇਨ ਦੇ ਰਾਜੇ ਚਾਰਲਸ ਪੰਜਵੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਫਲ ਨੂੰ ਸਪੇਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਪਰ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਇਹ ਫਲ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਸੁਖਾਇਆ। ਫਿਰ ਵੀ ਆਲੂ ਤੇ ਹੋਰ ਫਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੂਰਪੀ ਉਚ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਤੱਕ ਇਸ ਪਰਦੇਸੀ ਫਲ ਨੂੰ ਆਖਰ ਅਪਨਾ ਹੀ ਲਿਆ।

ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਭਾਗਾਂ ਅਤੇ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਸਾਮਰਾਜ ਕਾਇਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਆਬਾਦਕਾਰਾਂ ਨੇ 1548 ਵਿਚ ਇਸ ਫਲ ਦੇ ਬੀਜ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਲਿਆਂਦੇ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਾਕਾਇਦਾ ਕਾਸ਼ਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆ ਨੇ ਫਿਰ ਇਹ ਫਲ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਅਸਟਰੇਲੀਆ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਐਪਰ ਕੁਝ ਸ੍ਰੋਤ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਅਨਾਨਾਸ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਹੋਰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਫੈਲਿਆ। ਕੁਝ ਹਵਾਲਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਹਨ ਕਿ ਅਨਾਨਾਸ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਵੀ ਉਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਕੁਝ ਭਾਰਤੀ ਖੋਜੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨਾਨਾਸ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੌਰੀਆ ਕਾਲ (322-185 ਪੂਰਵ ਈਸਵੀ) ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗੋਲੀਆਈ ਨਸਲ ਦੀ ਸਾਗਰੀ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਅਨਾਨਾਸ ਭਾਰਤ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਕੁਝ ਪੁਰਾਤਤਾਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਅਜੰਤਾ ਅਲੋਰਾ ਦੇ ਕੰਧ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਯਕਸ਼ਣੀਆਂ ਦੀ ਥਾਲੀ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਫਲਾਂ ਵਿਚ ਅਨਾਨਾਸ ਖੋਜਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਅਨਾਨਾਸ ਫਲ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਫੈਲਾਏ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਨਾਨਾਸ ਲਈ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਲਭਦਾ। ਹਾਂ, ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਜ਼ਰੂਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਬਹੁਅਕਸ਼ੀਫਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਾਂ Ananas comosus ਹੈ। ਅਨਾਨਾਸ ਸ਼ਬਦ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਟੂਪੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਟੂਪੀ ਨਾਮੀਂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ 'ਨਨਾਸ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਵਿਗੜਿਆ ਰੂਪ ਹੈ। ਇਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਫਲ', ਸੱਚਮੁਚ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਪਿਆ ਇਹ ਚੂੜਾਮਣੀ ਫਲ ਸੇਠ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਸਿਵਾਏ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ, ਅਨਾਨਾਸ ਸ਼ਬਦ ਥੋੜੇ ਬਹੁਤੇ ਭੇਦ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਮਾਮ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੰਨ 1600 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਵੀ ਅਨਾਨਾਸ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਨਾ ਚਲਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੇ ਆਪਣਾ ਸ਼ਬਦ Pineapple ਘੜਿਆ ਤੇ ਵਰਤਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਵੱਡੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬਣੇ ਫਿਰਦੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਧਵਰਗੀ ਵੀ ਪਾਈਨਐਪਲ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਹੀ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। Pineapple ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਹੈ Pine + Apple ਤੋਂ। ਪਹਿਲੇ ਘਟਕ Pine ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਚੀਲ੍ਹ ਜਿਹੇ ਰੁਖ ਦਾ ਸ਼ੰਕੂ। ਪੁਰਾਣੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ Apple ਦਾ ਅਰਥ ਸੇਬ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਫਲ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਅਨਾਨਾਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਚੀਲ੍ਹ ਦੇ ਸ਼ੰਕੂ ਕਹਾਉਂਦੇ ਫਲ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਵਿਚ ਅਨਾਨਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੀਨਾ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਚਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਾਈਨ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਹੈ। ਅਨਾਨਾਸ ਦੇ ਰਸ ਤੋਂ ਬਣਦਾ ਪੀਨਾ ਕੋਲਾਡਾ ਨਾਂ ਦਾ ਕਾਕਟੇਲ ਪੀਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਲੁਤਫ ਹੈ। ਇਹ ਅਨਾਨਾਸ ਦੇ ਰਸ, ਰਮ ਅਤੇ ਨਾਰੀਅਲ ਦੇ ਗੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੱਧ ਯੁੱਗ ਵੱਲ ਵਾਪਸੀ?

ਡਾ. ਧਰਮ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: +91-98889-39808

ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਬਾਰੇ ਮੇਰੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਪਦਾਰਥਕ ਉਨਤੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ; ਵੱਡੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ, ਵੱਡੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਨੰਬਰ, ਮਹਿੰਗੇ ਫੋਨ, ਏ ਸੀ, ਅਲਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੇ ਫਰਿੱਜ, ਮਹਿੰਗੀ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਲਾਸੀ ਵਸਤਾਂ ਨਾਲ ਘਰ ਭਰੇ ਪਏ ਹਨ, ਪਰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਬੌਧਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਮੱਧ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਹਨ। ਸੂਟਾਂ, ਬੂਟਾਂ ਤੇ ਟਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸਜੇ-ਫੱਬੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲੱਗੋ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰਲਾ ਮੱਧ ਯੁੱਗੀ ਮਨੁੱਖ ਉਜਾਗਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੰਨਿਆ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ, ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਖਾਤਰ ਕਤਲ, ਚੌਧਰ ਦੀ ਭੁੱਖ, ਟੌਹਰ ਟੱਪੇ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਚ ਸਮਝਣਾ ਆਦਿ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਮੱਧਕਾਲੀ ਵਰਤਾਰਾ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ। ਮੱਧਕਾਲੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਹਾਵੀ ਹਨ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ, ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ, ਦੋ ਨੰਬਰ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਆਦਿ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਧੇਰੇ ਸਰਮਾਇਆ ਹੱਥ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਸੋਚ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਜਾਂ ਸਾਮੰਤਸ਼ਾਹਾਂ ਵਾਲੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮੌਕੇ ਫਾਇਰਿੰਗ, ਇਕ ਜਾਂ ਵਧੀਕ ਕੁੱਤੇ ਪਾਲਣੇ, ਮਾਮੂਲੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਲੜਾਈ-ਝਗੜਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਪਾਟੇ ਖਾਂ ਸਮਝਣਾ ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੱਧਕਾਲੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਦੇ ਲੱਛਣ ਹੀ ਤਾਂ ਹਨ।

ਅੱਜ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਲਾਂਭੇ ਛੱਡਦੇ ਹੋਏ ਜੇ ਕੁੜੀਆਂ, ਇਸਤਰੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਰਵੱਈਏ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਜੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜਿਨਸਾਂ ਨਰ ਅਤੇ ਮਾਦਾ ਬਣਾਏ ਹਨ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਲਿੰਗ ਸੂਚਕ ਸ਼ਬਦ ਘੜ ਲਏ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਮੀਰ, ਉੱਚ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਅਤੇ ਖਾਂਦੇ-ਪੀਂਦੇ ਤਬਕੇ ਵਿਚ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਇਕ ਨਵਾਂ ਰੁਝਾਨ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਰਗ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਸੰਬੋਧਨ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਵਧੇਰੇ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਬੇਟਾ। ਲੜਕੇ ਜਾਂ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਬੇਟਾ ਕਹਿਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਈ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ, ਪਰ ਲੜਕੀ/ਪੁੱਤਰੀ ਨੂੰ ਬੇਟਾ ਕਹਿਣਾ ਗ਼ੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ। ਮਾਦਾ ਲਈ ਸੰਬੋਧਨ ਨਰ ਵਾਲਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਬੇਟੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ? ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਉੱਤਰ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ/ਪੁੱਤਰੀ ਨੂੰ ਧੀ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਧੀ ਕਹਿਣ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਜਾਂ ਸੰਕੋਚ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਹੀਣਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਜੇ ਰਤਾ ਪਿੱਛੇ ਝਾਤ ਪਾ ਕੇ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ 50-60 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਧੀਏ, ਕੁੜੇ, ਬੀਬੀ (ਬੀਬਾ), ਕੰਨਿਆ ਜਾਂ ਦੁਖਤਰ ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਆਮ ਬੋਲਚਾਲ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚੋਂ ਕਿਰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜੋਕਾ ਪੰਜਾਬੀ ਮਨੁੱਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਭੈਅ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਵਾਲੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਹੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵੀ ਇਸਤਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਉਹ ਸਤਿਕਾਰ, ਆਦਰ ਮਾਣ ਜਾਂ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਦੀ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਦਰ ਵੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ (ਭਾਵੇਂ ਓਪਰਾ ਓਪਰਾ ਹੀ ਸਹੀ) ਤਾਂ ਇਹ ਪੁੱਤਰ (ਬੇਟਾ) ਸੰਬੋਧਨ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੇਟੇ/ਬੇਟਾ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਵਧੇਰੇ ਅਪਣੱਤ ਜਾਂ ਪਿਆਰ ਉਮਡਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੀ ਧੀਏ, ਕੁੜੀਏ, ਬੇਟੀਏ ਜਾਂ ਅੜੀਏ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਮੋਹ ਮਮਤਾ ਜਾਂ ਜਜ਼ਬਾਤ ਨਹੀਂ? ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੋਹ ਭਿੱਜੇ ਬੋਲ ਹਨ ਪਰ ਅਜੋਕੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਨਿਖੇੜ ਜਾਂ ਵਖਰੇਵਾਂ ਮਿਟਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਆਮ ਬੋਲਚਾਲ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਵੀ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਕਰਨ ਦਾ ਸਰਲ ਜਿਹਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਈ/ਨੀ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ ਮਿੱਥ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੁਰਸੀ, ਨਿਸ਼ਾਨੀ, ਰੋਟੀ, ਗਹਿਰਾਈ, ਪਿਟਾਈ, ਕੁਟਾਈ ਆਦਿ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵਾਕਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿਰਿਆ ਇਸਤਰੀ ਸੂਚਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਮੇਰੀ ਕੁਰਸੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਰਹਿਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਮੈਂ ਅਜੇ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਖਾਧੀ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਚੰਗੀ ਮਾਰ-ਕੁਟਾਈ ਕੀਤੀ ਆਦਿ। ਅਸੀਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਟੇ ਆਖਣ ਦੇ ਚਾਅ ਵਿਚ ਅਬੋਧ/ਅਭੋਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾਈ ਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਵੀ ਵਿਗਾੜ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਲੜਕੀਆਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਲੜਕੇ ਸਮਝ ਕੇ ਪੁਰਸ਼ ਸੂਚਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਰਤਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਅੱਜ ਸਕੂਲੇ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਜਾਂ ਮੈਂ ਅਜੇ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਆਦਿ। ਭਾਸ਼ਾਈ ਵਿਗਾੜ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਹੀ, ਇਹ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਦੋਫਾੜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਮੁੰਡਾ ਹੋਣ ਦਾ ਝੂਠਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਮੈਂ ਛੋਟਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਛੋਟੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਦੋ ਗੁੱਤਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਫੋਟੋ ਸਾਂਭੀ ਪਈ ਹੈ। ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਦੋਂ ਕੁੜੀ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਕੁੜੀ ਲਗਣਾ ਕੋਈ ਮਿਹਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕੁੜੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅੱਜ ਸਭ ਕੁਝ ਉਲਟਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਫੈਸ਼ਨਪ੍ਰਸਤੀ ਜਾਂ ਪੱਛਮੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਕੁੜੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਰਦਾਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਣੇ ਕੀ ਹੀਣ ਭਾਵਨਾ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਖੋਖਲਾ ਉਪਰਾਲਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ? ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਰੰਗ, ਸੋਖੀ, ਸੁਹਜ, ਦਿਲਕਸ਼ੀ ਅਤੇ ਆਕਰਸ਼ਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਮਰਦਾਵੇਂ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਕਿਧਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਵਚੇਤਨ ਵਿਚ ਵਸੀ ਹੀਣਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਮਾਤਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ?

ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਚੱਲ ਰਹੀ ਵਿੱਦਿਅਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਉੱਚ ਡਿਗਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸੇ ਮੁਕਾਮ ਉੱਪਰ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਜਿੰਨੇ ਸਾਲ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਓਨੇ ਸਾਲ ਹੀ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਲਗਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਥੇ ਵੀ ਮੱਧਯੁਗੀ ਵਿਤਕਰੇ ਵਾਲੀ ਭਾਵਨਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਦਾ ਉੱਚ ਵਿੱਦਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸੇ ਚੰਗੀ ਨੌਕਰੀ ਉੱਪਰ ਖਲੋ ਜਾਣਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਮਰ 30-35 ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਉੱਪਰ ਦੀ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਵਡਿਆਈ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਦਰ ਭਾਵ ਨਾਲ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕੁੜੀ ਓਨੀ ਵਿੱਦਿਆ ਲੈ ਕੇ ਮੁੰਡੇ ਜਿੰਨੀ ਉਮਰ ਵਾਲੀ ਹੋ ਕੇ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਰੁਤਬੇ ਉੱਪਰ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਵਧੇਰੇ ਹੋਣ ਦਾ ਤਾਅਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਤਾਅਨਾ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ? ਵਿੱਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਬੇਕਦਰੀ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ 30-35 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਪਰ ਇਹੋ ਉਮਰ ਮੁੰਡੇ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁੜੀ ਲਈ ਅਯੋਗਤਾ। ਅੱਜ ਵਿੰਡਬਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਪਾਸ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮੈਡਲ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਨੌਕਰੀਆਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕੀ ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ ਰੁਖ਼ ਅਪਨਾਉਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ? ਕੀ ਇਕ ਚੰਗੀ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਲੈ ਰਹੀ ਕੁੜੀ ਦੀ ਇਹ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਪਤੀ ਵੀ ਜੇ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਤਾਂ ਹੋਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਤਿੜਕਣ ਦੀ ਇਕ ਵਜ੍ਹਾ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਤੇ ਰੁਤਬੇ ਦਾ ਪਾੜਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਇਹ ਪਾੜਾ ਘਟਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਧਦਾ ਹੀ ਜਾਏਗਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਲੱਖ ਦਾਅਵੇ ਕਰੇ, ਉਹ ਆਧੁਨਿਕ, ਤਰੱਕੀ-ਯਾਫਤਾ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸੋਚ ਵਾਲਾ ਦਿਸੇ, ਹਕੀਕਤ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸੋਚ ਵਿਚ ਅਜੇ ਵੀ ਮੱਧਕਾਲੀ ਸੰਸਕਾਰ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਵਰਤਮਾਨ ਯੁੱਗ ਦਾ ਤਕਾਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਖਪਤਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਜਲਵੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕੇਗਾ? ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮੇਰੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਅੱਗੇ ਹਨ।

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ-6

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ
ਫੋਨ: 01191-11425-02364
bhullargs@gmail.com

ਕਲਾ ਦੀ ਕੋਮਲਤਾ ਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਪੀਰੀ

ਸਾਲ 2015 ਉਰਦੂ ਅਦਬ ਦੇ ਜ਼ਹੀਨ ਅਫਸਾਨਾਨਿਗਾਰ ਮਰਹੂਮ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ (1915-1984) ਦਾ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਾਲ ਹੈ। ਉਹ ਫ਼ਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਪਟਕਥਾ-ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ-ਲੇਖਕ ਵੀ ਸਨ ਅਤੇ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਉਰਦੂ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਏਕ ਚਾਦਰ ਮੈਲੀ ਸੀ' 'ਤੇ ਇਸੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਬਣੀ ਜਦੋਂਕਿ ਇਸੇ ਨਾਵਲ ਉਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ 'ਮੁਠੀ ਭਰ ਚਾਵਲ' ਨਾਂ ਹੇਠ ਫਿਲਮ ਬਣੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਉਪਰ ਵੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਰਤਾਂ ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਨਾਮ ਵੀ ਮਿਲੇ। ਸ. ਬੇਦੀ ਨੇ ਜਿਸ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਬਾਕਮਾਲ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰੌਢ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਲੋਕਯਾਨ ਦੇ ਨੱਕੜਦਾਦਾ ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਥਿਆਰਥੀ ਬਾਰੇ ਇਕ ਲੰਮੀ ਲੇਖ ਲੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਮਾਂ ਵਿਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਛਾਪੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਵੀ ਮਿਲਿਆ। ਭੁੱਲਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਲੇਖ ਲੜੀ ਵਿਚ ਮਰਹੂਮ ਸ. ਬੇਦੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਪਲ ਕਲਮਬੱਧ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਅਣਜਾਣ ਕੁੜੀ ਨੇ ਬੱਚੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬੇਦੀ ਜੀ ਕੋਲ ਉਹਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਸਬੂਤ ਦੇਖਦਿਆਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਜਾਂ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤਾਂ ਵੀ ਸੱਚ ਤਾਂ ਉਹੋ ਹੀ ਸੀ ਜੋ ਹੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗੀ ਮਸਤੀ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਸ਼ਮੰਦ ਬੇਦੀ ਜੀ ਨੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੱਚੀ ਹੀ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਇਕ-ਤਿਹਾਈ ਉਮਰ ਦੀ। ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਇਸ ਸੱਚ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡੀ ਹਸਤੀ ਲਈ ਸ਼ਰਧਾ ਜਿਹੀ ਭਾਵੁਕਤਾ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜੇ ਪਿਆਰ ਉਤੇ ਭਾਰੂ ਹੋਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ। ਇਹਤੋਂ ਉਪਰੰਤ, ਜਾਪਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੇਦੀ ਵਰਗੇ ਫ਼ਿਲਮੀ ਸਮਰਾਟ ਨਾਲ ਇਹ ਪਿਆਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜਗਮਗਾਹਟ ਅਤੇ ਚਕਾਚੌਂਧ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਫ਼ਿਲਮੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਵੀ ਦਿੱਸਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਫ਼ਿਲਮ 'ਆਂਖਨ ਦੇਖੀ' ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਤਾਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫ਼ਿਲਮੀ ਪੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਚਰਚਾ ਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ, ਪਰ ਆਖ਼ਰ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਫ਼ਿਲਮ ਪੂਰੀ ਹੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ, ਜੇ ਪੂਰੀ ਹੋ ਵੀ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਰਿਲੀਜ਼ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ।

ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਵੈ-ਹਿਤ ਉਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਥਾ-ਕਥਿਤ 'ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਇਸ਼ਕ' ਗਿਲਿਆਂ-ਸ਼ਿਕਵਿਆਂ ਵਿਚ ਵਟਦਿਆਂ ਤਕਰਾਰਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਇਕ ਚੰਦਰੀ ਘੜੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ ਕੁੜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਉਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਹੀ ਇਕ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਲੁੜ੍ਹਕ ਗਏ। ਇਹੋ ਅਧਰੰਗ ਦਾ ਉਹ ਦੌਰਾ ਸੀ ਜੋ ਅੰਤ ਨੂੰ ਜਾਨ-ਲੇਵਾ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਉ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਜੇਠੇ ਪੁੱਤਰ ਨਰਿੰਦਰ ਬੇਦੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ-ਗਿਲਾ ਸੀ। ਉਹ ਖਾਸਾ ਸਫਲ ਫ਼ਿਲਮ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਤੇ ਉਹਦੀ ਇਸ ਸਫਲਤਾ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਉਹਦੇ ਇਸ ਅਸੂਲ ਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੰਦੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਕਲਾ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਆਦਿ ਐਵੇਂ ਵਾਧੂ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫ਼ਿਲਮ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਮਿਆਰ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਫ਼ਿਲਮੀ ਪਰਦੇ ਉਤੇ ਉਸੇ ਕਲਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਾੜਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਕਿਥੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਾਹਿਤ-ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਠਰ੍ਹੰਮੇ-ਭਰੀ ਕਲਾਤਮਕ ਚਾਲ ਅਤੇ ਕਿਥੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਮਾਇਆ-ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਮੂੰਹ-ਜ਼ੋਰ ਵੇਗ। ਪਿਤਾ ਸਮਝਦੇ ਸਨ, ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਤੋਂ ਵਰਜ ਕੇ ਅਤੇ ਸਬਰ ਸਿੱਖਾ ਕੇ ਸਿਧੇ ਰਾਹ ਉਤੇ ਲਿਆਉਂਦਿਆਂ ਸੂਝਵਾਨਾਂ ਵਾਂਗ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਤੁਰਨਾ ਸਿੱਖਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪੁੱਤਰ ਸਮਝਦਾ ਸੀ, ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਚੋਭਾਂ ਲਾ ਕੇ ਅਤੇ ਕਲਾ ਦੀ ਜ਼ੰਜੀਰ ਤੁੜਵਾ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਉਤੇ ਲਿਆਉਂਦਿਆਂ ਜ਼ਮਾਨੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੇਜ਼ ਚਾਲ ਚੱਲਣਾ ਸਿੱਖਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪਿਤਾ ਕਲਾਵੰਤ ਫ਼ਿਲਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਤੇ ਉਹ ਟਿਕਟ-ਖਿੜਕੀ 'ਤੇ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਪੁੱਤਰ ਪੁੱਛਦਾ, ਕੀ ਖੱਟਿਆ ਸਿਵਾਏ ਕਥਿਤ ਕਲਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ? ਪੁੱਤਰ ਵਣਜੀ ਫ਼ਿਲਮ ਬਣਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਟਿਕਟ-ਖਿੜਕੀ ਉਤੇ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਪਿਤਾ ਪੁੱਛਦੇ, ਕੀ ਖੱਟਿਆ ਸਿਵਾਏ ਪੈਸੇ, ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੈਸੇ ਤੋਂ? ਕਈ ਵਾਰ ਪਿਤਾ ਦੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਕਲਾਹ ਅੱਗੇ ਚੁੱਪ, ਸਗੋਂ ਨਿਰੁੱਤਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਇਕ ਸਫ਼ਰ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਇਆ।

ਗੱਲ ਇਉਂ ਹੋਈ ਕਿ ਪਿਉ-ਪੁੱਤਰ ਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਬੰਬਈਓਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾ ਪੁੱਤਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੁੱਤਰ ਰਫ਼ਤਾਰ ਦੀ ਸੂਈ ਨੂੰ ਉਤਾਂਹ ਨੂੰ ਚਾੜ੍ਹਦਾ ਤਾਂ ਪਿਤਾ ਰੋਕ ਦਿੰਦੇ, "ਧੀਰਜ ਨਾਲ, ਕਾਕਾ, ਧੀਰਜ ਨਾਲ।" ਉਹ ਕੁਝ ਪਲ ਰਫ਼ਤਾਰ ਮੱਠੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ, ਪਰ ਆਦਤ-ਵੱਸ ਸੂਈ ਫੇਰ ਉਤਾਂਹ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ। ਤੇ ਫੇਰ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਇਕ ਜਾਨਵਰ ਕਾਰ ਹੇਠ ਆ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ। ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਸ ਬੇਦੋਸ਼ ਦੀ ਅਣਆਈ ਮੌਤ ਦਾ ਸੋਗ ਮਨਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਕਾਕਾ, ਕਾਕਾ! ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ, ਰਫ਼ਤਾਰ ਹੌਲੀ ਰੱਖ, ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰਹੇ।" ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਮੂੰਹ ਪਾੜਿਆ, "ਇਸ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ 'ਧੀਰਜ... ਧੀਰਜ ...ਕਰ ਕੇ ਮਰਵਾਇਆ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਵਿਚ ਚੱਲਣ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਇਥੇ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਸੌ ਮੀਲ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰਾ ਖ਼ੈਰ-ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ।" ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਉਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤੇ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਤਕਰਾਰੀ ਮੌਕਿਆਂ ਉਤੇ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਰੁਧ ਮੋਰਚਾਬੰਦੀ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਡਟ ਕੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੰਦੀ ਸੀ।

ਨਰਿੰਦਰ, ਜੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ, ਬੇਦੀ ਜੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਦੇ ਤੱਥ ਦਾ ਲਾਭ ਤਾਂ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਪੁੱਤਰ ਵਲੋਂ ਪਿਤਾ ਲਈ ਸ਼ੋਭਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਬੇਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮਖ਼ੌਲ ਉਡਾਉਂਦਾ ਜੋ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਾਇਆ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲਿਆ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਬੇਦੀ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਮਖ਼ੌਲ ਉਡਾਉਂਦਾ ਜੋ ਐਸ਼ੋ-ਇਸ਼ਰਤ ਅਤੇ ਸੁਖ-ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਲਟ ਸਕਦੀਆਂ।

ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬੇਦੀ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰ ਕੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਕਲਾ ਉਤੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਹਦੇ ਲਈ ਸ਼ਬਦ ਬਾਸਟਰਡ ਵਰਤ ਦਿੱਤਾ। ਬੇਦੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਬੇਹੱਦ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਏ। ਨਰਿੰਦਰ ਦਾ ਅਗਲਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਆਇਆ ਤਾਂ ਬੇਦੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਨਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਜਨਮ-ਦਿਨ ਦੇ ਉਤਸਵ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਭਲਾ ਸੱਦੇ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ। ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਉਠੇ, ਤਿਆਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ-ਬੁਲਾਏ ਚਲੇ ਗਏ। ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫ਼ਿਲਮੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਰੀਤ ਅਨੁਸਾਰ ਉਥੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ, ਅਭਿਨੇਤਾਵਾਂ, ਅਭਿਨੇਤਰੀਆਂ, ਚਾਪਲੂਸਾਂ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਥਾਹ ਭੀੜ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਰ ਅਸਲ ਨਿਰਣਾ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਤੇ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸੁਨਹਿਰੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਬੇਦੀ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਸ਼ਕ-ਚਮਕ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਬੇਦੀ ਦਾ ਨਾਂ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਕੇ ਲੱਭਿਆਂ ਕਿਸੇ ਫੁੱਟ-ਨੋਟ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਮਿਲ ਜਾਵੇ।

ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਨੂੰਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਕੇ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਦਰਦਾਨ ਦੋਵੇਂ ਭਾਈ, ਇਕ ਫ਼ੌਜੀ ਜੁਆਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਭੈਣ ਰਾਜ ਦੁਲਾਰੀ ਦੀ ਨੂੰਹ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਨ। ਦਿੱਲੀ ਆਏ ਉਹ ਇੰਦਰਜੀਤ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦੇ ਅਤੇ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਵੀ ਨਾ ਭੁਲਦੇ ਕਿ ਤੂੰ ਏਨੀ ਸਿਆਣੀ ਹੋ ਕੇ ਮੇਰੇ ਇਸ ਭਾਣਜੇ ਰਵੀ ਉਰਫ਼ ਰੱਦੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਿਉਂ ਕਰਵਾ ਲਿਆ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸਵਾਲ, ਸ਼ਾਇਦ, ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀ ਸੂਖਮ ਸਮਝ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੁਜੋੜ ਕੁਝ ਸਾਲ ਤਾਂ ਰੁੜ੍ਹਦਾ-ਘਿਸੜਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜੋੜਵੀਂ ਤੰਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅੰਤ ਨੂੰ ਟੁੱਟ ਕੇ ਹੀ ਰਿਹਾ।

ਸਕੇ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬੇਦੀ ਜੀ ਦੇ ਬੱਸ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਅਤੇ ਕਦਰਦਾਨ ਹੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ, ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਲੋਕ। ਤੇ ਉਹ ਪਨਵਾੜੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਰਾਤ ਦੇ ਦੋ ਦੋ ਵਜੇ ਤੱਕ ਦੁਕਾਨ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਰਖਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪਾਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲੈਂਦੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਉਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਬੀੜਿਆਂ ਦਾ ਪੁੜਾ ਅਦਬ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਕੇ ਦੁਕਾਨ ਵੱਡੀ ਕਰਨ ਲਗਦਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਬੇਦੀ ਦਾ ਨਾਂ ਤਾਂ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਖਰਾ ਸਿੱਕਾ ਸੀ ਜੋ ਦੇਸ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਚਲਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕਈ ਦਿਨ ਗੁਜ਼ਾਰ ਆ ਕੇ ਆਈ ਬੇਦੀ ਦੀ ਵਾਕਫ਼ ਇਕ ਔਰਤ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਕ ਅਦਬੀ ਮਹਿਫ਼ਲ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਉਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਭੈਣ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, ਫੇਰ ਬਾਕੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਮੇਰੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਖ਼ਾਤਰਦਾਰੀ ਦੀ ਕੋਈ ਚਾਹਨਾ ਅਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਆਖਿਆਂ ਹੀ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ।

ਜਿੰਨੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫ਼ਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਤੇ ਫ਼ਿਲਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਖੱਟੀ, ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪਟਕਥਾ-ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ-ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਖੱਟੀ। ਸੰਵਾਦ-ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਮ ਦਾ ਕਮਾਲ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਸਭ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਹ ਲੇਖ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਾਵੇਦ ਅਖ਼ਤਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਇਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਫ਼ਿਲਮੀ ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਵੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਦੀਆਂ ਸਿਖ਼ਰਾਂ ਛੋਹੀਆਂ ਹਨ, ਇਕ ਟੀਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਬੇਦੀ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਫ਼ਿਲਮੀ ਸੰਵਾਦ ਲਿਖਣ ਸਮੇਂ ਕਠਿਨਾਈ ਇਹ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁਭਾਵਿਕ ਗੱਲਬਾਤ ਬੁਲਵਾਈ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਨਾਟਕੀਅਤਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਨੀਰਸ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਵਿਚ ਨਾਟਕੀਅਤਾ ਭਰੀ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਅਸੁਭਾਵਿਕ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਬੇਦੀ ਜੀ ਸੰਵਾਦ ਵਿਚ ਸੁਭਾਵਿਕਤਾ ਅਤੇ ਨਾਟਕੀਅਤਾ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਨਿਪੁੰਨ ਸਨ।

ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਰੋਡ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਰੋਡ

ਨਿੱਕ ਸੁੱਕ

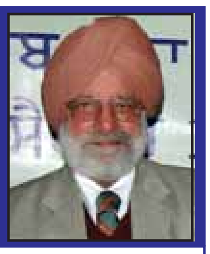

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
Sandhugulzar@yahoo.com

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਰੋਡ ਦਾ ਨਾਂ ਡਾ. ਏ ਪੀ ਜੇ ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਰੋਡ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਮ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਮਹਾਂ ਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਥਾਂ ਤਿੰਨ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਪੁਰਦ-ਏ-ਖਾਕ ਹੋਏ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਮੁਗ਼ਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਤੋਂ ਛਪਦੇ 'ਫਰਾਨ' ਨਾਂ ਦੇ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਕਬ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੇ ਕੁਝ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਪੱਖਾਂ ਉਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਲਿਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਗ਼ਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਸੜਕਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਮੁਥਾਜ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਅਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਨਿਰਬਾਹ ਲਈ ਸ਼ਾਹੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਉਤੇ ਭਾਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਕੁਰਾਨ ਲਿਖਣ ਤੇ ਟੋਪੀਆਂ ਸਿਉਣ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਰਾਸ਼ੀ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਪਣੇ ਐਸ਼ਪ੍ਰਸਤ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰ ਚਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਚਲਣ ਵਾਲੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸੱਚੀ ਤੇ ਸੁੱਚੀ ਮੁਸਲਿਮ ਸਲਤਨਤ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ 52 ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 27 ਹਿੰਦੂ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ 368 ਹਿੰਦੂ ਸਨ। ਉਹੀਓ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਕਰਨਾਟਕ ਅਤੇ ਤਿਬੱਤ ਤੋਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੱਕ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ।

ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਕਬ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਵਸਨੀਕਾਂ ਉਤੇ ਜਜ਼ੀਆ ਲਾ ਕੇ ਇਹ ਪੈਸੇ ਅਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਸਗੋਂ ਜਜ਼ੀਆ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਪੂੰਜੀ ਨਾਲ 64 ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਕਰ ਮੁਆਫ ਕੀਤੇ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਵਸਨੀਕ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਕਾਤ ਰਾਹੀਂ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜ਼ਕਾਤ ਦੀ ਦਰ ਢਾਈ ਫੀਸਦੀ ਸੀ ਜਦ ਕਿ ਜਜ਼ੀਆ ਦੀ ਦਰ ਕੇਵਲ ਇਕ ਫੀਸਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਦਾ ਉਲਥਾ ਅਰਬੀ ਅਤੇ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਕਰਵਾ ਕੇ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਭਿਜਵਾਇਆ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਵੀ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਚੰਗਿਆਈਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਸਕਣ। ਉਸ ਨੇ ਕਦੀ ਵੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਰੋੜਾ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦਿੱਤਾ। ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਉਤੇ ਕੈੜੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਕੁਕਰਮਾਂ ਦਾ ਅੱਡਾ ਬਣੇ ਮੰਦਰ ਢਠਵਾਏ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਮਸਜਦਾਂ ਤੇ ਮਜ਼ਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਭਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਸਾਕਬ ਅਨੁਸਾਰ ਉੜੀਸਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਜਪਾਲ ਵੀ ਐਨ ਪਾਂਡੇ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਅਤੇ ਗਲਤ ਫਹਿਮੀਆਂ' ਤੇ ਪੰਡਤ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ' ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਥਨਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਮੈਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਅਪਣੇ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬੁੱਧੀ ਜੀਵੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਲਈ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਇਸ ਕਰਤੂਤ ਦਾ ਰਚਣਹਾਰਾ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਸਰਹੰਦ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਵਜ਼ੀਦ ਖਾਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਅਕਲ ਉਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਪਰਦਾ ਪੈ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਦਾ ਨਵਾਬ ਸ਼ੇਰ ਖਾਂ ਵੀ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਵਾਂਗ ਸੱਚਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ। ਇਸਲਾਮ ਮਾਸੂਮਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦਮ ਭਰਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜੰਗ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਂਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੰਦਾ।

ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਕਬ ਨੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਨਾਂ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸੜਕ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਉਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਜਤਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚਲੇ ਆਏ ਭੰਡੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਇਸ ਕਦਰ ਹਿੰਦੂ ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੜਕ ਉਤੇ ਲਿਖਿਆ ਉਸ ਦਾ ਨਾ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਗਾਲਾਂ ਹੀ ਕਢਵਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਮਹਿਮਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਾਂਉਦਾ। ਸਾਕਬ ਦੀ ਇਹ ਸੋਚ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦੀ ਹੈ।

ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ: ਨਵੇਂ ਅੰਕੜੇ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 89 ਫੀਸਦੀ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਬਿਹਾਰ ਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਛੜੱਪੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਇਹ ਵਾਧਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤੇ ਭਾਵ 99.9 ਫੀਸਦੀ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਨੰਬਰ ਦੋ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਕੇਵਲ 49 ਫੀਸਦੀ ਹੈ। ਸੁਤੰਤ੍ਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਸੁਤੰਤਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੇ ਲੈ ਲਈ।

ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਗਿਆਨ ਛੇ ਦਹਾਕੇ ਪਿਛੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਕੋਈ ਬਦਲ ਨਹੀਂ। ਸਮਾਂ ਲੰਘਣ ਨਾਲ ਚੰਗੇਰਾ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਲਈ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਜਾਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਣਾ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਠੁੱਡੇ ਖਾਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਲਈਏ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਦਿੱਲੀ ਦੱਖਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹਰੀਆਂ ਚਰਾਂਦਾ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੁੱਲੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਸਹਿਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੰਦੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਬੰਦੇ ਦਾ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲੋਂ ਨਾਤਾ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟਦਾ ਸਗੋਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸਾਨੂੰ ਅਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰੀਏ ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੀਏ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਹੋਵੇ। ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਵੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਵਾਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਪਨਾਉਣ ਤੇ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵੀ ਕੰਮ ਆਵੇ ਜਿਹੜੇ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ।

ਅੰਤਿਕਾ: (ਅਹਿਮਦ ਨਦੀਮ ਕਾਸਮੀ)

ਉਸ ਕਾ ਸਿਤਮ ਭੀ ਅਦਲ ਸੇ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਨਦੀਮ
ਦਿਲ ਲੇ ਕੇ ਸ਼ਾਇਰੀ ਕਾ ਸਲੀਕਾ ਦੀਆ ਮੁਝੇ।

ਦੀਪਿਕਾ ਦੀ ਮੜਕ

ਫਿਲਮ 'ਪੀਕੂ' ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਪੈਂਠ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਲਬੇਲੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਦੀਪਿਕਾ ਪਾਦੂਕੋਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਨਵੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਇਸੇ ਸਾਲ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। 'ਪੀਕੂ' ਵੀ ਇਸੇ ਸਾਲ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ ਦੀਪਿਕਾ ਨੂੰ ਸੱਤਵੇਂ ਆਸਮਾਨ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਸ਼ੂਜਿਤ ਸਿਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੀਪਿਕਾ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਪਟਕਥਾ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਦੀਪਿਕਾ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਲਈ 'ਹਾਂ' ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

'ਪੀਕੂ' ਦੀ ਪੈਂਠ ਤੋਂ ਬਆਦ ਹੁਣ ਦੀਪਿਕਾ ਪਾਦੂਕੋਨ ਪਹਿਲਾਂ ਫਿਲਮ 'ਤਮਾਸ਼ਾ' ਅਤੇ ਫਿਰ 'ਬਾਜੀਰਾਓ ਮਸਤਾਨੀ' ਨਾਲ ਅਗਾਂਹ ਪੈਂਠ ਪਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। 'ਤਮਾਸ਼ਾ' ਨਵੰਬਰ ਅਤੇ 'ਬਾਜੀਰਾਓ ਮਸਤਾਨੀ' ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। 'ਤਮਾਸ਼ਾ' ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਹੀਰੋ ਰਣਬੀਰ ਕਪੂਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਬੜੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਲਮ 'ਬਾਜੀਰਾਓ ਮਸਤਾਨੀ' ਵਿਚ ਉਸ

ਫਿਲਮ 'ਪੀਕੂ' ਵਿਚ ਦੀਪਿਕਾ।

ਦਾ ਹੀਰੋ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਦੀਪਿਕਾ ਪਾਦੂਕੋਨ ਆਪਣੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿਆਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫਿਲਮ ਕਰੀਅਰ ਨਾਲ ਰਲਗੱਡ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਸਾਲਿਆਂ ਲਈ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਲੇਖ ਵੀ ਲਿਖਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਖਰਾਇਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਸਮਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕੱਢ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਉਸ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਰੀਅਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਦਿਲੋਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹੀ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਰਾਇਤੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਮੋੜਦੀ। ਦੀਪਿਕਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਪਹੁੰਚ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਦੂਕੋਨ ਤੋਂ ਸਿੱਖੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਦੂਕੋਨ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਖਿਡਾਰੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਦੀਪਿਕਾ ਨੂੰ ਇਸੇ ਖੇਡ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਦੀਪਿਕਾ ਦੀ ਰੁਚੀ ਦੇਖੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਕਰੀਅਰ ਚੁਣਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ।

'ਅਲੀਗੜ੍ਹ' ਦਾ ਸੱਚ

ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਹੰਸਲ ਮਹਿਤਾ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਛਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ 'ਅਲੀਗੜ੍ਹ' ਨੇ ਫਿਰ ਫਿਲਮ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਵੱਕਾਰੀ 20ਵੇਂ ਬੁਸਾਨ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਪੁੱਜੇ ਫਿਲਮ ਆਲੋਚਕਾਂ ਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਹੰਸਲ ਮਹਿਤਾ ਤੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ- ਮਨੋਜ ਬਾਜਪਾਈ ਅਤੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਰਾਓ, ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਫਾਂ ਦੇ ਪੁਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੇ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਡਾਕਟਰ ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਮਚੰਦਰ ਸਿਰਾਸ ਦੀ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜੋ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਮੁਸਲਿਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਮਰਾਠੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੀ। ਉਸ ਉਤੇ ਸਮਲਿੰਗੀ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਸਨ, ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਬਰਤਰਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ

ਲਈ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਮਨੋਜ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਸਿਰਾਸ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਰਾਓ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਆਲੋਚਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮਨੋਜ ਬਾਜਪਾਈ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਸਿਰਾਸ ਵਾਲੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿਚ ਜਾਨ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਹੰਸਲ ਮਹਿਤਾ ਨੇ 2013 ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਮਾਰਮਿਕ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ ਸੀ- 'ਸ਼ਾਹਿਦ'। ਇਹ ਫਿਲਮ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਸ਼ਾਹਿਦ ਆਜ਼ਮੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਉਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ। 2010 ਵਿਚ ਇਸ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਰਾਓ ਨੇ ਨਿਭਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ ਹੰਸਲ ਮਹਿਤਾ ਤੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਰਾਓ ਦੀ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੰਸਲ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਰਾਓ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਰ ਫਿਲਮ 'ਸਿਟੀ ਲਾਈਟਸ' ਬਣਾਈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ ਵੀ ਫਿਲਮ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਧੁੰਮਾਂ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ।

ਹੁਣ 17ਵੇਂ ਮੁੰਬਈ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਫਿਲਮ 'ਅਲੀਗੜ੍ਹ' ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਮੇਲਾ 29 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 1997 ਤੋਂ ਬਆਦ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿ ਇਸ ਮੇਲੇ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਨੋਜ ਬਾਜਪਾਈ

ਹੰਸਲ ਮਹਿਤਾ

ਐਮ.ਐਸ. ਸਥਿਊ

ਹਕੀਕਤਾਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ

ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕਹਾਂ ਹੈ... -21-

ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ
ਫੋਨ: +91-98554-04330

ਫਿਲਮ 'ਗਰਮ ਹਵਾ' ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਐਮ.ਐਸ. ਸਥਿਊ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਸੂਖਾ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਨੜ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਫਿਲਮ 'ਬਰਾਂ' (ਅਕਾਲ) ਦਾ ਹਿੰਦੀ ਰੂਪ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ ਪਏ ਭਿਅੰਕਰ ਅਕਾਲ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਬਾਬਤ ਸੀ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਬੇਜ਼ਾਰੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਫਸਰ ਦੀਆਂ ਸਭ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਹਾਰ, ਸੋਕੇ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਫਿਰਕੂ ਰੰਗਤ ਦੇਣ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ, ਸਰਕਾਰੀ-ਤੰਤਰ ਦੀ ਨਾ-ਅਹਿਲੀਅਤ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਇਸਮਤ ਚੁਗਤਾਈ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਸੀ। 'ਗਰਮ ਹਵਾ' ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਨੁਕਤਾ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਉਸ ਸਾਂਝੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਮਜ਼ਹਬਾਂ, ਜਾਤਾਂ, ਫਿਰਕਿਆਂ ਤੇ ਮੁਫਾਦਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਘੁੱਟ ਕੇ ਫੜੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਦੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਭੂਮਿਕਾ ਖੁੱਭ ਕੇ ਨਿਭਾਈ। ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਅੱਧਖੜ ਉਮਰ ਦਾ ਇਮਾਨਦਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣਾ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਤੋਂ ਨਾਬਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਪਨਪ ਰਹੀ ਨਫਰਤ, ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਨੰਗੇ ਪਿੰਡੇ ਝੱਲਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਚਿੱਟੇ ਹੋ ਗਏ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸੌਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੰਡ ਤੋ ਵੀ ਤਰਾਸਦਿਕ ਤਾਂ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਗੰਢਾਂ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਛੋਟਾ ਪੁੱਤਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾ ਰਹੇ ਰਿਕਸ਼ੇ ਵਿਚੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਹੜਤਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਰਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਸਾਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਤਾਂ ਗਰੀਬੀ, ਬੇਵਸੀ ਤੇ ਜ਼ਲਾਲਤ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਖਿਲਾਫ ਜੂਝਣਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਜੰਗ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ-ਸਰਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਡੀ ਹੈ।

'ਕਹਾਂ ਕਹਾਂ ਸੇ ਗੁਜ਼ਰ ਗਿਆ' ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਐਮ.ਐਸ. ਸਥਿਊ ਨੇ ਨਾ-ਉਮੀਦੀ ਦਿਖਾਈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਨੋਟ 'ਤੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਬੜੀ ਆਲੋਚਨਾ ਹੋਈ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਉਮੀਦ 'ਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਚਾਈ ਤੋਂ ਭੱਜਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਮੈਥੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਹੋਣਾ।

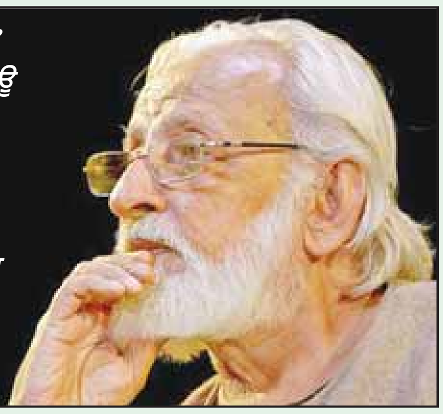

ਸਥਿਊ ਦੀ ਅਗਲੀ ਫਿਲਮ ਸੀ 'ਕਹਾਂ ਕਹਾਂ ਸੇ ਗੁਜ਼ਰ ਗਿਆ'। ਇਹ ਫਿਲਮ ਕਲਕੱਤਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਉਚ-ਵਰਗੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਵਸਥਾ ਖਿਲਾਫ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਬਣਨ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ, ਰਈਸਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਰਸੂਖ ਵਾਲੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਬਾਗੀ ਹੋ ਕੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸਫਾ ਵਿਚ ਰਲਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰਲੀ ਬੇਚੈਨੀ, ਰੰਜ਼, ਬੇਵਸੀ ਤੇ ਦਿਸ਼ਾਹੀਣਤਾ ਨੇ ਜਦੋਂ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਕਰੂਰਤਾ ਨਾਲ ਜ਼ਰਬ ਖਾਧੀ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰ, ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ, ਸਮਾਜਕ-ਤੰਤਰ, ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੇ ਤਦਬੀਰਾਂ, ਸਭ ਚੁਰਾਹਿਆਂ ਵਿਚ ਲਹੂ-ਲੁਹਾਣ ਹੋ ਗਏ। ਪਿੱਛੇ ਬਚੀ ਨਾ-ਉਮੀਦੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਫ ਦਿਸਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਸਥਿਊ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਵੀ ਹੋਈ ਜਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਸ ਨੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਉਮੀਦ 'ਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਚਾਈ ਤੋਂ ਭੱਜਣਾ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਫਿਲਮ ਭੋਂਪੂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ। ਮੁੱਦੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਹੋਰ ਵੀ ਖਤਰਨਾਕ ਮੋੜ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ।

ਉਧਰ ਮੁਲਕ ਵੀ ਖਤਰਨਾਕ ਮੋੜ 'ਤੇ ਸੀ। 1973-74 ਦੇ ਅਕਾਲ ਨੂੰ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਨੇ ਡੱਕ ਲਿਆ, ਪਰ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਪਿਛੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੇ ਦਿਹਾਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਕ ਵਰਗ-ਵੰਡ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਿੱਖਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਬਲ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ-ਅਜ਼ਮਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਨਵੇਂ ਆਦਰਸ਼ ਘੜੇ ਜਿਥੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨੂੰ ਮੂਰਖਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਇਹੀ ਰੁਝਾਨ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਮਾਇਆ ਨਗਰੀ ਵਿਚ ਦਿਸਣ ਲੱਗਾ ਜਿਥੇ ਕਾਲਾਬਜ਼ਾਰੀ, ਮਾਫੀਆ, ਅੰਡਰ-ਵਰਲਡ, ਸਮਗਲਿੰਗ, ਵੇਸਵਾਗਿਰੀ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦ ਫਿਲਮੀ ਜ਼ੁਬਾਨ 'ਤੇ ਫਿਸਲਣ ਲੱਗੇ। ਜੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸ਼ਿਆਮ ਬੇਨੈਗਲ ਆਪਣੀ ਫਿਲਮ 'ਮੰਥਨ' ਅਤੇ 'ਨਿਸ਼ਾਂਤ' ਦੀ ਪਟਕਥਾ ਲਈ 'ਸਾਈਲੈਂਸ ਕੋਰਟ ਚਾਲੂ ਹੈ' ਵਾਲੇ ਲੇਖਕ ਵਿਜੇ ਤੇਂਦੁਲਕਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੋਸਤ ਗੋਬਿੰਦ ਨਿਹਲਾਨੀ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ 'ਆਕ੍ਰੋਸ਼' ਦਾ ਖਾਕਾ ਵੀ ਵਿਜੇ ਤੇਂਦੁਲਕਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕਹਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਫਿਲਮਾਉਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਧੀਕੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਮਨੁੱਖ ਮੌਨ ਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਬੇਅਰਥੀ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਖਿਰ ਉਥੇ ਨਿਆਂ ਮੰਗਣ ਦਾ ਅਰਥ ਵੀ ਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਜਿਥੇ ਕਟਿਹਰੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਈ ਇਨਸਾਨ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨਿਪੁੰਸਕ ਖਾਸਾ ਹੋਵੇ?

(ਚਲਦਾ)

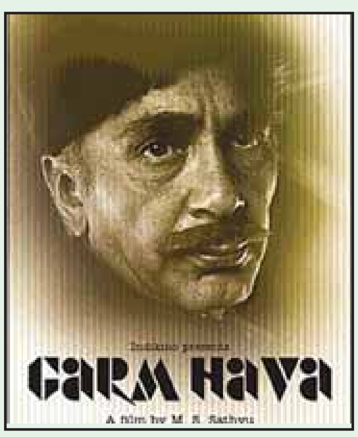

ਫਿਲਮ 'ਗਰਮ ਹਵਾ' ਦਾ ਪੋਸਟਰ।

ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰਨੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਾਈ ਪਾਵਰ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਮਿਡਵੈਸਟ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੱਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੇ ਓਹਾਇਓ ਯੂਨਿਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ

ਬਲਦੇਵ ਸਿਘ ਸੱਲ੍ਹਾਂ

ਹਰਬੰਸ ਸਿਘ ਚਾਹਲ

ਕੁਲਵੰਤ ਸਿਘ ਖੇੜਾ

ਰਘਬੀਰ ਸਿਘ ਸੁਭਾਨਪੁਰ

ਸਤਪਾਲ ਸਿਘ ਬਰਾੜ

ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿਘ ਹੀਰ

ਮੋਹਨ ਸਿਘ ਖਟੜਾ

ਅਮਰੀਕ ਸਿਘ
ਅਮਰ ਕਾਰਪੇਟ

ਜਸਕਰਨ ਸਿਘ
ਧਾਲੀਵਾਲ

ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿਘ
ਲਖਣ

ਜਾਰੀ ਕਰਤਾ: ਸਮੂਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹਾਈ ਪਾਵਰ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਅਮਰੀਕਾ।

PAO Punjabi American Organization

Punjabi American Organization

Proudly Present

Diwali Dhamaka 2015

November 6th (Friday)

@ Waterford Banquet

933 S Riverside Dr, Elmhurst, IL 60126 Ph: (630) 279-0270

Bhangra items, Dances, Songs, live DJ and Fire Works to celebrate Diwali.

Appetizers - Dinner - 4 Hour Open Bar

Tickets: VIP, $100 & $50

Time: 8:00 PM to Midnight

For More Info.:

Nahia Walia 847-687-9074
Davinder Singh 847-708-3439
Savi S. Attal 847-630-4916
Navjot Bajwa 312-446-4432
Gulzar S. Multani 708-774-2999
Jesee Singh 847-606-3664
Sukhwinder Hunjan 312-909-5354
Aarti Singla 630-479-3661
Paul Dandona 815-505-5767
Nick Gakhal 630-688-3570
Manisha Garg 224-626-8360
Jasbir Suga 708-715-1734

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ !

ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਵੀਰਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ !

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ (ਇੰਡੀਆਨਾ) ਵਿਚ ਖੁਲ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਅਮੈਰਿਕਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

465 exit 4 Harding Street, Indianapolis, IN

Mr. Fuel, Pilots and Flying J Truck Stop ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨੇੜੇ

ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਵੀਰਾਂ ਲਈ ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਵਰ

ਲੋੜ ਹੈ ਤੰਦੂਰੀਏ, ਕੁੱਕ ਅਤੇ ਵੇਟਰ ਦੀ

ਮੁਫਤ ਰਿਹਾਇਸ਼, ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ

ਕਾਲ ਕਰੋ: 317-488-9669